

§175

Återrapport PiteåPanelen

2020

20KS372

PiteåPanelen

Rapport nr 35

Bebyggelseplan Piteå Centrum

Anette Christoffersson
Styrning och ledning, Internt processtöd
Maj 2020

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2012-06-25, § 109, "Riktlinjer för bebyggelsen Piteå Centrum, Håggholmen, Piteå kommun". Riktlinjer är avsedda att prövas vart fjärde år. Aktuell revidering är den första.

De antagna riktlinjerna har i huvudsak fungerat väl i olika skeden av planerings- och byggprocesser. Förbättringar av kunskapsunderlag i form av stadsbyggnadsanalyser och fortsatt hög efterfrågan av storskaliga byggprojekt som förtätar stadskärnan motiverar aktualisering av riktlinjer. Målbilden är fortsatt en långsiktigt attraktiv central stadsmiljö för både Pitebor och besökare. "ÖP2030 Vårt framtida Piteå Planstrategier" anger ramar för gestaltningen av stadskärnan och implementeras i riktlinjerna.

Riktlinjer för bebyggelse ska tillsammans med riktlinjerna för uteserveringar, riktlinjer för skyltning, riktlinjer för Offentlig belysning bidra till att bevara och utveckla en attraktiv stadsmiljö i Piteå centrum.

Deltagande

126 personer valde att svara på enkäten, något fler män än kvinnor (66 respektive 60. Flest svarande i åldersgruppen 31-50 samt i åldersgruppen 65 +. Ungefär lika många av de svarande är bosatta i någon stadsdel, något landsbygdscentra/by som i centrala Piteå. (44, 37, 45)

Frågeställningar

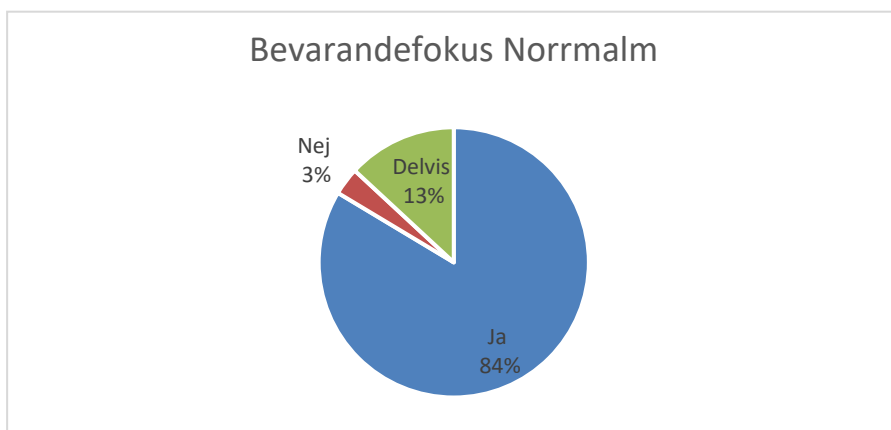
Deltagarna har ombetts ta ställning till en rad principiella ställningstagandet som finns i dokumentet. Resultatet redovisas nedan.

Resultat

Bevarandefokus Norrmalm

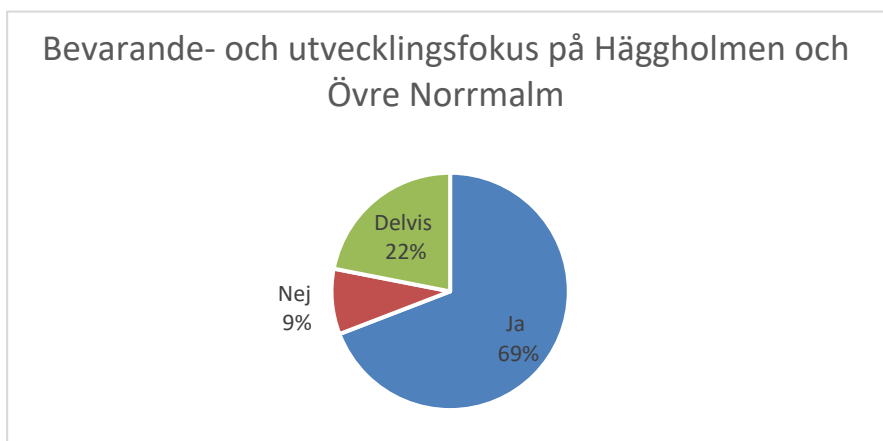
Nästan 84 procent av de som besvarat enkäten håller med om dokumentets principiella ställningstaganden angående bevarandefokus Norrmalm. 13 procent håller delvis med och endast tre procent håller inte med.

Vid renovering på Norrmalm så borde det finnas möjlighet att använda material som efter åtskilliga hundra år har utvecklats till det bättre än vad som fanns för hundra år sedan utan att äventyra utseendet på byggnaderna i sig. Underhållet av dessa kulturbyggnader skulle förmodligen underlättas betydligt, särskilt med tanke på nästa generation av fastighetsägare.

Bevarande- och utvecklingsfokus på Håggholmen och Övre Norrmalm

70 procent av de som besvarat enkäten håller med om dokumentets principiella ställningstagande angående bevarande- och utvecklingsfokus på Håggholmen och Övre Norrmalm.

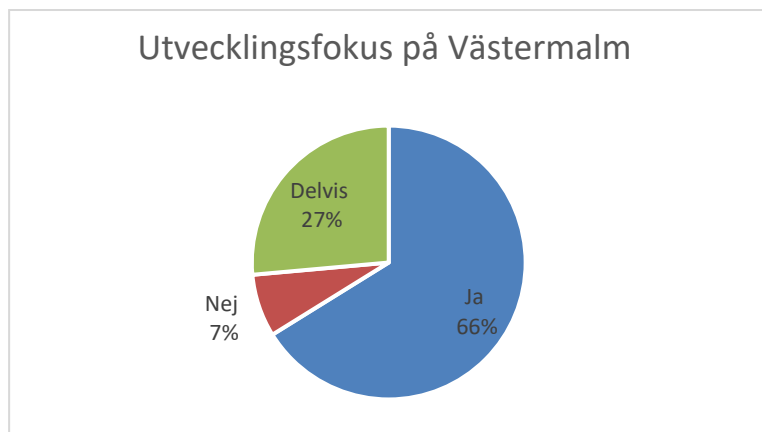
Tillåt högre byggnader på Håggholmen med större variation av material och färger.

Utvecklingsfokus på Västermalm

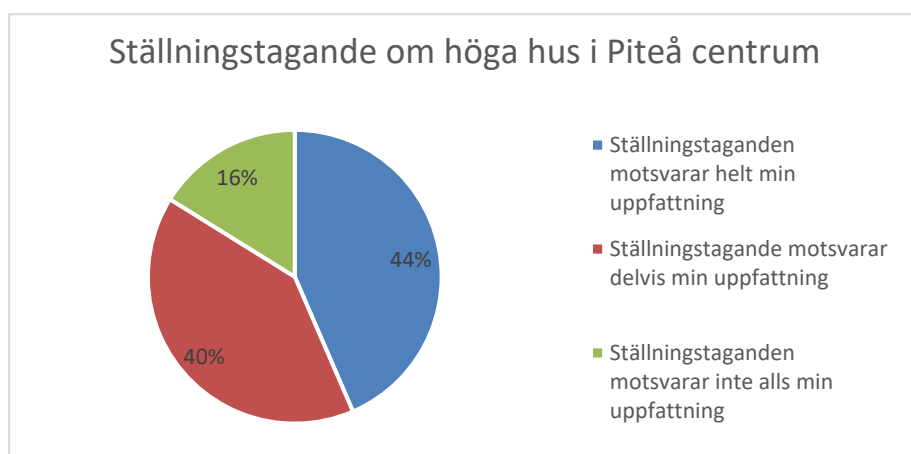
66 procent av de som besvarat enkäten håller med om dokumentets principiella ställningstaganden angående utvecklingsfokus Västermalm.

Inga höga hus i centrum, avser inte bara Håggholmen utan även omkringliggande områden. I ett arktiskt klimat är skuggbildning och de vindförhållanden som är konsekvenser av höga byggnader inte önskvärt. Fokus borde vara på grönnare innergårdar och mer träbyggnader.

Ställningstagande höga hus i Piteå centrum

Drygt 40 procent svarar att det ställningstagande som finns angående höga hus i Piteå centrum motsvarar helt deras uppfattning. 40 procent svarar att ställningstagandet delvis motsvarar deras uppfattning. Synpunkter som lyfts fram av de som svarat att ställningstagandet delvis eller inte alls motsvarar deras uppfattning är bland annat vikten av att bevara Piteå som en ”småstadsidyll” och att höga hus kan skymma eller helt ta bort ljus och sol.

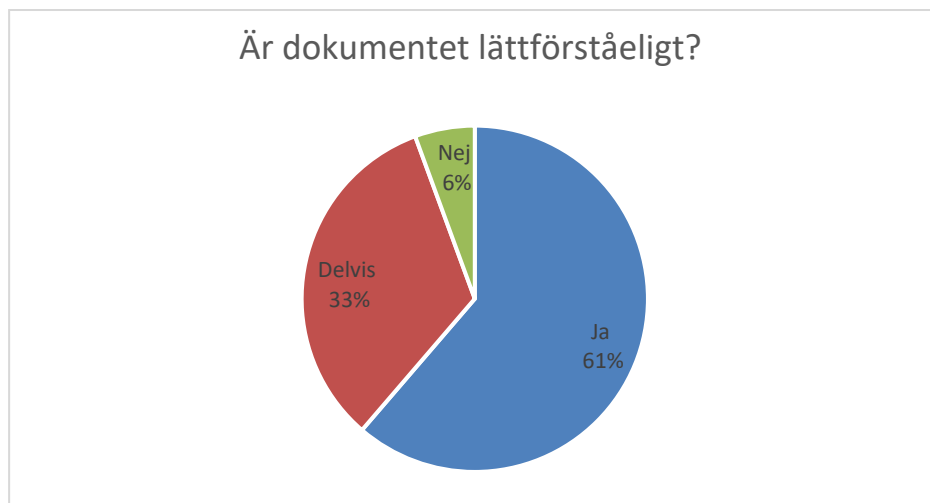
Alltför många höga hus tar bort karaktären på Piteå som småstad och kan förstöra utsikt för befintliga bostäder.

Jag har nog inte samma öga som dom som tagit ställning men det låter klokt i att göra ett höghuskluster på Västermalm.

Är dokumentet lätt att förstå?

Drygt 60 procent av de som svarat på undersökningen tycker att dokumentet *Riktlinjer för bebyggelsen Piteå centrum* är lätt att förstå.

Övriga synpunkter

Bygg hus där utsikten kan bli bra för de boende. Fina balkonger och utemiljö är mycket värdefull

Absolut trevligt att få ge sitt utlåtande, ser fram emot att svara på liknande enkät gällande riktlinjer för bebyggelse på landsbygden där de länge pratats om att det måste byggas hyresfastigheter så äldre har chansen att få bo kvar där de själv önskar.

Trivsamma utemiljöer i anslutning till bostadsfastigheter viktigt.

Mer satsning på landsbygden och öka förmågan till självförsörjning. Det är dags att börja ändra våra vanor och gå tillbaka mer till att fler hushåll ska ha lite egna djur och odlingar som genererar i att man klarar sig bättre när kriser kommer.

Planera mera hyreshus i byarna, behov finns där också.

Med förhoppning om att vi får fler grönområden tex med möjlighet till stadsodling

Våga blanda in folket ännu mer i kommunen. Visa offentligt upp vilka planer som finns så får folket tycka till. Finns väldigt många bra idéer som aldrig når in till tjänstemän/Politiker pga. att många upplever att det inte finns någon som vill lyssna, utan de kör sitt eget race.

Bygg bostäder för "vanliga" inkomsttagare och pensionärer, inga dyra lyxvåningar. Dessa hör inte in i den stadsbild som ni vill bevara. Dessutom har det inte byggts bostadsrätter i Piteå på mycket lång tid

Bra med fokus på att bevara storgatans utseende vad gäller höjd och typ av fasad samt färgsättning.

Bygg bort bangården snarast möjligt. Flytta bort bangården långt från centrum

Idag har byggnationers utförande i Piteå stadskärna ingen betydelse. Det är redan passerat. Stadsbyggnadsnämnden bör lägga all sin energi på att få Piteå landsbygd att utvecklas med skolor, affärer och kommunikation.

Stycket 3.1.4 om Gårdsmiljöer är intressant. Jag skulle verkligen uppskatta om man lyckas med dom 5 punkterna. Jag saknar oaserna i vår stadskärna. Bygg hellre fler p-hus i utkanten av stadskärnan.

Använd det som finns. Varför är det så få som använder det föredömligt fina husen efter nedre delen av Storgatan.. Förändra och använd det som finns.

Kunde ha ännu mer fokus på träfasad och fina detaljer som är en del av Piteås charm.

Det är väldigt mycket text, men det är bra med beskrivningar om olika begrepp, hur man ska tolka texten och undvika egna tolkningar av formuleringar. Det är mycket klart och tydligt. Men väldigt mycket text på en gång. Om man kunde dela upp texten områdesvis vid olika tillfällen så blir det lättare att ta ställning för var och en av områdena.

Vill ha en karta över hela centrum och alla namn på kvarteren t.ex. Leoparden, var ligger det?

Glöm ej att bygga i byarna

Riktlinjerna fokuserar huvudsakligen på nybyggnad i stadskärnan. Jag anser att det finns skäl att även uppmuntra ombyggnad längst med Prästgårdsgatan och delar av Sundsgatan i syfte att återskapa Piteås historia av trähusfasader. De aktuella gatorna har tyvärr fått ett visuellt mycket tråkigt utseende. Därutöver anser jag att det finns skäl att i riktlinjerna utveckla kommunens syn på de vattennära områdena vid Håggholmen och Norrmalm. Finns det planer på att öppna upp dessa områden istället för att stänga igen dem med stora industri-/butiks- och idrottsbyggnader?

Flytta fokus från enbart centrum ut mot byarna. Det finns väldigt många som föredrar att bo utanför Centrum, Djupviken och Strömnäs.

Fokus måste flyttas utanför stan.

Riktlinjer för bebyggelsen

Piteå centrum

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för bebyggelsen Piteå centrum	Riktlinjer		Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
Kommunstyrelsen	2	19SBN1271	
Dokumentinformation	Riktlinjerna ska upprätthålla och skapa en god byggnadskultur utifrån Piteås förutsättningar och mål.		
Dokumentet gäller för	Tjänstemän och förtroendevalda som arbetar med planering för den fysiska miljön		

I Inledning

I.1 Bakgrund

Stadsbyggandet rör sig i fältet mellan kontinuitet och förändring. Stadskärnan förtätas successivt. I Piteå kommuns översiktsplan ÖP2030 pekas större stadsutvecklingsområden ut i Övre Norrmalm och Västermalm. Piteå centrum ska fungera för olika människors och verksamheters förutsättningar och behov. Förväntningar om både bevarande och utveckling av stadsmiljön är höga. Stadsmiljöns gestaltning och användning är av största vikt för Piteå som stad.

I.2 Syfte och mål

Syftet med riktlinjerna för bebyggelsen är att ge vägledning för bedömning av förfrågningar och planeringsprojekt avseende den fysiska miljön. De ska användas såväl internt som gentemot externa aktörer. De ska användas i dagligt arbete för att forma bebyggelse, stadsrum och stadsmiljön sedd som del och helhet.

Målsättningen är att bevara värden i stadsbyggnaden och att utveckla stadskärnans attraktivitet. Detta ska ske med hjälp av en god byggnadskultur formulerad utifrån Piteås förutsättningar och mål. Piteå centrum ska bli vackrare, trivsammare och mera attraktivt både för boende och för besökande.

I.3 Avgränsningar

Riktlinjer för bebyggelse ska tillämpas för bebyggelse inom nedanstående kvarter inom Piteå centrum, se även bild 1:

- alla kvarteren på Håggholmen
- kvarteret Tallen och framtida kvarteren på Västermalm
- alla kvarteren på Norrmalm
- kvarteren Lönnen, Cedern, Näcken, Forellen och Rönnen på Övre Norrmalm

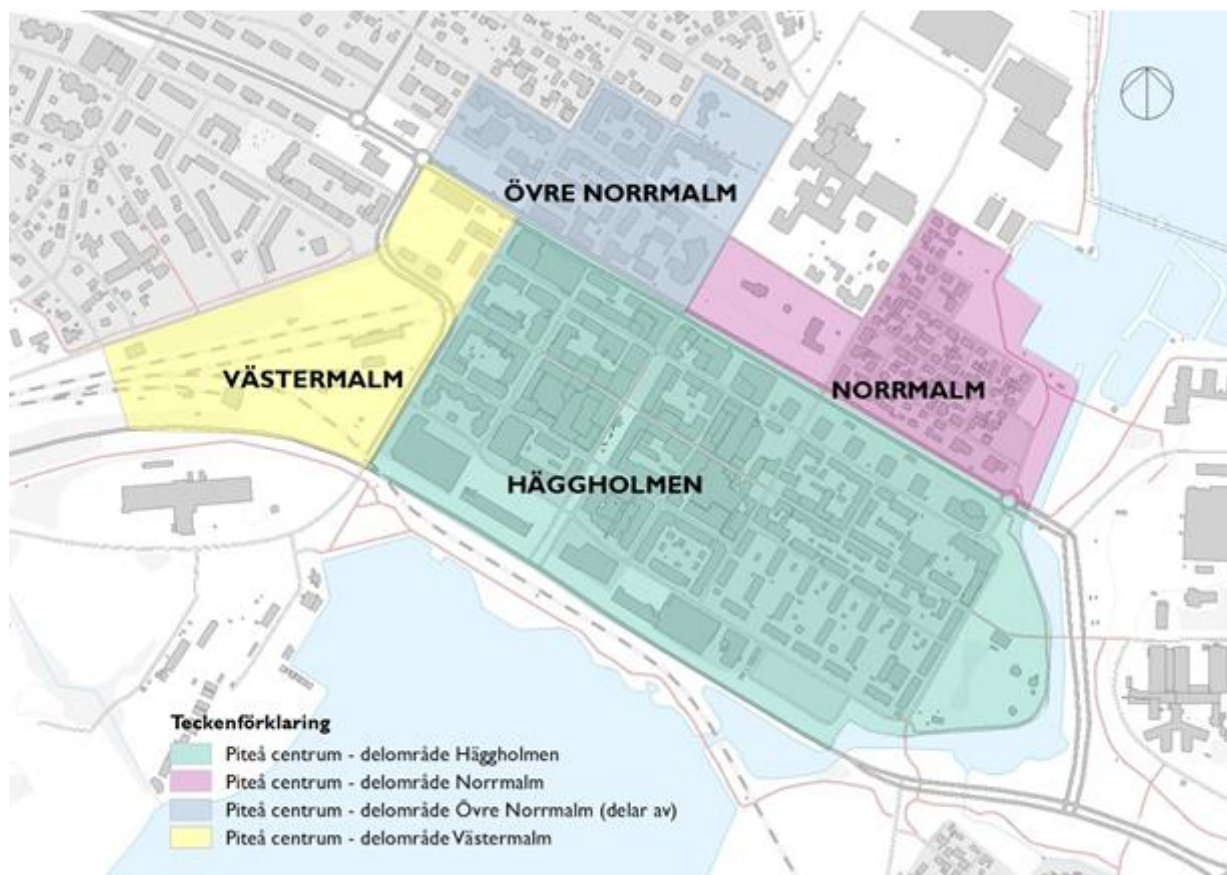

Bild 1: Riktlinjernas tillämpningsområden.

2 Riktlinjer för processen

Stadsbyggnad är beroende av ställningstaganden av olika slag hos en mängd olika aktörer. För att uppnå ett gott resultat krävs att samtliga nivåer och aktörer besjålas av intresset att skapa en attraktiv stad.

- Bygglov i fråga om ärenden som hanterar ny-, om- och tillbyggnader, ska alltid behandlas i Samhällsbyggnadsnämnden. Ärendet ska föredras av sakkunnig
- Vid bygglov och planärenden ska illustrationer presenteras. Anpassning till riktlinjer ska alltid behandlas
- Vid planläggning och vid bygglov av särskild betydelse ska förhållande till omgivande bebyggelse illustreras och analyseras i 3D-modell

3 Riktlinjer för bebyggelsen

3.1 Generella riktlinjer

De generella riktlinjerna gäller i hela tillämpningsområdet oavsett sammanhang eller geografisk avgränsning

3.1.1 Historik och bevarande

Häggholmen och Normalm är Piteå stads äldsta delar. Häggholmens rutnätsplan från år 1667 är i väsentliga delar bevarad. Genom uppgrundning och utfyllnader har byggbar mark tillkommit. Historiskt sett utgör Rådhusorget tyngdpunkten. Bebyggelsens höjd och täthet minskade från torget och Storgatan ut mot kanterna av Häggholmen. Idag är förhållandena motsatta. Småskaligheten finns kring Storgatan och torget, medan bebyggelsen i volym och höjd är större mot kanterna. Rutnätsplan, trästad, småskalighet och funktionsblandning är begrepp som definierar identiteten. Storgatans miljö är tillsammans med Rådhusorget idag Piteå centrum mest karaktärgivande.

Stora omdaningar av bebyggelsen har gjorts sedan 1960-talet. Den småskaliga trähusbebyggelsen har ersatts av mera storskalig bebyggelse i tegel och betong. En bevarandeplan upprättades 1980. I denna plan utpekades tjugofem byggnader som bevarandevärda. Av dessa återstår i skrivande stund endast sexton byggnader.

Stadens ursprungliga karaktär som småskalig trästad utgör en viktig del av Piteås identitet. Denna identitet bör vara normgivande för byggande inom Piteå centrum. För att uppnå en hållbar stadsutveckling behöver vi lämna tanken att bevarande och utveckling står i motsatsförhållande till varandra. God arkitektur skapas alltid i ett sammanhang med ett förhållande till platsen. Hållbar stadsutveckling innebär att arbeta med de givna förutsättningarna och så förvalta och vidga miljöers kapital – ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt. På så sätt blir Piteå rikare på kultur, skönhet, komplexitet och historia.

- Äldre byggnader ska värnas
- Kulturhistorisk bebyggelse som omfattas av riksintresse för kulturmiljö ska bevaras och vårdas
- Vid förslag om väsentlig ändring eller rivning av en kulturhistoriskt intressant byggnad ska en byggnadsantikvarisk utredning genomföras. Rivning av kulturhistoriskt värdefull byggnader ska alltid hanteras restriktivt
- Stor vikt ska läggas vid anpassning i gestaltningen. Byggnadens volym, ingående enheters bredd, anpassning av detaljer avseende tak, sockel, fönstersättning, färg med mera, ska förhålla sig omgivande bebyggelse och stadsstrukturens historiska kontinuitet

3.1.2 Bebyggelsestruktur

Rutnätsplanen är den mest konstanta delen i stadsbyggnaden. Gatumönster och kvartersindelning är med få undantag så som de ursprungligen varit. Piteås stadskärna är liten och har haft en småskalig bebyggelse. Varje kvarter har traditionellt innehållit många byggnader av olika typ och har haft stor andel fri gårdsyta. Utvecklingen har inneburit att kvartersmarken mer och mer tas i anspråk av byggnader. Samtidigt har de enskilda byggnaderna blivit större.

- Rutnätsplanen ska i alla avseenden beaktas och i möjligaste mån vidmakthållas
- Sluten kvartersform men alltid med publik tillgänglighet till gårdsmiljön eftersträvas
- Husfasad ska läggas i liv med gatan
- Stora volymer utformas på sådant sätt att de delas upp för att uppfattas vara av mindre skala
- En anpassning till omgivande bebyggelsens byggnadshöjd eftersträvas. Vid förslag om höjning över befintlig byggnadshöjd ska alltid skuggstudie genomföras. Skuggstudien ska redovisa konsekvenser av förändringar för omgivande bebyggelse och utemiljöer. Påverkan på attraktionskraft och allmänhetens användning av miljön ska tydliggöras

3.1.3 Bebyggelsens utformning - Nybyggnad, till-, och påbyggnad

Nya byggnader ska vara goda exempel på samtida arkitektur och alltid vara anpassade till historien på plats och Piteå centrum's förhållanden.

Förtätning av stadskärnan har skett både genom nybyggnad och genom till- och påbyggnad. Förtätning av en gammal stadskärna med givna gatu- och kvartersbredder är vanskligt på nordlig breddgrad. Följden kan bli skuggiga och mindre attraktiva stads- och boendemiljöer, samt identitetsförlust.¹

Till- och påbyggnader kräver respekt för den befintliga byggnaden och kunskap om byggnadsstilars olika värden. Till- och påbyggnader ska alltid skapa en ny verkningsfull helhet.

Byggnader och kvarter består av många olika beståndsdelar. God helhetsverkan kräver att detaljer underordnas eller uttrycker samstämmighet med byggnaden i övrigt. Detaljer ska vara hänsynsfulla mot omgivande bebyggelse. Rätt utförda detaljer kan vara det som sätter en särskild prägel åt stadsbyggnaden.

Klassisk indelning med sockel i ett till fasaderna avvikande material ger alltid en god gestalt. På nordlig breddgrad är alltid den traditionella utstickande takfoten funktionell.

Att enbart följa material eller enbart följa kulör är aldrig tillräckligt – god helhetsverkan med främst övrig bebyggelse i kvarteret är den viktigaste grund för ställningstaganden

---

¹ "Högt exploateringsstryck och okända förändringar på stadskärnan är det största hotet mot denna miljö idag" – Norrbottens synliga historia, del 2 band 2, Piteå.

- Nya byggnader ska förhålla sig till det befintliga, understryka det karaktäristiska och skapa en ny tilltalande helhet
- Påbyggnad av en befintlig byggnad ska alltid beakta husets gestalt och historia i sin helhet. Höjd, volym, material och detaljer ska bedömas samlat. Det påbyggda husets gestalt ska uppnå en ny, god helhetsverkan
- Det påbyggda husets höjd ska vara i samklang med den omgivande bebyggelsen
- Påbyggnader i flera plan ska, där det är förenligt med byggnadens karaktär, utföras med tydlig indragning
- Vid på- och tillbyggnader ska alltid redogöras för befintlig byggnads historia, stilideal och värde
- Takutformning ska förtydliga den enskilda byggnadskroppen och bidra till småskalighet inom kvarteret
- Byggnader ska utföras med en tydlig sockel eller accentuerad sockelvåning i ett från byggnaden i övrigt avvikande material
- Långa fönsterlösa fasader ska undvikas, särskilt i gatuplan
- Balkonger ska vara helt eller halvt indragna. Balkongräcken utformas lätta och med fördel ljusgenomsläppliga. De får inte utgöra hinder för gående och cyklister i gaturummet
- Teknisk utrustning, som stuprör och ventilationsanläggningar, ska vara en medveten del i gestaltningen av byggnaden
- Avfasade byggnadshörn mot korsningar kan med fördel nyttjas för att erhålla öppnare gaturum och bättre ljusinsläpp i gaturummet
- Entréer mot gatan eftersträvas. Entréer ska vara väl bearbetade
- Färg- och materialval för individuella byggnader ska förstärka god helhetsverkan och historisk kontinuitet inom respektive kvarter
- Träfasad ska alltid övervägas vid ny- och ombyggnad. Alternativt ska fasadmaterial väljas som har en förmåga att åldras vackert, exempelvis puts eller tegel
- Synliga tak ska täckas med traditionella material som plåt i band- eller skivtäckning². Avvikande färger i förhållande till omgivningen ska undvikas

---

² Skivtäckning utgör det traditionella sättet att lägga plåt. Bandtäckningen är en modernare variant. Båda täckningsformer har en slät yta. Bandtäckning saknar tvärfalsar, till skillnad från skivtäckning.

3.1.4 Gårdsmiljöer

Gårdarna i centrum var förr gröna miljöer och platser för verksamheter, vardagsliv och fest. Successivt har behovet av parkeringsplatser för bilar helt kommit att få dominera gårdsmiljöerna. Gårdarna utgör idag inga mötesplatser och erbjuder få om inte några möjligheter alls till utevistelse där man bor.

- Varje gård ska innehålla grönska och sittmöjligheter
- Det ska finnas tillgängliga entréer mot gårdsmiljön. Entréer ska vara väl bearbetade, inriktade på tillgänglighet och trevnad
- Gårdsmiljöerna ska alltid utformas med tanke på de boendes eller verksamheternas behov av trivsamt, användbart och tryggt utemiljö. Barns och äldres behov ska särskilt beaktas
- Även där boende är huvudverksamhet ska strävan vara att skapa en grön gårdsmiljö som bidrar till en tilltalande stadsmiljö
- Bilparkeringar och tekniska anordningar får aldrig uppta hela gårdsutrymmet och i nära anslutning till bostaden och verksamheter ska det finnas väl anordnade cykelparkeringar. Kommunens parkeringsnorm ska alltid följas

3.1.5 Verksamheter

Piteå centrum har stadens bredaste utbud av verksamheter. En levande stad skapas av en mångfald av aktörer. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för människor med olika behov och förutsättningar. Stadsmiljön ska bereda plats för människor av olika ålder. Den ska fungera tryggt för den enskilde och erbjuda plats för stora och små samlingar och arrangemang. Mötesplatser har här en central betydelse. De kan vara såväl kulturella som kommersiella, offentliga, halvprivata eller privata.

- Verksamheter och allmänt tillgängliga funktioner ska alltid prioriteras i gatuplan
- Viljan ska vara att tillmötesgå önskemål om verksamheter och ordna dem på ett stadsmässigt sätt
- Tillgänglighet ska lösas inom egen fastighet
- Möjligheten att tillskapa mötesplatser ska alltid eftersökas. Bebyggelsen i Piteå centrum ska bidra till ett socialt stadsliv.
- Ett medvetet förhållningssätt till de olika årstiderna ska vara en del i gestaltning av verksamheterna. Det berör exempelvis frågor som solljus, belysning och snö

3.2 Specifika riktlinjer

Inom de fyra avgränsade delområdena finns ett behov av att styra bebyggelsens utformning utifrån respektive delområdes säregna karaktär. Utöver de generella riktlinjerna gäller därför specifika riktlinjer. De olika delområdena redovisas på bild 1.

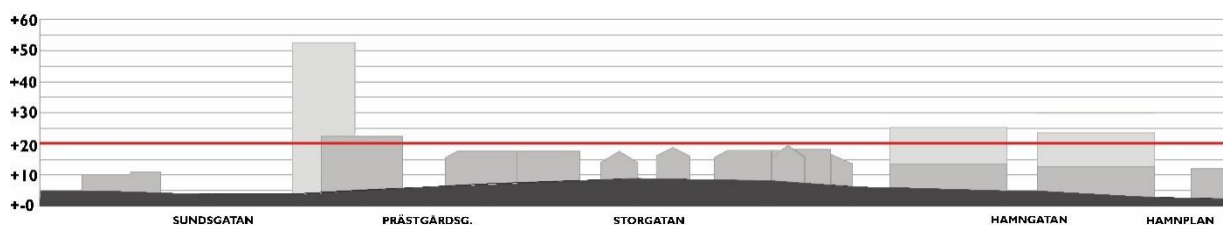

Bild 2: Haggholmen, sektion genom Kyrkbrogatan. Det röda strecket markerar 20m-linjen som motsvarar Rådhusets nockhöjd. Det motsvarar även Stadsbergets takhöjd.

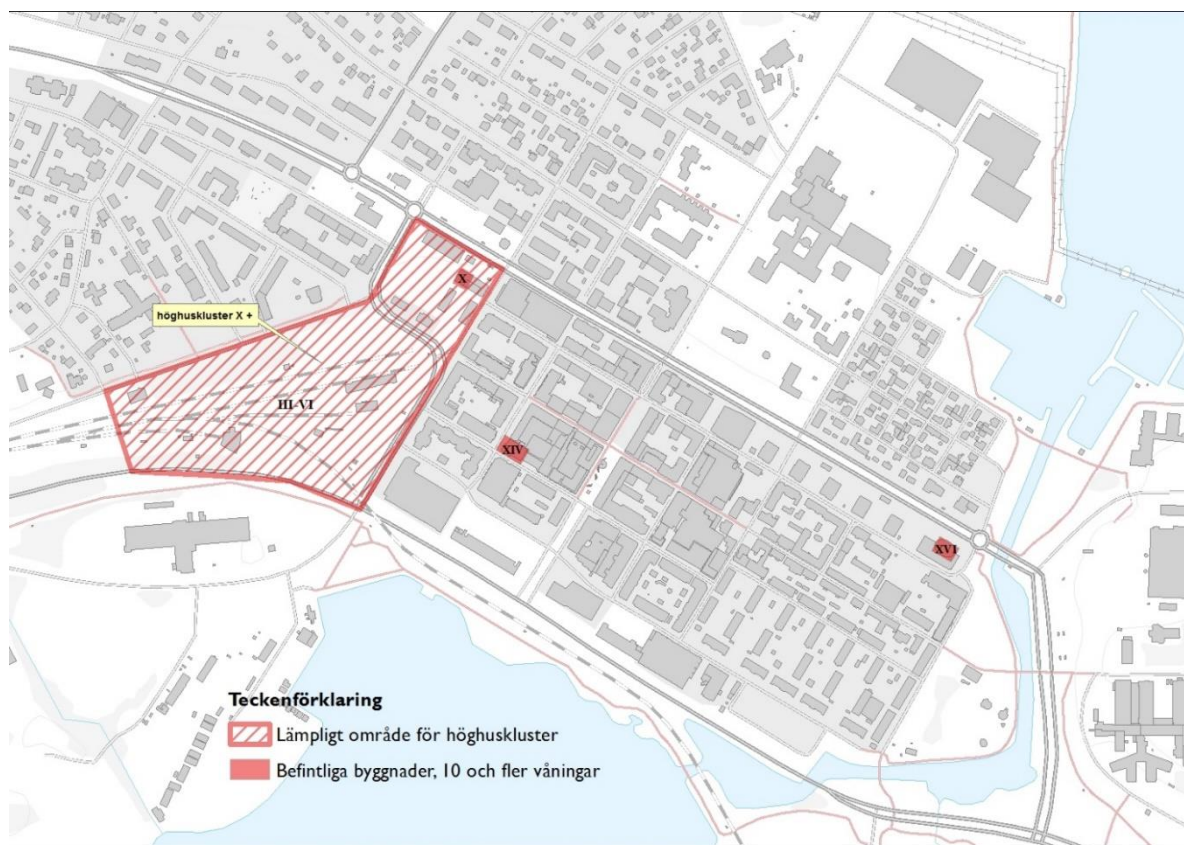

Bild 3: Västermalm är ett lämpligt område där byggnader på tio och fler våningar kan uppföras i ett kluster.

3.2.1 Specifika riktlinjer för delområdet Håggholmen

Bevarandet av Håggholmens attraktivitet har högsta prioritet bland gestaltnings-och verksamhetsfrågor inom tillämpningsområdet. Det gäller i synnerhet miljöerna kring Storgatan, Uddmansgatan och Rådhusorget.

Inre kärnan av Håggholmen domineras av träbebyggelse, yttre delarna av tegel och betong vilket avspeglar bebyggelsens historiska framväxt. Färgerna är lätta och ljusa med små kontraster vilket har resulterat i en harmonisk stadsbild.

Ställningstaganden genom åren har inneburit att småskaligheten och ursprungliga höjder hos bebyggelsen längs Storgatan sökt bibehållas. Högre höjd har accepterats mot Håggholmens utkanter. Byggnadshöjderna på Håggholmen kan idag liknas vid en låda med platt tak. Successiva påbyggnader och en önskan att maximalt utnyttja möjliga byggrätter har dock inneburit en generell höjning av byggnadshöjderna. Undantaget är Uddmansgatan, där byggnadshöjder har satts för att understryka Håggholmens naturliga topografi. Storgatan och Uddmansgatan är de gator i Piteå centrum som har största betydelsen för stadslivet och byggnadshöjderna avgör hur gaturummen beskuggas och upplevs. Fallande byggnadshöjder mot Storgatan och Uddmansgatan markerar viljan att skapa trevliga rum för stadslivet.

Under senare år har den sammanhållna stadssiluetten förändrats genom uppförande av höga hus upp till sexton våningar. Inför tillkomsten av ytterligare höga byggnader är det nödvändigt att föra en diskussion om en gestaltad stadssiluett.

- Bebyggelsens totalhöjd inom Håggholmen bör inte överstiga +20 meter över nollplanet. Detta riktvärde motsvarar Rådhusets nockhöjd. (se bild 2)
- Längs med Storgatan undviks byggnader som bryter den traditionella våningsindelningen på två respektive tre våningar. Byggnadshöjder utmed Storgatan ska följa befintlig dominerande takfotslinje. Högre byggnadshöjd än dagens kommer inte att tillåtas längs Storgatans södra sida
- Byggnadshöjder ska följa den naturliga topografin längs med Uddmansgatan
- Storskaliga lösningar med en typ av byggnad och gestaltning för hela kvarter ska undvikas
- Rådhuset ska vara dominant i miljön runt Rådhusorget
- Trästadskaraktären kring Storgatan och Rådhusorget ska bevaras och förstärkas
- Färgsättning ska vara traditionell och harmoniera med befintlig bebyggelse
- Ljusa pastellkulörer med naturliga pigment på äldre träbyggnader ska bevaras
- Traditionell fönstersättning och fönsterstorlek är att föredra mot Storgatan
- Verksamheter i bottenplan i hela kvarteren med sida mot Storgatan eftersträvas

3.2.2 Specifika riktlinjer för delområdet Västermalm

Piteå centrum har utökats genom ett nytt stadskvarter i kvarteret Tallen där det har uppförts kvartersbebyggelse i fyra till sex våningar med inslag av ett höghus på tio våningar. Mot Storgatan har en anpassad skala och en aktiv bottenvåning bidragit till att staden har vuxit och vävts ihop med områdena väster om Bryggmansgatan. Kvarteret Tallen kan på så sätt tjäna som föredöme för det framtida omvandlingsområdet på Västermalm (nuvarande bangård).

- Framtida bebyggelse uppförs i en sluten kvartersstruktur mellan tre och sex våningar där inslag med höga hus på tio eller fler våningar får förekomma (Se bild 3)
- Placering av framtida höghus ska föregås av noggranna analyser som redovisar påverkan på stadsbilden i sin helhet. En kvartersövergripande gruppering av höga hus, så kallade höghuskuster, kan vara en lämplig gestaltungsprincip

3.2.3 Specifika riktlinjer för delområdet Norrmalm

Stadsdelen Norrmalm är jämte trästadsmiljön runt Rådhusorget grunden till att Piteå är en av Norrlands bäst bevarade trästäder. Detta trots de senaste decenniernas stora omdaningar. Norrmalm gör Piteå stad historiskt avläsbar och är en av Piteås största tillgångar. Det är av stor vikt att Norrmalms integritet som stadsdel, dess innehåll och gränser respekteras. Området har ett högt kulturmiljövärde och är känsligt för förändringar.

- Norrmalms trästadskaraktär ska bevaras och förstärkas vid all planering och byggande
- Nya byggnader får inte överstiga den för Norrmalm karaktäristiska en- till tvåvåningsskalan
- Fasader ska utföras med för området karaktäristiska träpaneler. De ska målas med slamfärg eller linoljefärg i en traditionell kulör som harmoniserar med befintlig bebyggelse
- Taktäckning ska bestå av plåt i band- eller skivtäckning³ eller av tegel
- Norrmalms traditionella taklandskap ska värnas. Takkupor och tekniska anläggningar, exempelvis solceller, får endast tillåtas om en negativ påverkan kan uteslutas
- Från riktlinjer avvikande fasad- och takmaterial samt deras kulör kan godkännas om det finns historiska belägg. Dessa ska redovisas i en byggnadsantikvarisk utredning
- Attefallshus, som är anmälningspliktiga, ska placeras och utformas i enlighet med områdets karaktär. Samma gäller friggebodar som är bygglovsbefriade

Att tänka på är att underhåll av byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser i detaljplan eller områdesbestämmelser, kräver bygglov innan man påbörjar underhållet.

---

³ Se fotnot 2

3.2.4 Specifika riktlinjer för delområdet Övre Norrmalm

På kvarteren Lönnen, Cedern, Näcken och Forellen på Övre Norrmalm fortsätter den täta kvartersbebyggelsen som präglar Haggholmen. På kvarteret Rönnen finns möjlighet att utöka Piteå centrum. Stadshotellet i kvarteret Lönnen bildar tillsammans med Gamla Läroverket, Tingshuset, Piteå stadskyrka och dess kyrkogård en kulturhistoriskt värdefull ensemble.

- Bebyggelsen uppförs i en sluten kvartersbebyggelse mellan tre och sex våningar
- Anpassning i höjd ska ske mot lägre bebyggelse i angränsande kvarter
- Bebyggelse i kvarteret Rönnen ska förhålla sig till institutionsbebyggelsen runt kyrkbacken

§176

**Landsbygdsutveckling i
strandnära frågor (LIS) -
Samrådsredogörelse och
granskningshandling**

20KS390

§ 122

Landsbygdsutveckling i strandnära frågor (LIS) - Samrådsredogörelse och granskningshandling

Diariennr 20KS390

Beslut

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår att Kommunstyrelsen godkänner samrådsredogörelse för tematiskt tillägg till översiktsplan, landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS.

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår att Kommunstyrelsen godkänner granskningshandlingar för tematiskt tillägg till översiktsplan, landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS.

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår att Kommunstyrelsen godkänner att påbörja granskningsskede för tematiskt tillägg till översiktsplan, landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS.

Ärendebeskrivning

Piteå kommun har påbörjat arbetet med tematiskt tillägg till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS), detta i enlighet med målsättningar i översiktsplanen ÖP 2030, antagen i december 2016.

Syftet med en LIS-plan är att bidra till en hållbar och långsiktig landsbygdsutveckling. En levande landsbygd beror på många faktorer, men möjlighet till strandnära boende och verksamheter kan vara väldigt betydande för ett samhälles identitet och möjligheter. För Piteå kommun är det viktigt att tillskapa möjligheter till nya bostäder i attraktiva lägen som stärker service- och kollektivtrafikunderlaget, samt ge plats för näringar som kan bidra till såväl ökad turism som fler arbetstillfällen på vår landsbygd.

Dialoger har genomförts under våren och hösten 2019 för att nå medborgare och aktörer. Grundläggande inventering genomfördes barmarkspérioden 2019 varefter ett samrådsförslag har arbetats fram. Under mars-maj 2020 har samråd skett enligt PBL. Inkomna yttranden har besvarats, beaktats och inarbetats. Planhandlingen har reviderats och föreslås ställas ut för granskning enligt Plan- och bygglagen, PBL. Sammanlagt föreslås 26 LIS-områden vilka är spridda över hela kommunen. Utöver dessa kan även andra områden bli intressanta. Det kan i framtiden innebära att ett område, utan att vara utpekat i översiktsplanen, blir aktuellt för lokalisering av bostadsbebyggelse eller verksamhet. Dessa områden skall kunna prövas i enlighet med kriterierna för landsbygdsutveckling i strandnära läge (7 kap. 18e§). Piteå kommun har ett flertal orter och byar som faller väl inom ramen för LIS-kriterierna.

Det tematiska tillägget till översiktsplanen förväntas antas av Kommunfullmäktige i december 2020. Aktualisering ska göras varje mandatperiod.

Yrkanden

Majvor Sjölund (C): bifall till Kommunledningsförvaltningens förslag med ändring i granskningshandlingen att stycket om Lövskog på sid 86 stryks samt att område Vallsvik utgår.

Britt Fäldt (V): bifall till Kommunledningsförvaltningens förslag med ändring i granskningshandlingen att stycket om Lövskog på sid 86 stryks men att område Vallsvik kvarstår.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på de två förslagen och finner att Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott beslutar enligt Brith Fäldts (V) förslag.

Beslutsunderlag

- Samrådsredogörelse
- Granskningshandling
- Miljökonsekvensbeskrivning granskningshandling

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

LIS

ÖP2030
Översiktsplan för Piteå

Piteå kommun

Piteå kommun

Piteå kommun

Samrådsredogörelse

Förslag till samrådsredogörelse

Piteå kommun

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Samrådsredogörelse – LIS-SAMRÅDSREDOGÖRELSE	Plan		Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
		20KS390	
Dokumentinformation			
Dokumentet gäller för			

Innehåll

1. Inledning	2
1.1 Vad är en samrådsredogörelse	2
1.2 Samrådsskedet	2
1.3 Vilka har svarat?	2
2 Inkomna yttranden	3
2.1 Statliga myndigheter	3
2.1.1 Luftfartsverket	3
2.1.2 Havs- och vattenmyndigheten	3
2.1.3 Trafikverket	3
2.1.4 Svenska kraftnät	4
2.1.5 Försvarsmakten	4
2.1.6 Sjöfartsverket	5
2.1.7 Sveriges geologiska undersökningar (SGU)	5
2.1.8 Länsstyrelsen Norrbotten	6
2.2 Kommuner	20
2.2.1 Arvidsjaur kommun	20
2.3 Bolag, organisationer och föreningar	21
2.3.1 Naturskyddsföreningen Piteå-kretsen	21
2.3.2 Sikfors Konferens och Fritidsby AB	21
2.3.3 Visit in Pjesker AB	21
2.3.4 Västra Kikkejaure sameby	22
2.3.5 Telia / Skanova Access AB	22
2.4 Privatpersoner	22
2.4.1 Yttrande privatperson	22
2.4.2 Yttrande privatperson	23
2.4.3 Yttrande privatperson	23
2.4.4 Yttrande privatperson	23
2.4.5 Yttrande privatperson	23
3 Övriga justeringar	24

I. Inledning

I.1 Vad är en samrådsredogörelse

Samrådsredogörelse ingår som en bilaga till utställningsversionen av LIS-planen. Syftet med en samrådsredogörelse är att beskriva hur samrådet har bedrivits och visa vilka förändringar som föranletts av samrådet. En samrådsredogörelse ska även bemöta och redovisa synpunkter som inkommit. Ansvariga politiker och tjänstepersoner har läst och diskuterat de inkomna yttrandena. I denna samrådsredogörelse redovisas en sammanvägning av samrådssvaren för att underlätta läsbarhet och analysen.

I.2 Samrådsskedet

Samråd för Piteås förslag till LIS-plan pågick under perioden 9 mars – 8 maj 2020., i syfte att ge medborgare, föreningar, myndigheter och olika parter möjlighet att yttra sig om planförslaget. Ambitionen var att tillsammans med olika intressegrupper skapa tillfällen att diskutera innehållet i planen. På grund av rådande omständigheter (covid-19) har möjligheten till diskussion begränsats. Att engagera kommuninvånarna är en stor utmaning och kommunen jobbar med ett ständigt utvecklingsarbete inom det området.

Innan samrådet har planen kommunicerats och ett antal särskilda och allmänna möten och workshops har genomförts. Samrådshandlingar har funnits tillgängliga i Stadshusets foajé, Stadsbiblioteket, Stadsporten samt via kommunens hemsida. ~~Inkomna~~ synpunkter har kunnat lämnas via webben samt skriftligen, även inkomna synpunkter via mail och telefon har registrerats.

I.3 Vilka har svarat?

Under perioden för samråd har 19 yttranden inkommit.

Statliga myndigheter	8
Kommuner	1
Bolag, organisationer och föreningar	5
Privatpersoner	5

2 Inkomna yttranden

För att underlätta läsningen har nedanstående yttranden sammanfattats och redovisas inte alltid i sin helhet, utan är till viss del förkortade. Alla inkomna yttranden i sin helhet finns registrerade hos Piteå kommun.

2.1 Statliga myndigheter

2.1.1 Luftfartsverket

Luftfartsverket (LFV) har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot LIS-planen.

Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinderyta som är störst och står för ”Minimum Sector Altitude”.

Svar till yttrande: Yttrandet noteras och kommer att tas i beaktande vid eventuella etableringar.

2.1.2 Havs- och vattenmyndigheten

Hav- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig. Avståendet innebär inte att vi har tagit ställning i frågan.

2.1.3 Trafikverket

Riksintressen för kommunikationer inklusive Norrbotniabanans korridor saknas i underlaget. Det är viktigt att redovisa hur riksintressena för kommunikation påverkas av föreslagna LIS-områden och vilka faktorer som bör beaktas för att riksintressena inte ska påverkas negativt. Exploatering nära transportanläggningar får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa. All utveckling inom korridoren för Norrbotniabanans ska undvikas för att inte äventyra riksintresset.

Trafikverket vill också lyfta fram vikten av bedömning av oskyddades möjlighet att ta sig till och från, exempelvis de områden som är föreslagna för friluftsliv, på ett säkert sätt. En trafiksäkerhetsanalys med avseende på oskyddade trafikanter inklusive vilka faktorer som är viktiga att beakta i kommande skeden bör kompletteras underlaget. Förutom trafiksäkerheten så är även vägnas funktion viktig att bedöma påverkan på i kommande processer – bygglov etc.

När det gäller tillgänglighet till LIS-områden vill Trafikverket förtydliga att väganslutningar till allmänna vägar kräver tillstånd om det inte är reglerat i samband med detaljplan. Trafikverket strävar efter att begränsa antalet anslutningar till allmänna vägar. Enskilda fastigheter bör om möjligt dela på samma utfart och befintliga anslutningar i gott skick ska användas i första hand.

Svar till yttrande: Utgångspunkt för förslagen till LIS-områden är ett urval som gjorts utifrån befintliga kunskapsunderlag, inventering vid platsbesök samt dialog med sakkunniga, intressegrupper och allmänhet. Alla föreslagna områden i planhandlingen ligger med marginal utanför korridoren för Norrbotniabanan. Med avseende på läsbarhet och detaljnivå av underlaget har kommunen gjort en avvägning vilka intressen som bedömts angelägna att redovisa.

Exakt placering av bebyggelse och anslutningar mot väg bestäms inte genom LIS-planen utan genom framtida planering och bygglovshantering via förordningar och bestämmelser från Trafikverket avseende allmänna vägar. Sådana ställningstaganden kräver noggrannare studier av respektive områdes specifika förutsättningar än vad som anses rimligt inom ramen för detta översiktsplanearbete.

2.1.4 Svenska kraftnät

I Piteå kommun har Svenska kraftnät tre 400 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet för el samt transmissionsnätstationen Råbäcken. Från Råbäcken löper två kraftledningar norrut respektive söderut genom kommunen. Kommunens västra del korsas av ytterligare en kraftledning.

Svenska kraftnät önskar att Piteå kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid stamnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar.

Så länge våra rekommendationer beaktas har Svenska kraftnät inga invändningar mot aktuell plan.

Svar till yttrande: Kommunen fortsätter att beakta Svenska kraftnäts rekommendationer vid framtida planering av ny bebyggelse.

2.1.5 Försvarsmakten

Försvarsmakten har erinran på LIS-området Höträsket i rubricerat ärende.

Försvarsmakten och andra myndigheter inom totalförsvaret har anskaffat och nyttjar olika typer av anläggningar. Flertalet är fortifikatoriskt skyddade, byggda under eller på mark eller insprängda i berg. Detta för att tillsammans med Försvarsmaktens övriga förmågor bidra till den samlade försvarseffekten.

Utifrån ovan nämnda skäl, riskerar de åtgärder som avses gällande LIS-område Höträsket att påtagligt ska riksintresse för totalförsvaret militära del, enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken, som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Försvarsmakten motsätter sig således det tematiska tillägget till översiktsplan för LIS-områden om inte området utgår.

Utöver detta vill Försvarsmakten upplysa om att majoriteten av utpekade områden i det tematiska tillägget till översiktsplanen för LIS-områden berörs av MSA-område, påverkansområde väderradar och stoppområde för höga objekt. För sådana områden gäller att samtliga ärenden som rör höga objekt ska remitteras Försvarsmakten. Med höga objekt avses objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse samt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Med sammanhållen bebyggelse avses de områden som utgör tätort på lantmäteriets översiktskarta 1:250 000.

Försvarsmakten önskar få kommande beslut i ärendet för kännedom.

Svar till yttrande: LIS-område Höträsket utgår ur planen med avseende på konflikt med riksintresse för totalförsvaret. Förtydligande om MSA-områden införs i planhandlingen under kapitlet "Lagskyddade intressen". Kommunen fortsätter att beakta Försvarsmaktens rekommendationer vid framtida planering av ny bebyggelse.

2.1.6 Sjöfartsverket

Sjöfartsverkets yttrande är ur sjöfartssynpunkt.

Sjöfartsverket gör bedömningen att förslagna områden, utifrån samrådsunderlaget, inte har sådana lägen att dom direkt kommer att påverka sjöfarten och har därför inget att erinra mot dessa.

Det finns föreslagna områden som angränsar mot framförallt den allmänna farleden 753. Så av den anledningen vill Sjöfartsverket framföra nedanstående information och generella synpunkter som bör beaktas vid byggnation i vattennära lägen. Det av stor vikt att nya bostäder och bryggor som uppförs mot farleder utformas och anpassas så att dessa inte kommer att störas av fartygstrafiken, vilket på sikt annars skulle kunna leda till klagomål och krav på inskränkningar för sjöfarten. Sjöfartsverket värnar framkomligheten på vattenvägarna och är i allmänhet restriktiv mot införande eller skärpning av fartbegränsningar m.m. mot bakgrund av t.ex. buller från passerande fartyg och svallskador på bryggor.

All belysning inom planområdena bör utformas så att den inte verkar bländande för sjötrafiken eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för säker navigation. Detta gäller även arbetsbelysning under anläggningsfaser.

Svar till yttrande: Kommunen fortsätter att beakta Sjöfartsverkets rekommendationer vid framtida planering av ny bebyggelse.

2.1.7 Sveriges geologiska undersökningar (SGU)

Som ett led i SGUs arbete med att effektivisera myndighetens remisshantering avger SGU generellt sett inte yttranden i denna typ av ärenden. SGU avstår därför från att yttra sig.

SGU har en checklista gällande översiktsplaner som är till hjälp för att hitta till relevant information på vår hemsida.

2.1.8 Länsstyrelsen Norrbotten

Inledning

Piteå kommun har på ett föredömligt sätt visat att väl avvägda LIS-områden går att lokalisera till andra platser än sådana som utgörs av värdefulla naturresurser såsom jordbruksmark.

Planförslaget är tydligt upplagt med bra kartmaterial och ofta föredömliga områdesbeskrivningar. Intrycket ges att områdena är omsorgsfullt inventerade, inklusive mycket bra översiktliga naturvärdesbeskrivningar och ofta ges tydliga rekommendationer kring föreslagen markanvändning.

Länsstyrelsen efterfrågar kommunens analys och bedömning på hur föreslagen ny bebyggelseutveckling står i relation till faktiskt behov av fler strandnära bostäder och verksamhetsområden, planförslaget tidshorisont samt kopplingen i dessa avseenden till den kommunövergripande översiktsplanen.

Svar till yttrande: Utpekande av LIS-områden är ett ställningstagande för att vidmakthålla och utveckla de mindre tätorterna. Piteå kommun bedömer att utvecklingen av landsbygden genom de möjligheter som en LIS-plan ger är en viktig del av kommunens bostadsförsörjning. Vid aktualisering och revidering av kommunens gällande bostadsförsörjningsplan och översiktsplan kommer LIS-planen att arbetas in och planerad bebyggelseutveckling tydliggöras.

Föreslagna områden

LIS 01 Baggen

Länsstyrelsen har utifrån samrådsunderlaget inga synpunkter på LIS-området Baggen.

LIS 02 Svinöra

Ur kulturmiljösynpunkt bör platsens förutsättningar studeras närmare. Ytterligare etablering utifrån nuvarande anläggnings syfte torde dock vara möjlig inom området. I dagsläget finns inga kända fornlämningar finns men det kan finnas marina lämningar.

Svar till yttrande: Piteå kommun har ett starkt intresse att integrera kulturhistoriska miljöer i den fysiska planeringen. Kommunen inser att utpekade LIS-områden kan komma att innebära risk för påverkan på kulturmiljövärden, att bedöma om etablering i ett LIS-området är lämpligt ur kulturmiljösynpunkt är svårt utan arkeologisk utredning. Rekommendation införs om att dialog ska hållas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering.

LIS 03 Renöhamn

Länsstyrelsen har utifrån samrådsunderlaget inga synpunkter på LIS-område Renöhamn.

LIS 04 Pultviken

Länsstyrelsen vill i detta område hänvisa till att det finns ytterligare fältstudier som visar på höga naturvärden i angränsande grunda havsvik. Se mer under avsnittet om Miljö kvalitet för vatten.

Svar till yttrande: Frågan om påverkan på miljökvalitetsnormerna behöver beaktas i fortsatt planering. Ny bebyggelse vid de vattendrag som idag inte uppnår god status får inte innebära att förutsättningarna för att uppnå miljökvalitetsnormerna försämras. Kommunen bedömer generellt att risk för betydande påverkan kan undvikas med god planering. Förtydligande införs i planhandlingen under rubriken "Miljökvalitetsnormer för vatten". Rekommendation införs att en mer detaljerad bedömning för miljökvalitetsnormerna för vatten ska beaktas vid fortsatt planering. Ytterligare redovisning bedöms inte nödvändig på denna översiktliga nivå.

LIS 05 Långvik

Länsstyrelsen vill i detta område hänvisa till att det finns ytterligare fältstudier som visar på höga naturvärden i angränsande grunda havsvik. Se mer under avsnittet om Miljökvalitet för vatten.

Svar till yttrande: Frågan om påverkan på miljökvalitetsnormerna behöver beaktas i fortsatt planering. Ny bebyggelse vid de vattendrag som idag inte uppnår god status får inte innebära att förutsättningarna för att uppnå miljökvalitetsnormerna försämras. Kommunen bedömer generellt att risk för betydande påverkan kan undvikas med god planering. Förtydligande införs i planhandlingen under rubriken "Miljökvalitetsnormer för vatten". Rekommendation införs att en mer detaljerad bedömning för miljökvalitetsnormerna för vatten ska beaktas vid fortsatt planering. Ytterligare redovisning bedöms inte nödvändig på denna översiktliga nivå.

LIS 06 Trundavan

Området ligger inom Programmet för odlingslandskapets bevarande. Av områdesrekommendationerna framgår bland annat att detaljplan behövs, en bedömning Länsstyrelsen delar. I det planarbetet behövs ett kulturmiljöunderlag som tar upp värden och karaktärsdrag som man behöver ta hänsyn till och som kan användas i fortsatt utvecklingsarbete.

Svar till yttrande: Kulturmiljöfrågorna är med som underlag i utpekandet och utformning av aktuella områden. Komplettering av kunskapsunderlaget avseende bland annat natur- och kulturvärden, geotekniska förhållanden och risker, dagvattenhantering, dricksvattenförsörjning och avloppsförsörjning, kommer att ske i kommande detaljplanarbete. Även ställningstaganden till hur föreslagna LIS-områden bör ordnas och utformas avseende till exempel placering av bebyggelse och bredd på fri passage hänskjuts till detaljplaneskedet. Sådana ställningstaganden kräver noggrannare studier av respektive områdes specifika förutsättningar än vad som anses rimligt inom ramen för detta översiktsplanarbete. Rekommendation införs att vid eventuell planläggning ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

LIS 07 Rosviks båthamn

Området består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral så kallade sulfidjordar eller potentiell sura sulfatjordar. Vid planering och lovgivande bör kommunen se över dagvattenhantering för området.

Svar till yttrande: Komplettering av kunskapsunderlaget avseende bland annat natur- och kulturvärden, geotekniska förhållanden och risker, dagvattenhantering, dricksvattenförsörjning och avloppsförsörjning, kommer att ske i kommande detaljplanarbete.

LIS 08 Granholmsviken

Länsstyrelsen vill i detta område hänvisa till att det finns ytterligare fältstudier som visar på höga naturvärden i angränsande grunda havsvik. Se mer under avsnittet om Miljökvalitet för vatten.

Svar till yttrande: Frågan om påverkan på miljökvalitetsnormerna behöver beaktas i fortsatt planering. Ny bebyggelse vid de vattendrag som idag inte uppnår god status får inte innebära att förutsättningarna för att uppnå miljökvalitetsnormerna försämrats. Kommunen bedömer generellt att risk för betydande påverkan kan undvikas med god planering. Förtydligande införs i planhandlingen under rubriken "Miljökvalitetsnormer för vatten".

LIS 09 Håkansöfjärden

Länsstyrelsen anser det önskvärt med en motivering till exploatering av 10-30 nya tomter för bostadsändamål i det redan tätbebyggda och exploaterade området. Exempelvis hur attraktiviteten i området kan öka med förtätningen. Skillnaden mellan 10 och 30 nya bostäder i det relativt begränsade området är stor. Det är även otydligt med som avses med "bebyggelseförtätning på redan ianspråktagen mark". Den mark som i dagsläget inte redan är färdigbyggd tomtmark förefaller vara relativt opåverkad.

Svar till yttrande: Planförslaget innebär en förtätning i redan befintlig bebyggelsemiljö vilket innebär ett effektivt markutnyttjande och god resurshushållning samt utnyttjande av befintlig infrastruktur. Planhandlingen förtydligas. **Till största del rör det sig om en förtätning i en andra rad**

LIS 10 Borgaruddens camping

Länsstyrelsen har utifrån samrådsunderlaget inga synpunkter på LIS-området Borgaruddens camping.

LIS 11 Sandön

I västra-norra delen, norr om camping-området, finns kulturlämningar och i övrigt ingen tidigare etablering. Här krävs samråd enligt kulturmiljölagen med Länsstyrelsen och eventuellt behövs sedan också arkeologisk utredning.

Svar till yttrande: Rekommendation införs om att dialog ska hållas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas.

LIS 12 Brattviken

LIS-området ligger vid Rävahavet (WA47210548). Vattenförekomsten har i dagsläget betydande påverkan av dagvatten då dagvatten står för 25% (>1,9%) av bakgrundsbelastningen för fosfor (KARV/total bakgrundsbelastning), och därmed utgör mer än 10% antropogen andel. Den totala antropogena belastningen står för 203% av bakgrundsbelastningen (exklusive inflödet från omgivande vattenförekomster). Vattenförekomsten bedöms ha begränsad vattenomsättning och är också mer känslig för mänskligt utsläpp av näringsämnen. Här behöver kommunen utreda dagvattenhantering för att undvika ytterligare påverkan. Här krävs samråd enligt kulturmiljölagen med Länsstyrelsen och eventuellt behövs sedan också arkeologisk utredning.

Svar till yttrande: Piteå kommun har beslutade riktlinjer och anvisningar gällande dagvattenhantering. Rekommendation införs om att områdets lämplighet ur ett dagvattenperspektiv särskilt ska studeras med avseende på terrängförhållanden, geotekniska förutsättningar och aktuellt avrinningsområde vid frågor om exploatering. Även införs rekommendation om att dialog ska hållas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas.

LIS 13 Stortjärnen

Vattendraget som avvattnar sjön innehåller flodpärlmussla. Största försiktighet måste vidtas vid planerade åtgärder för att undvika negativ påverkan på musslorna.

Svar till yttrande: Rekommendation införs om att områdets lämplighet särskilt ska studera eventuell påverkan på flodpärlmusslan vid frågor om exploatering.

LIS 14 Jävre camping och turistinfo

Området i väster omfattas av ett riksintresseområde för kulturmiljö, av Norrbottens kulturmiljöprogram samt innehåller byggnadsminnet Jävre turiststation. På östra sidan om E4 finns delar med fyrtornet och sjöbodarna som har visst kulturhistoriskt värde och ganska mycket karaktär. Inför ändring och exploatering behövs ett kulturmiljöunderlag som tar upp värden och karaktärsdrag som man behöver ta hänsyn till och som kan användas i fortsatt utvecklingsarbete. LIS-området tangerar även område för odlingslandskapets bevarande och dessa värden behöver också utredas och eventuellt avgränsas/säkerställas. En översiktlig bedömning kring över dessa behöver dock först göras med anledning av närheten till E4 och den stora korsningen. Norrbottens kulturmiljöprogram berörs men stora delar av området är redan etablerat. Det finns lämningar vilka omfattas av kulturmiljölagen och det innebär att hänsyn till befintlig kulturmiljö ska tas även i detta avseende.

I underlaget bör det framgå att även riksintresseområde för kommunikationer berörs då E4:an skär rakt genom området. Detta bör dock inte vara något hinder så länge man inte påverkar dess funktion och dylikt.

Området består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral s.k. sulfidjordar eller potentiell sura sulfatjordar.

Svar till yttrande: Förtydligande införs.

LIS 15 Korpträsket

Inga lämningar i närområdet men finns i nordöst, kan vid större etablering av sammanhållen bebyggelse med detaljplan behövas arkeologisk undersökning. Samråd enligt kulturmiljölagen med Länsstyrelsen behövs dock även vid mindre etablering.

Svar till yttrande: Rekommendation om att dialog ska hållas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas införs.

LIS 16 Svensbyliden

Området ingår i Norrbottens kulturmiljöprogram (bland annat sågverkslämning) och Programmet för odlingslandskapets bevarande. I en verksamhetsutveckling bör man se på området som en del i ett större sammanhang av dessa ganska stora områden vid Svensbyfjärden

av viktig landskapshistorisk betydelse som tillsammans utgör en viktig del av vårt kulturlandskap. Ett kulturmiljöunderlag är troligen inte nödvändigt men däremot behövs ett underlag som analyserar värden och behov samt områdets karaktär.

Underlaget behöver alltså inte ha lika hårt fokus på kulturmiljövärden som ett regelrätt kulturmiljöunderlag utan mer på karaktär och behov, men med insikt om att kulturmiljövärden är en grund för platsen.

Här bör permanenta anläggningar/anläggningar som gör bestående markskador undvikas, särskilt inom det område som markerats med svart ring. I övrigt behövs särskild varsamhet vid tillgängliggörande av området så att skyltar, toaletter, bänkar etc. inte skadar eller stör och framför allt att det passar in i miljön. Samråd enligt kulturmiljölagen krävs med Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion.

Området består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral s.k. sulfidjordar eller potentiellt sura sulfatjordar.

Svar till yttrande: Piteå kommun har arbetat konsekvent med kulturmiljöfrågor i ett antal år. Frågorna kring kulturhistoriska värden (byggnadsantikvariska och arkeologiska) ska alltid bevakas alltid i senare prövningssteg, och ofta remitteras också bygglovsansökningar till länsstyrelsen för bedömning. Rekommendation om att dialog ska hållas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering införs i planhandlingen.

LIS 17 Sandön, Sjulnäs badplats

Området omfattas av ett riksintressområde för kulturmiljö, av Norrbottens kulturmiljöprogram och gränisar till Programmet för odlingslandskapets bevarande. Då det inte riktigt framgår vad för åtgärder som kan bli aktuella, eldplatser nämns till exempel, är det svårt att bedöma lämpligheten. Beroende på omfattning behövs ett kulturmiljöunderlag som relaterar till områdets värden och platsens sammanhang och karaktär i vidare bemärkelse än just badplatsen.

I planförslaget anges att "Framtida klimat är också viktigt att beakta vid utveckling av LIS-området.". Länsstyrelsen anser att kommunen behöver precisera vad som avses gällande framtida klimat och hur detta ska beaktas.

Området består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral så kallade sulfidjordar eller potentiell sura sulfatjordar.

Svar till yttrande: Beaktning av framtida klimat gällde i detta område framför allt avseende havsnivå och nederbörd. Förtydligande införs, och rekommendation att det är viktigt att översvämningsutredning görs inför bebyggelseplanering där påverkan från ett förändrat klimat beaktas.

LIS 18 Vallsvik, Svensbyfjärden

Området omfattas delvis av Norrbottens kulturmiljöprogram, Infjärdenområdet. Av områdesrekommendationerna framgår bland annat att detaljplan behövs, en bedömning Länsstyrelsen delar. I det planarbetet behövs ett kulturmiljöunderlag som tar upp värden och karaktärsdrag som man behöver ta hänsyn till och som kan användas i fortsatt

utvecklingsarbete. Området behöver sättas i sitt sammanhang med bland annat relationen till kulturmiljövärdena i det större kringområdet.

Då föreslaget LIS-område för verksamhetsutveckling kommer ha tydliga kopplingar till verksamheten på andra sidan väg 373 så bör man vara uppmärksam på att en utveckling av området troligen kommer ställa krav på trafiksäkerhetsåtgärder för att åstadkomma en säker koppling mellan de två verksamhetsutvecklingsområdena på vardera sida. Dessutom bör noteras att väg 373 förbereds för ombyggnation för att öka trafiksäkerheten längs med vägen genom breddning, mitträckesseparering och GC-väg. Detta i sig kommer innebära att vägen tar mer mark i anspråk och att barriäreffekten blir än tydligare om inte en säker passage anläggs för såväl trafik som oskyddade trafikanter.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver ange att stora delar av området ligger inom översvänningsområde (100-års flöde) och att det därmed kan komma att påverkas av klimateffekter såsom höga flöden.

Området består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral s.k. sulfidjordar eller potentiell sura sulfatjordar. LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA82316993 (Svensbyfjärden). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Svar till yttrande: Förtydligande införs.

LIS 19 Svensbyfjärden

Länsstyrelsen har inga synpunkter på LIS-området. Dock noterar Länsstyrelsen att förslaget i sin helhet ligger som en andra rad bakom befintlig bebyggelsen från strandkanten. Andra särskilda skäl beträffande strandskyddet kan således även föreligga.

LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA82316993 (Svensbyfjärden). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Svar till yttrande: Förtydligande införs.

LIS 20 Slintadammen

Länsstyrelsen har utifrån samrådsunderlaget inga synpunkter på LIS-området Slintadammen.

LIS 21 Norrskensgården

LIS-området ligger nära vattenförekomsten (WA84156857 Storlångträsket). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Fornlämningssituationen i området medför att arkeologisk utredning kommer att krävas.

Svar till yttrande: Förtydligande om parametervärdet införs. Rekommendation om att dialog ska hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas införs.

LIS 22 Södra Brännträsk

Forn- och kulturlämningar finns i omgivningarna och arkeologisk undersökning kommer därför behövas.

Kommunen behöver ange hur geotekniska risker kan påverkas av ett förändrat klimat, samt i förekommande fall ange åtgärder för att minska risker. Synpunkten gäller området nedanför Brännträskberget. Se SGI:s karttjänst <http://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/> och skiktet OMRÅDEN DÅR SKOGSBRUK OCH EXPLOATERING KAN ORSAKA EROSION, RAS OCH SLAMSTRÖMMAR.

LIS-området ligger nära vattenförekomsten (WA57814800 Brännträsket). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Svar till yttrande: Planhandlingen kompletteras med förtydligande kring närheten till Brännträskberget, befintlig risk och hänsyn ska tas till möjliga geotekniska förändringar. En detaljerad riskanalys och eventuella åtgärder för att minska riskerna är dock något som inte anses motiverat på denna översiktliga nivå. Förtydligande om parametervärde och kvalitetsfaktorn införs. Rekommendation om att dialog ska hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas införs.

LIS 23 Tallskatan

Det är oklart om det finns verksamhet på platsen som ska underlättas genom LIS, eller om det planeras för ny verksamhet och i sådana fall vilken. Syftet är aningen ottydligt beskrivet i områdesrekommendationen vilket gör att det är svårt att göra en bedömning kring lämpligheten.

Svar till yttrande: LIS-området syftar till att möjliggöra för befintligt näringsliv och besöksnäringens utveckling i området. Inga specifika planer för exploatering finns ännu. Ingen förändring sker i planförslaget.

LIS 24 Jävre, Bunäset

I mitten av området finns även ett våtmarksområde med klass 3 enligt våtmarksinventeringen, VMI. Kuststräckan kring Jävre är dessutom redan stark exploaterad. Det kan dock finnas möjligheter till skonsam utveckling för ett bättre nyttjande av området genom till exempel stigar och grillplatser. De relativt orörda strandängarna bör bevaras istället för att bebyggas. Närheten till ställplats med stort antal besökande borde kunna motivera att naturen i området bevaras.

I bedömningen av lämpligheten av området behöver man beakta effekter på havsnivå av klimatförändringar. Även om Norrbottens kustland klarar sig från stigande havsnivå behöver bedömningar göras beträffande säkerhetsmarginaler till havsnivå. I detta sammanhang behöver man även ta höjd för situationer med tillfälligt höjda havsnivåer till följd av storm eller lufttryck. Se https://gis.swedgeo.se/smhi_havsniva/ En exploatering inom LIS-området längre upp från stranden kan även på sikt påverka den oexploaterade havsstranden med VMI-klassificering. VMI klass 3 (som berörs i detta fall) innebär att området som helhet bedöms ha vissa naturvärden. Delar av området kan dock ha höga värden, och områden av denna typ hamnar endast i kategori 3 eftersom de är relativt små. I sammanhanget behövs också vägas in ett områdes helhet, i detta fall exempelvis klass 3 tillsammans med en opåverkad strandskog (med klippal istället för gråal som är den som vanligtvis förekommer i norra delen av landet) och en grund vattenmiljö insprängt i ett i övrigt exploaterad strandområde. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att det är sannolikt att strandskyddets syften motverkas vid en exploatering i detta sammanhang.

På grund av vattenområdets (Jävrefjärdens) betydelse för fågellivet samt biotopvärdet anser Länsstyrelsen LIS-området vara olämpligt för bebyggelse av området med bostäder. Vidare bedömer Länsstyrelsen att området inte är förenligt med restriktivitetskravet för LIS-områden längst Norrbottens kust- och skärgårdsområde enligt 7 kap 18 e § punkt 3 b MB. Detta med anledning av att det i stort sett är den enda platsen längst kusten i Jävres närområde som inte redan är exploaterad för bostadsbebyggelse. I det större perspektivet finns även väldigt få opåverkade avsnitt av kuststräckan mellan centrala Piteå och länsgränsen.

Det kan därmed konstateras att området inte endast har en liten betydelse (7 kap 18 e § punkt 3 b MB) för att tillgodose strandskyddets syften (allmansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten).

LIS-området bör därför utgå.

Svar till yttrande: Efter vidare utredning har det framkommit att de mest passande lägena för bebyggelse ligger utanför strandskyddat område. I Piteå kommuns fördjupade översiktsplan för landsbygdscentra Jävre finns förslag på områden väl lämpade för attraktiv bebyggelse. LIS-område Jävre, Bunäset utgår därför ur planen.

LIS 25 Fagerudden

I planförslaget anges att det är möjligt att planlägga för 3-7 nya bostadsfastigheter. För det relativt begränsade antalet bostäder krävs förhållandevis stora insatser, samt en inte obetydlig påverkan. Det framgår bl. a att förutsättning är att kommunalt VA byggs ut. Negativa effekter på strandskyddets syften av ett genomförande nämns vid exploatering av området nämns i områdesbeskrivningen samt i MKB.

Området omfattas av Norrbottens kulturmiljöprogram och Programmet för odlingslandskapets bevarande och gränsar till ett riksintresseområde för kulturmiljö. Av områdesrekommendationerna framgår bland annat att detaljplan behövs. I det planarbetet behövs ett kulturmiljöunderlag som tar upp värden och karaktärsdrag som man behöver ta hänsyn till och som kan användas i fortsatt utvecklingsarbete. Området behöver t ex sättas i relation till kulturmiljövärdena, både till de närmaste väl bevarade gårdarna och till det större kringområdet.

I planförslaget hänvisas till SGU:s jordartskarta där det anges att jordlager består av bl.a. siltiga sediment, vilket som anges, innebär risk för ras och skred. Enligt Länsstyrelsen bedömning inryms området i översvämningssoner för samtliga nivåer av översvämning. Dessa två förhållanden i kombination kan innebära en förhöjd risk för ras och skred och därmed skulle det även kunna uppstå risk för människor, miljö och egendom. Kommunen behöver i planförslaget ange att utredning om ovan angivna risker måste utredas. Riskbilden gör att riskutredning inte enbart räcker som rekommendation, vilket nu är fallet i planförslaget. I sådan utredning behöver även aspekter givet ett förändrat klimat behandlas. Området består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral s.k. sulfidjordar eller potentiella sura sulfatjordar. LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA82316993 (Svensbyfjärden). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring. Länsstyrelsen finner dock sammantaget att lämpligheten som LIS-område är tämligen osäker utifrån samrådsförslaget.

Svar till yttrande: Efter samrådsperioden har en avverkning utförts av den strandnära lövskogen vilket påverkat områdets naturvärde. Områdets beskrivning har uppdaterats i handlingen. Ett detaljplanearbete har påbörjats för området. Piteå kommun vidhåller att LIS-området, med god planering och hänsyn, fortfarande är lämpligt och området kvarstår till granskningsskedet. Förtydliganden införs.

LIS 26 Storlångträsk

Fornlämningssituationen samt anpassningen till kulturlandskapet kan riskera att göra det svårt att hitta några fler tomter. Fornlämningssituationen medför även att arkeologisk utredning kommer att krävas. LIS-området ligger nära vattenförekomsten (WA84156857 Storlångträsket). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Svar till yttrande: Förtydligande om parametervärdet och kvalitetsfaktorn införs. Rekommendation om att dialog ska hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas införs.

LIS 27 Lövudden, Brännträsk

Syftet är aningen ottydligt beskrivet i områdesrekommendationen vilken typ av verksamhetsutveckling som kan vara lämplig, vilket gör att det är svårt att göra en bedömning kring lämpligheten av LIS-området. Området ligger nära vattenförekomsten (WA57814800 Brännträsket). Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet (< 30 m) eller i svämplanet bedömer Länsstyrelsen att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Ur kulturmiljösynpunkt är LIS-området mindre lämplig med tanke på att det finns fångstgropssystem, tjärdalar och torp i området. Fornlämningsbilden är sannolikt mycket mer komplext än det som i dagsläget är dokumenterat. Arkeologisk utredning kommer att krävas för alla slags markarbeten (en kostnad som åligger exploatören). Inför eventuella framtida exploatering/åtgärder måste samråd därför ske i tidigt skede med Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion.

Svar till yttrande: Syftet med LIS-området att stärka möjligheterna att bedriva verksamhet i området med inriktningen turism/näringsverksamhet (exempelvis fiskecamp med möjligheter till övernattnig). Detta förtydligas i planhandlingen. Förtydligande om parametervärdet och kvalitetsfaktorn införs. Rekommendation om att dialog ska hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering samt att arkeologisk utredning kan krävas införs.

LIS 28 Höträsket, Hortlax

Enligt Försvarmakten riskerar de åtgärder som avses gällande LIS-område Höträsket att påtagligt skada riksintresse för totalförsvarets militära del, enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken, som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Att mer specifikt redogöra för hur eller på vilket sätt aktuell åtgärd kopplad till LIS-område Höträsket riskerar att påtagligt skada riksintresset för totalförsvarets militära del är inte möjligt, då det riskerar att hemliga uppgifter vars röjande kan medföra betydande men för totalförsvaret eller i annat fall för rikets säkerhet. Försvarmakten motsätter sig således det tematiska tillägget till översiktsplan för LIS-områden om inte området Höträsket utgår.

Svar till yttrande: LIS-område Höträsket utgår ur planen med avseende på konflikt med riksintresse för totalförsvaret.

LIS 29 Porsnärarfjärden, Norrfjärden

Området ingår i Norrbottens kulturmiljöprogram och är riksintresse för kulturmiljö och ligger i direkt anslutning till Norrfjärdens kyrkby. För att utveckla området kvalitativt och ta kulturmiljöhänsyn behövs ett kulturmiljöunderlag innan åtgärder vidtas. Omfattning och typ av åtgärder påverkar olika och underlaget är en del i att ta vara på områdets karaktär. Området

består av en jordmån med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral s.k. sulfidjordar eller potentiell sura sulfatjordar.

Svar till yttrande: Rekommendation om att dialog ska hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid frågor om exploatering införs.

Riksintresseområden för rennäringen och rennäringen som allmänt intresse

Länsstyrelsen kan konstatera att alla föreslagna LIS-områden ligger inom renbetesmark och att ett antal områden ligger inom områden av riksintresse för rennäringen, bland annat flyttleder och kärnområden. Sannolikt berör planförslaget flera områden i kommunen som är att bedöma som mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen (3:5 1 st MB) och därmed så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande.

Länsstyrelsen kan utifrån samrådsunderlaget inte bedöma huruvida föreslagna LIS-områden kan riskera att påtagligt försvåra rennäringens bedrivande. Inför det fortsatta planarbetet är det viktigt att tydliggöra områdenas funktion för rennäringen, bland annat eftersom renflyttning ofta sker efter strandkanten. Konsekvenserna för riksintresseområdena samt de områden för rennäringen som allmänt intresse enligt 3:5 1 st MB behöver framgå av planförslaget.

I samrådet med samebyarna är det viktigt att utgå från syftet med de olika LIS-områdena och att föreslagen markanvändning avgränsas så tydligt det går då olika verksamheter/markanvändningar kan påverka rennäringen på olika sätt och i olika grad. I miljökonsekvensbeskrivningen bör samtliga berörda samebyars uppfattningar framgå. Det bör även framgå om och på vilket sätt samebyarna har deltagit samt om dialogen har varit relevanta och fungerande. I planeringen bör det beaktas att vissa samebyar i kommunen redan i dagsläget är påverkade av vindkraft, där eventuell kumulativ påverkan tillsammans med LIS-områdena kan behöva bedömas.

Svar till yttrande: Utveckling inom ett LIS område kan bidra till att stärka riksintressen men också stå i konflikt med dem beroende på utformning och typ av verksamhet, därför ska åtgärder inom och i nära angränsning av riksintressena utredas mer ingående vid ett aktuellt ärende. Föreslagen exploatering bedöms inte påverka riksintresse för rennäring negativt. Vid exploatering ska dock samråd ske med berörda samebyar.

Samråd har skett i enlighet med befintlig lagstiftning. Under samrådet har samrådshandlingar (via mail) skickats till samtliga samebyar. Kommunen anser att det väsentliga är att de samiska intressena inbjudits att aktivt delta samt att inflytandet på den slutgiltiga planen bearbetas vidare efter genomfört samråd och kommande utställning, inte att deltagandet redovisas explicit.

LIS-planen är ett tillägg till kommuntäckande ÖP och behöver därför läsas tillsammans med denna och tillhörande tillägg och fördjupningar. Redogörelse gällande riksintresse för rennäringen samt kumulativa effekter på renskötseln från annan markanvändning och renskötselns behov av funktionella samband i landskapet bör anges i kommuntäckande ÖP, liksom vägledningar för att värna samisk kultur och språk, riksintressen och grön infrastruktur av betydelse för renskötseln.

Ett stycke om rennäringen införs under kapitlet lagskyddade intressen som förtydligar kommunens vilja att i områden inom eller i närhet av riksintresse för rennäringen ska stor försiktighet råda vid nyetableringar.

LIS-område Slintadammen utgår ur planen med avseende på konflikt med renarnas betes- och rörelsemönster.

Markföroreningar

I planförslaget framgår att det finns områden som är utfyllda med fyllnadsmassor med okänt ursprung, vilket kan vara en potentiell risk för markföroreningar (LIS03 Renöhamn, LIS14 Jävre camping och turistinfo). Även uppställningsplatser i anslutning till hamnar kan vara förorenade områden. Det är viktigt att säkerställa att en eventuell exploatering i områden som kan misstänkas vara förorenade inte medför risk för människors hälsa och miljö, eller riskerar att orsaka spridning av eventuella föroreningar.

Svar till yttrande: Rekommendation om markundersökningar vid mer detaljerad planering av området för att undersöka eventuellt saneringsbehov inom nämnda LIS-området införs. Kommande markundersökningar vid detaljerad planering av övriga områden kommer visa på ett eventuellt saneringsbehov inom LIS-området.

Generellt om kulturmiljö och fornlämningar

Avsaknad av fornlämning eller andra kulturlämningar inom ett LIS-område kan ändå innebära att fornlämningar eller andra kulturlämningar kan beröras, tex om de ligger i närområdet och blir negativt påverkade av ny bebyggelse eller att det finns risk att de kan även förekomma inom LIS-området.

Bedömningen av påverkan på kulturmiljö är inte tillräckligt utförd. Det behöver göras en bättre konsekvensbeskrivning för områdena eftersom flera kommer att visuellt påverkas och andra ligger i områden där forn-och kulturlämningar finns i angränsande områden. Arkeologisk undersökning kommer att krävas i flera fall.

En del av LIS-områdena har valts ut i områden där arkeologisk utredning kan komma att behöva göras innan marken kan tas i anspråk för exploatering. Länsstyrelsen bör därför kontaktas i god tid för samråd, av kommun eller exploitör, innan förhandsbesked eller bygglov eller ges innan planering av marken påbörjas, för att säkerställa att fornlämningar inte berörs eller skadas och för att undvika konflikt med kulturmiljöintressen enligt KML. Se områdesspecifika synpunkterna.

Svar till yttrande: I arbetet med att peka ut LIS-områden har hänsyn tagits till ovanstående på en övergripande nivå och olämpliga områden har valts bort. Tillägget till översiktsplanen varken är eller kan vara så detaljerat och förutseende att det i alla lägen och situationer kan fälla ett avgörande eller ge en absolut bedömning av lämpligheten för en åtgärd i ett enskilt strandområde. Utpekanden ska utgöra ett underlag för den fysiska planeringen och bygglovsprövningen. När detaljerad planering sker i dessa miljöer ska särskild hänsyn tas till kulturmiljövärden och om möjligt ska bebyggelsen skyddas med lämpliga bestämmelser. För områdesspecifika synpunkter införs förtydligade rekommendationer i granskningshandlingen.

Social hållbarhet

I planförslaget belyses den sociala hållbarheten där det står att "LIS-planeringens utgångspunkt är att främja utvecklingen mot en levande landsbygd, vilket är i linje med folkhälsomålet om goda ekonomiska och sociala villkor – att människor ska kunna försörja sig och upprätthålla en god levnadsstandard. Attraktiva boende- och arbetsmiljöer nära naturen antas attrahera såväl arbetskraft som arbetstillfällen, främja fysisk aktivitet och rekreation samt främja lek och lärande för barn och unga."(s 100) Vidare menar planförslaget att eventuella negativa sociala konsekvenser av LISplaneringen är förknippade med bristande kollektivtrafik något som skulle kunna innebära ökat transportbehov med bil vid arbets- och inköpsresor samt en begränsning av barns och ungdomars rörlighet och självständighet i vardagen. Här är det även viktigt att belysa och reflektera vilka andra grupper förutom barn (läs flickor och pojkar) som "skärs" av ett visst område – exempelvis vissa socioekonomiska grupper, om kön har betydelse, etniska grupper och/eller personer med funktionsnedsättning, m fl.

Svar till yttrande: LIS-tillägget till översiktsplanen anses inte ska vara så detaljerat att det ska innehålla en bedömning av de sociala effekterna av eventuell exploatering i ett enskilt område. Miljöaspekter och hållbar utveckling har gått som en röd tråd genom framtagandet av LIS-planen och för varje område finns ett analysavsnitt där förslaget och dess konsekvenser analyseras. Utpekanden ska utgöra ett underlag för den fysiska planeringen och bygglovsprövningen. När detaljerad planering sker i dessa miljöer kan särskild hänsyn tas till sociala värden och om möjligt skyddas bebyggelsen med lämpliga bestämmelser.

Miljö kvalitetsnormer, MKN, för vatten

Även om LIS-förslaget är ett tillägg till ÖP2030 samt FÖP för landsbygdscentra så skulle det vara bra om texten angående Miljökonsekvensnormer (MKN) för vatten även i föreliggande LIS-förslaget bli tydligare. Huvudregeln för MKN är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status eller god potential och att status inte får försämrats (Weserdomen C-461/13). Försämringsförbudet gäller även på kvalitetsfaktornivå och för så kallade övriga vatten som inte är vattenförekomst. Om status är sämre än god vid den bestämda tidpunkten, kan årtalet för när normen ska uppnås flyttas fram med en tidsfrist eller få ett mindre strängt krav än god status, två så kallade undantag. Därutöver kan det förekomma särskilda krav i vissa typer av skyddade områden.

För att kunna bedöma om verksamhetsutveckling eller bebyggelse i LIS-områden skulle ha negativa miljökonsekvenser för berörda vatten är det särskilt viktigt att kommunen redovisar MKN samt ekologisk status, eventuella påverkanskällor och miljörisken för samtliga berörda vattenförekomster för alla 29 LIS-områden. Inom till exempel LIS-område LIS10 och LIS11 är 2 vattenförekomster berörda men bara en vattenförekomst nämns. I andra områden redovisas MKN, ekologisk status samt påverkan inte alls.

Det är bra att den föreliggande Miljökonsekvensbeskrivningen (MKN) tar hänsyn till Sveriges Miljö kvalitetsmål. Dock saknas miljömålet "Bara naturlig försurning".

Planförslaget omfattar flera områden med finkorniga ler- och siltjordar, vilka kan innehålla sulfidmineral så kallade sulfidjordar eller potentiell sura sulfatjordar. Det är viktigt att ta hänsyn till detta eftersom hantering av dessa jordmassor eller markdräneringar i dessa områden kan medföra en ökad belastning på vattenmiljöer. Det finns många områden med sulfidjord/sur sulfatjord som läcker försurande ämnen och metaller i Norrbottens kustland eftersom den jordtypen är vanligt förekommande i dessa miljöer. Även om det i enskilda fall rör sig om små

volymer eller arealer så kan utsläppseffekten minskas genom att deponera massor syrefritt eller undvika dränering av dessa riskområden. Här behövs det en komplettering.

Planförslaget saknas även miljömålet ”Hav i balans samt levande kust och hav” och ”Ett rikt växt- och djurliv fokuserar nästan bara på växt- och djurlivet på land.

Det kan dock även finnas höga naturvärden och ett rikt och skyddsvärt växt- och djurliv i vattnet. Här skulle vi vilja hänvisa att det finns ytterligare fältstudier som visar på höga naturvärden i angränsande grunda havsvikar för tre förslagna LIS-områden (LIS04, LIS05, LIS08)

(<https://extgeoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=24e3c74537b04bab85109e8973d86396>; resultaten av studierna kan ses när man klickar på ”faktaunderlag”).

I berörda vattenförekomster med betydande hydromorfologisk påverkan av båtliv och turism måste det säkerställas att den planerade verksamheten i LIS-områden inte försämrar vattenförekomsten. Verksamhetsutveckling i dessa områden måste därför ske väldigt restriktivt och skonsamt. Det gäller framförallt för utveckling av verksamheter kring båthamnar med utökad båttrafik. Ett exempel är Rosviks båthamn LIS-område LIS07 som ligger vid Bastafjärden.

För vattenförekomster som saknar bedömning för ekologisk eller kemisk status på övergripande eller kvalitetsfaktornivå kan inte ’god’ status automatiskt antas. För att möjliggöra bedömningar om hur LIS etableringen kommer att påverka ekologisk eller kemisk status krävs att en utredning av vattenförekomsten genomförs i syfte att samla underlag för en bedömning av ekologisk och/eller kemisk status.

Eventuella etableringar i LIS-områden som berör vatten som inte pekats ut som vattenförekomster enligt vattenförvaltningen bör genomföras så att vattnets status inte riskerar att försämrats även om vattnet inte har miljökvalitetsnormer. Att vara restriktivt med uppföranden i vattnets närområde (30 meter) eller svämplan innebär att risken för påverkan på ekosystem i vatten minimeras (precis som för etableringar vid vattenförekomster med MKN).

LIS-områden som ligger nära vattenförekomsten och där marginalen ner till förekomstens parametervärdens gräns för god status är liten behöver etableringar föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för ’Närområdet runt sjöar’ eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Om ekologisk status för en parameter försämrats kommer även kvalitetsfaktorn ’Morfologiskt tillstånd i sjöar’ att försämrats vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen.

Svar till yttrande: Handlingen kompletteras med rekommendationer i de fall då områden gränsar till vattenförekomst där risk finns att miljökvalitetsnormen för vatten inte uppnås enligt inkomna synpunkter.

Text i planen som berör miljökvalitetsnormer har till viss del kompletterats, beskrivningen är dock fortfarande på en övergripande nivå och görs inte för respektive berört vattenområde. Hur stor påverkan en framtida exploatering kommer få för föreskriven miljökvalitetsnorm är beroende av exploaterings typ och omfattning. Dessa bedömningar görs därför vid framtida detaljplaneprocesser eller bygglovshandläggningar inom respektive LIS-område.

Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med förtydligande kring miljökvalitetsnormer och ytterligare miljömål läggs till.

Avloppsfrågan

I fall där enskilda avloppslösningar med indirekta utsläpp till vattenförekomst med miljökvalitetsnorm måste utredning av ekologisk status avseende kvalitetsfaktorn 'Näringsämnen' genomföras för att möjliggöra en bedömning om de enskilda avloppens påverkan på ekologisk status. Om enskilda avloppslösningar blir aktuella ska de lösningarna vara baserade på senaste teknik i syfte att minimera påverkan på ekologisk status med avseende på kvalitetsfaktorn 'Näringsämnen'.

Svar till yttrande Planförslaget redovisar principer och förhållningssätt till vatten och avlopp där långtgående krav ställs på avloppslösningar inom områden där övergödningsproblematik finns. I de områden där åtgärder krävs för att uppnå eller bibehålla god status enligt vattenmiljökvalitetsnormerna i vattendirektivet rekommenderas särskild VA-utredning.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB)

Av en miljökonsekvensbeskrivning ska även fram gå de planalternativ som valdes bort på grund av att de i miljöbedömningen exempelvis bedömdes påverka miljön i alltför stor negativ riktning. I föreliggande planförslags sammanhang är det viktigt både för förståelsen av miljöbedömningsprocessen i planarbetet, men även för den demokratiska transparensen och förankringen, redogöra kort för vilka LIS-områden som studerats noggrannare för att sedan väljas bort samt varför.

Svar till yttrande För att kunna peka ut LIS-områden har kommunen gjort en omfattande utredning för att identifiera möjliga områden. Analyser har gjorts som visar att bebyggelse, verksamheter, anläggningar, etcetera, inom respektive område, bidrar till att stimulera utvecklingen av omgivande landsbygd. Det kan t ex vara genom ökad befolkning som bidrar till underlaget för olika typer av service som handel och skolor men även genom att utveckling av nya eller befintliga verksamheter möjliggörs. Förutsättningen har alltid varit att strandskyddets syften inte motverkas varför en inventering av natur- och kulturvärden också har gjorts inom ramen för utredningen. Därutöver har en bedömning av effekten på strandskyddets syften vid en eventuell exploatering gjorts och redovisas

Under utredningen har över 100 möjliga områden identifierats, varefter en gallring och prioritering har genomförts.

MKB kompletteras med beskrivning av ett antal föreslagna områden som bedömts som ej aktuella i denna upplaga av LIS.

2.2 Kommuner

2.2.1 Arvidsjaur kommun

Arvidsjaur kommun ser positivt på att angränsande kommuner föreslår områden för lättnader i strandskyddet för utvecklingen av landsbygden. Kommunen ser särskilt positivt på förslaget

LIS-område i Tallskatan då området bedöms kunna bidra till sysselsättningseffekter och ett ökat serviceunderlag i båda kommunerna.

Arvidsjaurs kommun har inga synpunkter på planförslaget.

2.3 Bolag, organisationer och föreningar

2.3.1 Naturskyddsföreningen Piteå-kretsen

Vi anser inte att strandskyddet utgör ett hinder för regional och lokal utveckling och bostadsbyggande. Strandskyddet omfattar en zon på 100 meter. Det kan vara tillräckligt attraktivt att bo och bygga bostäder i strandnära lägen strax utanför strandskyddszonen. På så sätt behåller stränderna också sin attraktionskraft – fler människor kan få tillgång till dem och livsmiljön för flera djur- och växtarter bevaras. För att landsbygden ska utvecklas krävs framför allt samhällsservice, arbetstillfällen och goda kommunikationer.

När det handlar om strandskyddet är långsiktigheten i besluten viktiga – att bevara livsmiljöer och värdefulla områden för framtida generationer.

Svar till yttrande: Vid framtagandet av LIS-planen har hänsyn tagits till naturvärden. En omfattande inventering har genomförts som dock är översiktlig. Mer detaljerade inventeringar av natur- och friluftsvärdena behöver göras om det finns intresse av åtgärder inom området.

2.3.2 Sikfors Konferens och Fritidsby AB

Vi jobbar med besöksnäringen och vill att vårt område ska vara en del av LIS-planen. Vi har funderingar på att utveckla campingen längs med älven Och vi funderar också på bostäder, tillsammans med Stenvalls trä AB skulle vi veta utveckla bygden. I första hand vill vi utöka detaljplanen för campingen en bra bit ned mot färjstället, samt direkt nedanför backen ned mot campingen skulle vi veta bygga bostäder, mindre enplans radhus?

Svar till yttrande: Generellt bör stor försiktighet iakttas vid lägen nära vatten på grund av riskerna för översvämningar eller ras, skred och erosion. Geotekniska förhållanden har därför ingått i urvalet av lämpliga områden. Risk för ras och skred gäller för långa sträckor efter Piteälven och att förlägga ett LIS-område inom det föreslagna området bedöms i dagsläget inte görligt utan att en grundlig geoteknisk undersökning först utförs. Området tilläggs utredningslista och föreslås utredas inför kommande revidering av planen om intresset kvarliggjer.

2.3.3 Visit in Pjesker AB

LIS-område Tallskatan bör omfattas även av bostadsmöjligheter för möjliga uthyrningsbostäder, i planen nu står området enbart som verksamhetsutveckling.

Svar till yttrande: Syftet med LIS-området utpekande är att möjliggöra exploatering för verksamhet. Detta kan gälla exempelvis stugor för uthyrning.

2.3.4 Västra Kikkejaure sameby

Område LIS20 Slintadammen ligger inom Västra Kikkejaure sameby. Det är ett av samebyns viktigaste nyckelområden för vinter- och vårvinterbete. Nyckelområden är ytterst viktiga områden med en total kvalitet som har avgörande betydelse för möjligheterna att varaktigt bedriva renskötsel inom samebyn. Nyckelområden är mycket känsliga för ingrepp och störande aktiviteter. Vid stark påverkan inom nyckelområden tappar kärnområdena sin status. Det är också ett naturligt uppsamlingsområde med bra bete och fungerar som rastbete de år som det inte nyttjas som vinterbete. Samebyns huvudflyttled går norr och väster om Slintadammen. 2 km väster om Slintadammen har samebyn en anläggning på båda sidor av stambanan då stambanan är en svår passage. Det är också ett riksintresse för rennäringen enligt miljöbalkens 3 kap § 5.

Som det beskrivs är området stängslat men detta har inte med samebyns flyttled att göra. Samebyn anser att stängsel är ett hinder och blir en barriär för renarna. Området är därför inte lämpligt som LIS och inte heller för utveckling av verksamhet. Eftersom stängsel idag är en barriär som påverkar renarnas betes- och rörelsemönster så anser samebyn att de ska rivas.

Kommunen beskriver inget i miljökonsekvensbeskrivningen om konsekvenser för renskötseln eller för riksintresse rennäring.

Västra Kikkejaure sameby anser att området Slintadammen ska plockas bort som LIS-område på grund av att det ligger i ett av samebyns känsligaste områden vilket framgår av områdets olika funktioner och att det är utpekad som riksintresse. Men också på grund av att det redan idag utgör en barriär och en utveckling av området kommer att försvåra denna barriär ytterligare. Renarna måste kunna beta obehindrat i området samt kunna flyttas både manuellt och ströva fritt utan hinder. Det stängslade området förstärker den barriär och svåra passage som stambanan utgör idag.

Svar till yttrande: Förtydligande införs i planförslag och MKB om riksintresse rennäring. LIS-område Slintadammen utgår ur planen med avseende på konflikt med renarnas betes- och rörelsemönster.

2.3.5 Telia / Skanova Access AB

Skanova har inget att erinra mot rubricerade plan.

2.4 Privatpersoner

2.4.1 Yttrande privatperson

Förslag på LIS-område för tre eller fyra tomter Svensbyfjärden.

Svar till yttrande: Området anses inte lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära läge då det ligger i ett glest bebyggt område mellan två exploaterade områden. Området bedöms därför viktigt för både allmänhetens tillgång till strandområdet och för växt- och djurlivet. Mot bakgrund av detta tas området inte med i planförslaget.

2.4.2 Yttrande privatperson

Bygg gärna ett seniorboende eller äldreboende med vacker utsikt, inglasade altaner mot vatten och fina promenadstigar. Helst så nära vattnet att man ser fågellivet vid strandkanten. Jag tror att det skulle bidra till hälsa och livskvalité. Dessutom tror jag att boende fick fler besök på ett sådant ställe.

Svar till yttrande: Att peka ut var i kommunen ett senior- eller ett äldreboende bör byggas behandlas inte i LIS-planen. Synpunkten översänds till kommunstyrelsen och kommunens samhällsplanerare.

2.4.3 Yttrande privatperson

Förslag på LIS-område för fem tomter Svensbyfjärden.

Svar till yttrande: Området anses inte lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära läge då det ligger i ett glest bebyggt område mellan två exploaterade områden. Området bedöms därför viktigt för både allmänhetens tillgång till strandområdet och för växt- och djurlivet. Mot bakgrund av detta tas området inte med i planförslaget.

2.4.4 Yttrande privatperson

Finns det några diskussioner/utredning kring huruvida Nötön kan klassas som ett LIS-område för bostadsbebyggelse? Ifall Nötön redan har granskats och avfärdats skulle jag också gärna vilja veta hur diskussionen har gått och varför det i så fall inte har tagits med i förslaget.

Svar till yttrande: Möjligheten till LIS utgår från att landsbygden ska få en ökad möjlighet att utvecklas/behålla service, detta genom ökat befolkningsunderlag som kan visas ge ökad handel i lokala butiker, ökad underlag till landsbygdsskolor etc. Kommunerna kan själva uttrycka vad som är landsbygd, men Länsstyrelsen ska få lämna sina synpunkter på förslagen och är även fortsättningsvis överprövare av ev. strandskyddsdispenser. Norrbottens länsstyrelse har varit tydlig med att stadsnära områden som inte tydligt kan gagna landsbygd inte bör anses vara lämpliga som LIS-områden.

Nötön har diskuterats, men eftersom det geografiskt ligger nära Piteå stad och inte har någon lokal butik eller skola så bedömdes Nötön inte ha rätt förutsättningar för förslag till strandnära bostadsbebyggelse genom LIS-områden.

2.4.5 Yttrande privatperson

I samband med att det diskuteras om strandskyddet är jag intresserad av att veta hur kommunen ställer sig gällande strandskyddet i småbyar som Gråträsk. Kommer även strandskyddet ses över i dessa områden eller är detta just nu bara diskussion för ev öppnande av strandskyddet i Piteå? För om man ser det från glesbygdsperspektiv så skulle det öka möjligheten för många småbyar som oftast är belägna nära en sjö att kunna bygga fler hus och öka befolkning och ev stugor i flera av byarna.

Svar till yttrande: Syftet med denna handling är att se över områden där strandskyddet kan lättas över hela landsbygden, vilket Gråträsk är en del av. Inga förslag till exploatering vid Gråträsk har inkommit, Tallskatan är närmaste område.

3 Övriga justeringar

Utöver inkomna yttranden har ett antal justeringar i handlingarna gjorts. Förutom grafiska ändringar har text omformulerats, tillkommit eller strukits. Eventuella konsekvenser av detta är inarbetade i övriga bilagor.

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

LIS

ÖP2030
Översiktsplan för Piteå

Piteå kommun

Piteå kommun

Granskningshandling

Tematiskt tillägg översiktsplan för

Piteå kommun

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Granskningshandling	Plan		Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
Samhällsbyggnad		20KS390	
Dokumentinformation			
Dokumentet gäller för			

Förord

Denna handling är ett förslag. Det finns möjligheter att göra förändringar, både lägga till och dra ifrån. Vi tar tacksamt emot synpunkter på innehållet.

Arbetet följer en process, efter ett samrådsskede som pågår under två månader kommer revideringar att göras, beroende på vilka synpunkter som kommer in. Därefter ställs det reviderade förslaget ut för granskning.

Har du synpunkter på planen?

**Skicka in dina synpunkter skriftligt senast den 2020-10-26 till:
samhallsbyggnad@pitea.se eller via post till**

Piteå Kommun - Samhallsbyggnad – Box 37, 941 21 Piteå

Märk med Dnr: 18SBN276

Har du frågor kan du kontakta:

Roger Lundstig, Samhallsplanerare

Styrgrupp

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott

Projektledning

Roger Lundstig, Samhallsplanerare, Samhallsbyggnad

Arbetsgrupp

Maria Öberg, Landsbygdsutvecklare, Samhallsbyggnad

Helene Bäcklund Röckner, Näringslivsutvecklare, Kommunledningsförvaltningen

Jenny Axelsson Avdelningschef, Kultur, park och fritid

Niclas Brännström, Fysisk planerare, Samhallsbyggnad

Peder Ljungqvist, Kommunekolog, Samhallsbyggnad

Sammanfattning

Regler kring skyddet av våra stränder infördes redan på 1950-talet och syftet var då att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden. Senare utökades skyddet till att även avse bevarandet av goda livsvillkor för djur- och växtliv på land och i vatten, något som fortfarande gäller. Nuvarande strandskydd från 1 juni 2009 regleras i Miljöbalken 7 kap och omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid havet, insjöar och vattendrag i hela Sverige. Inom strandskyddat område är det förbjudet att vidta vissa åtgärder som till exempel att anlägga, gräva, eller bygga något. Det finns ett antal undantag från grundregeln, så kallade särskilda skäl, av vilka den vanligaste är att stranden redan är ianspråktagen av befintlig bebyggelse. Kommunerna har möjlighet att lägga till ytterligare ett särskilt skäl att ge undantag från strandskyddsbestämmelserna, så kallade LIS-områden, vilket står för områden för "landsbygdsutveckling i strandnära lägen". LIS-områdena ska redovisas i kommunens översiktsplan för att sedan kunna återopas i samband med efterföljande detaljplanläggning och bygglovsärenden.

Piteå kommun har, i samband med att gällande översiktsplan (ÖP) ÖP2030 antogs, beslutat att ett så kallat tematiskt tillägg ska upprättas för att utreda och peka ut lämpliga LIS-områden.

Syftet med en LIS-plan är att bidra till en hållbar och långsiktig landsbygdsutveckling. En levande landsbygd beror på många faktorer, men möjlighet till strandnära boende och verksamheter kan vara väldigt betydande för ett samhälles identitet och möjligheter.

För Piteå kommun är det viktigt att tillskapa möjligheter till nya bostäder i attraktiva lägen som stärker service- och kollektivtrafikunderlaget, samt ge plats för näringar som kan bidra till såväl ökad turism som fler arbetstillfällen på vår landsbygd.

För att kunna peka ut LIS-områden har kommunen gjort en omfattande utredning för att identifiera möjliga områden. Analyser har gjorts som visar att bebyggelse, verksamheter, anläggningar, etcetera, inom respektive område, bidrar till att stimulera utvecklingen av omgivande landsbygd. Det kan till exempel vara genom ökad befolkning som bidrar till underlaget för olika typer av service som handel och skolor men även genom att utveckling av nya eller befintliga verksamheter möjliggörs. Förutsättningen har alltid varit att strandskyddets syften inte motverkas varför en inventering av natur- och kulturvärden också har gjorts inom ramen för utredningen. Därutöver har en bedömning av effekten på strandskyddets syften vid en eventuell exploatering gjorts.

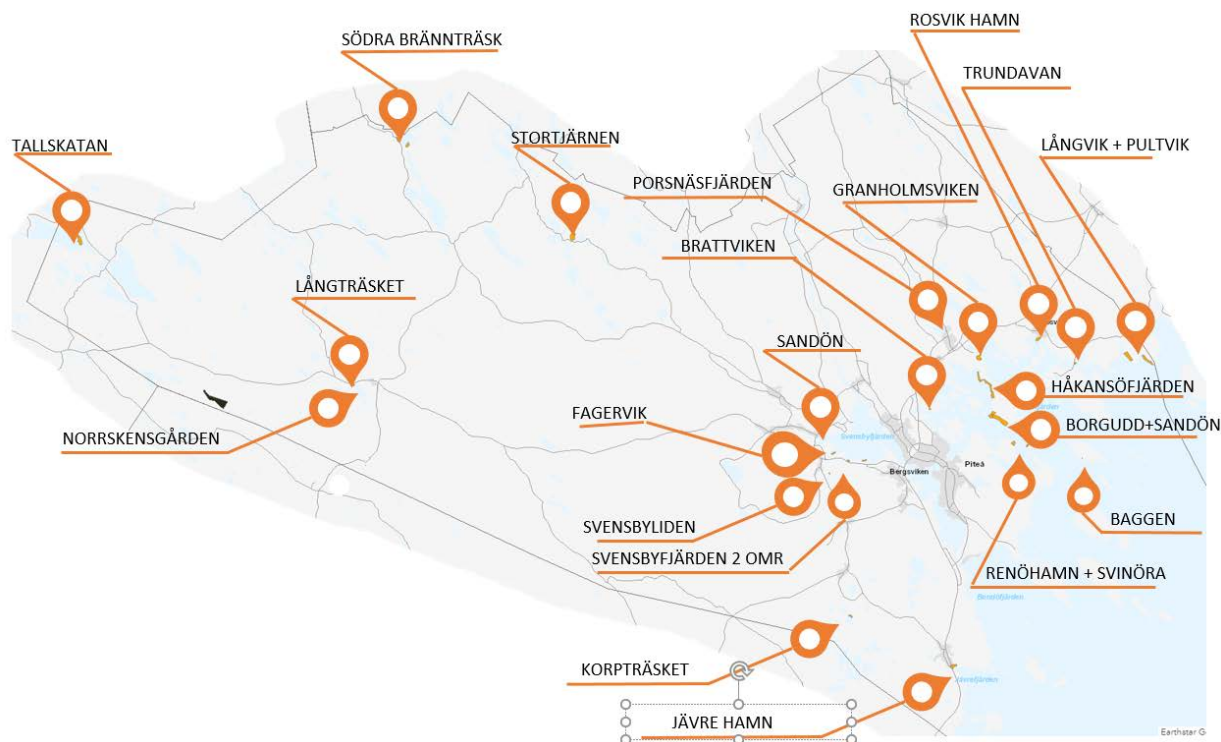
Under utredningen har över 100 möjliga områden identifierats, varefter en gallring och prioritering har genomförts. Cirka 30 områden har ansett icke lämpliga, cirka 40 områden har bedömts som intressanta men inte prioriterats i detta planförslag.

Sammanlagt föreslås 26 LIS-områden vilka är spridda över hela kommunen (se översiktskarta nedan). Piteå kommun har ett flertal orter och byar som faller väl inom ramen för LIS-kriterierna.

Denna plan är ett tematiskt tillägg till kommunens gällande översiktsplan. Detta innebär att planens riktlinjer och rekommendationer ska tillämpas tillsammans med översiktsplanens

riktlinjer vid behandling av dispensprövning vid strandskyddsärenden, varvid LIS-planen gäller framför översiktsplanen.

Planförslaget föreslår totalt 26 LIS-områden, som medger LIS för olika typer av bostäder, befintligt och möjligt näringsliv. Urvalet har skett med hänsyn till riktningar, förutsättningar och strategier som beslutats i kommunens gällande översiktsplan. Inför urvalet har ett flertal principiella ställningstaganden gjorts som styr urvalet av områden och innehållet i dessa. Många områden kräver ytterligare utredning för att lösa vatten- och avlopp (VA), infrastruktur, gestaltning, samordning med annan bebyggelse, plan- och genomförandefrågor etcetera.

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) så ska översiktsplanen aktualiseras minst en gång under varje mandatperiod, detta innefattar också tillägg.

Innehåll

1. Inledning	7
1.1 Uppdrag och syfte.....	7
1.2 Planprocessen	7
1.3 Strandskydd och LIS	8
1.4 Metod i LIS-arbetet	9
2 Riktlinjer, förutsättningar och nationella mål	10
2.1 Piteå kommuns översiktsplan 2030	10
2.2 Fördjupad översiktsplan landsbygdscentra.....	10
2.2.1 Rosvik.....	10
2.2.2 Norrfjärden	10
2.2.3 Rognäs/Sjulnäs	10
2.2.4 Hortlax.....	10
2.2.5 Jävre	11
2.3 Avvägningar mellan VA-plan och LIS-plan	11
2.4 Mellankommunala frågor	11
2.5 Lagskyddade intressen.....	11
2.5.1 Riksintressen	11
2.5.2 Fornlämningar	12
2.5.3 Rennäring	12
2.6 Övriga intressen.....	13
2.6.1 Intresse för totalförsvarets militära del.....	13
2.7 Särskilda hänsynstaganden	13
2.7.1 Jordbruksmark.....	13
2.7.2 Översvämningsdirektivet	13
2.7.3 Miljökvalitetsnormer för vatten	13
2.7.4 Vattendirektivet.....	13
2.8 Klimat.....	14
2.8.1 Lagstiftning	14
2.8.2 Klimatanalys.....	14
2.9 Risker i Piteå kommun	15
3 LIS-områden.....	16
3.1 Urvalskriterier, generella riktlinjer	16
3.2 Vad räknas som landsbygd?	16

3.3	Natur-, kultur- och friluftslivsinventering	17
3.4	Urval av LIS-områden	18
3.5	Exploateringbedömning.....	18
3.6	Föreslagna områden.....	19
3.6.1	LIS01 Baggen.....	21
3.6.2	LIS02 Svinöra	24
3.6.3	LIS03 Renöhamn.....	27
3.6.4	LIS04 Pultviken.....	30
3.6.5	LIS05 Långvik.....	33
3.6.6	LIS06 Trundavan.....	35
3.6.7	LIS07 Rosviks båthamn	38
3.6.8	LIS08 Granholmsviken	41
3.6.9	LIS09 Håkansöfjärden.....	44
3.6.10	LIS10 Borgaruddens camping.....	47
3.6.11	LIS11 Sandön	49
3.6.12	LIS12 Brattviken	52
3.6.13	LIS13 Stortjärnen	55
3.6.14	LIS14 Jävre camping och turistinfo	58
3.6.15	LIS15 Korpträsket	61
3.6.16	LIS16 Svensbyliden	64
3.6.17	LIS17 Sandön, Sjulnäs badplats.....	67
3.6.18	LIS18 Vallsvik, Svensbyfjärden	70
3.6.19	LIS19 Svensbyfjärden	73
3.6.20	LIS20 Norrskensgården.....	76
3.6.21	LIS21 Södra Bränträsk	79
3.6.22	LIS22 Tallskatan	82
3.6.23	LIS23 Fagerudden	85
3.6.24	LIS24 Storlångträsk.....	89
3.6.25	LIS25 Lövudden, Bränträsk	92
3.6.26	LIS26 Porsnäs-fjärden, Norrfjärden	95
4	Konsekvenser	98
4.1	Ekologisk	98
4.2	Social	98
4.3	Ekonomisk.....	98
5	Övriga handlingar	99

5.1	Utredningsmaterial	99
5.1.1	Referenser.....	99
5.2	Miljökonsekvensbeskrivning.....	99

I. Inledning

I.1 Uppdrag och syfte

Enligt plan- och bygglagen ska alla kommuner ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som redovisar kommunens visioner. Syftet är att ge stöd och vägledning vid framtida kommunala beslut avseende användningen av mark- och vattenområden. En översiktsplan ska vara aktuell och därför uppdateras regelbundet.

I en fördjupad översiktsplan undersöks begränsade områden i kommunen som exempelvis tätorter, strandområden eller verksamhetsområden. Genom tematiska tillägg till en översiktsplan kan man belysa en särskild fråga i hela eller delar av kommunen, till exempel landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS. En fördjupad översiktsplan eller ett tematiskt tillägg är ett komplement till den kommunomfattande översiktsplanen. Piteå kommun har under 2016 antagit en ny kommuntäckande översiktsplan med följande ställningstagande:

Byggande på landsbygden och byakärnor ska ge attraktiva platser att bo och bedriva verksamhet i. Bra mötesplatser ska utvecklas i landsbygdscentra. Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, ska nyttjas som en möjlighet att erbjuda attraktivt boende i anslutning till befintliga orter.

Denna plan, ”Landsbygdsutveckling i strandnära läge”, är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Det tematiska tillägget behandlar områden, så kallade LIS-områden, nära vattendrag, sjöar eller hav där en etablering av boende och verksamheter kan ske för en utveckling av landsbygden.

I.2 Planprocessen

Planprocessen regleras av plan- och bygglagen. Planeringen i kommunen sker med stor transparens gentemot inblandade parter och allmänheten. Skälen till detta är att alla parter har rätt att påverka sin närmiljö, tillföra bättre beslutsunderlag samtidigt som planen förankras hos dem som berörs av den. Under den pågående översiktsplaneringen sker samråd med länsstyrelsen samt berörda kommuner. Myndigheter, sammanslutningar och enskilda som har intresse av planen bereds också tillfälle till samråd.

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) så ska översiktsplanen aktualiseras under varje mandatperiod, detta innefattar också LIS-planen.

1.3 Strandskydd och LIS

Stränder är en värdefull naturtillgång, vanligen med omfattande biologisk mångfald och en källa till naturupplevelser. Strandskyddet tillkom 1950 med syftet att bevara förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv. Numera syftar strandskyddet också till att bevara land- och vattenområden för att de är biologiskt värdefulla. Strandskyddet är utformat som ett generellt områdesskydd och gäller vid havet, sjöar och vattendrag i hela landet. Det är förbjudet att inom strandskyddet vidta vissa åtgärder som till exempel att anlägga, gräva, eller bygga något. Strandskyddet omfattar 100 m från strandlinjen, både på land och ute i vattnet.

Reglerna om strandskydd finns i 7 kap miljöbalken. Strandskyddet syftar till att långsiktigt:

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden
2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Det finns dock möjlighet att under vissa förutsättningar göra undantag från strandskyddsreglerna. Dessa undantag, så kallade särskilda skäl, finns beskrivna i miljöbalken och är mycket begränsade. Det finns sju särskilda skäl att medge dispens från eller upphävande av strandskyddet inom ett begränsat geografiskt område (vanligen del av en fastighet eller vid detaljplanläggning specificerade delar av planområdet). I samtliga fall är förutsättningen den att strandskyddets syften inte motverkas. Även om det finns särskilda skäl att ge dispens från eller upphäva strandskyddet ska det, om det är rimligt, med hänsyn till befintliga eller planerade byggnaders eller anläggningars funktion, lämnas ett område för fri passage för allmänheten närmast stranden.

Från den 1 februari 2010 har kommunerna möjlighet att lägga till ytterligare ett särskilt skäl att ge undantag från strandskyddsbestämmelserna, så kallade LIS-områden, vilket står för områden för "landsbygdsutveckling i strandnära lägen". För att vara giltiga ska LIS-områdena redovisas i kommunens översiktsplan och inom ramen för handläggning av översiktsplanen godkännas av länsstyrelsen.

För att få LIS-områden godkända i översiktsplanen (ÖP) eller i ett tematiskt tillägg (TÖP) behöver kommunen göra en utredning som visar att bebyggelse, verksamheter, anläggningar, etcetera inom respektive område bidrar till att långsiktigt stimulera utvecklingen av omgivande landsbygd. Det kan till exempel vara genom ökat bostadsbyggande som i sin tur ger befolkning som bidrar till underlaget för olika typer av service som handel och skolor. Det kan även vara genom att utöka möjligheterna att utveckla nya eller befintliga verksamheter. Förutsättningen är dock att strandskyddets syften inte motverkas varför en inventering av natur-, kultur- och friluftslivsvärden också bör göras inom ramen för utredningen.

Utgångspunkten är att LIS-områden ska vara väl avvägda, begränsade och preciserade. LIS-områden ska följaktligen endast utgöra en begränsad del av kommunens totala strandskyddsområden.

Det ska understrykas att strandskyddet gäller fullt ut inom LIS-områden även efter att de godkänts inom ramen för översiktsplanen. Prövning om upphävande av strandskydd sker i samband med detaljplanläggning eller i vissa fall som dispens från strandskydd vid bygglovgivning.

I.4 Metod i LIS-arbetet

Kommunens målsättning är att skapa en kommun med utveckling av både stad och landsbygd med attraktiva miljöer för både boende och förenings- och näringsliv. Samtidigt ska en långsiktigt hållbar utveckling främjas där kommunens natur- och kulturvärden tas till vara. Till attraktiva och alternativa boendeformer räknas närheten till vatten eller möjligheten att förvärva en större tomt på landsbygden.

Utgångspunkt för förslagen till LIS-områden är ett preliminärt urval gjorts utifrån befintliga kunskapsunderlag, allmänna observationer vid platsbesök samt dialog med sakkunniga, intressegrupper och allmänhet. Under planarbetets gång har urvalet avvägts och preciserats ytterligare. Cirka 100 områden har behandlats och rangordnats utifrån kriterier och förutsättningar.

Analyser har gjorts som visar att bebyggelse, verksamheter, anläggningar, etcetera, inom respektive område, bidrar till att stimulera utvecklingen av omgivande landsbygd. Det kan t ex vara genom ökad befolkning som bidrar till underlaget för olika typer av service som handel och skolor men även genom att utveckling av nya eller befintliga verksamheter möjliggörs. Förutsättningen har alltid varit att strandskyddets syften inte motverkas varför en inventering av natur- och kulturvärden också har gjorts inom ramen för utredningen. Därutöver har en exploateringsbedömning gjorts, det vill säga en bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området.

Komplettering av kunskapsunderlaget avseende bland annat natur- och kulturvärden, geotekniska förhållanden och risker, dagvattenhantering, dricksvattenförsörjning och avloppsförsörjning, kommer att ske i kommande detaljplanearbete. Även ställningstaganden till hur föreslagna LIS-områden bör ordnas och utformas avseende till exempel placering av bebyggelse och bredd på fri passage hänskjuts till detaljplaneskedet. Sådana ställningstaganden kräver noggrannare studier av respektive områdes specifika förutsättningar än vad som anses rimligt inom ramen för detta översiktsplanearbete.

Slutsatserna redovisas som en del av områdets tänkta utveckling och redogör för vad som bedöms kunna genomföras och vilka krav som ställs på efterföljande planer och utredningar. Avgränsningen på kartan av respektive LIS-område är preliminär och baseras på nu kända fakta. Den kan komma att justeras i samband med efterföljande detaljplanering eller andra planeringsåtgärder.

2 Riktlinjer, förutsättningar och nationella mål

2.1 Piteå kommuns översiktsplan 2030

I den kommuntäckande översiktsplanen finns ett kommunalt ställningstagande avseende bostäder och byggande, ”Byggande på landsbygden och byakärnor ska ge attraktiva platser att bo och bedriva verksamhet i. Bra mötesplatser ska utvecklas i landsbygdscentra. Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, ska nyttjas som en möjlighet att erbjuda attraktivt boende i anslutning till befintliga orter.”

2.2 Fördjupad översiktsplan landsbygdscentra

För att bevara och skapa förutsättningar för boende och arbete på landsbygden beslutades i kommunens översiktsplan om en fördjupad översiktsplan för fem landsbygdscentra i kommunen. De identifierade landsbygdscentra är Rosvik, Norrfjärden, Rognäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre. Nedanstående stycken beskriver förslagen angående LIS i respektive fördjupning.

2.2.1 Rosvik

- Runt landsbygdscentra Rosvik eftersöks LIS områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.
- I Rosvik avgränsas hamnområdet där gemensamma anläggningar kan behöva uppföras som ett LIS område.

I planförslaget finns LIS-områden föreslagna runt landsbygdscentra Rosvik, även hamnområdet föreslås som LIS-område.

2.2.2 Norrfjärden

- Runt landsbygdscentra Norrfjärden eftersöks LIS-områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.
- Föreslaget LIS-område – Porsnäs-fjärden

I planförslaget finns LIS-områden föreslagna runt landsbygdscentra Norrfjärden, Porsnäs-fjärden är medtaget i planförslaget.

2.2.3 Rognäs/Sjulnäs

- Runt landsbygdscentra Rognäs/Sjulnäs eftersöks LIS-områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.
- Utpekande av LIS saknas inom Rognäs/Sjulnäs.

I planförslaget finns LIS-områden föreslagna runt landsbygdscentra Rognäs/Sjulnäs.

2.2.4 Hortlax

- Runt landsbygdscentra Hortlax eftersöks LIS- områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.

- Ett LIS-område föreslogs för Höträsket men utgår ur planen med avseende på konflikt med riksintresse för totalförsvaret.

2.2.5 Jävre

- Runt landsbygdscentra Jävre eftersöks LIS-områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.
- Område för ställplats inklusive anläggningar för friluftslivet utökas vid fyrområdet.

I planförslaget finns ett LIS-område föreslaget vid fyrområdet.

2.3 Avvägningar mellan VA-plan och LIS-plan

Piteå kommun antog en utbyggnadsplan för kommunalt VA i slutet av år 2016. Både VA-planen och LIS-planen syftar till att främja en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling. VA-planens utbyggnadsområden har prioriterats utifrån pågående samhällsutveckling, tekniska möjligheter och graden av permanentboende utöver fastighetsägarnas behov av god dricksvattenförsörjning och avloppshantering och ligger därför i stor utsträckning i närhet till staden. Eftersom LIS-områdena ligger på landsbygden, dit VA-utbyggnaden ännu inte alltid sträcker sig, finns en risk att §6-områden faller ut med krav på kommunen kring VA. Att helt eliminera riskerna för att kommunen ska tvingas till ett oönskat ansvar över VA-situationen i dessa områden (§6-områden) går inte. Det finns en risk att kommunens LIS-utpekande i förlängningen kan innebära att risken för §6-områden ökar, dels där LIS-områden pekas ut invid befintlig bebyggelsestruktur och dels i områden som idag bedömts ha en tillfredställande VA-struktur.

För LIS-områden bör VA-frågan hanteras med omsorg, så att nytillkommande bebyggelse inte gör att vattenkvaliteten riskerar att försämrats i några av de sjöar och vattendrag som berörs. Oavsett bostadsform är hållbara avloppslösningar som inte belastar vattensystemen ytterligare ett krav. I första hand bör anslutning till kommunalt VA eftersträvas där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt (i anslutning till orter där kommunalt VA finns utbyggt). I andra hand bör enskilda gemensamma anläggningar eftersträvas och i tredje hand enskilda lösningar. Sammantaget bedömer kommunen att de båda planerna tillsammans bidrar till en så väl avvägd framtida utvecklingsinriktning som är möjligt, och med en medvetenhet kring de risker detta medför.

2.4 Mellankommunala frågor

Samtliga angränsande kommuner ges möjlighet att yttra sig över förslaget till tematiskt tillägg till översiktsplanen där samtliga LIS-områden redovisas. Ett samarbete med grannkommunerna i frågor kring strandskydd och LIS vid de kungemensamma vattendragen kan bidra till en bättre lokal och regional utveckling.

2.5 Lagskyddade intressen

2.5.1 Riksintressen

Kommunen ska i sina översiktsplaner redovisa aktuella riksintressen, samt visa hur dessa ska tillgodoses. Områden som är av nationell betydelse för en rad vitala samhällsintressen kan

pekas ut som områden av riksintresse för just dessa ändamål. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller möjligheterna att använda dem för avsett ändamål.

Exploatering och andra ingrepp i miljön är tillåtna endast om det inte möter hinder enligt någon av bestämmelserna i 2-8 §§, miljöbalken, och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Undantag gäller för utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet samt för anläggningar för totalförsvaret.

Utveckling inom ett LIS område kan bidra till att stärka riksintressen men också stå i konflikt med dem beroende på utformning och typ av verksamhet, därför ska åtgärder inom och i nära angränsning av riksintressena utredas mer ingående vid ett aktuellt ärende. Det är främst riksintressen för friluftsliv som berörs i dagsläget och noga övervägande bör göras om påverkan på intresset vid förslag av nya LIS områden.

2.5.2 Fornlämningar

Vissa områden innehåller kända fornlämningar, vissa områden kan innehålla okända fornlämningar. Det kan därför innebära att arkeologiska utredningar behöver genomföras i samband med exploatering.

2.5.3 Rennäring

Områden av riksintressen av rennäring ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada näringens bedrivande. Även övriga områden av intresse för rennäringen ska så långt möjligt skyddas mot sådana åtgärder. I de fall etablering kan få negativ påverkan på riksintresset rennäring ska samråd ske med berörd sameby. Ett flertal av de föreslagna LIS-områdena ligger nära, gränsar till, eller ligger inom, område av riksintresse för rennäringen. Samtliga berörda samebyar har fått tillfället att yttra sig om planförslaget. Ett område har tagits bort enligt samebyarnas synpunkter. I områden inom eller i närhet av riksintresse för rennäringen ska stor försiktighet råda vid nyetableringar. Bedömningen har gjorts att ingen påtaglig påverkan kommer att ske på riksintresse rennäring. I LIS-områden som är utpekade inom riksintresse för rennäring eller ligger i närheten av sådant område bör följande hållas i åtanke;

- Bebyggelse innebär inte att samebyn upphäver sin renskötselrätt.
- De installationer som uppförs måste utformas så att djur inte kommer till skada och att skador på installationer inte regelmässigt ersätts av samebyn.
- Bygglov kan villkoras med att stängsel inte får uppföras utan särskilt samråd med samebyn då det annars kan innebära ett hinder för rensköteln.
- Närheten till flyttleder och andra områden av riksintresse kan innebära ett intrång i egendomsrätten, då samebyn under flyttning med renar kan komma att passera över tomtmark. En flyttled innebär också att renar självmant kan passera, eftersom flyttleder uppkommer genom att renar under mycket lång tid använt dessa även utan inblandning av människor. En flyttled är inte statisk utan varierar upp till 500 meter beroende på flertalet faktorer där störningar är en. En flyttled är vital för en sameby och skyddas därför i lag.
- Funktionella samband mellan områden ska beaktas vid bedömning av påverkan på rennäringen.

2.6 Övriga intressen

2.6.1 Intresse för totalförsvarets militära del

Flera av de föreslagna LIS-områdena berörs av MSA-område (minimum safety altitude), påverkansområde väderradar och stoppområde för höga objekt. För sådana områden gäller att samtliga ärenden som rör höga objekt ska remitteras försvarsmakten. Med höga objekt avses objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse samt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Med sammanhållen bebyggelse avses de områden som utgör tätort på lantmäteriets översiktskarta 1:250 000.

2.7 Särskilda hänsynstaganden

2.7.1 Jordbruksmark

Ur ett framtida mat- och energiperspektiv är det problematiskt att jordbruksmarken bebyggs, försumpas eller växer igen, särskilt med hänsyn till miljö- och rättviseaspekter i ett globalt perspektiv. Problematisk är även byggnation i anslutning till jordbruksmark, också i mindre skala. Jordbruksmarken är en platsbunden naturresurs, som tar lång tid att skapa och har stor betydelse för landskapsbilden.

Med hänsyn till försiktighetsprincipen är det viktigt att se på jordbruksmarken som en platsbunden naturresurs och därför bevara den.

2.7.2 Översvämningdirektivet

Stora översvämningar drabbade Europa under 2007. I samband med det antog EU ett direktiv för översvämningrisker som reglerar hanteringen av översvämningar. Syftet med direktivet är att medlemsländerna ska arbeta för att minska konsekvenserna av översvämningar och på så sätt värna om människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

2.7.3 Miljökvalitetsnormer för vatten

I slutet av december 2009 fastställdes Sveriges fem vattendistrikt och de första förvaltningsplanerna, åtgärdsprogrammen och miljökvalitetsnormerna (MKN) för dessa upprättades. En nedre storleksgräns för de vatten som får fastställda miljökvalitetsnormer har satts. Frågan om påverkan på miljökvalitetsnormerna behöver beaktas i fortsatt planering. Ny bebyggelse vid de vattendrag som idag inte uppnår god status får inte innebära att förutsättningarna för att uppnå miljökvalitetsnormerna försämrats.

2.7.4 Vattendirektivet

Inom EU finns det sedan år 2000 ett gemensamt regelverk för vatten: Vattendirektivet (dir. 2000/60 EG). Detta direktiv syftar till att etablera en ram för enhetliga regler på EU-nivå för skydd av europeiska sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Dock inte hav. Främst handlar direktivet om att förbättra vattenrelaterat miljöarbete genom en gemensam lagstiftning och därmed uppnå de mål som finns för att bevara, skydda och förbättra miljön och att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt. Arbetet ska bygga på försiktighetsprincipen och på principerna att förebyggande åtgärder bör vidtas, att miljöförstöring företrädesvis bör hintedas vid källan och att förorenaren skall betala. Direktivet ska hjälpa minska föroreningar, främja

hållbar vattenanvändning, förbättra tillståndet för existerande akvatiska ekosystem samt reducera effekterna av översvämningar och torka.

2.8 Klimat

Ett förändrat klimat påverkar i princip samtliga områden i samhället. Infrastruktur, areella näringar, vilka åtgärder som bör tas när nya bostäder byggs. Det största hotet är en ökad vattennivå i form av ökad nederbörd, stigande havsnivåer och grundvattenhöjning. Vi är inte enbart hotade av höjda vattennivåer i framtiden utan även andra extrema väderhändelser som stormar, skyfall och intensivare värmeperioder som innebär torka och skogsbränder. Samtliga klimatförändringar ökar riskerna för ras, skred och erosion vilket får betydande konsekvenser på bebyggelse, infrastruktur, areella näringar, människors hälsa och ekosystem.

2.8.1 Lagstiftning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har regeringens uppdrag att stödja kommuner och länsstyrelser med översiktlig kartering som ska utgöra ett stöd i kommunens riksinventering och riskhantering. Det är kommunerna, enligt PBL, som har ansvaret att planlägga mark och vatten (genom det kommunala planmonopolet) och bebyggelse ska lokaliseras till den mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till:

- Boendes och övrigas hälsa och säkerhet,
- jord, berg och vattenförhållanden,
- möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning och avlopp samt annan samhällsservice,
- möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar och
- risken för olyckor, översvämning och erosion.

Den sista punkten lades till som en ny punkt i kommunens lämplighetsprövning för kommunen i de förändringar som gjordes från 1 januari 2008 i PBL. I de förändringar som finns i nya PBL från 2011 betonas vikten av klimatrelaterade aspekter ytterligare. Detta innebär att kommunerna skall i samband med planläggning och bygglov lokalisera samhällsviktiga funktioner, byggnader och liknande beakta människors hälsa, säkerhet, risken för olyckor, översvämning och erosion.

Vid inventeringen av föreslagna områden har en översiktlig lämplighetsbedömning gjorts av ovanstående hänsyn.

2.8.2 Klimatanalys

Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) länsvisa klimatanalys beskriver dagens och framtidens klimat baserat på observationer och beräkningar utifrån två olika utvecklingsvägar, begränsade utsläpp (RCP4.5) respektive höga utsläpp (RCP8.5).

Representative Concentration Pathways (RCP) är scenarier över hur växthuseffekten kommer att förstärkas i framtiden.

Hur klimatet i Norrbottens län utvecklas beror på hur användningen av fossila bränslen blir i framtiden, det vill säga hur mycket mängden växthusgaser ökar i atmosfären.

Årsmedeltemperaturen för Norrbottens län beräknas öka från cirka -1,5°C (1961-1990) till cirka 2°C enligt RCP4.5 eller cirka 5°C enligt RCP8.5 till slutet av seklet. I och med

uppvärmningen ökar vegetationsperiodens längd, för RCP4.5 med ungefär en månad och för RCP8.5 cirka 50 dagar.

Årsmedelnederbörden väntas öka med 20 procent för RCP4.5 och 40 procent för RCP8.5. Den största ökningen av nederbörden sker i fjällkedjan. Den kraftiga nederbörden ökar också, maximal dygnsnederbörd kan öka med cirka 15- 25 procent beroende på RCP-scenario.

2.9 Risker i Piteå kommun

Beroende på terräng- och markförhållanden kan vissa områden vara utsatta för risker. Det kan handla om risker för översvämning, ras och skred samt erosion. Planering och bygglovgivning inom sådana områden måste därför beakta dessa risker och om det är relevant peka på eller sätta upp villkor för erforderliga åtgärder som behöver vidtas. Det kan exempelvis handla om att ange en lägsta tillåtna golvhöjd, att förlägga byggnader på erforderligt avstånd från ett utsatt område, och så vidare. Områden kan även vara utsatta för störningar, till exempel en större väg. Detta gör i sig inte LIS-området olämpligt och samma åtgärder för skärmning av buller eller andra åtgärder ska då vidtas på samma sätt som vid vilken annan byggnation som helst.

3 LIS-områden

3.1 Urvalskriterier, generella riktlinjer

LIS- områdena ska ge underlag och stötta utveckling på ett hållbart sätt så att landsbygdens värden och resurser långsiktigt förbättras och tillgodoses. Det lokala engagemanget är avgörande för utvecklingen på landsbygden och LIS-dispensen blir ett verktyg för den enskilde som vill utveckla någon verksamhet eller bostäder och dra nytta av fördelen som ett strandnära läge erbjuder.

Piteå kommun har goda förutsättningar för utveckling av både attraktivt boende och annan verksamhet i strandnära läge. I propositionen ”Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden”, (Prop. 2008/09:119) framgår att kommuner själva ”bedömer vilka områden som har sådan karaktär att de kan vara lämpliga för en utveckling av landsbygden”. I propositionen (Prop. 2008/09:119) nämns även att det är möjligt att peka ut områden som bidrar till landsbygdsutveckling även då områdena ligger i eller i närheten av tätorter. Förutsatt att det inte förhindrar att strandskyddets syften tillgodoses långsiktigt.

Landsbygdsutveckling handlar inte bara om bebyggelse. För att stärka hela kommunen krävs också att anläggningar i och nära vatten kan tillkomma som gör områden attraktiva för rörligt friluftsliv och besöksnäring. Dessa verksamheter kan komplettera befintliga byar, stugplatser, rastplatser, vandringsleder och badplatser.

För att kommunen ska peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen krävs att utvecklingen:

- Gynnar befintlig och ny kommersiell eller kommunal service
  - Fler boende
  - Fler turister eller besökande
- Gynnar befintlig och ny kommunikation och kollektivtrafik
  - Bättre resandeunderlag
- Gynnar befintlig och ny verksamhet (turism, friluftsverksamhet)
  - Fler arbetstillfällen
  - Fler besökande
- Ger goda förutsättningar med avseende på rekreations- och naturvärden
  - Värde för rekreation och friluftsliv

3.2 Vad räknas som landsbygd?

I lagtexten om strandskydd finns ingen definition av landsbygdsbegreppet utan det är respektive kommun som med hänsyn till den regionala och lokala situationen ska definiera vad som ska betraktas som landsbygd i den egna kommunen. En definition av vad som är landsbygd kan baseras på ett flertal olika faktorer, med fördel utifrån syftet med definitionen. Utgångspunkten kan till exempel vara ett tillgänglighetsperspektiv, befolkningstäthet eller en kombination av flera faktorer. Piteå kommun har i gällande översiktsplan uttryckt följande definition.

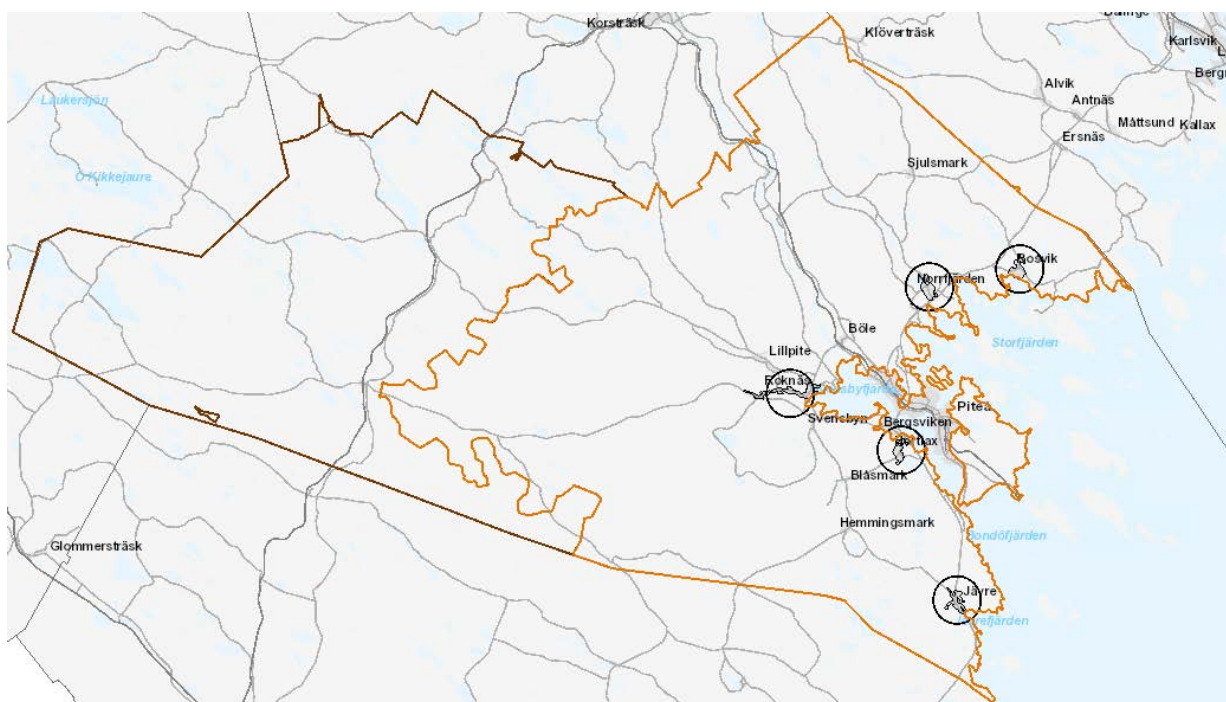
Piteås landsbygd utgörs av områden som har mindre än 40 minuters resväg med bil till Piteå centrum, med undantag för de område som utgör Piteå stad. I ÖP 2030 har fem stycken landsbygdscentra identifieras. Med landsbygdscentra avses orter med centrala samhällsfunktioner inom utbildning, vård och omsorg, fritid och kultur samt kommersiell service.

Och följande strategi för att utveckla landsbygden:

Landsbygdscentra har antingen en strategisk placering i kommunen kopplat till infrastruktur och människors rörelsemönster, Rosvik och Jävre, eller utgör en servicenod för andra byar i dess närhet, Hortlax, Rohnäs/Sjulnäs samt Norrfjärden. Piteå kommuns mål med landsbygdens utveckling är att skapa förutsättningar för en modern och levande landsbygd i norr, söder, öster och väster. Detta görs genom att främja företagsamhet på landsbygden och genom att rikta kommunens satsningar för att uppnå stärkt underlag för service i de fem landsbygdscentra. Arbetet förutsätts ske i samverkan med lokala företrädare och medborgare.

De fem landsbygdscentra ska under planperioden fördjupas och planprogram eller fördjupade översiktsplaner ska tas fram för respektive ort. Syftet är att stärka tillgängligheten till orten och dess service.

Piteås glesbygd definieras av ytor som har mer än 40 minuters resväg till Piteå centrum. Via samarbete med grannkommuner ska god service erhållas även i glesbygd”.

Avgränsning landsbygd, glesbygd, landsbygdscentra i gällande översiktsplan.

3.3 Natur-, kultur- och friluftslivsinventering

Utgångspunkten för natur-, kultur- och friluftsinventeringen har varit syftet för strandskyddet. Ett LIS-område ska vara av sådant slag och ha en så begränsad omfattning att strandskyddets

syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Vid inventeringen har därför målet varit att identifiera ifall hela eller delar av respektive utredningsområdet har stor betydelse för allmänhetens friluftsliv eller har höga biologiska värden. Samtliga utredningsområden har besökts i fält.

Inventeringen har skett med fokusering på olika perspektiv: utvecklingsperspektiv och natur- och friluftsperspektiv. I det inledande arbetet så har databaser från myndigheter såsom länsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), havs- och vattenmyndigheten, skogsstyrelsen, sametinget undersökts. Under fältinventering bedömdes områdenas naturvärden, särskilda värden för friluftsliv och markens lämplighet att bebyggas. Efter fältinventeringen så har datan från de olika myndigheterna validerats och arbetats in i underlaget för vidare arbete.

3.4 Urval av LIS-områden

I LIS-planen för Piteå kommun har ett antal områden utpekats som möjliga för landsbygdsutveckling. Utöver dessa kan även andra områden bli intressanta. Det kan i framtiden innebära att ett område, utan att vara utpekat i översiktsplanen, vara aktuellt för lokalisering av bostadsbebyggelse eller verksamhet. Dessa områden skall kunna prövas i enlighet med kriterierna för landsbygdsutveckling i strandnära läge (7 kap. 18e §).

3.5 Exploateringsbedömning

Med hänsyn tagen till ovanstående kriterier behöver en plats som ska vara ett LIS-område även ha någon form av exploateringspotential. Om syftet är bostäder måste området vara så attraktivt att någon kan tänkas vilja investera i en bostad på platsen. Utöver en inventering av natur-, kultur- och friluftsvärden, se ovan, har därför också en inventering och bedömning av exploateringsförutsättningarna gjorts.

I denna exploateringsinventering har följande parametrar bedömts: platsens attraktivitet i förhållande till vattnet, förutsättningar för att nå området med bil eller med kollektivtrafik, förutsättningarna för att bygga väg i området, förutsättningarna för att lösa vatten och avlopp till och inom området (enskilda eller gemensamma anläggningar, alternativt kommunalt vatten och avlopp), markens beskaffenhet och topografi med avseende att ingen risk för ras och skred föreligger men även ifall marken bedöms lättbebyggd eller inte, bedömning av översvämningrisker, avstånd till service och då främst dagligvarubutik, förskola och skola men även lokala arbetsplatser och andra verksamheter.

Vad gäller bedömningen av om ett LIS-område långsiktigt kan bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden är det viktigt att inte göra en alltför snäv bedömning. Bland annat gäller detta inom vilka avstånd ett ökat befolkningsunderlag kan ge effekter på till exempel en dagligvarubutik eller annan service. Beroende på avstånd till servicealternativ kan detta område sträcka sig en eller flera mil från servicestället. Till skillnad från skolor och förskolor kan påverkan för handel och sysselsättning även sträcka sig över kommungränser. På landsbygden kan fritidsboende vara helt avgörande för om en dagligvarubutik kan överleva. Delar av kommuner kan närmare fördubbla sin befolkning sommartid. Utökade möjligheter till fritidsboende ska därför inte betraktas som oväsentligt ur landsbygdsutvecklingsperspektiv, särskilt som konvertering från fritidsboende till åretruntboende för många landsbygdskommuner periodvis är den största enskilda tillväxtfaktorn inom bostadssektorn. Även för landsbygdskommuner är möjligheter till ett

attraktivt boende en faktor som kan avgöra om arbetskraft kan rekryteras till arbetsplatser i kommunen.

I denna LIS-handling redovisas inte de delområden som undantagits på grund av att de haft bristande exploateringspotential eller bedömts svårbebyggda.

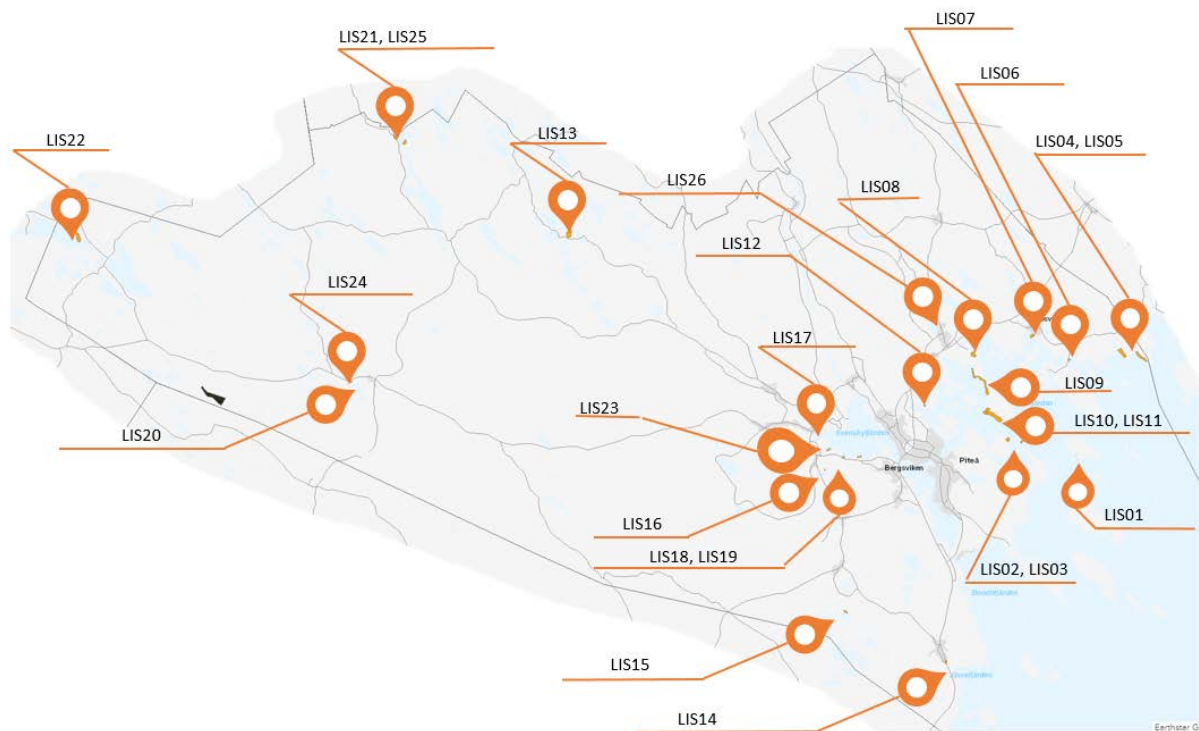
3.6 Föreslagna områden

Totalt föreslås 26 områden, vilka ses i sammanfattning nedan, deras respektive läge kan ses i nedanstående karta.

Områdes-id	Namn	Syfte
LIS01	Baggen	Verksamhetsutveckling
LIS02	Svinöra	Verksamhetsutveckling
LIS03	Renöhamn	Verksamhetsutveckling
LIS04	Pultviken	Bostäder
LIS05	Långvik	Bostäder
LIS06	Trundavan	Bostäder
LIS07	Rosviks båthamn	Social utveckling och tillgängliggörande
LIS08	Granholmsviken	Verksamhetsutveckling, bostäder
LIS09	Håkansöfjärden	Bostäder
LIS10	Borgaruddens camping	Verksamhetsutveckling
LIS11	Sandön	Bostäder
LIS12	Brattviken	Bostäder
LIS13	Stortjärnen	Verksamhetsutveckling
LIS14	Jävre camping och turistinfo	Verksamhetsutveckling
LIS15	Korpträsket	Verksamhetsutveckling
LIS16	Svensbyliden	Verksamhetsutveckling
LIS17	Sjulnäs badplats, Sandön	Social utveckling och tillgängliggörande
LIS18	Vallsvik, Svensbyfjärden	Verksamhetsutveckling
LIS19	Svensbyfjärden	Bostäder
LIS20	Norrskensgården	Verksamhetsutveckling
LIS21	Södra Brännträsk	Verksamhetsutveckling

LIS22	Tallskatan	Verksamhetsutveckling
LIS23	Fagerudden	Bostäder
LIS24	Storlångträsk	Bostäder
LIS25	Lövudden, Bränträsk	Verksamhetsutveckling
LIS26	Porsnäs fjärden	Social utveckling och tillgängliggörande

LIS-områdenas placering i kommunen.

3.6.1 LIS01 Baggen

Översiktskarta

LIS01 Baggen

Området är beläget på sydvästra delen av ön Baggen. Området ligger inom riksintresse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Möjlighet till verksamhetsutveckling kopplad till befintlig verksamhet och uthyrningsstugor. Området omfattas idag inte av detaljplan. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt.

Beskrivning

Mark på ö med stugor som hyrs ut och tillgång till båttaxi via turistföretag. Stugorna står på plintar och har inte rinnande vatten eller tilldragen el. Elen i stugorna kommer från solenergi. På stranden finns en grillplats och bänkar.

Natur, kultur och sociala värden

Här växer björk, tall, rönn och al i trädskiktet. I markskiktet finns hönsbär, pors, blåbär, kråkbär, mjölkört, slätterblomma, älgört, björnloka, vicker, fibblor, vänderot, lingon, skogskovall, ekorrbär. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. Baggen är ett populärt besöksmål på sommaren och hösten. Sandstranden på Baggen används för rekreation, bland annat sol och bad. Stugorna i området kan hyras för övernattnig. Här finns en allmän brygga med bra vattendjup även för segelbåtar. Bryggan ligger i direkt anslutning till hällmarken på ön där friluftsanordningar som vindskydd, eldplats, utedass kan nyttjas av besökande båtfolk. Särskilt att beakta vid en eventuell exploatering är att området kring bryggan, hällmarkens friluftsanordningar och sandstranden säkerställs för rörligt friluftsliv vad gäller funktion såväl som åtkomst och tillgänglighet.

Geologi och vatten

Marken består av ett troligen tunt, sandigt moränlager på berg enligt SGUs (Sveriges geologiska undersökning) jordartskarta. Platsen är flack och blockfattig med goda förutsättningar för byggnationer.

Höjdskillnad från befintliga stugor till havsnivån är som högst 50 cm varpå havsvatteninträngning kan uppstå utfall uttag av eget vatten eller om lokal avloppsanläggning planeras. Grundvattenkapaciteten bedöms som låg i såväl jordlager som berggrund i SGUs databas. Inga befintliga brunnar är inlagda i SGUs databas för brunnar.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur-- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Verksamheten på platsen anses påverka tillgången till platsen positivt. Området anses kunna fortsätta exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt förutsatt att allmänhetens och friluftslivets möjligheter att fritt kunna vistas beaktas samt att anordningar inte privatiseras. Om nya byggnader skall upprättas bör dessa placeras så att så få träd som möjligt behöver avverkas. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv och noga övervägande bör göras om påverkan på intresset vid eventuell exploatering.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

Möjligheter till fortsatt verksamhet inom området kan leda till framtida arbetstillfällen. Genom fortsatta satsningar på utveckling av skärgården finns möjligheter att stärka kommunens som turistmål. Friluftslivet och den allemansrättsliga tillgängligheten till platsen bedöms påverkas positivt av LIS-området, fortsatt utveckling av området enligt planens intentioner kommer innebära fortsatta möjligheter för allmänheten att nå strandområdet, som en del av besöksnäringen och friluftslivsupplevelsen. Naturvårdsintressena inom området kan komma att påverkas, men med tillräcklig hänsyn bedöms dock den negativa påverkan bli mycket marginell.

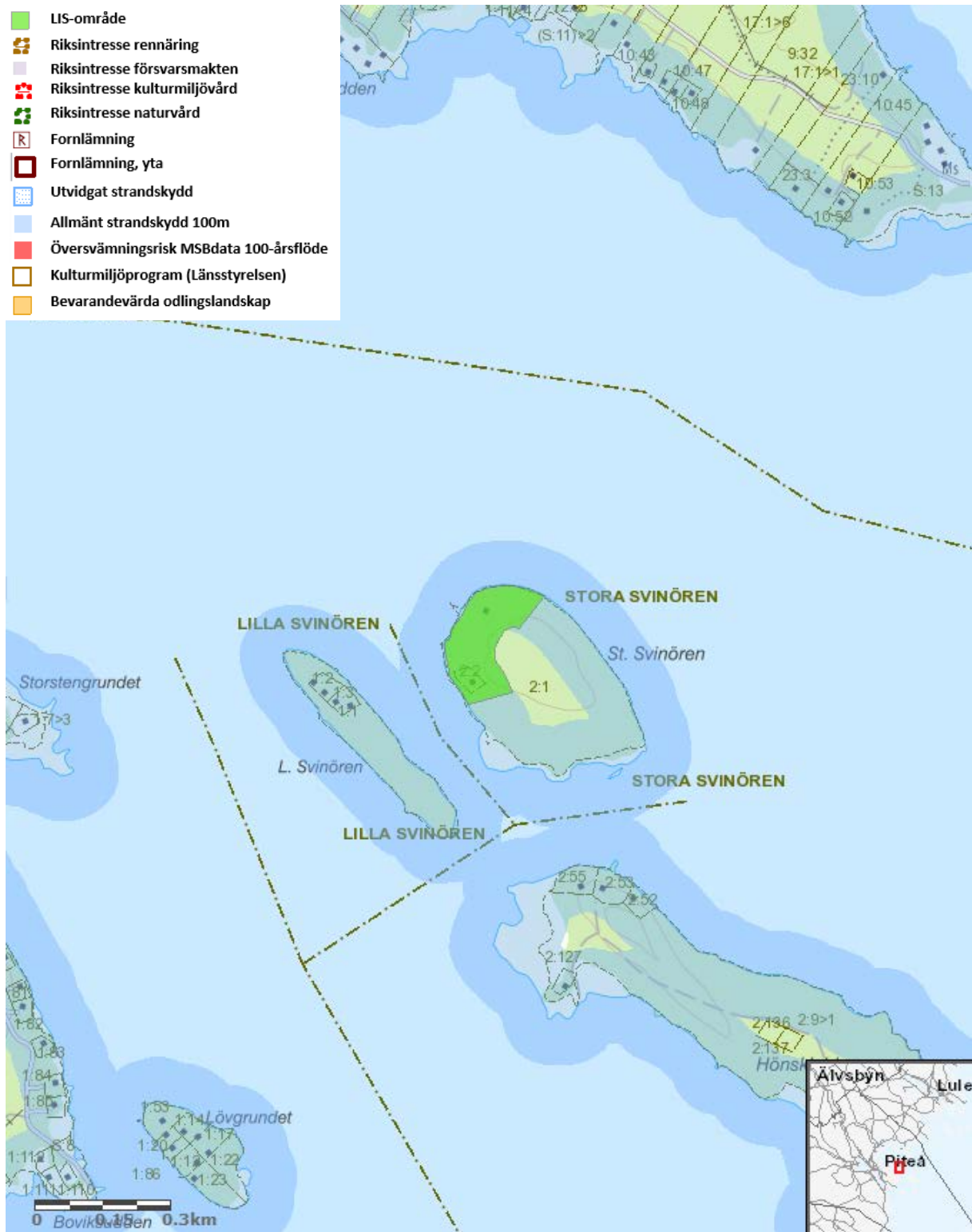

3.6.2 LIS02 Svinöra

Översiktskarta

- LIS-område
- Riksintresse rennäring
- Riksintresse försvarsmakten
- Riksintresse kulturmiljövård
- Riksintresse naturvård
- Fornlämning
- Fornlämning, yta
- Utvidgat strandskydd
- Allmänt strandskydd 100m
- Översvämningsrisk MSBdata 100-årsflöde
- Kulturmiljöprogram (Länsstyrelsen)
- Bevarandevärda odlingslandskap

LIS02 Svinöra

Mindre ö nordöst om Renöhamn. Området ligger inom riksintresse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling, här finns redan verksamhet och med rätt möjligheter kan området fortsätta utvecklas. Området omfattas idag inte av detaljplan. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Svinöra är en mindre ö. På Svinöra har Piteå Båtklubb sin klubbbyggnad. Ön har en mindre båthamn, en del stugor, förrådsbyggnader och en cafébyggnad. Runt byggnaderna finns en gräsmatta med grillplats. Området och byggnaderna är välskötta. Svinöra är tillgänglighetsanpassat och om du saknar båt kan du ringa stugfogden så blir du hämtad i Renöhamn.

Natur, kultur och sociala värden

På västra sidan av ön ligger en småbåtshamn med tillhörande stugor och café. Norra delarna av ön har en stenstrand som kantas av al i trädsiktet. Mellan stenarna växer slätterblommor. Resterande del av ön utgörs av tallskog på sandig mark. Här växer blåbär och lingon i markskiktet, det finns även spår av skogshare och älg. Här finns inga kända kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök, men det kan finnas marina lämningar.

På somrarna drivs här ett café. Det hålls även sommarläger för barn och ungdomar på ön. Här finns kiosk, allrum, veranda, grillplatser, lekpark, torrtoalett och dansbana ute och inne. Dusch och bastu finns också. Tillgängligheten för rörelsehindrade är god, underlättad med ramper. Här samlas båtintresserade.

Geologi och vatten

Marken består av ett troligen tunt moränlager på berg enligt SGUs jordartskarta. Platsen är flack och blockfattig med goda förutsättningar för byggnationer.

I dagsläget finns en dricksvattenbrunn inom området som eventuell planering av lokal avloppsanläggning måste ta hänsyn till. Grundvattenkapaciteten bedöms som låg i såväl jordlager som berggrund i SGUs databas och brunnen idag ger 2400 l/timme. Mjöölfjärden utanför Svinören har bedömts ha god ekologisk status i VISS-databasen.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kända kultur- eller fornlämningar, men avgränsning och exploatering ska ske i dialog med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet för att ta hänsyn till eventuella marina lämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Verksamheten på platsen underlättar tillgång och åtkomst till Svinöra då bryggorna fritt kan nyttjas av allmänheten och ger möjlighet till förtöjning av båtar. Området anses kunna fortsätta exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt förutsatt att allmänhetens och friluftslivets möjligheter att fritt kunna vistas beaktas samt att anordningar inte privatiseras. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv och noga övervägande bör göras om påverkan på intresset vid eventuell exploatering.

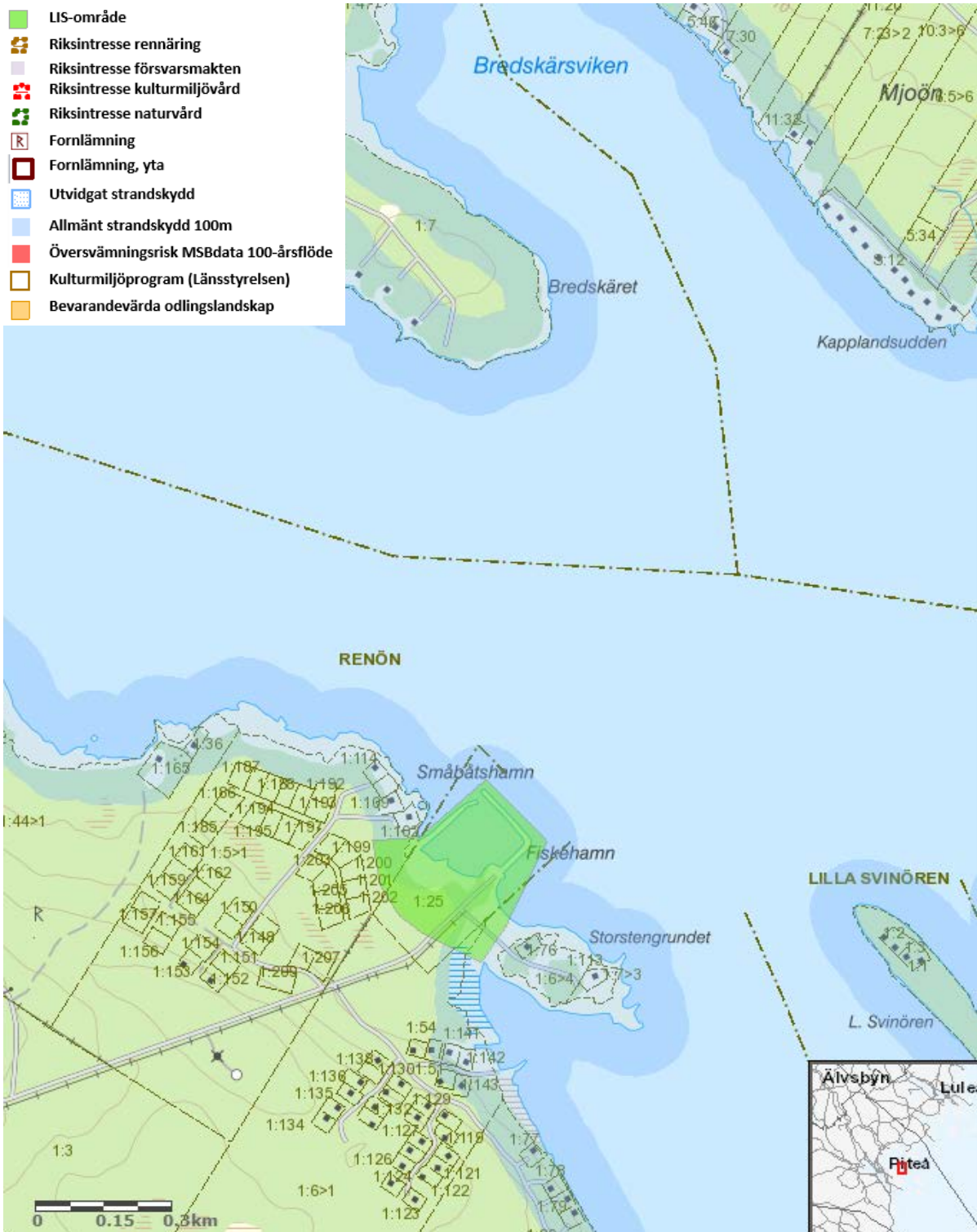
LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

Möjligheter till fortsatt verksamhet inom området kan leda till framtida arbetstillfällen. Genom fortsatta satsningar på utveckling av skärgården finns möjligheter att stärka kommunens som turistmål. Friluftslivet och den allemansrättsliga tillgängligheten till platsen bedöms påverkas positivt av LIS-området. Fortsatt utveckling av området kommer innebära fortsatta möjligheter för allmänheten att nå strandområdet, som en del av besöksnäringen och friluftslivsupplevelsen. Naturvårdsintressena inom området kan komma att påverkas, men med tillräcklig hänsyn bedöms dock den negativa påverkan bli mycket marginell.

3.6.3 LIS03 Renöhamn

Översiktskarta

LIS03 Renöhamn

Renöhamn ligger på fastlandet nordöst om Piteå. Området ligger inom riksintrasse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling, här finns redan verksamhet och med rätt möjligheter kan området fortsätta utvecklas. Området omfattas idag av detaljplan som reglerar marken som hamn. Verksamhetsutveckling som är kopplat till annat än hamnverksamhet kräver detaljplaneändring.

Beskrivning

Hamn med byggnader som tillhör verksamheten i hamnen. Sumpskog i de västra delarna. Här finns både stora hallar och små båthus. Hamnområdet med byggnaderna är placerade på ett utfyllt område med grus. Här finns också skötta gräsmattor mellan byggnaderna. Längst ut vid vattnet är byggnaderna mindre förrådsbyggnader av trä.

Natur, kultur och sociala värden

I de nordöstra delarna av området ligger hamnen. Här finns grusade parkeringsytor, sjöbodar och större byggnader som hör till hamnen. I den delen av området växer bladvass i strandkanten. På land finns torrängsvegetation i kanten av de grusade ytorna. Där växer femfingerört, rölleka, fibblor, renfana, gråbo, hästhov, rödsyra, mjölkört, hallon och sly av björk. Genom områdets västra delar rinner en bäck. Runt bäcken ligger en dikad alsumpskog som övergår i björkskog och därefter till granskog längst i väster. Markskiktet i granskogen består främst av blåbär. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. Aktiv hamn och båtklubb med mycket rörelse.

Geologi och vatten

Vägen till hamnen ligger på en moränrygg som går parallellt med två moränryggar på Storstensgrundet. Hamnområdet är utfyllt med fyllnadsmassor av okänt ursprung och längre inåt land dominerar en blockfattig morän området. Fyllnadsmassor kan innehålla markföroreningar och uppställningsytor i hamnar har traditionellt använts för måleri vilket även det kan ge upphov till markföroreningar. Vid exploatering bör markanalyser göras för eventuella saneringsbehov.

Ett dike avvattnar främst den fuktiga sumpskogen söder om hamnområdet längs den sydvästra kanten av uppställningsytorna. Diket mynnar i viken områdets nordvästra del. Två brunnar finns inom området med låg kapacitet. Mjoöfjärden utanför hamnen har bedömts ha god ekologisk status i VISS-databasen. Kommunalt VA byggs ut i området.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. Området närmast vattnet är till stora delar redan exploaterat. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv och noga övervägande bör göras om påverkan på intresset vid eventuell exploatering. Fortsatt exploatering av området bedöms kunna ske utan att strandskyddet påverkas negativt.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

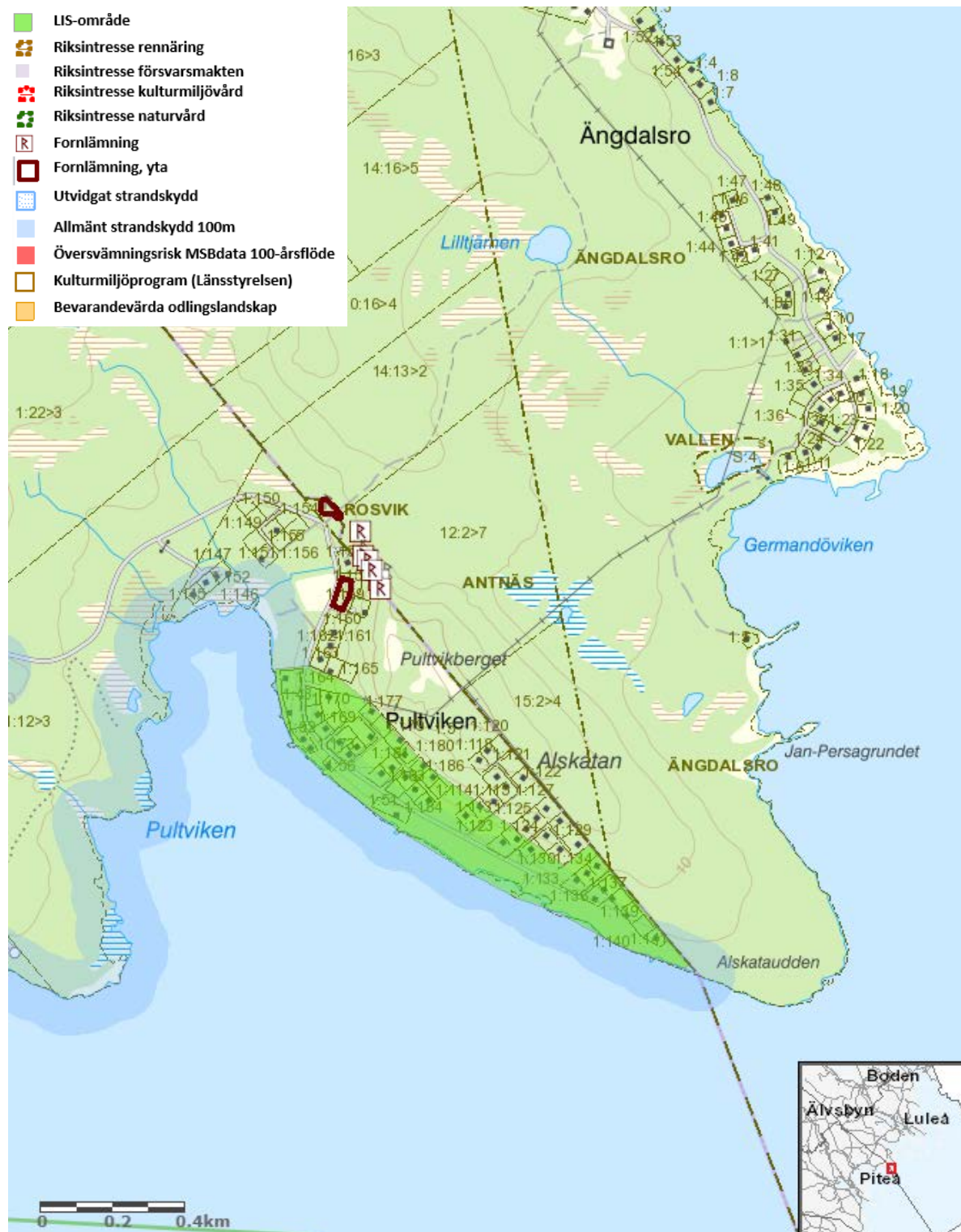

Möjligheter till fortsatt verksamhet inom området kan leda till framtida arbetstillfällen. Området har ett naturskönt läge. Kommunens bedömning är att området är lämpligt för utveckling av verksamhet i anslutning till skärgården, vilka kan tjäna som ett komplement till de övriga anläggningar och sevärdheter som finns i området. Genom fortsatta satsningar på utveckling av skärgården finns möjligheter att stärka kommunen som turistmål och på så vis bidra till landsbygdsutvecklingen. Närheten till Borgarudden och övriga anläggningar och sevärdheter gör att det finns rätt förutsättningar i form av naturliga turiststråk.

3.6.4 LIS04 Pultviken

Översiktskarta

LIS04 Pultviken

Pultviken ligger vid kusten intill gränsen mot Luleå kommun. Området ligger inom riksintrasse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Bostäder. Området omfattas av detaljplan från 1965 för fritidsbostäder. Allmänna strandskyddet trädde i kraft 1975. Således finns fastigheter inom området som omfattas av strandskydd då detta inte blivit hävt vid planens inrättande. För att återskapa möjligheten att bebygga dessa föreslås LIS. Totalt fyra stycken obebyggda fastigheter. Byggrätt 10 procent av tomtens storlek dock max 175 kvadratmeter (kvm), max 100 kvm huvudbyggnad. Möjlig konsekvens på vatten-och avloppsförsörjning (§6-område).

Beskrivning

Pultviken är ett område med många sommarstugor och året runt boenden. Under inventering utnyttjades området av boende i närheten för promenad.

Natur, kultur och sociala värden

Stora delar av området är tomtmark. Längs stranden växer tallar och björkar i trädskiktet. I buskskiktet återfinns en, björk, gran och rönn. Markskiktet domineras av lingon och blåbär. Här finns även de fridlysta arterna dvärglumner, plattlumner och revlumner. Fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka, samla in eller skada växten eller djuret. Fridlysning av arter hindrar dock inte att jord- och skogsbruk bedrivs, även om den som brukar marken alltid ska ta största möjliga hänsyn till känsliga arter. I samband med utökad exploatering genom bebyggelse bör fördjupad inventering och geografiskt läge av växtplatserna för aktuella arter genomföras samt att eventuella krav på dispens utreds. Även om lumner är fridlysta växter bedöms alla lumnerarter vara livskraftiga och har god bevarandestatus. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. Det finns ytterligare fältstudier som visar på höga naturvärden i angränsande grunda havsvik.

Sommarstugeområde med mycket rörelse sommartid.

Geologi och vatten

Marken längs med Pultvikens östra strand ut mot Pultudden utgörs av sandigt/grusigt svämsediment eller morän och jorddjupet är två till fyra meter i de brunnar som finns på dagens fastigheter. I områdets nordöstra och högre liggande del finns berg i dagen.

Grundvattenkapaciteten bedöms som låg i såväl jordlager som berggrund i SGUs databas.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv och noga övervägande bör göras om påverkan på intresset vid eventuell exploatering. De exploateringsmöjligheter som finns ligger närmast vattnet. Vid förtätning och exploatering av denna del ska åtkomst till stranden och utsikt mot vattnet för de som redan bor i området beaktas i så hög grad som det är möjligt. Området anses kunna fortsätta exploateras med hänsyn till redan boende. Vid planering av bebyggelse i strandnära lägen ska miljö kvalitetsnormerna för vatten beaktas.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker en naturlig utvecklingsmöjlighet för området, bidrar till fler alternativa bostadslägen i kommunen som i sin tur gynnar näringslivets möjligheter att rekrytera och behålla attraktiv arbetskraft generellt i kommunen. Området vänder sig mot Rosvik, ett av kommunernas utpekade landsbygdscentra, där det kan bidra till underlaget för såväl befintlig handel som förskola och skola i samhället. Området har ett attraktivt läge i kusten. Kommunens bedömning är att området är lämpligt för komplettering med bostäder och fritidshus och på så vis bidra till landsbygdsutvecklingen.

3.6.5 LIS05 Långvik

Översiktskarta

LIS05 Långvik

Långvik ligger vid kusten i Piteås norra del vid gränsen mot Luleå kommun. Området ligger inom riksintrasse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Bostäder. Området omfattas av detaljplan från 1967 för fritidsbostäder. Allmänna strandskyddet trädde i kraft 1975. Således finns fastigheter inom området som omfattas av strandskydd då detta inte blivit hävt vid planens inrättande. För att återskapa möjligheten att bebygga dessa föreslås LIS. Totalt tre stycken obebyggda fastigheter. Byggrätt 10 procent av tomtens storlek dock max 175 kvm, max 100 kvm huvudbyggnad.

Beskrivning

Sommarstugeområden som till stora delar redan är bebyggt närmast vattnet. De delar som inte redan är bebyggt består av en barrskog och klapperstensfält.

Natur, kultur och sociala värden

De delar av området som inte redan är bebyggt består av en barrskog. Markskiktet domineras av blåbär och lingon. Här finns ett stort klapperstensfält. Det finns ytterligare fältstudier som visar på höga naturvärden i angränsande grunda havsvik.

Geologi och vatten

SGUs databas visar på ett sandigt svämsediment men vid inventeringen i fält visar sig marken vara mycket blockig. Stenmurar i området tyder på att marken även har varit stenig på ställen som nu är stenfria. De dricksvattenbrunnar som finns visar på ett jorddjup av cirka sex meter. Grundvattenkapaciteten bedöms som låg i såväl jordlager som berggrund i SGUs databas.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns en del stenmurar längs vägarna. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området närmast vattnet är redan bebyggt. Ytterligare bebyggelse anses inte påverka strandskyddet negativt. Fortsatt exploatering bedöms kunna ske. Vid exploateringar är det viktigt att de nya byggnaderna passas in i landskapet och kulturmiljön, så att värdena kan bevaras och att klapperstensfält i området beaktas och tas hänsyn till. Även transporter över klapperstensfälten ska undvikas. Vid förtätning och exploatering ska tillgång till stranden och utsikt mot vattnet för de som redan bor i området beaktas i så hög grad som det är möjligt. Vid planering av bebyggelse i strandnära lägen ska miljö kvalitetsnormerna för vatten beaktas.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

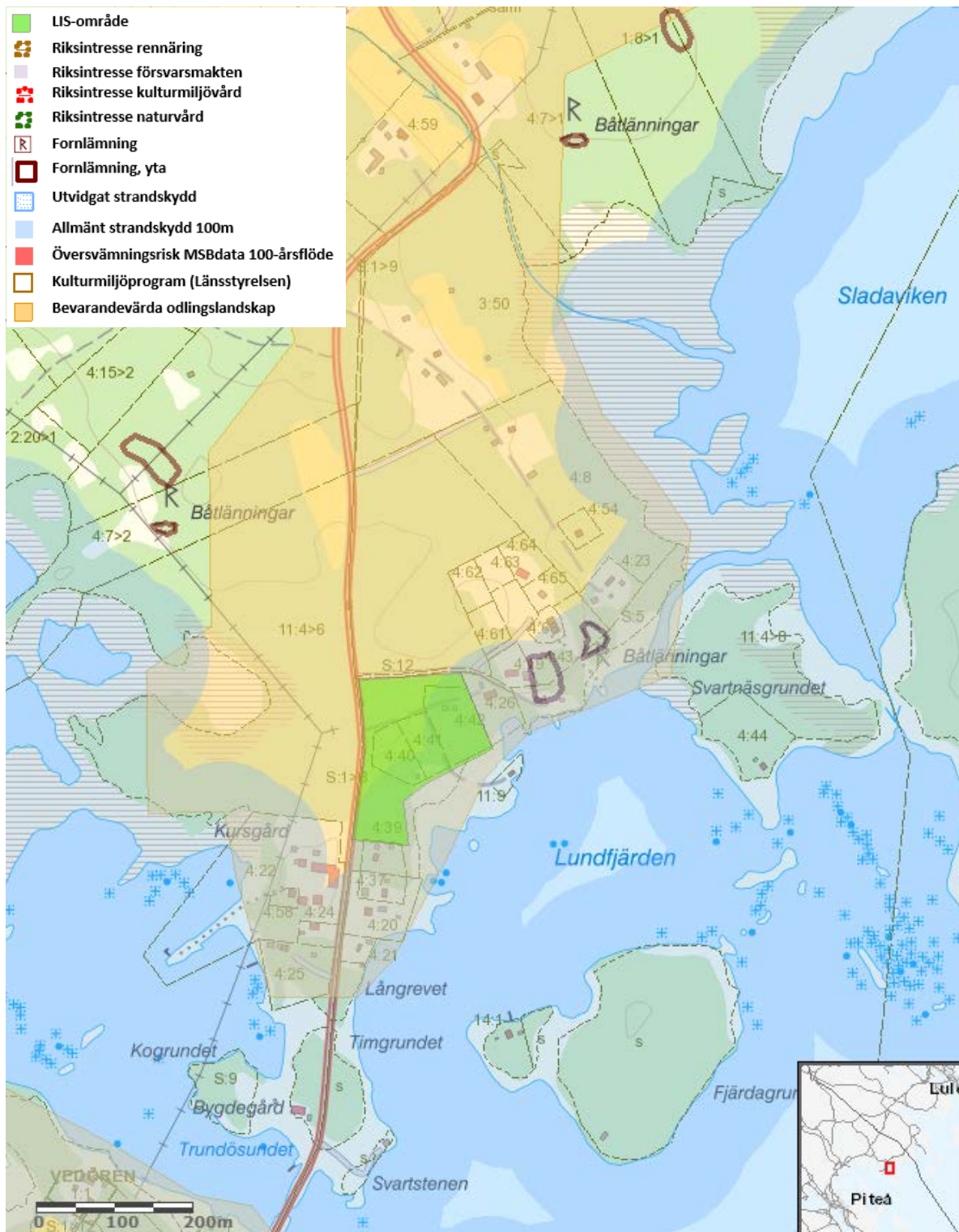
En utbyggnad med bibehållen karaktär kan ge ett tillskott till underlaget för servicefunktioner och öka områdets attraktivitet. Området har goda förutsättningar att bebyggas, samtidigt som strandskyddets intressen inte påverkas i någon större utsträckning. I närheten av området finns intressant kulturhistoria som kan utgöra grund i en framtida turistsatsning. För att möjliggöra detta krävs kompletteringar i form av olika servicefunktioner. Området ligger i anslutning till Rosvik, ett av kommunens utpekade landsbygdscentra. En satsning här kan bidra till ett förbättrat underlag för såväl befintlig handel som förskola och skola.

3.6.6 LIS06 Trundavan

Översiktskarta

LIS06 Trundavan

Norra delen av Piteå, närheten till landsbygdscentra Rosvik. Området ligger inom riksintresse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Möjligt utbyggnadsområde för bostäder och verksamheter. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden och odlingslandskap).

Beskrivning

Trundavan är ett mindre område där det redan nu finns några stugor. Området är delat där en del består av ett mindre avverkat område och ett utav barrskog.

Natur, kultur och sociala värden

Delar av området är avverkat. Här står fröträd av tallar. I buskskiktet finns hallon och unga träd av björk och rönn. Markskiktet domineras av rallarrosor. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. Skogen är rik på svamp och bär. Området används till friluftaktiviteter av de närboende. Området ligger inom Programmet för odlingslandskapets bevarande.

Geologi och vatten

Enligt SGUs jordartskarta domineras området av morän men fältundersökningen visar att det domineras av sand. Skogen tyder på torra markförhållanden. Borrningar för brunnar har gett ett jorddjup av 8,2 meter.

Den enskilda vattentäkten som finns på angränsande fastighet ger cirka 2400 l/timme och att grundvattenytan ligger 2,5 meter under markytan. Närheten till havet med sandig jord har goda egenskaper för vattenuttag och för enskilda infiltrationsanläggningar.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Vid en exploatering beaktas att de närboendes åtkomst till stranden säkerställs. Området ligger inom bevarandevärdt odlingslandskap, kommunens utgångspunkt är att alternativ till byggande på jordbruksmark alltid ska eftersökas, men att ny bebyggelse på jordbruksmark kan vara motiverat i anslutning till befintlig bebyggelse. I detta LIS-område gör kommunen bedömningen att bebyggelse kan ske, detta för att säkerställa befolkningsutveckling och service i berörd ort. Området ligger även inom riksintresse för friluftsliv och noga övervägande bör göras om påverkan på intresset vid eventuell exploatering. Området anses kunna fortsätta exploateras med hänsyn till redan boende. Vid avgränsning och exploatering ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet för hänsyn till naturvärden och bevarandevärda karaktärsdrag.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området har tre stycken avstyckade tomter. Möjlighet till ytterligare 2 tomter stärker en naturlig utvecklingsmöjlighet för området. Området vänder sig mot landsbygdscentra Rosvik,

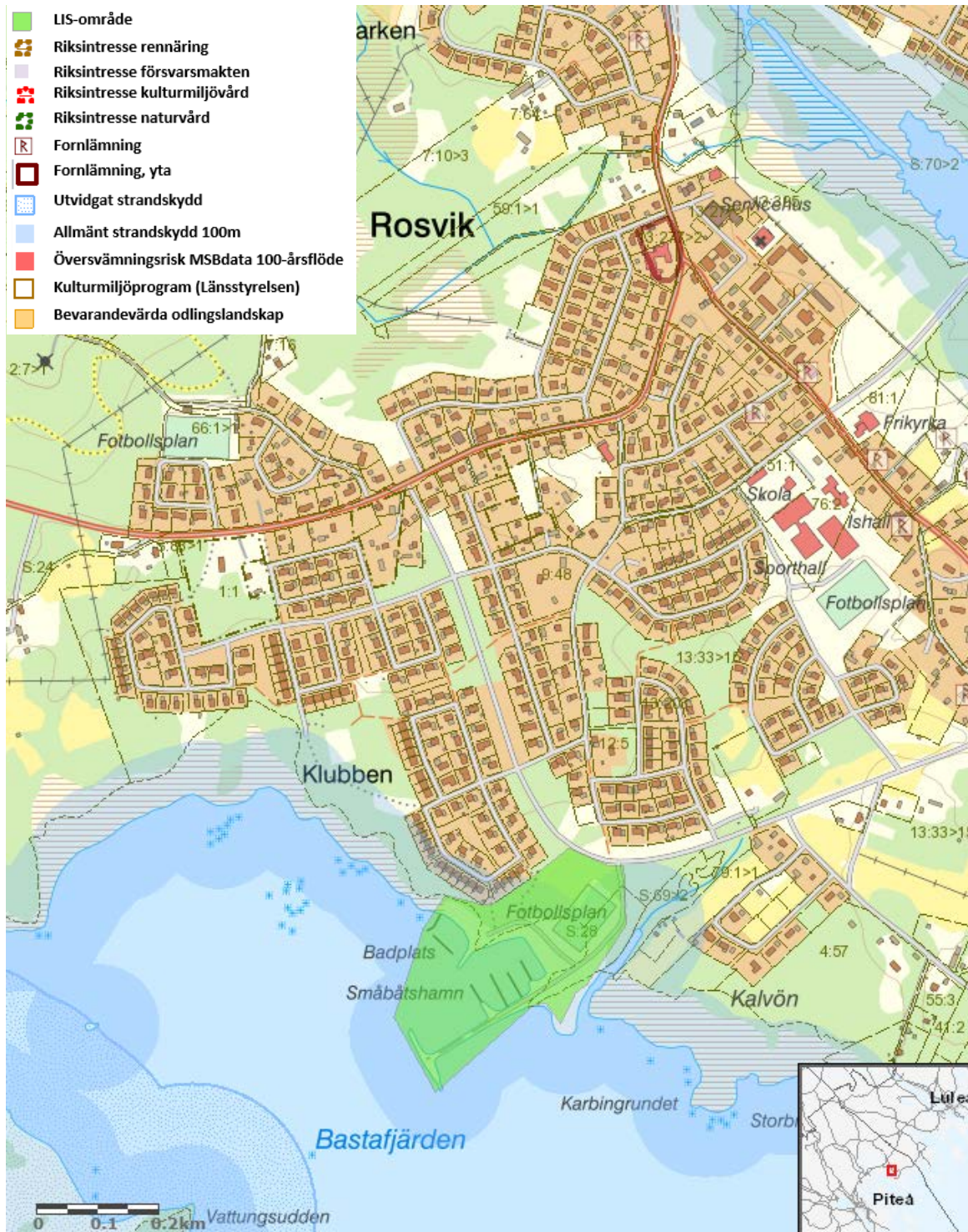
ett av kommunernas utpekade landsbygdscentra, där det kan bidra till underlaget för såväl befintlig handel som förskola och skola i samhället.

3.6.7 LIS07 Rosviks båthamn

Översiktskarta

LIS07 Rosviks båthamn

Rosvik är ett av Piteå kommuns landsbygdscentra.

LIS-områdets syfte

Verksamhet, social utveckling och tillgängliggörande. Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Rosviks båthamn är en småbåtshamn för fritidsbåtar. Till objektet ingår områden utanför småbåtshamnen där det finns en fotbollsplan, ett parti med blandskog av äldre karaktär och en badstrand.

Natur, kultur och sociala värden

Närmast vattnet ligger båthamnen. Här är de flesta ytor grusade. Nordöst om båthamnen finns en grusad fotbollsplan. Norr om fotbollsplanen finns en äldre blandskog. Här växer äldre grova träd av arterna asp, björk, gran och tall. I buskskiktet finns yngre träd, en och vinbär. I markskiktet finns skogsstjärna, harsyra, vicker, skogskovall, ekbräken, klubbfibbla, blåbär, lingon, gullris, och rallarros. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Förutom småbåtshamnen finns här en fotbollsplan och en badplats. Det är nära bostadsområden så dessa platser kan användas av de boende runt området.

Geologi och vatten

Hamnområdet är utfyllt innanför erosionskyddade stenskodda stränder och vågbrytare. Inom området dominerar lera som jordart vilket är geotekniskt utmanande att bebygga då stabiliserande åtgärder kan krävas. Runt badstranden och längre in i skogspartiet förekommer morän vilket är geotekniskt bättre underlag att bebygga.

Kommunalt vatten och avlopp finns inom bostadsområdena som angränsar till LIS-området. Området tillhör Bastafjärden som i VISS är klassad som måttlig ekologisk status främst med avseende på näringsbelastning och konnektiviteten längsgående i kustvatten och övergångszon. Innebär att det inom 39 procent av ytvattensförekomstens grunda 0-15 m förekommer påverkansfaktorer som pirar, vågbrytare och utfyllnader.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Vid ytterligare exploatering ska inte åtkomsten till stranden påverkas negativt. En utökning av hamnen bör i så stor utsträckning som möjligt undvika ytterligare utfyllnader. Hänsyn bör tas till de boendes användning av platsen och gamla träd av bör i möjligaste mån kvarlämnas. Om fri tillgång till stranden kan säkras bedöms inte strandskyddet påverkas negativt.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

Möjligt för verksamhetsutveckling som kompletterar och förstärker befintlig verksamhet knuten kring hamnen och idrottsplatsen. En utbyggnad i området kan stärka ortens attraktivitet och ge ökat underlag för de servicefunktioner som finns i Rosvik, ett av kommunens utpekade landsbygdscentra.

3.6.8 LIS08 Granholmsviken

Översiktskarta

LIS08 Granholmsviken

Kust vid landsbygdscentra Norrfjärden. Området ligger inom riksintrasse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Möjligt utbyggnadsområde för bostäder och verksamheter. Området omfattas idag inte av detaljplan. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

I området finns ett flertal sommarstugor. De delar som inte är bebyggda består av barrproduktionsskog. Längst in i viken finns en båtplats som används av de boende. Under inventering arbetades det med att lägga ner fiber för internet på platsen.

Natur, kultur och sociala värden

Här finns tallhed som de i norra delarna går över till blandskog med högre inslag av löv. Markskiktet i skogen består främst av blåbär och lingon. I de södra delarna finns en liten bit åkermark samt ett parti mot viken med blötare mark. I det blötare partiet växer björk, skvattram, lingon, odon och kråkbär. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Båtplatser i viken med sommarstugeområde på de båda uddarna mot havet. Under inventering arbetades det med att lägga ner fiber för internet på platsen.

Geologi och vatten

Granolmsviken är en hårbottenvik med morän i de sydvästra delarna med ett band av sand som går i nordväst sydostlig riktning. Lill-Granolmen är en drumlinformation av morän som då det är en drumlin troligen har en stenkärna som sticker upp vid dess högsta punkt. Närmast vattnet i viken förekommer till viss del organiska jordarter främst i den sydöstra delen väster om vägen till Lill-Granolmen. Brunnsborrningar från området visar på stora jorddjup med över 25 meter ner till berg.

Grundvatten finns rikligt i området med så stora jorddjup och genomsläppliga jordarter. Viken tillhör Harrbäcksfjärden vars ekologiska status är bedömd som god i VISS. Avlopp bör dock inte få mynna ut i viken då Granolmsviken har väldigt snävt utlopp och saknar tillopp vilket ger en lång omsättningstid och dåliga egenskaper som recipient för avloppsvatten. Där till följd förespråkas att eventuella byggnationer ska anslutas till det kommunala VA-nätet.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området är idag präglad av bebyggelse längs stränderna och föreslagen exploatering bedöms inte påtagligt påverka natur eller djur- och växtliv. Åtkomst till vattnet för de som redan bor i området kan påverkas av en exploatering beroende på hur denna planeras. Förutsatt att åtkomst/tillgång till stranden säkerställs för boende och besökare bedöms fortsatt exploatering av området kunna ske.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

Inom LIS-området är delar av stranden redan tagen i anspråk. Möjlighet finns att komplettera med ytterligare bebyggelse och anläggningar för rörligt friluftsliv. En utveckling av området stärker underlaget för service, och skapar underlag för nyetableringar. En ökning av befolkningen stärker underlaget för den kommunala och kommersiella servicen i landsbygdscentra Norrfjärden, där det kan bidra till underlaget för såväl befintlig handel som förskola och skola i samhället.

3.6.9 LIS09 Håkansöfjärden

Översigtskarta

LIS09 Håkansöfjärden

Kust vid landsbygdscentra Norrfjärden. Området ligger inom riksintresse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

LIS-området berör två detaljplaneområden för fritidsbostäder (planområdena fullt utbyggda). Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden). Planförslaget innebär en förtätning i redan befintlig bebyggelsemiljö vilket innebär ett effektivt markutnyttjande och god resurshushållning samt utnyttjande av befintlig infrastruktur. Möjligt att tillskapa upp till 30 nya tomter för bostadsändamål. Konsekvens på vatten- och avloppsförsörjning (§6-område).

Beskrivning

I området finns flertalet sommarstugor närmast vattnet. De delar som inte är bebyggda består av barrproduktionsskog.

Natur, kultur och sociala värden

Största delen av området utgörs av tomter och bostäder. På några ställen finns det tallskog i olika åldrar. Markskiktet i skogen består främst av blåbär, kråkbär och lingon. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Område med sommarstugor och åretruntboende med mellanliggande skog med svamp och bär. Området kan användas till friluftaktiviteter av de boende på platsen.

Geologi och vatten

Området domineras av sandig morän. Enligt SGUs jordartskarta främst morän men området är väldigt flackt och blockfattigt varpå en mindre grov och sandigare morän är trolig. Jorddjupen är höga med minst 25 m enligt brunnsarkivet.

Området har goda egenskaper för lokala lösningar för såväl dricksvatten som avloppsanläggningar. Kommunalt VA-nät finns i området. Håkansöfjärden har klassats till måttlig ekologisk med krav god till 2027. Den ekologiska statusen beror främst på belastningen av näringsämnen som bedömts som måttlig samt konnektivitet mellan kustvatten och vatten i övergångszonen vilket är otillfredsställande.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Närmast vattnet är området redan bebyggt. De som redan bor i området kan påverkas av en exploatering beroende på hur denna planeras. Förutsatt att tillgång till stranden säkerställs för boende och besökare bedöms fortsatt exploatering av området kunna ske. Ny exploatering på området bör inte påverka strandskyddet negativt. Då näringsbelastningen påverkar den ekologiska statusen bör inga lokala avloppslösningar nyttjas utan anslutning till det kommunala avloppsnätet förordas samt så bör vidare utfyllnader i vattnet inte ske.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker en naturlig utvecklingsmöjlighet för Norrfjärdenområdet, bidrar till fler alternativa bostadslägen i kommunen som i sin tur gynnar näringslivets möjligheter att rekrytera och behålla attraktiv arbetskraft generellt i kommunen. Området vänder sig mot landsbygdscentra Norrfjärden, där det kan bidra till underlaget för såväl befintlig handel som förskola och skola i samhället.

3.6.10 LIS10 Borgaruddens camping

Översiktskarta

LIS10 Borgaruddens camping

Området ligger cirka 8 km sydost om Norrjärden. LIS-området är rödmarkerat ovan. Området ligger inom riksintrasse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling, fritidssysselsättning, bad och båtliv, naturupplevelser. Området omfattas idag av detaljplan som reglerar markens för delvis bostäder, handel, allmänt ändamål och camping. Verksamhetsutveckling och bebyggelseutveckling bör regleras i detaljplan avseende markanvändning, bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Stort välbesökt campingområde med både stugor och uppställningsplatser. Campingen ligger längst ut på en udde. Alla tomter har gräs och är generösa till ytan och ligger nära vattnet. Badstranden är långgrund och barnvänlig, området erbjuder även andra aktiviteter, bland annat minigolf, lekpark och fotbollsplan.

Natur, kultur och sociala värden

Klippta gräsmattor och grusade planer. Området har lågt naturvärde även om gräsmattorna används som rastplats för fåglar. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. Campingplats med badstrand och kiosk.

Geologi och vatten

Jordartskartan visar på postglacial sand vilket bekräftas av platsbesöket då området är mycket flackt och sand finns längs med strandkanterna. Jorddjupet är cirka 20 meter.

På campingen finns en äldre bergborrad dricksvattenbrunn från 1963 som ger ca 140 l/timmen. Sanden på platsen ger goda förutsättningar för enskilda avlopp. Sandön tillhör kuststräckan Davids stenar SE652075-213500 med god ekologisk status.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området är redan exploaterat ner till vattnet. Området anses kunna fortsätta exploateras.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

Området är ett attraktivt bad, camping och fritidsområde. Förslaget ger en möjlighet att utveckla platsen med olika attraktioner och verksamheter för friluftsliv och turism. En utveckling av området stärker underlaget för befintlig service och skapar underlag för nyetableringar. Området vänder sig mot Norrfjärden, ett av kommunernas utpekade landsbygdscentra, där det kan bidra till underlaget för såväl befintlig handel som förskola och skola i samhället.

3.6.11 LIS11 Sandön

Översiktskarta

LIS11 Sandön

Området ligger cirka 8 km sydost om Norrjärden. LIS-området är rödmarkerat ovan. Området ligger inom riksintresse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Möjligt utbyggnadsområde för bostäder. Området omfattas idag inte av detaljplan (undantaget planområdet som beskrivs under Borgaruddens camping). Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden). Möjligt att tillskapa cirka 10-20 nya tomter för bostadsändamål. Konsekvens på vatten- och avloppsförsörjning (§6-område).

Beskrivning

Närmast vattnet är området delvis bebyggt. Områden som inte är bebyggda består av produktionsskog i olika stadier.

Natur, kultur och sociala värden

I området finns olika typer av skog. Stora delar av området är en barrskog med små mängder död ved. I markskiktet dominerar blåbär. Det finns också områden med eftersatt produktionsskog, nyföryngrad skog och skött granskog. Området har förhållandevis lågt naturvärde generellt. Området är dock stort och små partier med naturvärden kan förekomma. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. I västra-norra delen, norr om camping-området, finns kulturlämningar och i övrigt ingen tidigare etablering.

Skog med svamp och bär. Området kan användas till friluftaktiviteter av de närboende.

Geologi och vatten

Jordarna domineras av morän med ett tunt överliggande sandlager. Moränen är blockfattig och troligen är den väldigt sandig. Jorddjupen är mellan 15 och 25 meter enligt de brunnar som finns på fastigheterna inom området.

Goda förutsättningar för lokala dricks- och avloppsvattenlösningar finns tillhanda med avseende på de geologiska förutsättningarna. Sandön tillhör kuststräckan Davids stenar SE652075-213500 med god ekologisk status.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har generellt låga naturvärden men fördjupade inventeringar bör föregå fortsatt exploatering. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. I västra-norra delen, norr om camping-området, finns kulturlämningar och i övrigt ingen tidigare etablering. Vid avgränsning och exploatering ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet, eventuellt behövs arkeologisk utredning. Delar av området närmast vattnet är redan bebyggt. Ytterligare exploatering kan dock ske och anses inte påverka strandskyddet eller den ekologiska statusen negativt.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker en naturlig utvecklingsmöjlighet för Norrfjärdenområdet, bidrar till fler alternativa bostadslägen i kommunen som i sin tur gynnar näringslivets möjligheter att rekrytera och behålla attraktiv arbetskraft generellt i kommunen. Området vänder sig mot

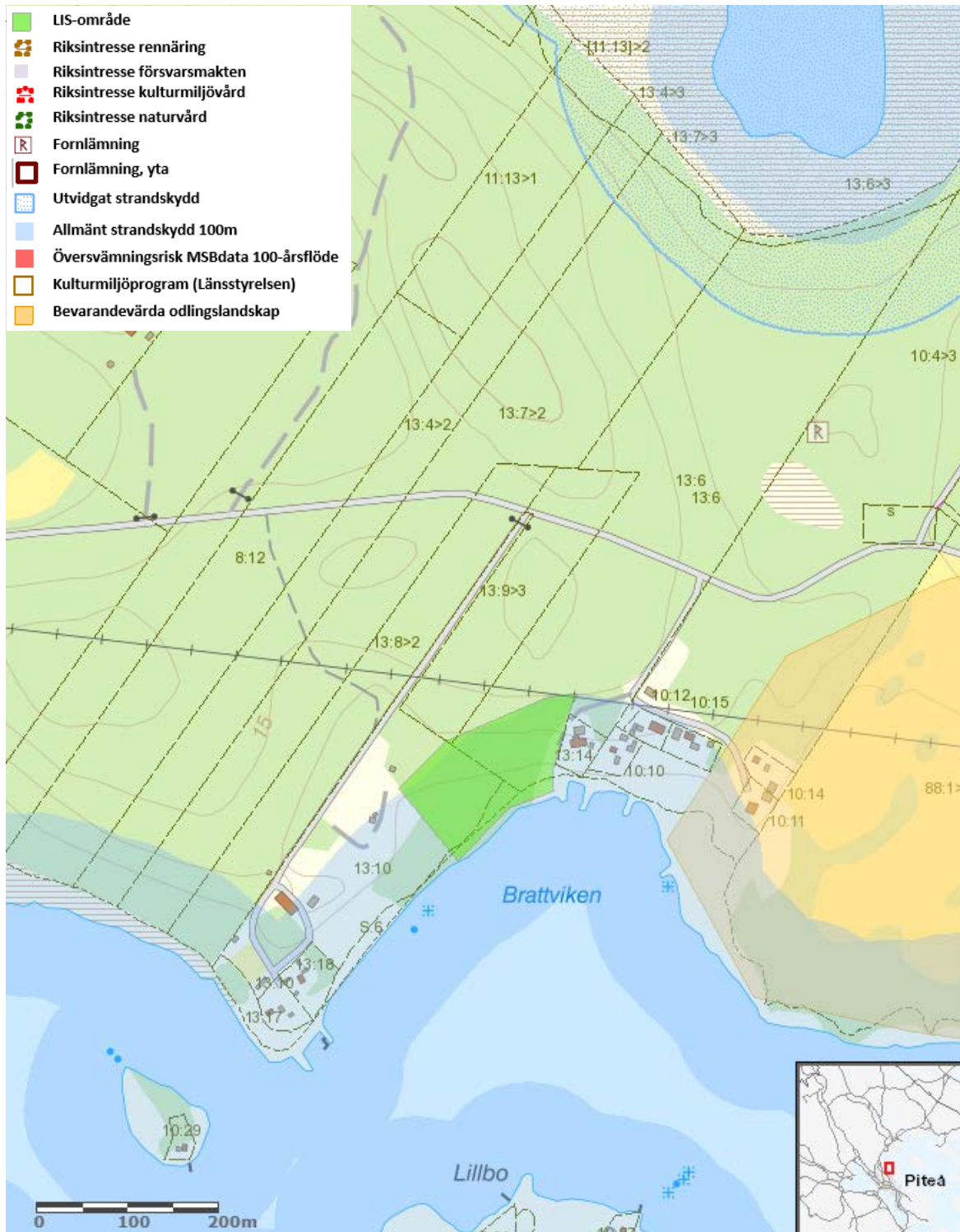

landsbygdscentra Norrfjärden, där det kan bidra till underlaget för såväl befintlig handel som förskola och skola i samhället.

3.6.12 LIS12 Brattviken

Översiktskarta

LIS12 Brattviken

Området ligger cirka 8 km sydost om Norrfjärden. Området ligger inom riksintrasse rörligt friluftsliv.

LIS-områdets syfte

Området omfattas idag av detaljplan för bostadsändamål, småbåtshamn och badplats. Planen inrymmer möjligheten att tillskapa totalt åtta nya tomter (2 inom LIS-området). Eventuell utökning av ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Större område med produktionsskog. Längst ned vid vattnet finns slyskog av olika typer av lövträd.

Natur, kultur och sociala värden

Produktionsskog med tall. Längs vattnet växer ett stråk med al och björk. I det stråket är marken blöt. Där växer ekbräken, blåbär, ekorrbär, skogskovall, ängsfräken, lingon och den fridlysta arten revlumner. Fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka, samla in eller skada växten. Fridlysning av arter hindrar dock inte att jord- och skogsbruk bedrivs, även om den som brukar marken alltid ska ta största möjliga hänsyn till känsliga arter. I samband med utökad exploatering genom bebyggelse bör fördjupad inventering och geografiskt läge av växtplatserna för revlumner genomföras samt att eventuella krav på dispens utreds. Även om revlumner är fridlyst bedöms den vara livskraftig och har god bevarandestatus.

Längs med vattnet fanns även förekomst av den invasiva arten jättebalsamin. I tallskogen växer blåbär, kråkbär och lingon. Tallskogen står på terrasslikande formationer. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Skog med svamp och bär. Området kan användas till friluftaktiviteter av de boende på platsen.

Geologi och vatten

Postglacial sand dominerar västra och norra Brattviken medan den östra sidan mot Näsudden innehåller lera. Moränryggar utgör höjderna på västra och östra sidan av viken. Moränryggarna är något svallade vilket ger terrasslikande former i landskapet.

Goda förutsättningar för lokala dricks- och avloppsvattenlösningar finns tillhanda med avseende på de geologiska förutsättningarna. Närområdet har redan anslutningar till det kommunala VA-nätet. Brattviken är en del av WA47210548, Rävahavets kustområde vars ekologiska status är måttlig med krav god till 2021. Den ekologiska statusen beror främst på belastningen av näringsämnen som bedömts som måttlig samt konnektivitet mellan kustvatten och vatten i övergångszonen vilket är otillfredsställande. Vattenförekomsten har i dagsläget betydande påverkan av dagvatten då dagvatten står för 25 % (>1,9 %) av bakgrundsbelastningen för fosfor (KARV/total bakgrundsbelastning), och därmed utgör mer än 10 % antropogen andel. Den totala antropogena belastningen står för 203 % av bakgrundsbelastningen (exklusive inflödet från omgivande vattenförekomster). Vattenförekomsten bedöms ha begränsad vattenomsättning och är också mer känslig för mänskligt utsläpp av näringsämnen. Områdets lämplighet ur ett dagvattenperspektiv ska därför särskilt studeras med avseende på terrängförhållanden, geotekniska förutsättningar och aktuellt avrinningsområde vid frågor om exploatering.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte några kända kultur- eller fornlämningar. Vid avgränsning och exploatering ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet, eventuellt behövs arkeologisk utredning. Närboende har tillgång till strandområdet och vattnet på platsen vilket ska beaktas vid en exploatering. Allmänhetens tillgång till vattnet säkras och strandskyddet får inte påverkas negativt av planerad exploatering. Då näringsbelastningen påverkar den ekologiska statusen bör inga lokala avloppslösningar nyttjas utan anslutning till det kommunala avloppsnätet förordas.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

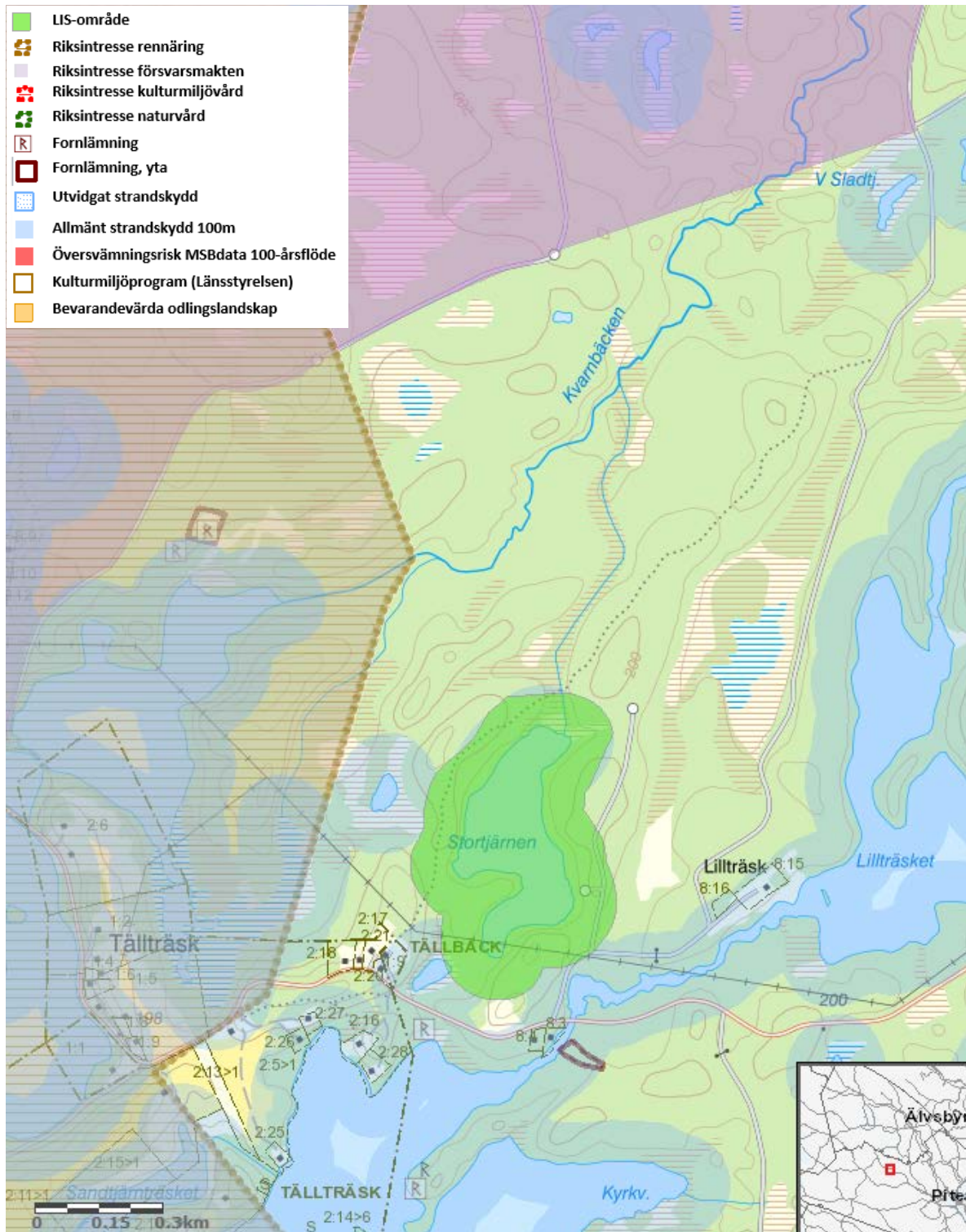
Området har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier samt utifrån den befintliga bebyggelsen och bebyggelsestrycket i området.

3.6.13 LIS13 Stortjärnen

Översigtskarta

LIS13 Stortjärnen

Sportfiskesjö med friluftsanläggningar med övernattningsmöjligheter.

LIS-områdets syfte

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet i området. Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Sportfiskesjö med friluftsanläggningar med övernattningsmöjligheter. Området ligger mitt i ett område med fiskrika och natursköna tjärnar och sjöar.

Natur, kultur och sociala värden

Området runt sjön består av en tallskog. I de sydöstra delarna är marken ned mot sjön väldigt brant. Markskiktet består främst av blåbär, kråkbär och lingon. Sjön är av klarvattenkaraktär. Området har låga naturvärden. Trolig kolbotten från resmila påträffad på moränryggen sydöst om sjön. Denna kolbotten finns inte registrerad på fornsök.

Vattendraget som avvattnar sjön innehåller flodpärlmussla. Största försiktighet måste vidtas vid planerade åtgärder för att undvika negativ påverkan på musslorna.

Här finns stugor att hyra för övernattnig samt uppställningsplats för husbilar och husvagnar. Vid uppställningsplatsen finns en tillgänglighetsanpassad väg ner till vattnet med plats för fiske från trädeck. Bryggor och eldplatser runt sjön underlättar för besökare att fiska och skapar goda förutsättningar för positiva friluftsupplevelser.

Geologi och vatten

Området är ett småkulligt moränlandskap ryggat och bitvis blockig terräng längs med sjöns sydvästra strand och med myrmark i dess norr ände vid utloppet ur sjön. Närmast borrade brunn som kan återfinnas i brunnsarkivet är belägen i Lillträsk cirka 500 meter öster om Stortjärnen. Grundvatten torde inte vara något problem men geotekniska undersökningar bör genomföras innan man kan konstatera hur enskilda avloppsanläggningar bör se ut på platsen.

VISS visar att Stortjärnen (SE727636-172814) har god ekologisk status och god kemisk status med det generella undantaget för kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Då svämplanets struktur har bedömts som hög får inget byggas inom svämzonen då detta kommer att försämra denna parameter vilket inte får göras med avseende på Weserdomen. Generellt räknas svämzonen som inom 30 meter från stranden.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Verksamheten på platsen anses påverka tillgången till platsen positivt då det ger tillgång till sjön för personer med funktionsvariationer. Området anses kunna fortsätta exploateras utifrån verksamhetens behov av utveckling förutsatt

att allmänhetens åtkomst till stränderna inte försämras eller försvåras samt att skogen runt sjön bör kvarstå. Vid exploatering bör hänsyn också visas till den kolbotten som finns i området samt utloppet från sjön som utgör ett biflöde till ett flodpärlmussleförande vattendrag. Största försiktighet måste vidtas vid planerade åtgärder för att undvika negativ påverkan på musslorna.

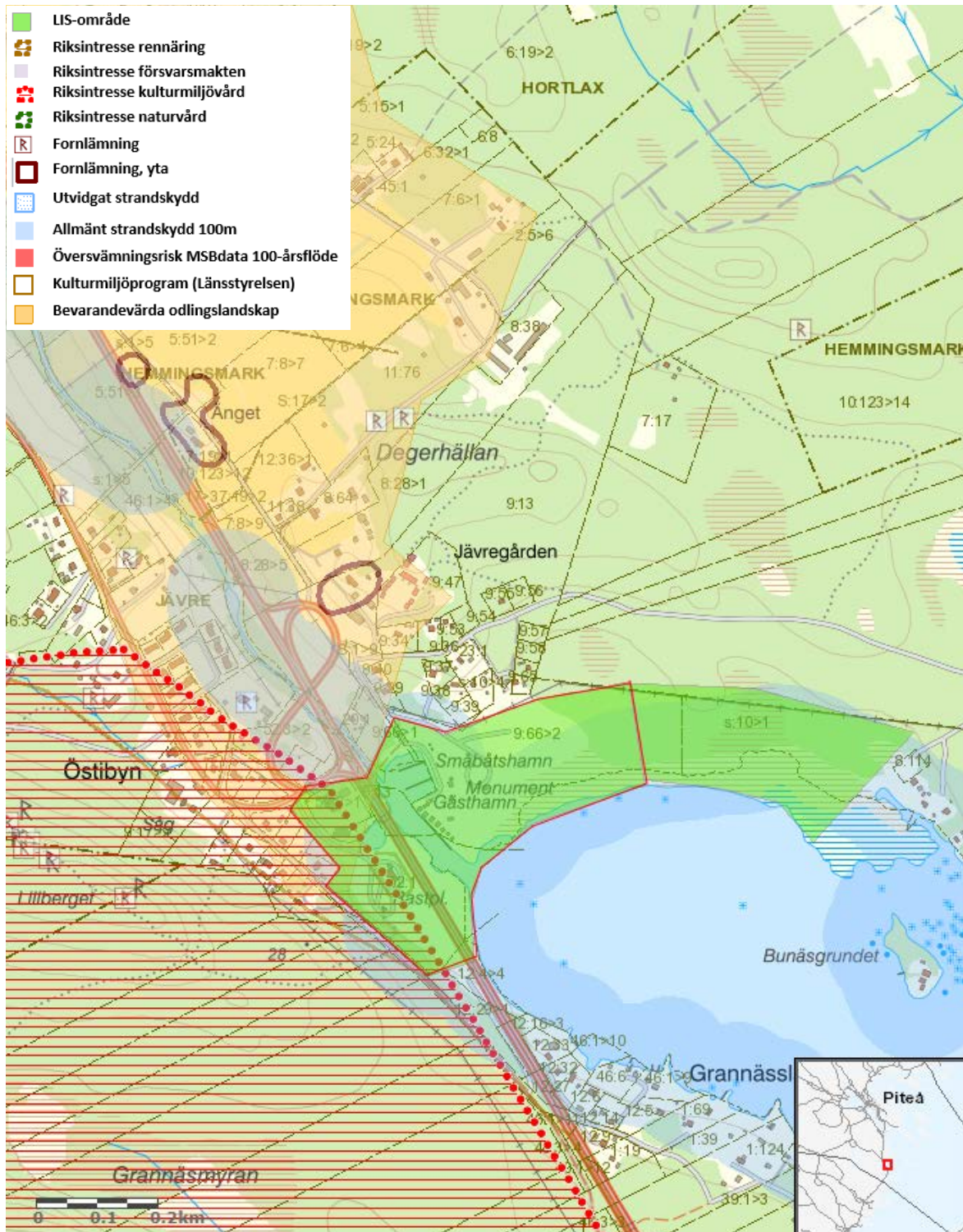
LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. En fortsatt utveckling av området enligt planens intentioner kommer att innebära fortsatta möjligheter för allmänheten att nå strandområdet och sportfiskemöjligheter som en del av friluftslivsupplevelsen. Området vänder sig framför allt mot landsbygdscentra Rognäs/Sjulnäs, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och service.

3.6.14 LIS14 Jävre camping och turistinfo

Översiktskarta

LIS14 Jävre Camping och turistinfo

LIS-området är rödmarkerat ovan. Området ligger inom riksstress rörligt friluftsliv och riksstress för kulturmiljövård.

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling. LIS-området omfattas idag av detaljplan som reglerar marken till bland annat kultur, bilservice och parkering. Verksamhetsutveckling som är kopplad till annan markanvändning kräver detaljplaneändring.

Beskrivning

Längs E4 vid Jävre ligger en turistinformation på västra sidan och en camping, småbåtshamn och café i sjöbodarna på östra sidan. Sjöbodarna är byggda i äldre stil men relativt nya. Intill sjöbodarna står ett äldre fyrton. Längst till öster finns en uppställningsplats för husbilar och husvagnar. Riksintresseområde för kommunikationer berörs då E4 skär rakt genom området.

Natur, kultur och sociala värden

LIS-området ligger i anslutning till riksintresse för kulturmiljövård nummer 65, Jävre, av Norrbottens kulturmiljöprogram samt innehåller byggnadsminnet Jävre turiststation. LIS-området tangerar även område för odlingslandskapets bevarande och dessa värden behöver utredas och eventuellt säkerställas.

Stora delar av området har låg naturlighet då det är utfyllt och plangjort med artificiella stränder. Här finns asfalterade och grusade ytor. En större gräsplan finns närmast vattnet. Vid uppställningen av husvagnar och husbilar används konstgräs. Konstgräs har en dålig inverkan på miljön då plast kan läka ut i vattnet. I den östra delen av området är förhållandena naturliga med fuktiga stränder som mot vattnet övergår i vass och uppåt övergår i fuktiga strandskogar med lövinslag.

På platsen finns en grävd kanal. Längs kanalen ligger några sjöbodarna av olika ålder och av äldre karaktär. På området finns även ett fyrton från år 1871. Inga andra kultur- eller fornlämningar finns på platsen. I sjöbodarna drivs café och restaurang. Camping med många uppställningsplatser. På västra sidan av E4 finns ett turistcenter. Därifrån utgår Solanderleden som är en 22 mil lång vandringledd mellan Kallax i Luleå och Jävre i Piteå.

Geologi och vatten

Området domineras av siltig lera enligt jordartskartan men runt småbåtshamnen och campingen har området fyllts ut av fyllnadsmassor med okänt ursprung. Vid okända fyllnadsmassor föreligger alltid en risk för markföroreningar. Fyllnadsmassor kan innehålla markföroreningar och uppställningsytorna i hamnar har traditionellt använts för måleri vilket även det kan ge upphov till markföroreningar. Vid exploatering bör markanalyser göras för eventuella saneringsbehov. Utanför området i högre liggande terräng finns morän som bättre lämpar sig för exploateringar.

Småbåtshamnen har en egen brunn men inom Jävre samhälle finns kommunalt vatten och avlopp. Jävreån som mynnar vid småbåtshamnen har enligt VISS en måttlig ekologisk status med avseende på bland annat vattendragets närområde vilket innebär att 22 procent utgörs av anlagda ytor eller brukad mark. Området innehåller redan idag anlagda ytor och exploatering bedöms inte påverka denna faktor även om den försvårar att uppnå god ekologisk status i framtiden.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

De delar av området som är utfyllda har låga naturvärden. Området har dock ett stort socialt värde med camping, restaurang, turistinformation och Solanderleden. Området har visst kulturhistoriskt värde med sjöbodarna och fyrtornet. Det är av vikt att byggnader som upprättas i området skall passa in med de byggnader som redan finns på platsen. Verksamheten på platsen anses påverka tillgången till platsen positivt, området är öppet för allmänheten. Denna del av området anses kunna fortsätta exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt. Inför en eventuell exploatering av de västra delarna ska fördjupade inventeringar utföras i syfte att klarlägga naturvärden och sociala värden som kan ha betydelse för strandskyddets syften.

Området ligger i anslutning till riksintresse för kulturmiljövård nummer 65, Jävre. Hänsyn behöver i fortsatt prövning tas till dessa värden, men bedömningen är att den beskrivna inriktningen och exploateringsmängden kan samspela med kulturvärdena. Vid exploatering ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. LIS-området tangerar även område för odlingslandskapets bevarande och dessa värden behöver utredas och eventuellt säkerställas.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

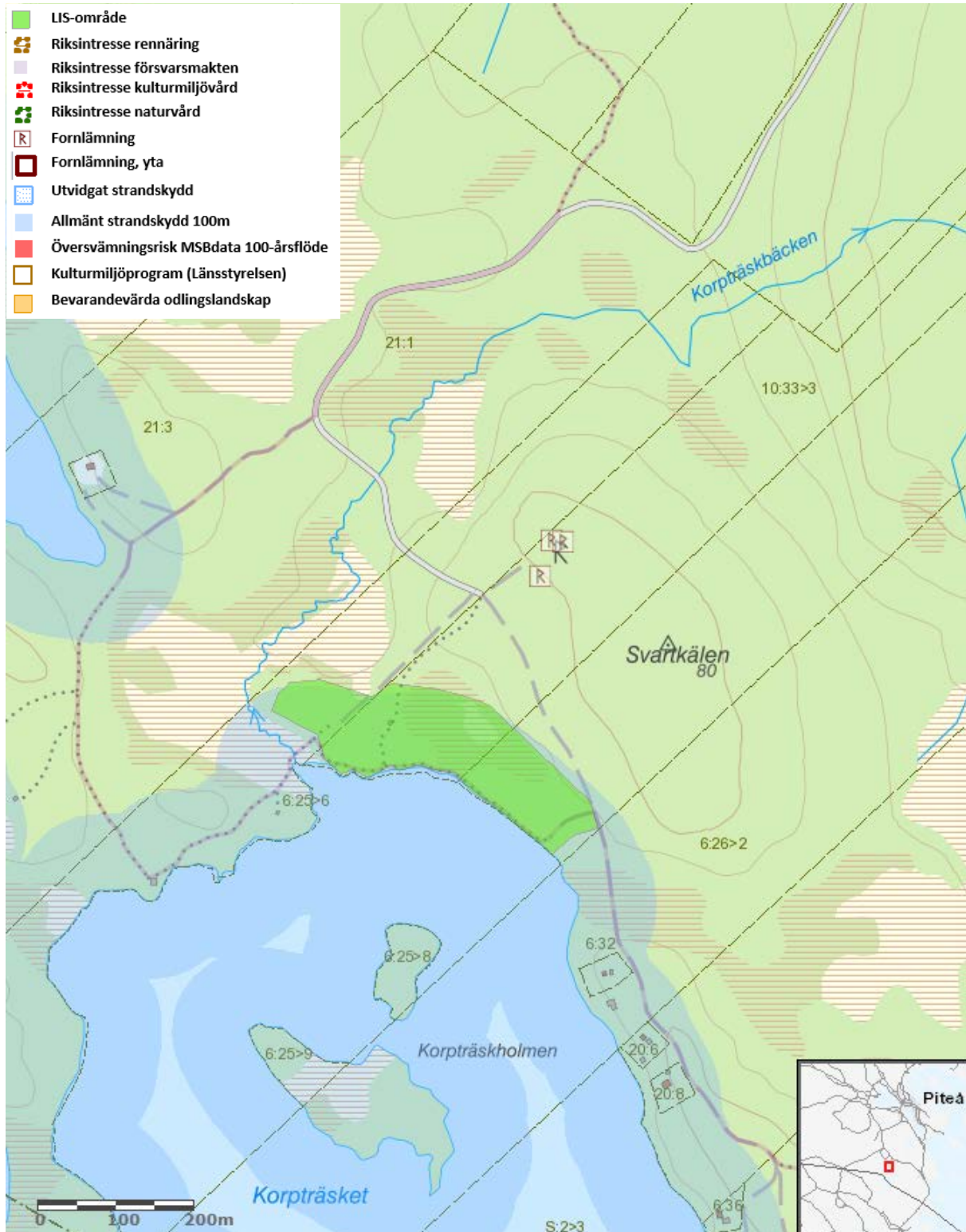
LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamheter i hamnområdet i Jävre. Området vänder sig mot Jävre, ett av kommunens landsbygdscentra, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.15 LIS15 Korpträsket

Översiktskarta

LIS15 Korpträsket

Sjö mellan Jävre och Hemmingsmark.

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling. Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Eventuell ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt.

Beskrivning

Skogsområde intill sjö. Igenom området går en vandringsled och skoterled. Intill området finns en parkeringsplats. På parkeringsplatsen finns bänkar, bord, vedbod, och torrtoa. Sportfiskesjö med regnbågslax, gädda, abborre och harr. Det finns båt och stuga för utlåning.

Natur, kultur och sociala värden

Skogsområde med tallskog i närheten av sjön. Mitt i området finns ett blötare parti där marken domineras av vitmossor, hjortron och skvattram. Här finns även rosling och tranbär. De västra och östra delarna av området är torrare, här finns odon och blåbär i markskiktet. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. I de västra delarna finns en mindre parkering och en torrtoa. Genom området går Solanderleden som är en 22 mil lång vandringled mellan Kallax i Luleå och Jävre i Piteå. Genom området går även en skoterled.

Geologi och vatten

Enligt SGUs jordartskarta varierar marken runt Korpträsk mellan morän och blötare torvmarker. Där moränen dominerar är det fastmark men moränen förefaller den norra delen av området grov med sten och block och i södra något grusigare och sandigare. Mellan dessa båda moräner finns torv och myrmark vilket har visat sig stämma vid inventeringen.

Inga brunnar finns inregistrerade i eller inom 500 meter från området. Marken i sig ger goda förutsättningar för såväl dricksvattenbrunn som lokal avloppsanläggning. Sjön Korpträsk saknar statusbedömning i VISS men utifrån dess lokalisering och utseende bedöms den inneha god ekologisk och kemisk status med den generella undantagen för bromerad difenyleter och kvicksilverföreningar.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. LIS-området innefattar inga kända kultur- eller fornlämningar, men sådana finns i nordöst. Vid avgränsning och exploatering ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet, eventuellt behövs arkeologisk utredning.

De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området anses kunna fortsätta exploateras utifrån verksamhetens behov av utveckling förutsatt att allmänhetens åtkomst till stränderna inte försämras eller försvåras samt att skogen runt sjön bör kvarstå. Exploatering bör ske på så sätt att inte de nuvarande sociala värdena påverkas. Här avses främst vandringsleden och skoterled.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

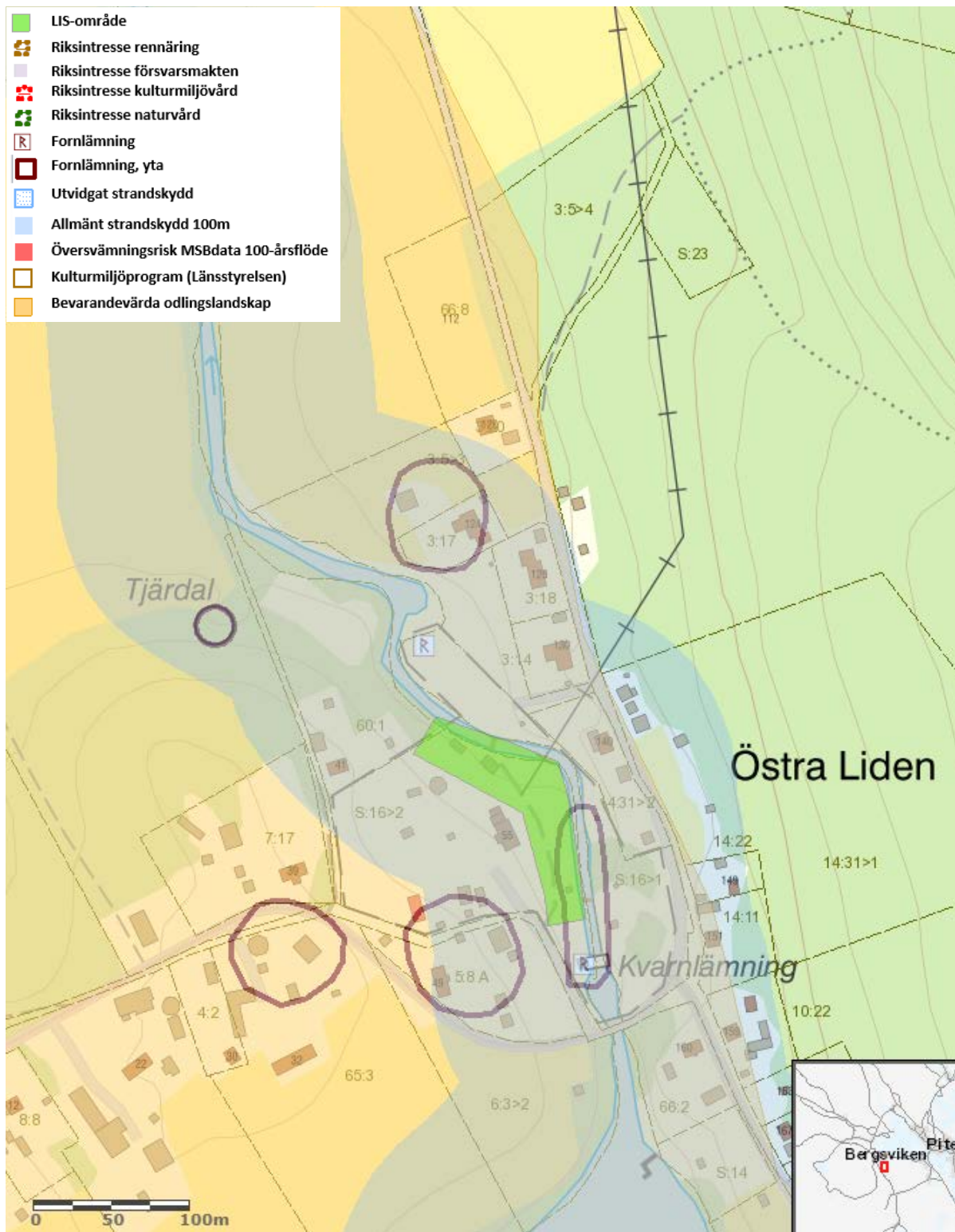

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. En fortsatt utveckling av området enligt planens intentioner kommer att innebära fortsatta möjligheter för allmänheten att nå strandområdet och sportfiskemöjligheter som en del av friluftslivsupplevelsen. Området vänder sig mot Jävre, ett av kommunens landsbygdscentra, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.16 LIS16 Svensbyliden

Översiktskarta

LIS16 Svensbyliden

Hembygdsgård med utställning av kulturhistoriska objekt

LIS-områdets syfte

Verksamhet. Social utveckling och tillgängliggörande. Området omfattas idag inte av detaljplan. Området är utpekade som LIS-område med avseende att sammantaget kan tillgänglighetshöjande och sociala åtgärder som eldstäder mm kräva dispens från strandskyddet. Bebyggelseutveckling med detaljplanekrav bedöms ej som lämplig.

Beskrivning

Hembygdsgård med utställning av kulturhistoriska objekt som kvarn, såg, kolmila. Mellan de historiskt viktiga byggnaderna finns välskötta gräsytor och café. Gården utgör ett naturskönt markområde på över fyra hektar och ett antal byggnader som tillsammans visar upp en stor bondgård. De flesta byggnader har Svensby hembygdsförening köpt eller fått som gåva och sedan har husen plockats ned, fraktats till Liden, och byggts upp igen.

Hembygdsföreningens främsta uppgift är att rekonstruera och levandegöra det månghundraåriga kultur- och industriområdet Swensbylida. På hembygdsområdet där Svensbyån rinner finns hembygdsgården. "Qvarnbönninga" dammbyggnad med tillhörande vattendrivna anläggningar som har återställts till sitt befintliga skick. Hembygdsföreningen har även ansvar för Kälbodarna, en fäbodplats från 1721 och en timmerkoja från 1900-talet. På området finns även en liten djurpark. Hembygdsområdet är öppet året runt.

Natur, kultur och sociala värden

Välskött trädgård med klippta gräsytor, kvistade träd och planerade blommor och buskar. Vattendraget är tydligt påverkat av tidigare verksamheter och området har låga naturvärden. Fornlämningar finns runt kvarnen i södra delarna av området. Lämningarna är efter sågverk och kvarn bestående av två stenfundament och en ränna. Området ingår i Norrbottens kulturmiljöprogram (bland annat sågverkslämning) och Programmet för odlingslandskapet bevarande.

Café i huvudbyggnaden och hemgårdsverksamhet med djur. Visningar i hur de historiska redskapen (såg, kvarn och så vidare. fungerar). Området är tämligen välbesökt. Solanderleden går igenom området.

Geologi och vatten

Längs med vattendraget består södra delen av dalen av sand som övergår i lera mot norr. Längre upp på dalsidorna övergår de fina jordarna till morän. Vägen som förbinder västra och östra Liden går på fastmark och den mesta bebyggelsen ligger längs med denna. Brunnsborningar visar på ett jorddjup av 10 till 15 meter.

Svensbyån är klassad som måttlig ekologisk status och god kemisk status med undantag för bromerad difenyleter och kvicksilverföreningar. Miljökravet som har satts är god ekologisk status fram till 2021 och de biologiska kvalitetsfaktorerna som behöver förbättras är surhetsindex, fisk, konnektivitet uppströms nedströms, det morfologiska tillståndet samt svämplanets struktur där de två sista bedömts som otillfredsställande och de övriga som dåliga. Vidare bebyggelse får endast förbättra de enskilda kvalitetsfaktorerna och ingen faktor får försämrats.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Verksamheten på platsen anses påverka tillgången till platsen positivt, området är öppet för allmänheten. Området anses kunna fortsätta exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt. Exploateringen bör ske på ett sådant sätt att den passar in i den miljö som redan finns på platsen och tar hänsyn till eventuella fornlämningar i området. Samråd enligt kulturmiljölagen krävs med Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

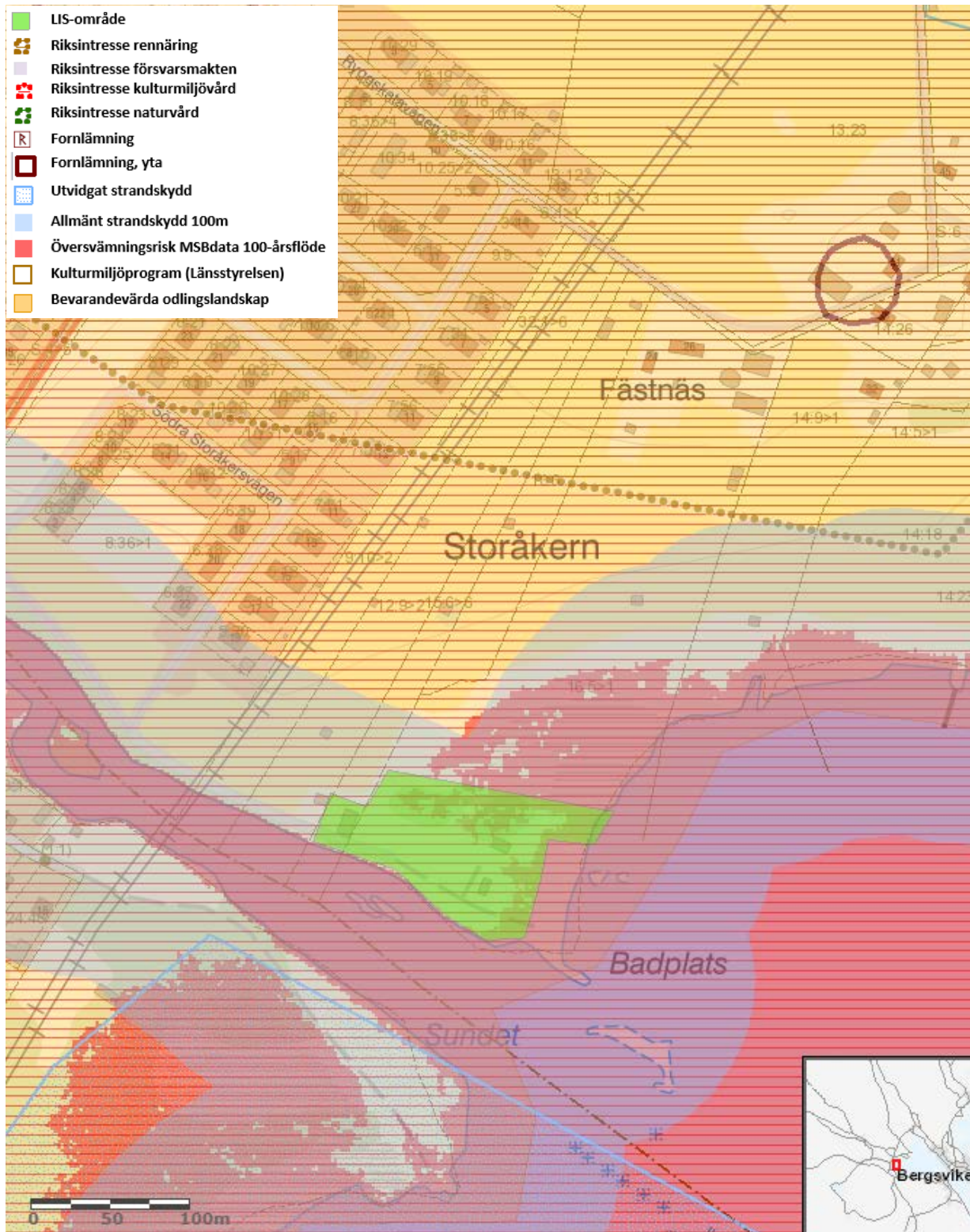
LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. Området vänder bland annat mot Rognäs/Sjulnäs, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.17 LIS17 Sandön, Sjulnäs badplats

Översigtskarta

LIS17 Sandön, Sjulnäs badplats
Café och friluftsområde med bad.

LIS-områdets syfte

Verksamhet. Social utveckling och tillgängliggörande. Området omfattas idag inte av detaljplan. Området är utpekad som LIS-område med avseende att sammantaget kan tillgänglighetshöjande och sociala åtgärder som eldstäder mm kräva dispens från strandskyddet. Bebyggelseutveckling med detaljplanekrav bedöms ej som lämplig (större bebyggelseutveckling). Annan dispenspliktig bebyggelse kan prövas genom bygglov (mindre förtätning).

Beskrivning

Café och badplats med boulebana och volleybollplan. Flera av byggnaderna på platsen är av äldre karaktär. Gräsmattorna runt byggnaderna är välskötta och området är välbesökt sommartid.

Natur, kultur och sociala värden

Området ligger inom Riksintresse Lillpitedalen [BD 56] (Piteå sn) som utgör ett område med väl hävdad odlingslandskap, med ett stort antal bevarade och samlade gårds- och bybildningar med många lokala särdrag. (Gårdsmiljö, Bymiljö). Då området ligger inom riksintresse Lillpitedalen bör exploatering ske på sådant sätt att den passar in i den miljö som redan finns på platsen. Fåtal björkar och klippt gräsmatta ger området låga naturvärden undantaget stranden allra närmast vattnet och sandrevlarna i vattnet där både häckande och rastande fågel vistas. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Välbesökt, välskött badplats med café som ligger nära bostadsområden.

Geologi och vatten

Norr om Lillpiteälven på badplatsens norra sida består jorden av lera och på åns södra sida finns ett område som utgörs av en mindre och flack moränkulle.

Kommunalt vatten och avlopp finns i närområdet då flertalet bostadsområden finns anslutande till badplatsen. Lillpiteälven har god ekologisk och kemisk status (med undantag för bromerad difenyleter och kvicksilverföreningar) men de ekologiska kvalitetsfaktorerna närområde och svämplanets funktion är klassade som otillfredsställande respektive måttlig. Den så kallade Weserdomen har fastslagit att inga kvalitetsfaktorer får försämrats varpå en zon av 30 meter från vattendraget inte bör byggas. Svensbyfjärden har god ekologisk och kemisk status med de generella undantagen av kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna är bedömda till god eller hög med undantag för svämplanets struktur vilket är bedömt till otillfredsställande.

Framtida klimat är också viktigt att beakta vid utveckling av LIS-området, framför allt med avseende på havsnivå och nederbörd. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har utfört översiktliga översvämningskarteringar utmed Lillpiteälven, Rokån och Piteälven. Det förordas att översvämningsutredning görs inför bebyggelseplanering där påverkan från ett förändrat klimat beaktas.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Avgränsat område har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Verksamheten på platsen anses påverka tillgången till platsen positivt då området är öppet för allmänheten. Området anses kunna fortsätta exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt förutsatt att området allra närmast stranden särskilt beaktas med tanke på fågellivet. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård Lillpitedalen, nummer 56, Infjärdenområdet. Hänsyn behöver i fortsatt prövning tas till dessa värden, men bedömningen är att den beskrivna inriktningen och exploateringsmängden kan samspela med kulturvärdena. Vidare exploatering behöver även ta hänsyn till Svensbyfjärdens kvalitetsfaktor för svämplanets struktur.

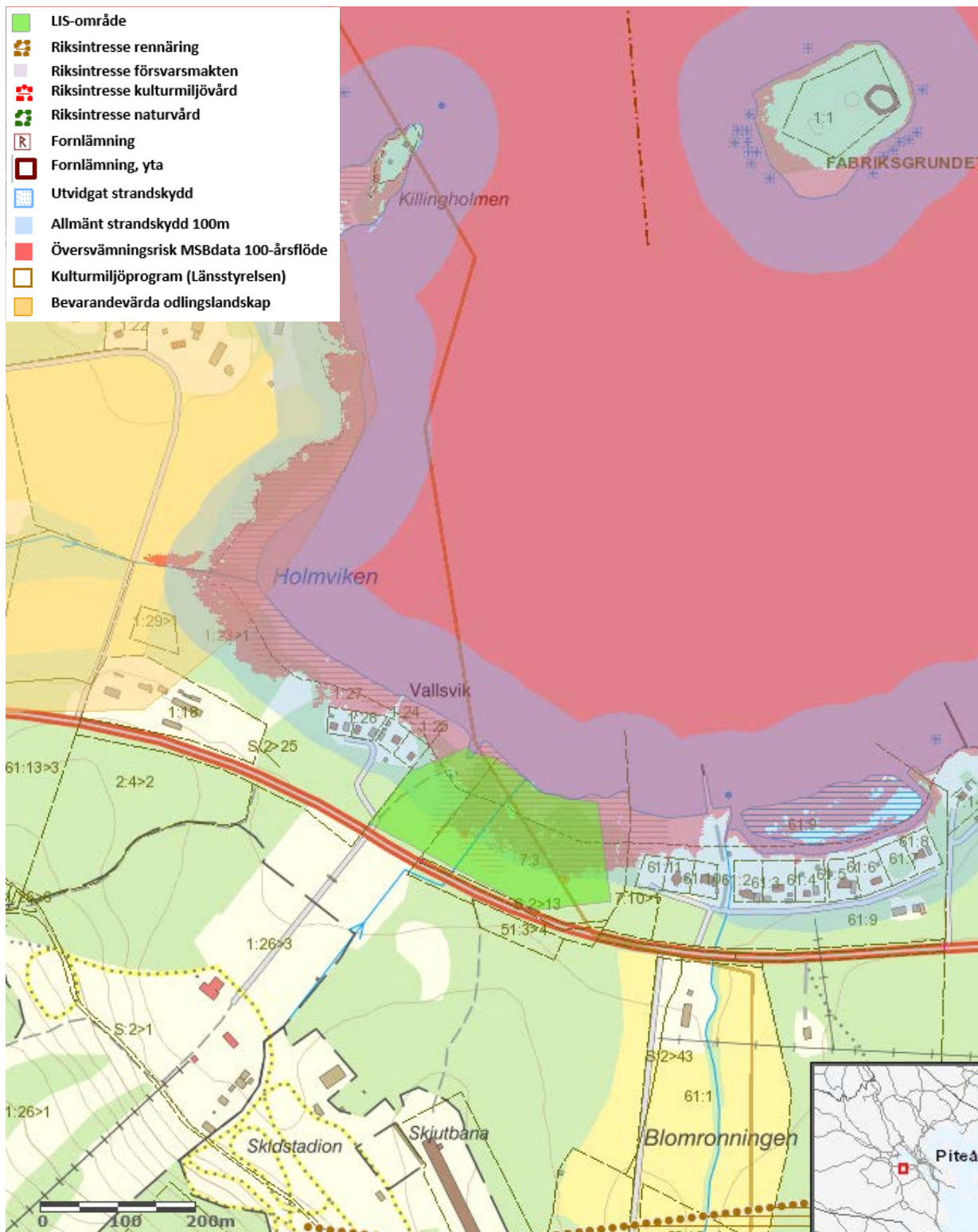
LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. Området vänder sig mot Rognäs/Sjulnäs, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.18 LIS18 Vallsvik, Svensbyfjärden

Översiktskarta

LIS18 Vallsvik, Svensbyfjärden

Område i Svensbyfjärden, mitt emot Lindbäckstadion

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling, området ligger i anslutning till Lindbäcksstadion som planeras utvecklas till att bli en komplett aretruntanläggning med aktiviteter, boende och mat. Med avseende på områdets förutsättningar för exploatering anses inte området lämpligt för bostäder. Området omfattas idag inte av detaljplan. Bebyggelseutvecklingen bör regleras i detaljplan avseende karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden, passage).

Beskrivning

Område med slyskog, i områdets västra del går en liten väg ner till vattnet. Vid vattnet står ett pumphus för pumpning av vatten till skidspår och slalombacke. Området består till stora delar av sly av al. Här är marken sank och en bäck rinner genom området. Svårtillgängligt område på grund av slyskog och blöt mark. Genom området går en skoterled. På andra sidan väg 373 finns Lindbäcksstadion med skidspår och slalombacke. En utveckling av området kommer ställa krav på trafiksäkerhetsåtgärder för att åstadkomma en säker koppling mellan de två verksamhetsutvecklingsområdena på vardera sida väg 373.

Natur, kultur och sociala värden

Området består till stora delar av en slyskog med al. Marken är blöt och en bäck rinner genom området. Området har låga naturvärden. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök. Området omfattas delvis av Norrbottens kulturmiljöprogram, Infjärdenområdet, hänsyn behöver i fortsatt prövning tas till dessa värden. Stora delar av området ligger inom översvänningsområde (100-års flöde) och kan komma att påverkas av klimateffekter såsom höga flöden. Översvänningsutredning bör göras inför bebyggelseplanering där påverkan från ett förändrat klimat beaktas.

Geologi och vatten

Området domineras av jordarten lera och områdets karaktär är flackt varpå avvattningsproblematik blir påtagligt. Området kan betraktas som "vattensjukt". Längre västerut mot Vallsvik är marken hårdare med morän men det är utanför det tänkta exploateringsmöjliga LIS-området.

Genom området går ett avvattningsdike som ansluter från skidstadion från andra sidan väg 373 som avgränsar från syd. Nere vid sjön finns ett pumphus som tar vatten från Svensbyfjärden för konstsnö. Platsen har dåliga förhållanden för lokalt omhändertagande av spill- och dagvatten. Svensbyfjärden har god ekologisk och kemisk status med de generella undantagen av kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna är bedömda till god eller hög med undantag för svämplanets struktur vilket är bedömt till otillfredsställande. Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för 'god' status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn 'Morfologiskt tillstånd i sjöar' att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen.

Piteå kommun avser att inrätta ett vattenskyddsområde för Svensbyfjärdens vattentäkt. Syftet är att långsiktigt säkra försörjningen av medborgarnas dricksvatten. För närvarande finns förslag

på vilket geografiskt område som ska omfattas av olika skyddszoner samt förslag på skyddsföreskrifter för området.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området anses mindre lämpat för exploatering då det är geotekniskt svårt samt att objektet utgör en del av sjöns svämplan vilket redan idag är bedömt som otillfredsställande. Vidare exploatering behöver ta hänsyn till Svensbyfjärdens kvalitetsfaktor för svämplanets struktur.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

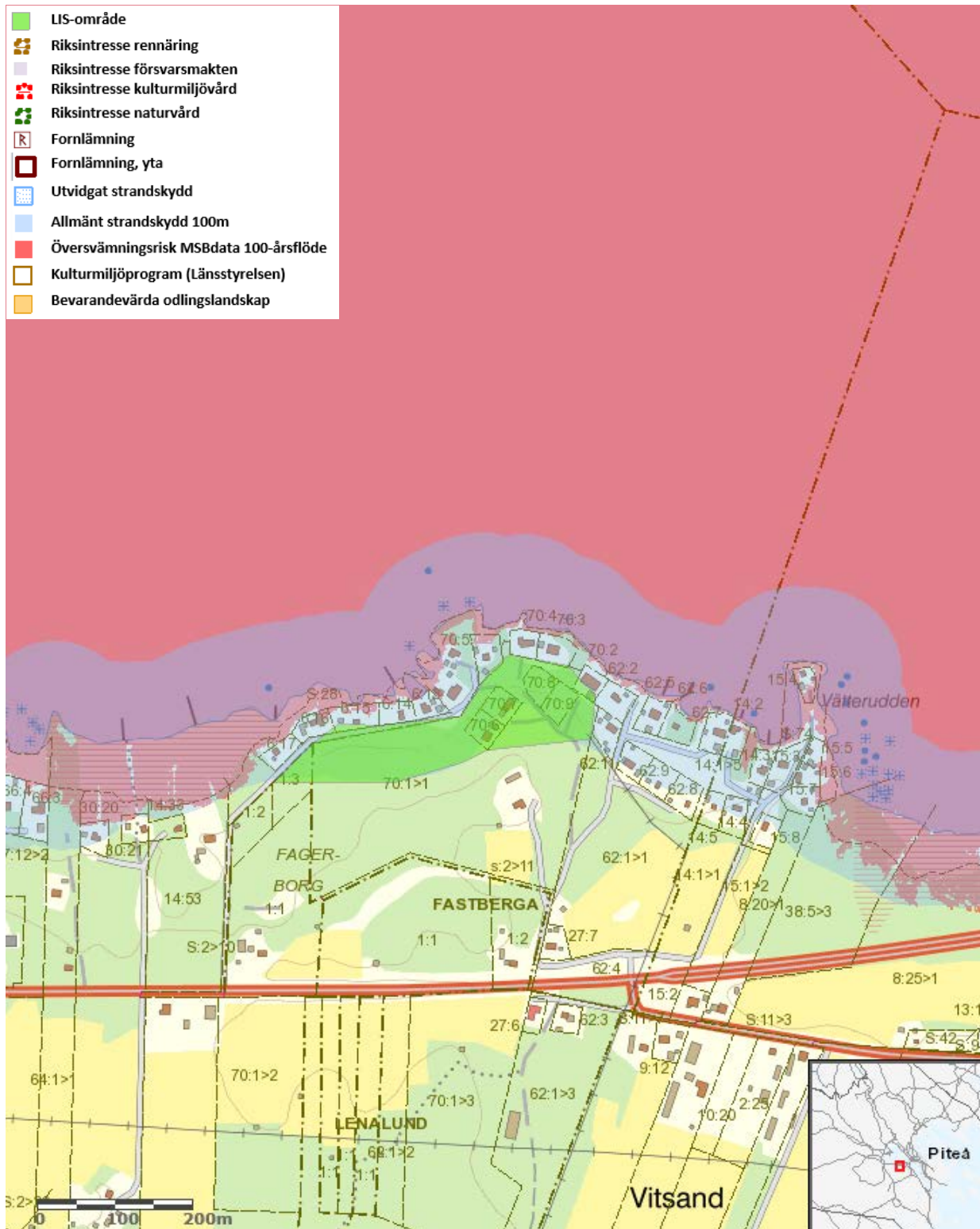
Kommunens bedömning är att området är lämpligt för utveckling av verksamhet i anslutning till Lindbäcksstadion. Genom fortsatta satsningar på utveckling av området finns möjligheter att det stärks som besöksmål.

3.6.19 LISI9 Svensbyfjärden

Översiktskarta

Område vid Svensbyfjärden

LIS-områdets syfte

Bostäder. Området omfattas idag inte av detaljplan. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Området består av tomtmark och skog. Mellan området och vattnet är det bebyggelse i form av sommarstugor och året runt boenden. Området är ett kalhygge.

Natur, kultur och sociala värden

Stora delar av området är tomter med skötta trädgårdar. En del av området är avverkad mark och en annan del ungskog. Här finns tall och gran i trädsiktet. Markskiktet domineras av blåbär, lingon och kråkbär. Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Område med relativt mycket bär. Området kan användas till friluftaktiviteter av de boende på platsen.

Geologi och vatten

Torr och blockfattig mark som utgörs av isälvsmaterial. Där till följd har området goda dränerande egenskaper vilket också ses i de torra tallhedarna.

De geologiska jordlagren ger goda förutsättningar för grundvattenuttag och infiltrationsanläggningar samt så finns det kommunalt vatten och avlopp inom området. Svensbyfjärden har god ekologisk och kemisk status med de generella undantagen av kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna är bedömda till god eller hög med undantag för svämplanets struktur vilket är bedömt till otillfredsställande.

LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA82316993, Svensbyfjärden. Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för Närområdet runt sjöar eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för god status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i sjöar att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet, inom 30 m, eller i svämplanet bedöms det inte föreligga risk för statusförsämring.

Piteå kommun avser att inrätta ett vattenskyddsområde för Svensbyfjärdens vattentäkt. Syftet är att långsiktigt säkra försörjningen av medborgarnas dricksvatten. För närvarande finns förslag på vilket geografiskt område som ska omfattas av olika skyddszoner samt förslag på skyddsföreskrifter för området.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Här finns inte heller några kultur- eller fornlämningar. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området närmast vattnet är redan bebyggt.

Området anses kunna fortsätta exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt eller svämplanets struktur då all ny exploatering måste ske bakom befintlig bebyggelse.

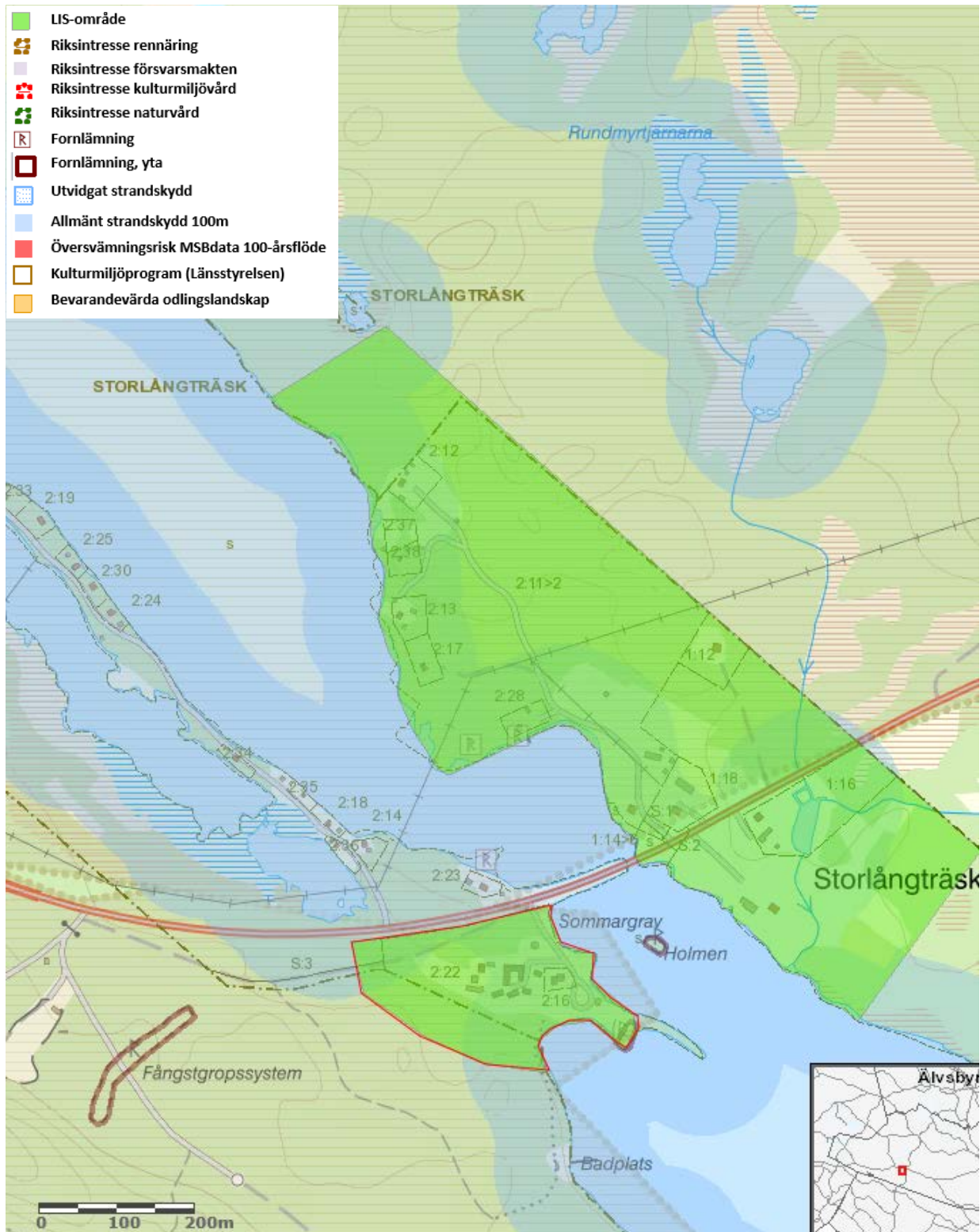
LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

Området har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier samt utifrån den befintliga bebyggelsen och bebyggelsetrycket i området. En eventuell utveckling inom utredningsområdet kan på sikt bidra till ökat underlag för serviceunderlaget i Infjärden.

3.6.20 LIS20 Norrskensgården

Översiktskarta

LIS20 Norrskensgården

LIS-området är rödmarkerat ovan.

LIS-områdets syfte

Verksamhetsutveckling. Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Omfattande bebyggelseutveckling bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

I Markbygden vid väg 373 cirka 6 mil väster om Piteå och 6 mil öster om Arvidsjaur ligger Norrskensgården i den lilla byn Storlångträsk. Här finns restaurang, 13 rum, fyra stugor, camping med elplatser och servicedel, vedeldad bastustuga samt en pubkåta. Här finns en campingplats med uppställningsplatser för husvagnar/husbilar. Nasaleden, en viktig skoterled passerar området.

Natur, kultur och sociala värden

Området ligger på delar av den långsträckt rullstensås som sträcker sig genom stora delar av Stor-Långträsket. Åsbildningen kallas i folkmun för Ryggen. Campingområdets ytor är till stora delar grusad och i någon mån kan viss utfyllnad ha skett. I de södra delarna går en skoterled över en myrmark. Här växer tall, odon, kråkbär, dvärgbjörk, ljung, rosling och skvattram. Flera skoterleder, bland annat Nasaleden, passerar i närområdet till Norrskensgården som också är välbesökt av skoterbesökare under vintern.

På området finns en boplatz klassad som fornlämning (RAÄ-nummer: Piteå socken 1332:1). Sydväst om området på en brant finns ett fångstgropssystem klassat som fornlämning (RAÄ-nummer Piteå socken 644:1). Eftersom området verkar utfyllt och omarbetats till uppställningsplats finns risk att fornlämningen tagit skada av arbetet.

Här finns en campingplats med uppställningsplatser för husvagnar/husbilar. På campingen finns en lunchrestaurang.

Geologi och vatten

Marken som campingen utgörs av är isälvsmaterial som följer sjöarnas nordväst sydöstlig riktning. Marken åt sydväst domineras av morän enligt SGUs jordartskarta men inventeringen visar på en våtmark med organiska jordar som fortsätter in från viken. Våtmarksområdet åt sydväst lämpar sig troligen inte för byggnationer utan geotekniska åtgärder.

Isälvs materialet är linjeformat och utgör med stor säkerhet en rullstensås vilket ger torra marker och med god tillgång till grundvatten. Rullstensåsen är en konstaterad grundvattenförekomst med referensnummer SE726317-170612 i VISS-databasen med god kvalitet och kvantitet. Infiltrationsanläggning för avloppsvatten torde fungera väl i de grusiga lagren och recipienten är troligen stor nog att klara den ytterligare belastningen. Långträsket är registrerad som SE725950-170943 i VISS och har god ekologisk och kemisk status med undantag för kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Morfologiska tillståndet och svämplanets struktur har klassats som högt och konnektivitet mot övriga sjöar som måttligt. LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA84156857 Storlångträsket. Etableringar ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för 'Närområdet runt sjöar' eventuellt kan komma

att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för god status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i sjöar att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet, inom 30 meter, eller i svämplanet bedöms det inte föreligga risk för statusförsämring. Sjön tillhör även Byskeälvens Natura2000-område varpå viss försiktighet föreligger.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. De sociala aspekterna anses här vara de viktigaste. Området anses kunna fortsätta exploateras men hänsyn ska tas till fornlämningen i området samt så bör samråd hållas med länsstyrelsen med avseende på sjöns morfologiska status samt Byskeälvens Natura2000-område.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

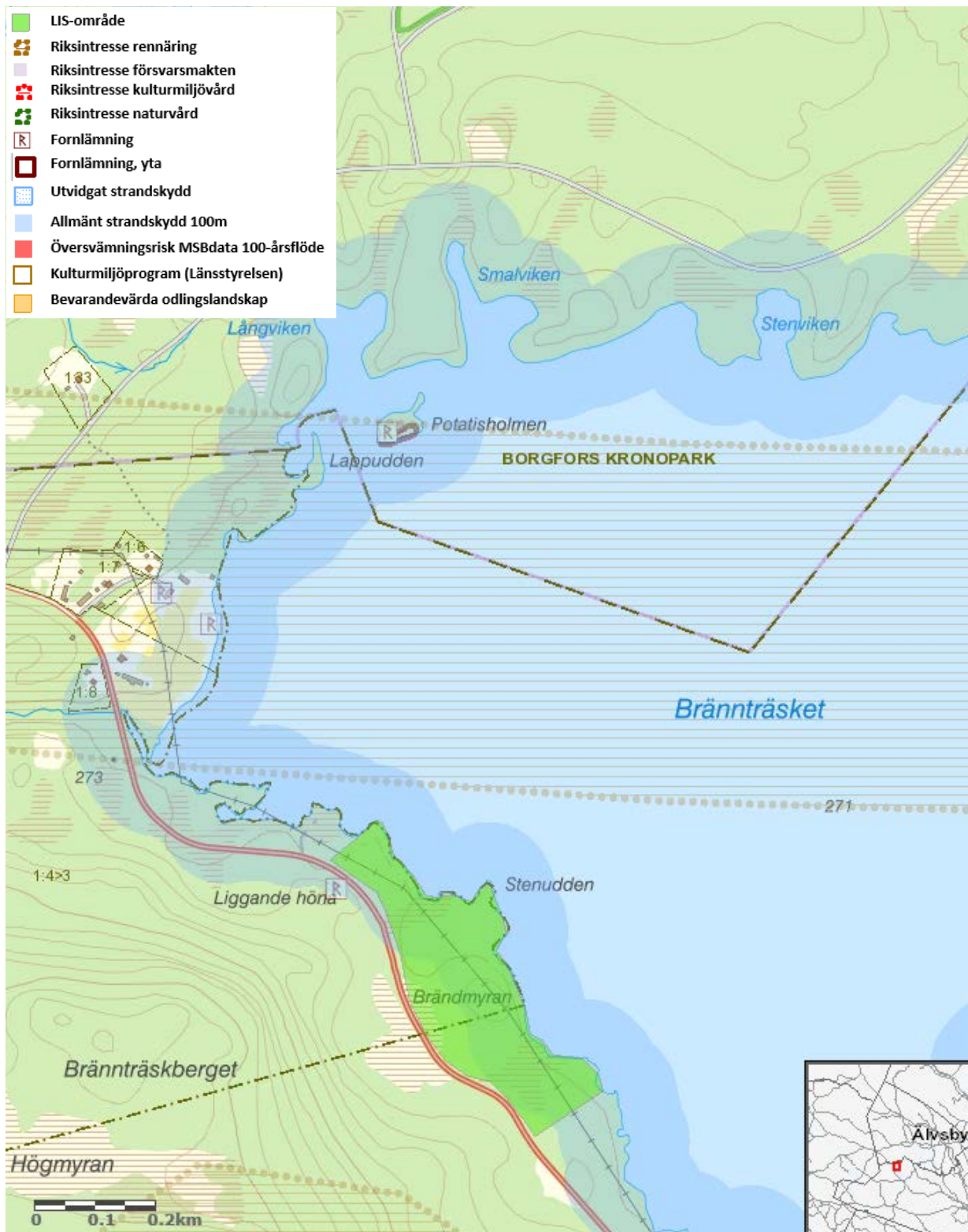
LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. Området vänder sig framför allt mot Långträsk, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.21 LIS21 Södra Brännträsk

Översiktskarta

LIS21 Södra Brännträsk

LIS-områdets syfte

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet i området med inriktningen turismnärsverksamhet (exempelvis fiskecamp med möjligheter till övernattnig). Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

De gamla gårdarna i Södra Bränträsk har fina lägen och används för både permanentboende och fritidsboende. Omgivningarna är natursköna och det är nära till vildmarksupplevelserna. Närheten till Dubblabergens naturreservat och ekopark är en kvalitet för naturintresserade. LIS-området vid sjön Bränträsket ligger i direkt anslutning till dessa kvaliteteter. En kraftledning och landsvägen passerar genom LIS-området.

Natur, kultur och sociala värden

Bränträsket och det närliggande Bänkerträsket är klarvattenssjöar som ligger i ett kuperat storblockigt moränlandskap som erbjuder bra fiske och vackra vyer. Inom LIS-området har en enkel väg ner till stranden på en udde iordningställts för friluftslivets ändamål vilket ger god tillgänglighet. Udden erbjuder utmärkta utblickar över sjön och byn och enkel parkering och eldplats finns nära stranden. Friluftslivet i området är främst knutet till stränderna och vattnet. Fiske, jakt, svamp- och bärplockning är möjliga aktiviteter.

Tallskog omger sjön Bränträsket. Markskiktet består av odon, blåbär, kråkbär, skvattram och lingon. I området finns två diken, kring dessa är marken blötare. I de södra delarna av området är skogen yngre.

Forn- och kulturlämningar finns i omgivningarna och arkeologisk undersökning kommer därför behövas.

LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA57814800, Bränträsket. Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för Närområdet runt sjöar eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för god status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i sjöar att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet, inom 30 meter eller i svämplanet bedöms att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Områdets opåverkade stränder har vissa naturvärden. Bränträsket är ett utpekat Natura2000-habitat gällande Piteälven. Vidare exploateringar får inte ha negativ påverkan för Natura-2000-habitatet.

Här finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade via fornsök.

Geologi och vatten

Området växlar mellan morän och dikad skogsbeväxt myrmark och längst åt sydost ligger ett storblockigt klapperstensfält.

LIS-området ligger nedanför Brännträskberget som identifierats som ett område med risk för erosion, ras och slamströmmar.

Växlande förutsättningar för lokalt vatten och avlopp där geotekniska undersökningar kan komma att krävas för att korrekt byggande ska kunna ske. Sjön är klassad som god ekologisk och kemisk status med högt morfologiskt tillstånd inom kvalitetsfaktorerna närområde runt sjön och svämplanets struktur, dessa faktorer får inte försämrats.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har generellt låga naturvärden även om vissa naturvärden kan knytas till strandpartier närmast vattnet. Det finns inte några kultur- eller fornlämningar inom området. Forn- och kulturlämningar finns i omgivningarna och arkeologisk undersökning kommer därför behövas vid utökad exploatering. Den aktivitet av friluftsliv som finns behöver beaktas vid en eventuell exploatering. Exploatering bör inte ske närmast vattnet eller på den udde där det idag finns en del friluftsanordningar. Området kan exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt om hänsyn till strandlinjen tas. Då kvalitetsfaktorerna närområde runt sjön och svämplanets struktur inte får försämrats bör exploatering inte ske inom 30 meter från sjön eller i låglänta områden. Geotekniska undersökningar krävs för att säkerställa att byggande kan ske på ett korrekt sätt. Vid eventuell exploatering behöver samråd hållas med väghållaren då infarter hamnar i kurva med dålig sikt varpå siktåtgärder vid vägen kan bli nödvändiga.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. Området vänder sig framför allt mot Långträsk, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.22 LIS22 Tallskatan

Översiktskarta

LIS22 Tallskatan

LIS-områdets syfte

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet i området. Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Tallskatan ligger ute på en stor halvö där det finns ett hus. Närmast runt huset finns ängsmark och gräsmatta. Innan huset finns ett grusat område. Resterande delar av ön består av barrskog och myrmark.

Natur, kultur och sociala värden

Stora delar av halvön är tomtmark som omringas av jordbruksmark. I de sydvästra delarna finns en lövskog som domineras av asp och björk. Här finns enstaka enar i buskskiktet och i markskiktet växer lingon och den fridlysta arten revlumner. Fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka, samla in eller skada växten. Fridlysning av arter hindrar dock inte att jord- och skogsbruk bedrivs, även om den som brukar marken alltid ska ta största möjliga hänsyn till känsliga arter. I samband med utökad exploatering genom bebyggelse bör fördjupad inventering och geografiskt läge av växtplatserna för revlumner genomföras samt att eventuella krav på dispens utreds. Även om revlumner är fridlyst bedöms den vara livskraftig och har god bevarandestatus.

I de sydöstra delarna övergår lövskogen till en tallskog. Här växer skvattram, blåbär, ängsfråken och hjortron. I östra delarna finns en myrmark där det växer tall i trädskiktet. Buskskiktet består av hjortron, pors och skvattram medan markskiktet består av hjortron, blåbär, odon och rosling. Längs vattnet växer vattenklöver. I de norra delarna av halvön finns en gallrad blandskog med främst tall och björk.

Området har lågt naturvärde.

En icke kvalitetssäkrad kulturhistorisk lämning finns angiven i området inom LIS-området. Vid en eventuell exploatering krävs fördjupade inventeringar och utredningar av eventuellt förekommande fornlämning.

Över myren går en välanvänd stig och här växer även en del hjortron som kan vara av intresse för bärplockning.

Geologi och vatten

Halvön som Tallskatan ligger på består av isälvsmaterial enligt den geologiska jordartskartan från SGU. Vid inventeringen påträffades schaktat material som stödjer detta vilket tyder på goda förhållanden för byggnationer.

Isälvs materialet ger goda förutsättningar för eget vatten och lokal avloppslösning. Området är ett konstaterat grundvattenförekomst och är inlagd i VISS-databasen med referensnummer

SE727270-168195 och har god kemisk och kvantitativ status. Sjön Pjesker som omger halvön där Tallskatan är belägen är registrerad i VISS med referensnummer SE727125-168110. Sjön är klassad som god ekologisk och kemisk status med högt morfologiskt tillstånd inom kvalitetsfaktorerna närområde runt sjön och svämplanets struktur, dessa faktorer får inte försämrats.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området har låga naturvärden. Exploatering bör inte ske närmast vattnet. Området kan exploateras utan att strandskyddet påverkas negativt om hänsyn till strandlinjen tas. Då kvalitetsfaktorerna närområde runt sjön och svämplanets struktur inte får försämrats bör exploatering inte ske inom 30 meter från sjön eller i låglänta områden. Området anses kunna fortsätta exploateras om hänsyn tas till strandlinjen utan att strandskyddet påverkas negativt.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

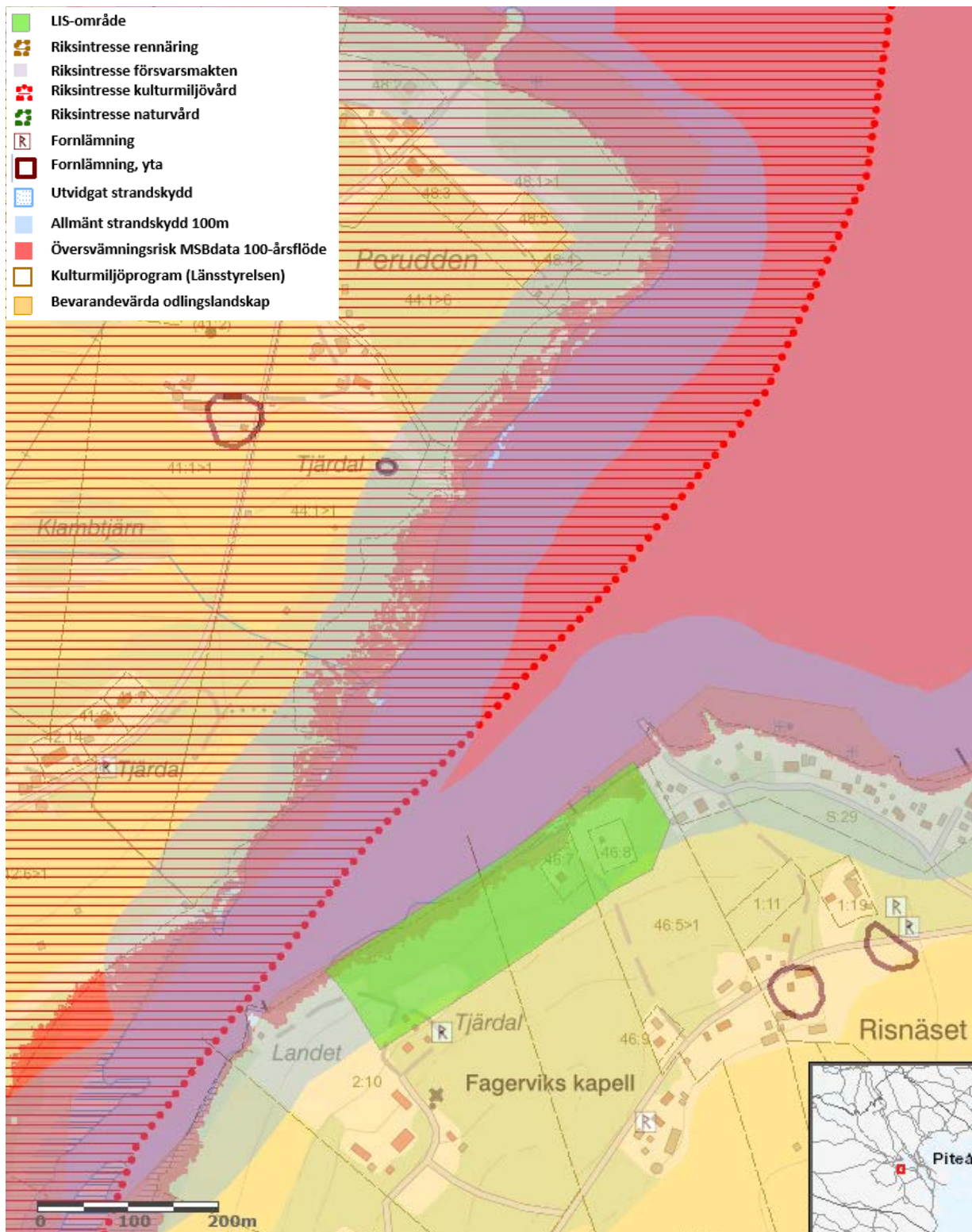
LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. Området vänder sig framför allt mot Långträsk, och närliggande kommuner där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.23 LIS23 Fagerudden

Översiktskarta

LIS23 Fagerudden

LIS-områdets syfte

Bostäder. Området ligger i anslutning till Riksintresse Lillpitedalen [BD 56] (Piteå sn) som utgör ett område med väl hävdad odlingslandskap, med ett stort antal bevarade och samlade gårds- och bybildningar med många lokala särdrag. (Gårdsmiljö, Bymiljö). LIS- området gränsar till en väl bevarad gårdsmiljö. Området omfattas idag inte av detaljplan. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden). Möjligt att planlägga för tre-sju nya bostadsfastigheter. Förutsättning att kommunalt VA byggs ut.

Beskrivning

Planerat området ligger i Svensbyn, ca 10 km väster om Piteå tätort. Området begränsas i söder av Risnäs vägen och i norr av ett vattenskyddsområde, Svensbyfjärden. I väster finns äldre bebyggelse omgiven av ängsmarker. Härifrån nås även området med bilväg. I öster angränsar området befintlig fritidshusbebyggelse. I söder finns ett skogsområde som delar av området från närliggande bilväg.

Området är tydligt påverkat av närheten till bebyggelse där spår av tidigare användning kan skönjas. Det är idag dock till stora delar igenvuxet med lövträd och sly. En stig går genom området och förbinder bebyggelsegrupperna på vardera sida. I östra delen av området finns ett fritidshus med strandtomt och brygga ut i vattnet. En äng i områdets östra kant angränsar till intilliggande fritidshusbebyggelse.

Natur, kultur och sociala värden

Området omfattas av Norrbottens kulturmiljöprogram och Programmet för odlingslandskapets bevarande och gränsar till ett riksintresseområde för kulturmiljö. detaljplan avseende karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt

De huvudsakliga naturtyperna i området är äldre barrskog, strandnära lövskog med inslag av grova träd (nyligen avverkad) och öppen, hävdad gräsmark.

Barrskogen karaktäriseras av äldre tallar med inslag av gran som växer in underifrån. Bärris som blåbär och lingon präglar vegetationen på marken. Ur naturvårdssynpunkt rör det sig om trivial produktionskog. Eventuell förekomst av rödlistade eller sällsynta arter i denna naturtyp kan inte klarläggas då inventeringsinsatsen är av mycket översiktlig karaktär men förutsättningarna för att hitta sådana arter bedöms som låga. Ur ett socialt perspektiv uppfattas denna skogstyp som trevlig, lätt att vandra i och se genom, öppen och luftig. Bärplockning kan vara en aktivitet som lockar människor hit..

Vattenområdet i denna del av Fagerviken (Svensbyfjärden) med tillhörande strandzon är relativt orört. De huvudsakliga värdena vad beträffar fågellivet är troligtvis kopplat till våtmarksområdet längre in i viken.

Ett mindre antal värdeelement i form av granlågor och döda stående granar finns i området. I händelse av att området eller delar av området ska tas i anspråk bör hänsyn tas till dessa värdeelement.

Vid en eventuell exploatering krävs fördjupade inventeringar och utredningar av förekommande naturvärden.

Geologi och vatten

Området är i nuläget delvis skog- och gräsbevuxet. Mindre åkermarker och några fritidshus förekommer. Jordlagerförhållanden inom det aktuella området består enligt SGU:s jordartskarta av siltiga sediment ner mot fjärden och moränrygg i sydöstra delen. Djup till berg är okänt. SGU:s brunnarsarkiv visar att berg påträffats på 18 och 30 meters djup i närheten av planerat området. Markens nivå skiljer dock mycket mellan dessa brunnborrningar.

Sedimenten bedöms som lösa till mycket lösa, vilket medför sättningar vid belastning. Om området ska bebyggas bedöms sättningsreducerande åtgärder erfordras inom delar av området. Till exempel överlast, med liggtid, urgrävning, eller pålning. Ingen pågående erosion bedöms aktuell. Lösa sediment innebär risk för ras och skred. Dock bedöms låg risk föreligga under förutsättning att endast ringa laster påförs. Med avseende på riskerna ska en geoteknisk undersökning och utredning genomföras.

Med hänsyn till närhet till vatten samt risk för sättningar är genomtänkt höjdsättning av särskilt det strandnära delarna av området viktigt. I delar av området som utgörs av Morän föreligger mycket liten eller ingen risk för ras och skred.

LIS-området ligger nära vattenförekomsten WA82316993, Svensbyfjärden, som uppnår hög ekologisk status men bedöms ej uppnå god kemisk status. Mätningar i fisk visar att gränsvärdet för PBDE och Kvicksilver överskrids i abborre. Extrapolering av ämnesgruppen Dioxiner, Furaner och Dioxinlika PCB:er indikerar att gränsvärdet överskrids. Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för Närområdet runt sjöar eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för god status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i sjöar att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet, inom 30 m, eller i svämplanet bedöms att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Piteå kommun avser att inrätta ett vattenskyddsområde för Svenbyfjärdens vattentäkt. Syftet är att långsiktigt säkra försörjningen av medborgarnas dricksvatten. För närvarande finns förslag på vilket geografiskt område som ska omfattas av olika skyddszoner samt förslag på skyddsföreskrifter för området.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Området är tydligt påverkat av närheten till bebyggelse där spår av tidigare användning kan skönjas. Det är idag dock till stora delar igenvuxet med lövträd och sly. En stig går genom området och förbinder bebyggelsegrupperna på vardera sida. De högsta värdena är kopplat till områdets funktion som kantzon mellan de inre delarna av viken och de mer exploaterade delarna. Med avseende på att viken som helhet är relativt opåverkad med avseende på byggnader bedöms det bli en viss negativ effekt på strandskyddets syften vid en exploatering av området. I de östra delarna bedöms påverkan ur naturmiljösynpunkt vara av mindre betydelse.

För att minimera påverkan på allmänhetens tillgänglighet samt nyttjande av gångstig genom området föreslås nya tomter och bebyggelse främst placeras mot moränryggen i den sydöstra delen av förslaget LIS-område. Med beaktande av de lokala förutsättningarna och med strandskyddets syfte om allmänhetens tillgänglighet samt naturvärden bedöms en exploatering av området möjlig inom begränsade delar av området.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

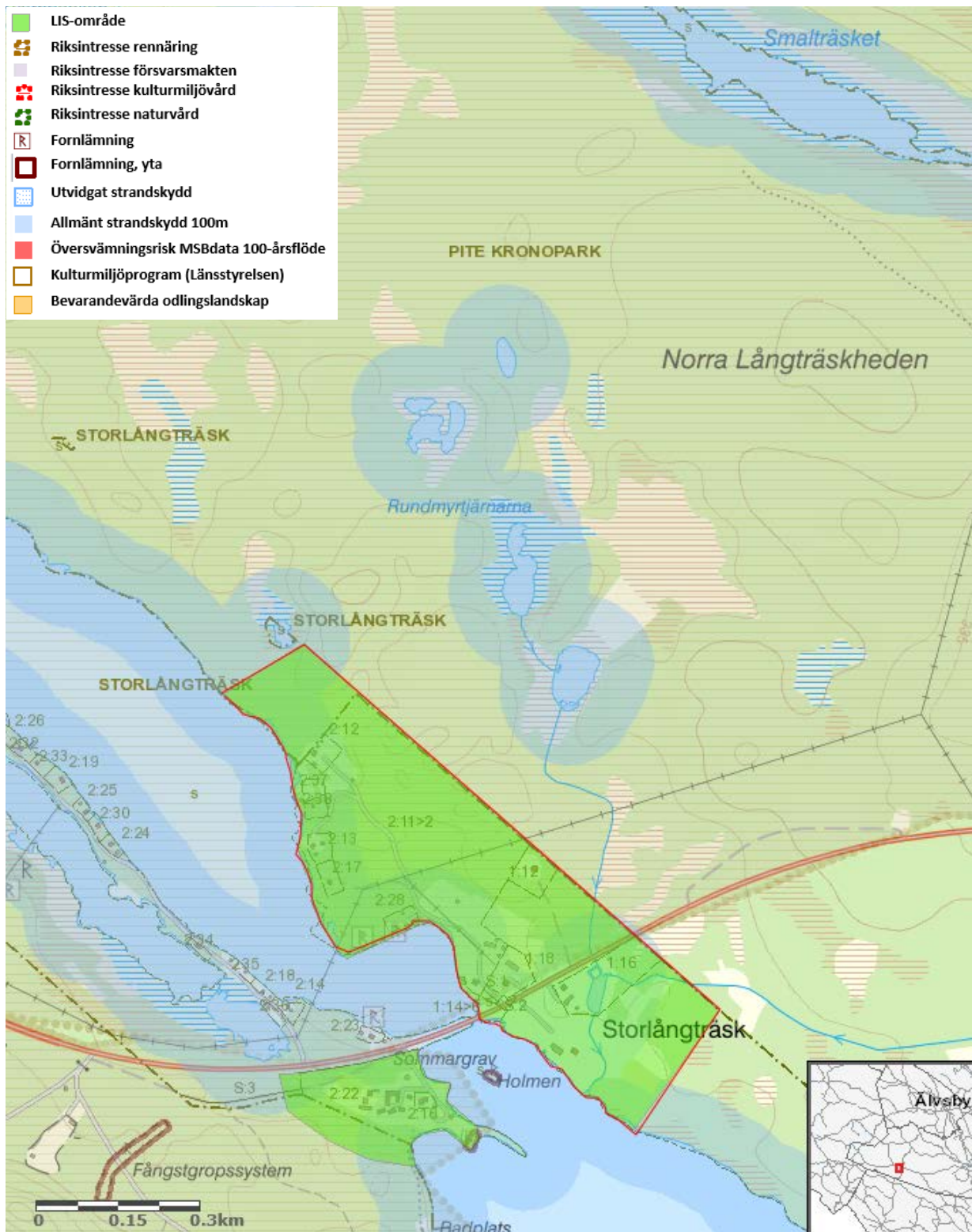
Området angörs via väg 373 och en enskild väg Risnäsvägen. En vidareutveckling av områdena innebär en förtätning och viss utvidgning av befintlig bebyggelse. Ökad befolkning, både permanent- och säsongboende, i områdena skapar långsiktigt underlag för befintliga och eventuella framtida servicefunktioner i Infjärdenområdet.

3.6.24 LIS24 Storlångträsk

Översiktskarta

LIS24 Storlångträsk

LIS-områdets syfte

Bostäder. Området omfattas idag inte av detaljplan. Ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Området ligger vackert intill Stor-Långträsket och har god tillgänglighet från både Arvidsjaur och Piteå genom väg 373 som passerar genom området och delar bymiljön i en sydlig och en nordlig del. Södra delen av området består till stora delar av befintlig lantlig bebyggelse med gårdar och ängsmarker som vetter mot vattnet. Genom skogspartiet längst i söder går en skoterled. I norra delen finns även här gårdar och ängar avgränsade av väg 373 och vattnet. Större delen av området består dock av skogsmark. Längs strandremsan finns omfattande fritidshusbebyggelse omsluten av skogsmarken, framför allt längst i norr. En bilväg går genom större delen av området. Ett flertal mindre vägar leder ned till fritidshusbebyggelsen. Skogen är småkuperad med mindre moränåsar som bildar skogbeklädda vallar. Små stigar genomkorsar skogsmarken.

Natur, kultur och sociala värden

Området som helhet är till stora delar påverkat av mänsklig verksamhet, men den variationsrika miljön skapar strukturer som har värde ur naturmiljösynpunkt. I det något mer sammanhängande skogspartiet med barr och gran i den norra delen finns rapporter om lavskrika, en indikatorart för naturtypen 9010 Västlig taiga enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Blötare områden, såsom den lilla tjärnen och den grunda tjärnen tillför variation i landskapet och potentiella habitat för vattenlevande organismer. Vattensamlingarna har också betydelse för hydrologin i landskapet. Avsaknad av äldre träd, bortsett från fyra stycken mycket grova aspar med påväxt av lavar och tickor inom tomtområde. I mitten av området finns igenvuxen betesmark med en död rotvälta av asp. Vattenområdet utgör del av Natura 2000-området Byskeälven, så även den lilla tjärnen i östra delen av objektet. Avsaknad av beskuggning och mänsklig påverkan på strandvegetationen (gräsmatta) sänker värdet på vattenmiljöerna generellt.

Ett mindre antal värdeelement i form av granlågor och döda stående granar finns i området. Även de mindre vattenområdena är att betrakta som värdeelement då de har betydelse för vattenlevande organismer och fågellivet. I händelse av att området eller delar av området ska tas i anspråk bör hänsyn tas till dessa värdeelement. Allén av aspar omfattas av det generella biotopskyddet.

Områdets naturliga sandstränder bedöms ha sociala värden och vissa naturvärden. Fiske, bad och bärplockning är möjliga aktiviteter.

Fornlämningsituationen samt anpassningen till kulturlandskapet kan försvåra möjligheten att tillskapa tomter. Vid avgränsning och exploatering ska kulturmiljöfrågor hanteras inom planarbetet och dialog hållas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet, eventuellt behövs arkeologisk utredning.

Geologi och vatten

Vattenförekomst WA84156857, Stor-Långträskets med huvudavrinningsområde Byskeälven uppnår god ekologisk status men inte kemisk ytvattenstatus. Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för Närområdet runt sjöar eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för god status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i sjöar att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet, inom 30 m, eller i svämplanet bedöms att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Storlångträsk omfattas av riksintresse 4 kap. MB och utgör ett Natura 2000 vatten.

Området omfattas även av riksintresse för rennäringen, 3 kap 5§ MB.

Med beaktande av de lokala förutsättningarna och med strandskyddets syfte om allmänhetens tillgänglighet bedöms en exploatering möjlig inom området. Förekomst av lavskrika och totalintrycket av åldersstrukturen i den norra delen av objektet (norr om vägbro) indikerar att påtagliga naturvärden har utvecklats och vid en exploatering av området kan därmed effekter uppstå som sänker värdet. Hänsyn bör tas till befintliga stigar och den skoterled som är etablerad i sydöstra delen av området. Även åtkomst till de naturliga sandstränderna säkerställs för rörligt friluftsliv vid en eventuell exploatering. En utveckling av värdena för friluftslivet får gärna ske i området.

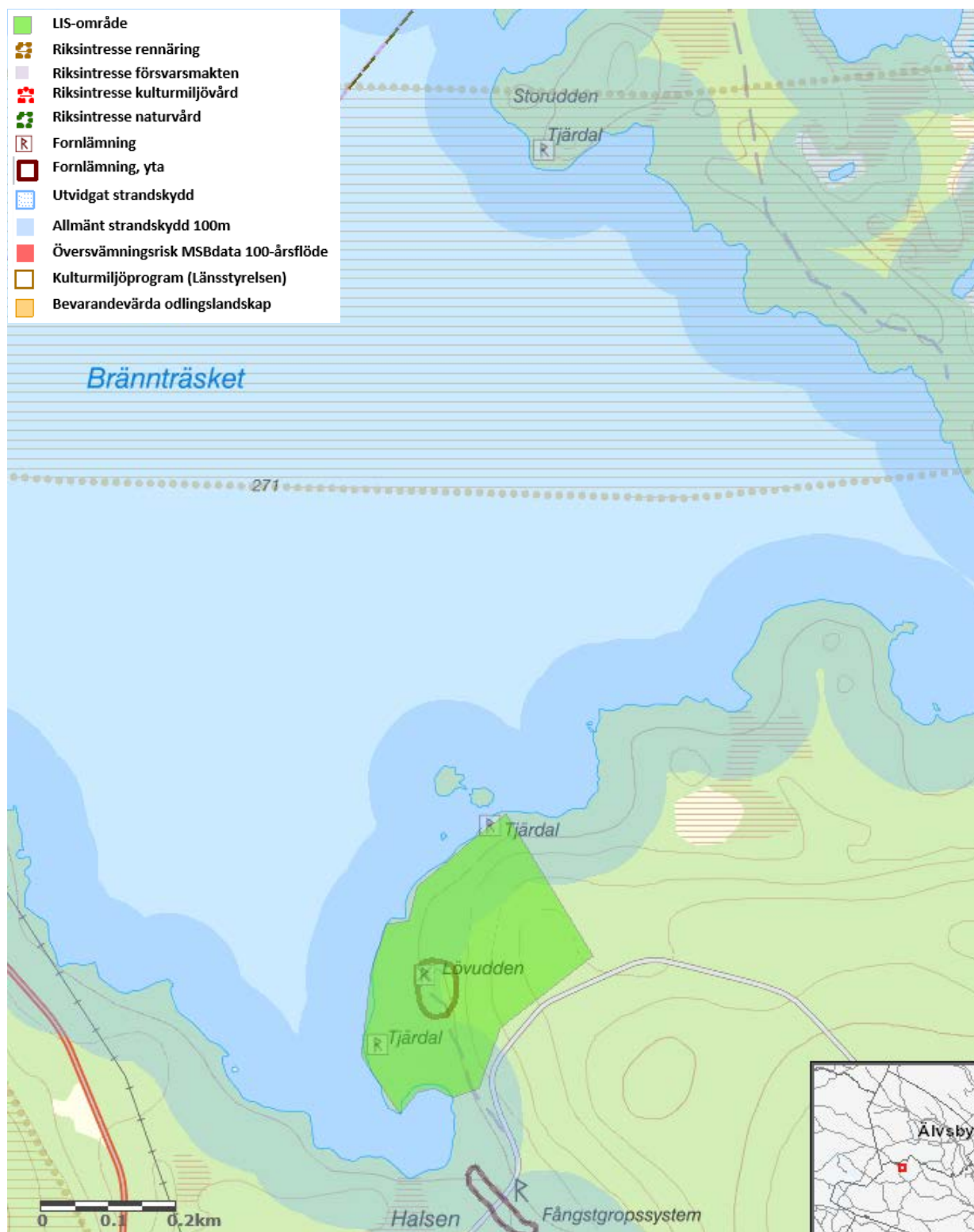
LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

LIS-området stärker möjligheterna att bosätta sig i området som vänder sig framför allt mot Långträsk, där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service.

3.6.25 LIS25 Lövudden, Brännträsk

Översiktskarta

LIS25 Lövudden, Brännträsk

LIS-områdets syfte

LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet i området med inriktningen turismnäringens verksamhet (exempelvis fiskecamp med möjligheter till övernattnig). Området omfattas idag inte av detaljplan. Viss bebyggelseutveckling bör kunna prövas genom bygglov. Eventuell ny sammanhållen bebyggelse bör regleras i detaljplan avseende bebyggelsens karaktär, omfattning, placeringar och förhållandena i övrigt (naturvärden).

Beskrivning

Området ligger på en udde i Brännträsket cirka 10 kilometer norr om Koler och just öster om en bilväg som leder till väg 94 i norr. En bilväg leder ända fram till området från denna väg. Större delen av området består av ett hygge. Det område som sparats undan avverkning bär dock tydliga spår av tidigare bebyggelse med en bevarad husgrund som beskrivs via skyltning på platsen. Skogsområdet är relativt flack men sluttar upp mot den mindre bilvägen i söder. Längs hela udden finns en fin och tillgänglig stenstrand. En eldplats finns vid den gamla husgrunden.

Natur, kultur och sociala värden

Området är till stora delar kalavverkat och naturvärdena är låga. Marken är i huvudsak frisk. I den västra delen som har ett relativt ungt bestånd av tall, finns en grund av ett torp. Att området har varit bebott har satt sin prägel på marken och på området närmast grunden finns det igenvuxen ängs/betesmark, vilket bland annat enrisbuskar och gräsmark vittnar om. I övrigt är det yngre skog. De högsta värdena är förknippade med den tidigare hävden, men då hävden sedan länge upphört är värdena små. Bland annat på grund av beskuggning av tidigare fristående träd. Stränderna är steniga och blockrika. Med avseende på att mycket aktivitet förekommer i området idag samt omfattningen av den planerade verksamheten bedöms strandskyddets syften med avseende på naturmiljö inte påverkas i betydande utsträckning vid en eventuell exploatering. Förslag på kompensationsåtgärd är uppsättande av fågelholkar som passar fåglar som utnyttjar gamla spillkråkebon (exempelvis mindre ugglor, knipor, skogsduvor).

Enstaka värdeelement i form av bohål och död sälg finns i området. Med avseende på att området besöks relativt frekvent är risken för störning vid häckning av olika fåglar som kan förknippas med bohålen i asparna påtaglig. Området kan dock trots besökare utgöra en viktig födosökslokal. Det bedöms inte behöva påverkas negativt av en exploatering. Generellt kan de värden som finns förstärkas om äldre lövträd och döda lövträd lämnas kvar. Kvarlämnande av döda lövträd bör då avvägas mot säkerhetsaspekter.

I området finns två redovisade lämningar i form av tjärdalar samt så finns en registrerad möjlig fornlämning, lägenhetsbebyggelse lämningsnummer L1993:4328. Fornlämningsbilden är möjligtvis mer komplex än det som i dagsläget är dokumenterat. Arkeologisk utredning kommer att krävas för alla slags markarbeten. Inför eventuella framtida exploatering/åtgärder ska samråd därför ske med Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion.

Brännträsket är ett utpekad Natura 2000-habitat gällande Piteälven. Vidare exploateringar får inte ha negativ påverkan för Natura2000-habitatet.

Geologi och vatten

Jordlagerförhållanden inom det aktuella området består enligt SGU:s jordartskarta av morän. Jordartskartan visar två moränkullar i området.

Ingen pågående erosion bedöms aktuell. Moränområde vilket innebär mycket liten eller ingen risk för ras och skred. Fast markområde.

Bränträsket har Piteälven som huvudavrinningsområde, och uppnår god ekologisk status men uppnår inte god kemisk status. Området ligger vid vattenförekomsten WA57814800, Bränträsket. Etableringar här ska föregås av utredning beträffande hur parametervärdet för Närområdet runt sjöar eventuellt kan komma att förändras som följd av planerade etableringar. Marginalen ner till parametervärdets gräns för god status är liten. Om ekologisk status för den parametern försämras kommer även kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i sjöar att försämras vilket inte är tillåtet enligt Weserdomen. Så länge inga uppföranden sker i närområdet, inom 30 meter, eller i svämplanet bedöms att det inte föreligger risk för statusförsämring.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Med beaktande av de lokala förutsättningarna och med strandskyddets syfte om allmänhetens tillgänglighet bedöms en exploatering av området möjlig inom delar av området. Hänsyn bör dock tas till befintliga stigar. För att minimera påverkan på allmänhetens tillgänglighet samt nyttjande av gångstigar i området föreslås ny bebyggelse placeras i den nordöstra delen av föreslaget LIS-område utanför den skogsridå som sparats vid skogsavverkningen som nyligen gjordes. Med avseende på utveckling av området för i huvudsak fisketurism bedöms negativa effekter på området ur naturmiljö vara mycket små.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

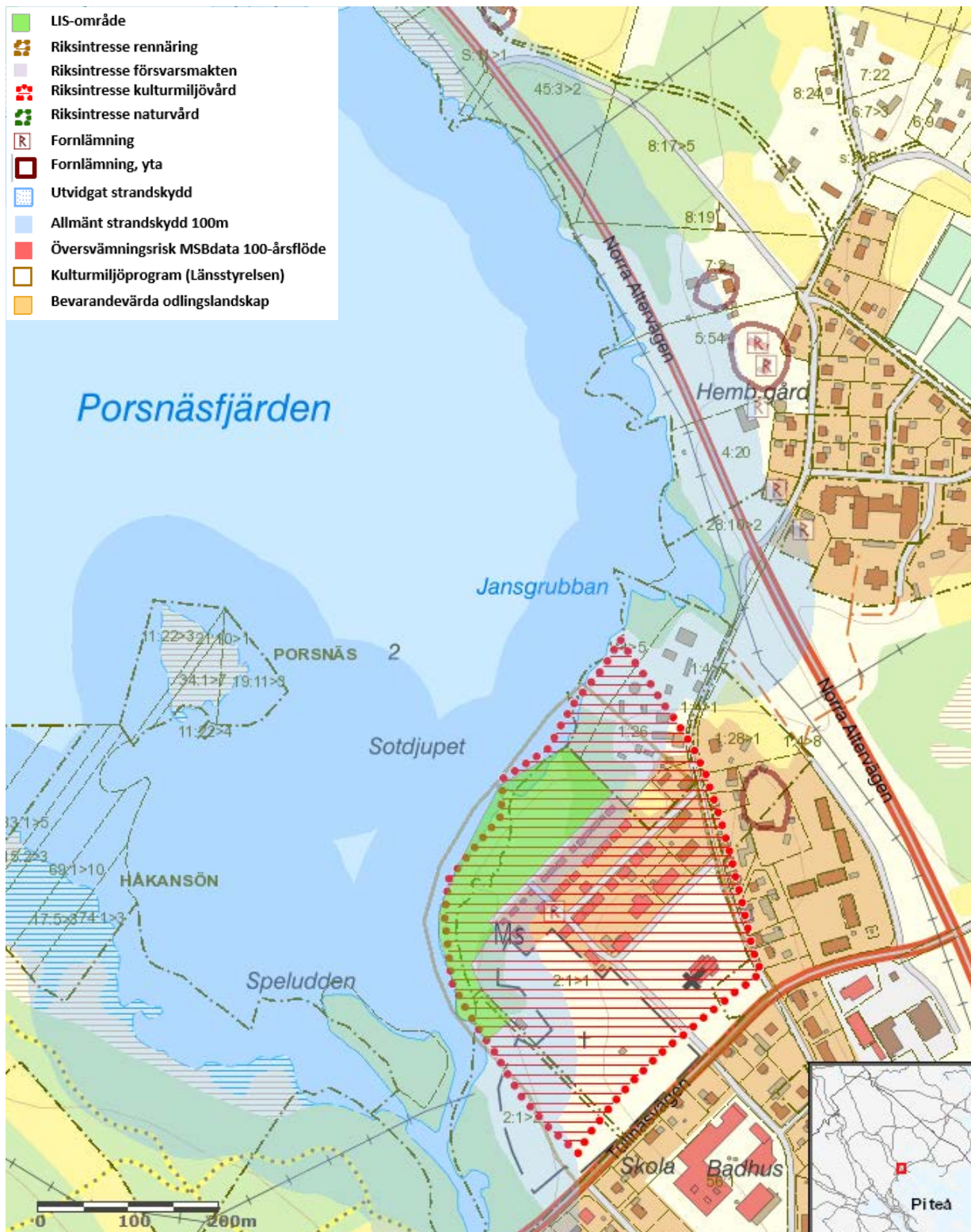
LIS-området stärker möjligheterna att bedriva verksamhet. Området vänder sig framför allt mot Långträsk, och närliggande kommuner där det kan bidra till underlaget för befintlig handel och annan service. Vinter- och vandringsleder med vindskydd och grillplatser kan vara ett sätt att utveckla möjlighet till naturupplevelser året om. Tillgängligheten till området och tillskapa bättre förutsättningar för friluftsliv eftersträvas.

3.6.26 LIS26 Porsnäs fjärden, Norrfjärden

Översiktskarta

LIS26 Porsnäs fjärden

Område ligger inom riksintresse för kulturmiljövård

LIS-områdets syfte

Social utveckling och tillgängliggörande med främjande verksamhet (exempelvis cafe eller kiosk). Området omfattas idag av detaljplan som reglerar marken som allmän plats park- eller plantering. Strandskyddet är inte upphävt inom nu gällande plan. Området är utpekad som LIS-område med avseende att genomföra tillgänglighetshöjande och sociala åtgärder som kan komma att kräva dispens från strandskyddet. Bebyggelseutveckling i enlighet med gällande användning bör kunna prövas genom bygglov. Bebyggelse för annan användning (än parkändamål) kräver detaljplaneändring.

Beskrivning

I nordöst ligger Porsnäs-fjärden där Alterälven mynnar. Längs älven förbi kyrkogården och längs med Norra Altervägen löper gröna stråk med ängs- och skogsmark. Grönområdena vid Porsnäs-fjärden nyttjades mera förr - här fanns bland annat badplats med badbrygga.

Porsnäs-fjärden saknar tillgänglighet i form av vandringsled/cykelled. Fjärden är fågel- och fiskrik men uppgrundning och igenväxning medför att utveckling av friluftsliv i anslutning till fjärden försvåras.

Natur, kultur och sociala värden

Strandområde, delvis igenfyllt, gräsbevuxen mark. Stora vassområden i hela Porsnäs-fjärden försvårar bad. Naturvärdena bedöms som låga. Omfattas av hänsynsområde kulturmiljö och gränsar mot utvecklingsområde kulturmiljö. De sociala värdena utgörs främst av möjligheten till fiske och att vara vid vattnet.

Området ingår i Norrbottens kulturmiljöprogram och är riksintresse för kulturmiljö och ligger i direkt anslutning till Norrfjärdens kyrkby. För att utveckla området kvalitativt och ta kulturmiljöhänsyn behövs analyser göras innan åtgärder vidtas. Inför eventuella framtida exploatering/åtgärder ska samråd därför ske med Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion.

Geologi och vatten

Jordlagerförhållanden inom det aktuella området består enligt SGU:s jordartskarta av morän samt i vissa delar av silt.

Ingen pågående erosion bedöms aktuell. Inga spår av jordskred eller ravin enligt SGU:s underlag.

Porsnäs-fjärden har Alterälven som huvudavrinningsområde. Porsnäs-fjärden har idag hög ekologisk status men uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Ska uppnå god kemisk ytvattenstatus till 2021.

Bedömning av effekter på strandskyddets syfte vid exploatering av området

Åtgärder innefattar tillgängliggörande i form av promenadstråk längs fjärden och älven med besökspunkter som badplats, grillplats. Rövning är också en tänkbar åtgärd.

Sammantaget bedöms dessa åtgärder främja allmänhetens tillgång till strandområdet och påverkan på naturmiljön är begränsad.

Då området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, nummer 60, bör exploatering ske på sådant sätt att den passar in i den miljö som redan finns på platsen.

LIS-områdets bidrag till landsbygdsutveckling

En vision för Porsnäs fjärden arbetas fram i samverkan med kyrkan och byn. Området vid Porsnäs fjärden kan utvecklas till en aktiv mötes- och aktivitetsplats. Tillgängliggörande, utökade vandrings- och friluftsmöjligheter runt Porsnäs fjärden eftersträvas. Området har stor potential som ett centralt grön- och friluftsområde.

4 Konsekvenser

4.1 Ekologisk

Föreslagna LIS-områden är huvudsakligen lokaliserade i anslutning till befintlig bebyggelse och avgränsade så att de inte berör höga naturvärden och känsliga miljöer. Den markanvändning som huvudsakligen föreslås inom LIS-områdena är bostäder och besöksverksamhet. Utifrån rådande marknadsläge förväntas den tänkta bebyggelseutvecklingen inom LIS-områdena ske i små etapper under lång tid. Småskalig utveckling minskar risken för betydande negativ miljöpåverkan, och lång utvecklingstid ger rådrum för uppföljning och minimering av eventuella negativa effekter. Den samlade bedömningen är att LIS-utvecklingen i Piteå kan ske utan betydande negativ miljöpåverkan, och att de positiva förväntade effekterna överväger de negativa. Det problemområde som kan identifieras är delvis bristande kollektivtrafikförsörjning, vilket kan leda till ett ökat eller fortsatt högt bilberoende inom kommunen. Detta i sin tur är inte i linje med miljömålen om begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö.

4.2 Social

LIS-planeringens utgångspunkt är att främja utvecklingen mot en levande landsbygd, vilket är i linje med folkhälsomålet om goda ekonomiska och sociala villkor – att människor ska kunna försörja sig och upprätthålla en god levnadsstandard. Attraktiva boende- och arbetsmiljöer nära naturen antas attrahera såväl arbetskraft som arbetstillfällen, främja fysisk aktivitet och rekreation samt främja lek och lärande för barn och unga. Eventuella negativa sociala konsekvenser av LIS-planeringen är förknippade med bristande kollektivtrafik vilket kan innebära ett ökat transportbehov med bil vid arbets- och inköpsresor samt en begränsning av barns och ungdomars rörlighet och självständighet i vardagen. Risk för negativa effekter för människors hälsa och säkerhet, förknippad med markstabilitet, farligt gods och trafikbuller, bör noteras och beaktas i det fortsatta planarbetet. Sammantaget bedöms de positiva sociala konsekvenserna av LIS-utvecklingen överväga de negativa.

4.3 Ekonomisk

LIS-utvecklingen syftar till att ge positiva effekter för såväl bostads- som arbetsmarknad i Piteå, då den ger möjlighet till bebyggelseutveckling i attraktiva lägen genom etablering av nya bostäder och verksamheter. Den önskade effekten är en positiv spiral av ökad inflyttning, etablering av verksamheter, fler arbetstillfällen, inflöde av kompetens och arbetskraft, stärkt serviceunderlag, bättre service, ökad attraktivitet etcetera. i riktning mot hållbar ekonomisk tillväxt.

5 Övriga handlingar

5.1 Utredningsmaterial

5.1.1 Referenser

Riksantikvarieämbetet, Fornsök, <https://app.raa.se/open/fornsok/>, senaste utdrag 2019-10-17

Sametinget, renbrukskartor från berörde samebyar

SGU, jordartskartan med flera , www.sgu.se, senaste utdrag 2019-10-14

Skogsstyrelsen, skogens pärlor, www.skogensparlor.se, senaste utdrag 2019-10-14

VISS, Vattenkartan, www.vattenkartan.se, senaste utdrag 2019-10-14

5.2 Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivning finns i separat dokument.

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

LIS

ÖP2030
Översiktsplan för Piteå

Piteå kommun

Miljökonsekvensbeskrivning granskningshandling

Tematiskt tillägg översiktsplan för

Piteå kommun

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Miljökonsekvensbeskrivning granskningshandling	Plan		Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
Samhällsbyggnad	1		
Dokumentinformation	Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) – Miljökonsekvensbeskrivning granskningshandling		
Dokumentet gäller för	Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) – Granskning		

Sammanfattning

Piteå kommun har tagit fram ett förslag på tematiskt tillägg till översiktsplanen, avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Sammanlagt föreslås 26 områden som av kommunen har bedömts vara lämpliga för utveckling av landsbygden och som har bedömts vara av begränsad omfattning så att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses. Denna handling är en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som tagits fram inför det kommande samrådet med länsstyrelsen samt andra myndigheter, sammanslutningar, föreningar och enskilda som har intresse av det tematiska tillägget. Syftet med MKB är att redovisa och utreda de miljökonsekvenser som ett genomförande av det tematiska tillägget kan antas medföra, det vill säga, en exploatering i föreslagna LIS-områden, jämfört med nollalternativet. Nollalternativet i MKB innebär att det tematiska tillägget inte genomförs.

Påverkan på mark, landskap, kulturmiljö, djur, växter och vattenmiljöer beror till stor del på lokalisering och detaljutformning. Risk för negativ påverkan finns i både nollalternativet samt i det tematiska tillägget, men det bedöms vara relativt enkelt att undvika konflikter genom detaljstudier i den fortsatta planprocessen. Åtgärder kan också genomföras för att minska eller eliminera de negativa konsekvenserna. Nedan sammanfattas konsekvenserna för bedömda miljöaspekter.

Metod och urval

En betydande del av arbetet med att begränsa och analysera LIS-utpekandets miljöpåverkan återfinns i den metod som har använts för att ta fram områdena. Metoden medför att de mest värdefulla och känsliga områdena för påverkan har undantagits i ett tidigt skede. Miljöaspekter och hållbar utveckling har sedan gått som en röd tråd genom framtagandet av LIS-planen och för varje område finns ett analysavsnitt där förslaget och dess konsekvenser analyseras.

Riksintressen

Om ett område är av riksintresse för flera ändamål, måste en avvägning göras och det riksintresse som bäst främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt ska prioriteras. I stort bedöms påverkan på riksintressena låga eller ringa. Framst för att relativt små områden tas i anspråk och intentionerna är att anpassa LIS-områdena till aktuellt riksintresse.

Restriktivitet i kust och kustskärgårdsområden

Urvalet som gjorts har avvägts omsorgsfullt mellan restriktivitet och utveckling. De LIS-områden som valts ut bedöms kunna bidra till en hållbar utveckling. En viktig aspekt för hållbar utveckling är att samla och inte sprida ut samt att ta lägen i anspråk där det finns möjlighet att lösa frågor såsom hantering av vatten och avlopp på sikt.

Naturvärden och vattenkvalitet

Områden med kända naturvärden har bedömts som känsliga för exploatering och har därför i ett tidigt skede valts bort som lämpliga LIS-områden. Det tematiska tillägget innebär en viss ökad belastning på sjöar och vattendrag. De negativa konsekvenserna som den ökade belastningen medför bedöms till viss del vägas upp av att exploateringen kan utföras mer samlat. Vid samlad exploatering ökar möjligheterna till att etablera gemensamma avloppslösningar, högre

samnyttjande av infrastruktur och dylikt. Sammantaget bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för vattenmiljön.

Friluftsliv och rekreation

För de flesta föreslagna LIS-områden kommer mindre arealer av naturmiljöer att omvandlas till exploaterade miljöer. Viktiga rekreativmiljöer har undvikits vid urvalet av LIS-områden och konsekvenser och påverkan på rekreativvärden bedöms som marginella. Sammantaget bedöms det tematiska tillägget medföra små negativa konsekvenser med avseende på friluftsliv och rekreativmiljöer.

Planen pekar ut flertalet område som syftar till att förbättra tillgänglighet till friluftslivsområden och skapa förutsättningar för näringar kopplat till friluftsliv. Med hänsyn till planens omfattning och tillgängligheten till rekreativområden bedöms konsekvenserna för rekreation som obetydliga.

Kulturmiljö och landskapsbild

Inom föreslagna LIS-områden kan vissa kulturvärden komma att försvagas och landskapsbild kan komma att påverkas negativt om inte den nya bebyggelsen anpassas till dessa värden. Positiva konsekvenser kan dock ses jämfört med nollalternativet eftersom kommunen i det tematiska tillägget beskriver kulturvärdena och landskapsbild inom varje LIS-område, vilket ger en grund för att lämpliga restriktioner ska anges i samband med planläggning eller bygglovprövning. Sammantaget bedöms konsekvenserna för kulturmiljö och landskapsbild som obetydliga.

Hälsa och säkerhet

Vid några av de föreslagna LIS-områdena föreligger viss risk för översvämning. Dessa områden behöver för den skull inte vara olämpliga att bebygga eftersom åtgärder kan vidtas för att bygga säkert, till exempel reglera avstånd till strandlinje vid bygglov, krav på ökad bärighet i mark etcetera. Sammantaget bedöms konsekvenserna för klimatrelaterade risker som obetydliga.

Landsbygdsutveckling

Planförslaget kan medföra ett ökat trafikarbete eftersom boende på landsbygden ofta har två bilar i en familj. Samtidigt kan planförslaget på lång sikt skapa underlag för utökad kollektivtrafik. Sammantaget bedöms konsekvenserna för klimatpåverkan bli försumbar.

De största positiva konsekvenserna bedöms vara att den kommunala och kommersiella servicen kan bibehållas eller utvecklas på landsbygden samt att en inflyttning till kommunen bedöms kunna bidra bland annat till en större social trygghet, ökad ekonomisk balans och ökad social gemenskap. Sammantaget bedöms konsekvenserna för ekonomiska och sociala aspekter som positiva.

Innehåll

1. Inledning	6
1.1 Uppdrag och syfte.....	6
1.2 Avgränsning.....	6
1.3 Bedömning.....	6
2 Redovisning av alternativ	7
2.1 Nollalternativet	7
2.2 Alternativ markanvändning	7
2.3 Utbyggnad enligt LIS-planen	8
3 Miljökonsekvenser av nollalternativet	8
3.1 Nollalternativet – om planen inte antas	8
4 Miljökonsekvenser om planen genomförs.....	9
4.1 Metod och urval.....	9
4.1.1 Föreslagna LIS-områden, ej aktuella i nuvarande plan.....	9
4.2 Riksintressen.....	10
4.3 Restriktivitet i kust och kustskärgårdsområden.....	10
4.4 Rennäring.....	10
4.5 Naturvärden och vattenkvalitet.....	11
4.5.1 Riksintresse naturvård	11
4.5.2 Levande sjöar och vattendrag.....	11
4.5.3 Ett rikt växt- och djurliv	12
4.5.4 Bara naturlig försurning	12
4.5.5 Hav i balans samt levande kust och hav.....	13
4.5.6 Myllrande våtmarker	13
4.5.7 Levande skogar	13
4.5.8 Ett rikt odlingslandskap.....	14
4.6 Friluftsliv och Rekreation	14
4.6.1 Riksintresse rörligt friluftsliv	14
4.6.2 Allemansrättslig tillgänglighet	14
4.7 Kulturmiljö och landskapsbild.....	15
4.7.1 Riksintresse kulturmiljövård och landskapsbild	15
4.7.2 En god bebyggd miljö	15
4.8 Hälsa och säkerhet	16
4.9 Landsbygdsutveckling	17

4.9.1	Begränsad klimatpåverkan	17
4.9.2	En god bebyggd miljö	17
5	Samlad bedömning	18
6	Uppföljning	18

I. Inledning

I.1 Uppdrag och syfte

Piteå kommun har tagit fram ett förslag på tematiskt tillägg till översiktsplanen, avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Områdena ska pekas ut på ett sådant sätt att strandskyddets huvudsyften, att skydda djur- och växtliv och att trygga allmänhetens tillträde till strandområden inte påverkas negativt på ett oacceptabelt sätt.

Kommunala översiktsplaner ska enligt miljöbalken miljöbedömas. Syftet är att identifiera och beskriva översiktsplanens möjliga betydande påverkan på miljö, hälsa och säkerhet. Resultatet av en sådan miljöbedömning beskrivs i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

En MKB fungerar som ett stöd i processen att anta en översiktsplan. Den betydande miljöpåverkan som identifieras i MKB bör följas upp och redovisas i den aktualitetsprövning som ska ske av översiktsplanen varje mandatperiod. Sista avsnittet i denna MKB beskriver vilka parametrar som kan ingå i en sådan uppföljning.

I.2 Avgränsning

En LIS-plan är en plan på övergripande nivå och miljöbedömningarna ska göras på en nivå lämplig för planen. MKB-arbetet ska ses som en process och i och med att planeringen fördjupas så fördjupas även MKB.

Analyserna i MKB är avgränsade till Piteå kommun. Planens konsekvenser bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan utanför kommunen.

De riksintressen samt de miljömål som bedöms beröras eller påverka konsekvenser beskrivs och kommenteras.

Bedömningarna är gjorda på en översiktlig nivå, vilket planeringsunderlaget bedöms vara tillräckligt för. Det har tagits stor hänsyn till naturmiljön i LIS-planen och naturvärdesinventeringar har gjorts i samtliga områden. Med avseende på det arbete som gjorts i framtagande, och även utformning av planen och att utbyggnadstrycket i LIS-områdena bedöms bli begränsade anses det inte aktuellt att ta fram ytterligare utredningar. De konsekvenser som anges är, till följd av att analysen är gjord på översiktlig nivå, tänkbara – men inte säkra.

Vid en vidare undersökning kan förhållanden med betydande miljöpåverkan uppdagas och behöva granskas närmare i en MKB för det specifika projektet.

I.3 Bedömning

Konsekvensbedömningen koncentreras på förändringarna, detaljerade beskrivningar av respektive område finns i planförslaget. I områdesbeskrivningarna som ingår i LIS-planen framgår eventuella intressekonflikter på lokal nivå, mellan utpekandet av LIS-områden och övriga allmänna intressen. Utifrån dessa sammanställningar har följande sakfrågor bedömts relevanta att redogöra vidare i denna MKB:

- metod & urval - dess påverkan på miljökonsekvenser
- riksintressen
- bedömning av restriktivitet i kust- och skärgårdsområden
- konsekvenser för naturvärden och vattenkvalitet
- konsekvenser för friluftsliv och rekreation
- konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild
- konsekvenser för hälsa och säkerhet
- konsekvenser för landsbygdens utveckling

Övriga frågor kommer att beaktas i fortsatt prövning och någon mer beskrivning av dessa görs därför inte i miljökonsekvensbeskrivningen. Övriga riksintressen kan geografiskt beröras (till exempel riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap MB) av vissa LIS-områden, men bedöms i detta sammanhang inte medföra betydande miljöpåverkan, och utreds inte vidare i MKB.

De riksintressen samt de miljömål som bedöms beröras av eller påverka konsekvenserna för naturvärden och vattenkvalitet, friluftsvärden och rekreation, kulturmiljö och landskapsbild och landsbygdsutveckling beskrivs och kommenteras under respektive rubrik.

2 Redovisning av alternativ

2.1 Nollalternativet

Planens konsekvenser bedöms i denna MKB i jämförelse med ett nollalternativ, som innebär att kommunen inte införlivar LIS-planen och de föreslagna områdena för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i den nya översiktsplanen och därmed i den övergripande planeringen. I ett nollalternativ finns sämre förutsättningar för landsbygdsutveckling då tänkbar byggnation i attraktiva, strandnära lägen kommer att hanteras från fall till fall genom prövning av bygglov eller detaljplan med de sex särskilda skäl som finns (men utan det sjunde skälet - LIS) för dispens eller upphävande av strandskyddet. Det blir i ett nollalternativ svårare att bygga i strandnära lägen. En fortsatt utveckling av landsbygden kan fortgå, men de allra bästa lägena vid vattnet, som oftast efterfrågas kan bli svåra eller omöjliga att nå. Naturvärden och det rörliga friluftslivet och närrekreation påverkas mindre av nollalternativet än planförslaget.

2.2 Alternativ markanvändning

Kommunen ska enligt 6 kap 12 § miljöbalken redovisa rimliga alternativ att uppnå målen med planen. Detta ska ske med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Med rimliga alternativ menas olika alternativa sätt att uppnå målen med planen eller programmet.

I LIS-förslaget för Piteå kommun har planarbetet inte utgått från scenarier eller andra typer av alternativ. Istället har utvecklingsstrategier och successiva ställningstaganden varit grunden för planarbetet. Det finns således inga realistiska alternativ att behandla i miljökonsekvensbeskrivningen.

2.3 Utbyggnad enligt LIS-planen

Sammanlagt pekats 26 områden ut som lämpliga LIS-områden. LIS-områden är områden där strandskyddet kan upphävas om åtgärden långsiktigt gagnar en positiv sysselsättningseffekt och eller bidrar till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden. Dispenserna prövas individuellt och landsbygdsutveckling räknas som ett särskilt skäl som ska vägas mot strandskyddets syften. LIS-områdena är indelade i olika användningar. Flera av områdena innehåller flera användningar. Planförslaget väger samman landsbygdsutveckling och strandskyddets syften, det vill säga livsbetingelserna för växt- och djurlivet samt förutsättningarna för det rörliga friluftslivet. De begränsade möjligheterna som finns för utpekande av LIS-områden för bostadsändamål med fortsatt prövning genom bygglov eller strandskyddsdispens gör att en viktig utvecklingsgren för landsbygdsutveckling blir svårare då många områden kräver detaljplan. Detta kan innebära en hög tröskel och stora ekonomiska risker för fastighetsägare som vill utveckla sin fastighet och eller ge sin jord- eller skogsbruksverksamhet ytterligare ett ben att stå på. Detta är ett allvarligt utvecklingsscenario och ett potentiellt hot mot landsbygdsutveckling på längre sikt.

3 Miljökonsekvenser av nollalternativet

3.1 Nollalternativet – om planen inte antas

Nollalternativet innebär att kommunen inte införlivar ett planeringsunderlag för en samlad landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Därmed kan vissa möjliga bostadsområden, näringsverksamheter, turistverksamheter eller friluftslivssatsningar i strandnära lägen aldrig bli verklighet på grund av svårighet att få strandskyddsdispens. Det är istället troligt att exploateringsgraden ökar på mark som redan är tagen i anspråk eller på mark som är avskild från strandlinjen av vägar, järnvägar eller annan bebyggelse. Även mark inom och i anslutning till tätorter skulle fortsatt exploateras, då tätortsutveckling kan anses vara ett angeläget allmänt intresse som kan ge undantag från strandskyddsreglerna. Många av LIS-områdenas lokalisering syftar till att stärka befintliga serviceorter. Utan denna utveckling finns en risk att en avveckling av service påskyndas. Detta med konsekvensen att landsbygden avfolkas, ett ökat bilberoende och ett förfall av kulturmiljöer. Vidare finns en risk för att framtida utbyggnader i strandnära lägen sker utan stöd av en sammanvägd bedömning av landsbygdsutvecklingens påverkan på motstående intressen och på kommunen i helhet. Det finns en risk att varje enskilt förslag för utbyggnader av bostäder och verksamheter på landsbygden kommer att prövas individuellt utan hänsyn till helheten i kommunen. Utan utpekade LIS-områden i översiktsplanen, finns risk för att den framtida landsbygdsutvecklingen blir mer spridd och småskalig och att de lämpligaste lokaliseringarna för LIS blir dåligt utnyttjade. Detta medför även en större risk för konflikterna med andra intressen såsom annan bebyggelse, infrastruktur och höga bevarandevärden för natur, kultur, friluftsliv och landskap. Risken för att negativa konsekvenser uppstår för både människors hälsa och för miljön är större. Sannolikheten är även större för att ett större antal planer blir överklagade. Nollalternativet kan även innebära att kommunen mister möjligheten att samråda och samordna kring en ändamålsenlig utveckling på landsbygden för enskilda och allmänna intressen. Särskilt samordningsvinster kan gå förlorade.

4 Miljökonsekvenser om planen genomförs

4.1 Metod och urval

En betydande del av arbetet med att begränsa och analysera LIS-utpekandets miljöpåverkan återfinns i den metod som har använts för att ta fram områdena. Metoden medför att de mest värdefulla och känsliga områdena för påverkan har undantagits i ett tidigt skede. Det rör sig om områden med kända naturvärden, rekreativvärden, viktiga besöksmål, utsiktspunkter mm. Miljöaspekter och hållbar utveckling har sedan gått som en röd tråd genom framtagandet av LIS-planen och för varje område finns ett analysavsnitt där förslaget och dess konsekvenser analyseras. Vid en exploatering av ett LIS-område kan analysen ge stöd för fördjupade utredningar/inventeringar samt krav på hänsyn som ska beaktas vid ett genomförande. Vid en kommande revidering av denna LIS-plan kan miljöpåverkan utvärderas av aspekter som synliggjorts vid prövningen av eventuella dispenser.

4.1.1 Föreslagna LIS-områden, ej aktuella i nuvarande plan

För att kunna peka ut LIS-områden har kommunen gjort en omfattande utredning för att identifiera möjliga områden. Analyser har gjorts som visar att bebyggelse, verksamheter, anläggningar, etcetera, inom respektive område, bidrar till att stimulera utvecklingen av omgivande landsbygd. Det kan till exempel vara genom ökad befolkning som bidrar till underlaget för olika typer av service som handel och skolor men även genom att utveckling av nya eller befintliga verksamheter möjliggörs. Förutsättningen har alltid varit att strandskyddets syften inte motverkas varför en inventering av natur- och kulturvärden också har gjorts inom ramen för utredningen. Därutöver har en bedömning av effekten på strandskyddets syften vid en eventuell exploatering gjorts.

Under utredningen har över 100 möjliga områden identifierats, varefter en gallring och prioritering har genomförts, där vissa områden har fallit bort då de av olika skäl inte har bedömts uppfylla lagstiftningens krav på långsiktig utveckling av landsbygden. Det kan vara faktorer som höga naturvärden, landskapsbild, tillgänglighet, avstånd till tätorter, begränsade utvecklingsmöjligheter eller annat som legat till grund för bedömningen.

Exempel på föreslagna områden, som bedömts ej aktuella i nuvarande plan med motivering:

Namn	Motivering
Sandholmen	Tillgång till rekreativområde
Gläntan	Exploatering strider mot syftet med naturskydd
Hamnviken	Närliggande tallskog viktig strövmöjlighet
Område i Svensbyfjärden	Stor påverkan våtmark. Ej lämplig att bebygga.
Bunässand	Rekreativvärden badplats
Grannäsudden	Tillgång till allmän sandstrand
Pitsund	Påverkan natur
Stensjär	Exploatering strider mot syftet med naturskyddet

4.2 Riksintressen

Att ett område klassats som riksintresse betyder att det väger tyngre än lokala allmänna intressen. Det betyder också att områdets värde eller betydelse inte påtagligt får skadas. Det är inte ovanligt att olika riksintressen överlappar varandra. Om ett område är av riksintresse för flera ändamål, måste en avvägning göras och det riksintresse som bäst främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt ska prioriteras. I stort bedöms påverkan på riksintressena som låga eller ringa. Främst för att relativt små områden tas i anspråk och intentionerna är att anpassa LIS-områdena till aktuellt riksintresse.

4.3 Restriktivitet i kust och kustskärgårdsområden

De statliga kraven anger att kommunerna får peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära område men med viss restriktivitet för vissa geografiska områden däribland kust- eller kustskärgårdsområdet från Skataudden vid Näskefjärden till gränsen mot Finland. Utgångspunkten i utpekande av LIS-områden har varit att undvika områden med stor efterfrågan, och även områden med höga värden utifrån natur- kultur- och friluftshänseende. Samtidigt har det bedömts som än viktigare att sträva efter långsiktigt hållbara strukturer och stimulera utveckling nära befintliga serviceorter och områden med närhet till kollektiva transporter, befintlig infrastruktur och olika sorters service. Vägledande för utpekandet av LIS-områden i Piteå har därför varit att främja utveckling vid i översiktsplanen fastställda serviceorter - Rosvik, Norrfjärden, Roknäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre. Utpekande av LIS-områden där efterfrågan på bebyggelseutveckling saknas kan leda till svårigheter att få områdena genomförda men framför allt främjar det glesa strukturer som bidrar till ökat bilberoende, behov av stora nyinvesteringar i infrastruktur med mera. Därför har LIS-områden för bostadsändamål i sådana områden utpekats med restriktivitet. En bedömning av kustområdet inom Piteå kommun är att det finns begränsat tillgängliga platser såväl för det rörliga friluftslivet som för bostadsändamål och turismnäring. Urvalet som gjorts har avvägts omsorgsfullt mellan restriktivitet och utveckling. De LIS-områden som valts ut bedöms kunna bidra till en hållbar utveckling. En viktig aspekt för hållbar utveckling är att samla och inte sprida ut samt att ta lägen i anspråk där det finns möjlighet att lösa frågor såsom hantering av vatten och avlopp på sikt.

4.4 Rennäring

Områden av riksintressen av rennäring ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada näringens bedrivande. Även övriga områden av intresse för rennäringen ska så långt möjligt skyddas mot sådana åtgärder. I de fall etablering kan få negativ påverkan på riksintresset rennäring ska samråd ske med berörd sameby. Ett flertal av de föreslagna LIS-områdena ligger nära, gränsar till, eller ligger inom, område av riksintresse för rennäringen. Samtliga samebyar har fått tillfället att yttra sig om planförslaget. Ett område har tagits bort enligt samebyarnas synpunkter. I områden inom eller i närhet av riksintresse för rennäringen ska stor försiktighet råda vid nyetableringar. Bedömningen har gjorts att ingen påtaglig påverkan kommer att ske på riksintresse rennäring.

4.5 Naturvärden och vattenkvalitet

4.5.1 Riksintresse naturvård

LIS-områden har undvikits inom riksintresseområden för naturvård.

4.5.2 Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

Dessutom innefattar målet miljö kvalitetsnormerna för vatten. Svensk vattenförvaltning syftar till att vi ska förbättra våra vatten och skapa en långsiktigt hållbar förvaltning av våra vattenresurser. Vattenförvaltningen omfattar sjöar, vattendrag, kust- och övergångsvatten samt grundvatten. Det övergripande målet för vattenförvaltningen är att uppnå god vattenstatus till år 2021, eller senast till år 2027. God status innebär god ekologisk- och vattenkemisk status i alla inlands- och kustvatten. För grundvatten innebär det, förutom god vattenkemisk status även god kvantitativ status. Varje vattenförekomst har en miljö kvalitetsnorm (MKN). Normen fastställs med stöd av 5 kap miljöbalken, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens föreskrift, HVMFS 2013:19 samt HVMFS 2015:4.

Normerna är ett rättsligt verktyg och ställer krav på vattnets kvalitet vid en viss tidpunkt, till exempel "god status 2021". Mer information om miljö kvalitetsnormer för vatten finns på Länsstyrelsen i Norrbottens hemsida.

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag är en viktig faktor i förhållande till LIS. Samtliga vattendrag är klassade med god eller måttlig ekologisk status förutom Höträsket och Slintadammen vars status ej klassats. Ett flertal av vattendragen har problem med ökade halter av näringsämnen. En av huvudorsakerna till övergödningsproblematiken är utsläpp från jordbruksmark uppströms i avrinningsområdet, men även påverkan från enskilda avloppsanläggningar. Det är för samtliga sjöar, utifrån ett LIS-perspektiv, viktigt att säkerställa att långsiktigt hållbara VA-lösningar kan tillskapas. I första hand bör anslutning till kommunalt VA eftersträvas där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt (i anslutning till tätorter där kommunalt VA finns utbyggt). I andra hand till enskilda, gemensamma reningsanläggningar och i tredje hand enskilda reningsanläggningar. Rekommendationer om detta finns för samtliga LIS-områden. Utifrån möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten, så innebär planförslaget att LIS-områden för bostadsändamål i de allra flesta fall pekas ut i anslutning till befintlig, ofta sammanhållen bebyggelse. I de flesta fall föreskrivs att detaljplan ska upprättas om förutsättningarna på platsen är sådana. Detta innebär att utpekandet av LIS-området dels kan tillskapa nya tomter för bostadsändamål och dels pröva en utökning av byggrätten för befintliga (oftast) fritidshus, samtidigt som VA-lösningar kan studeras. Flera LIS-områden är belägna i närheten av allmänna VA-anläggningar och det finns en möjlighet att tekniskt ansluta dessa. I ett nollalternativ är det troligt att många befintliga fritidshusområden med tveksamma avloppslösningar inte gemensamt går ihop och skapar en ny, gemensam anläggning.

4.5.3 Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Djur- och växtlivet kan påverkas av olika former av exploatering. LIS-områden har inte föreslagits i områden med utökat strandskydd (upp till 300 meter). I framtagandet av planeringsunderlaget har platsinventering gjorts i varje område i syfte att höja kunskapsläget om naturvärden. I några av LIS-områdena finns kända naturvärden på lokal nivå, och planförslaget innebär att särskilda rekommendationer och hänsyn har formulerats för dessa. Genom att inom varje LIS-område också ange allmänna riktlinjer för fortsatt prövning med avseende på bland annat naturvärden kan erforderlig hänsyn tas i samband med konkret utformning och definition av området. Tillräckliga passager och spridningskorridorer från strandkant till kringliggande landskap och längs med strandkanten ska finnas. I den enskilda prövningen är det viktigt att genomförandet inte påtagligt negativt påverkar livsvillkoren för djur- och växtlivet i området, vilket är syftet med strandskyddet. Detta gäller i lika hög grad på land som i vatten. Bedömning av påverkan är översiktlig och inte absolut. Påverkan beror på exploateringsgrad, VA-anläggningarnas utformning, antal människor i området samt utformning av tomter, vägar och bryggor. I ett nollalternativ hade många av de utpekade LIS-områdena inte kunnat bebyggas då särskilt skäl för dispens från/upphävande av strandskyddet saknas. Det kan dock finnas andra särskilda skäl än LIS för att få dispens från strandskyddet inom vissa av de utpekade områdena. Bebyggs marken i något av dessa saknas det vid nollalternativet den helhetsavvägning mellan intressen som gjorts i LIS-planen, samt de rekommendationer som här anges för utveckling. Planförslaget innebär således ett bättre helhetsgrepp. Inom fyra av LIS-områdena (två vid Brännträsket och två vid Storlångträsk) krävs särskild hänsyn till Natura 2000-område vid fortsatt utveckling.

4.5.4 Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Skogsmark, sjöar och vattendrag är i många fall naturligt sura. Nedfall av försurande ämnen har dock lett till en accelererad försurning. Försurningen påverkar växter och djur och bidrar till ökad korrosion, det vill säga att material vittrar sönder. De ämnen som bidrar till försurningen är svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak. De härrör från utsläpp framför allt från väg- och sjötrafik, värme- och elkraftverk, industrier samt jordbruk. Planförslaget kan medföra ökad trafik eftersom boende på landsbygden ofta har två bilar i en familj. Samtidigt kan planförslaget på lång sikt skapa underlag för utökad kollektivtrafik.

4.5.5 Hav i balans samt levande kust och hav

”Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Havet och skärgården har alltid varit av stor betydelse för kommunen. Skärgården är viktig för vår kulturhistoria och turism med sina välbevarade fiskelägen. För att behålla och utveckla en levande skärgård måste människor ges möjlighet att besöka, bo kvar och få sin utkomst från skärgården och havet. Föreslagna LIS-områden ger möjlighet till att bygga permanentboende, fritidshus eller verksamheter av olika slag utan att negativt påverka den biologiska mångfalden eller det rörliga friluftslivet negativt.

Bryggor och andra hamnanläggningar ska vara gemensamma för respektive LIS-område. VA-anläggningar ska utföras gemensamma om inte området kan anknytas till ett kommunalt VA-nät. Inga LIS-områden bedöms påverka värdefulla sjöar och vattendrag negativt. Inte heller den biologiska mångfalden och upplevelsevärden påverkas negativt. Det är viktigt att alla LIS-områden förses med en fri passage mot vattnet, i enlighet med lagstiftningen, som en spridningsväg för djur och växter samt även för den allmänna tillgängligheten till stränderna. Utan det tematiska tillägget är det risk att den strandnära exploateringen sker fragmenterat och utan anslutning till kommunens VA-nät. Genom tillägget minskas riskerna för att negativ miljöpåverkan ska uppstå. Det går dock inte att bortse från att det tematiska tillägget kommer innebära en ökad belastning på sjöar och vattendrag.

4.5.6 Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Inom LIS-område Jävre, Bunäset som föreslogs i samrådshandlingen finns ett våtmarksområde vilket också enligt länsstyrelsen utgör våtmark med klass 3 enligt våtmarksinventeringen, VMI. En exploatering inom detta område skulle eventuellt innebära en konflikt med naturvärdena. Till granskningsförslaget är inte detta område föreslaget..

4.5.7 Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

I planförslaget omfattas en del skogsmark av LIS-utpekande. Vid en översiktlig bedömning av hur stor andel skogsmark som pekas ut för LIS framgår att denna kan bedömas som mycket begränsad i förhållande till kommunens totala skogsareal. En övervägande del av LIS-

områdena berör skogsmark, men bedöms huvudsakligen inte påverka miljöer av värde för främjande av den biologiska mångfalden utan berör mer allmänna naturvärden. Skogsmark och redan ianspråktagen mark bedöms generellt vara mer fördelaktigt att ta i anspråk för ny bebyggelse framför till exempel jordbruksmark. För de LIS-områden som innehar skogliga värden finns riktlinjer formulerade för stöd vid fortsatt prövning. Nollalternativet innebär dock en marginell fördel över planförslaget.

4.5.8 Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

I Piteå kommuns översiktsplan anges att alternativ till byggande på jordbruksmark alltid ska eftersökas, men att ny bebyggelse på jordbruksmark kan vara motiverat i anslutning till befintlig bebyggelse. Stor hänsyn har tagits till jordbruksmark i arbetet med LIS-planen. Inga utpekande av LIS-områden finns på jordbruksmark. I några fall finns mindre LIS-områden inom områden som klassats som bevarandevärd odlingslandskap (exempelvis LIS06 Trundavan, LIS25 Fagerudden,). Inom båda föreslås fortsatt prövning ske via detaljplan. I planprocesserna säkerställs att jordbruksmarken fortsatt huvudsakligen kan undantas vid exploatering. De största problemen för en rik biologisk mångfald och naturvärden i odlingslandskapet är bland annat en minskning av naturliga ängs- och betesmarker som är kopplade till försvinnande livsmiljöer. Skillnaden mellan planförslaget och nollalternativet är marginell. Planförslaget kan dock leda till att fler människor bosätter sig på landsbygden och fortsätter att hävda markerna i landskapet, vilket skulle kunna innebära en fördel för planförslaget.

4.6 Friluftsliv och Rekreation

4.6.1 Riksintresse rörligt friluftsliv

Hela Piteås kust och skärgård samt Piteälven är av riksintresse för friluftslivet och turism. Här finns naturskyddade områden, värdefulla kulturmiljöer och attraktiva besöksmål. Även det öppna havet har betydelse för friluftsliv, turism och upplevelser. Ett flertal av planförslagets LIS-områden omfattas av riksintresse för friluftsliv. I planförslaget vägs det rörliga friluftslivets värden in i beskrivningen av områdena, och planförslaget innebär att särskilda rekommendationer och hänsyn har formulerats för dessa. Inom berörda områden skall friluftslivet och turism, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Piteå kommuns bedömning är att riksintresset Norrbottens kust och skärgård påverkas genom planförslaget men att det sker inom ramen för landsbygdsutveckling som i detta fall utgör ett prioriterat intresse.

4.6.2 Allemansrättslig tillgänglighet

Strandskyddets syfte är bland annat att säkra allmänhetens tillgång till stränder vid kust, sjöar och vattendrag. Planförslaget väger in friluftslivets förutsättningar även i de områden som inte omfattas av riksintresse. De områden av näringsändamål som pekats ut har en inriktning som till

hög grad ligger inom syftet att tillgängliggöra stränderna för fler människor. Den fria passagen mellan eventuell nybyggnad och vattnet är av stor vikt för den allemansrättsliga tillgängligheten och denna passage bör säkras vid genomförande av samtliga LIS-områden för att inte negativ påverkan på tillgängligheten ska uppstå.

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Förutsättningarna för ett aktivt friluftsliv och närrekreation kan påverkas av olika former av exploatering. Områden med höga friluftsvärden har undantagits för utpekande av LIS-områden, eller så har LIS-områden pekats ut bland annat i syfte att stärka dessa värden (exempelvis LIS01 Baggen). Det finns vid dessa LIS-områden kända värden för friluftslivet eller naturturismen, vilka kan stärkas genom utpekande av LIS. Det finns också andra LIS-områden för bostadsändamål, där kända friluftsvärden finns, som behöver skyddas vid en fortsatt utveckling inom området. Planförslaget innebär att särskilda rekommendationer och hänsyn har formulerats för sådana LIS-områden. Bedömningen är att förutsättningarna för ett aktivt friluftsliv stärks genom utpekande av LIS-områden för näringar, men riskerar att försämrats vid utpekande av LIS-områden för bostäder. Genom att i planen också ange allmänna riktlinjer, med avseende på bland annat friluftsvärden, kommer avgränsning och detaljerad utbredning eller placering tydligare utredas vid fortsatt prövning av utveckling inom respektive LIS-områden. Tillräckliga och tydligt avgränsade passager från strandkant till kringliggande landskap och längs med strandkanten ska finnas, vilket bland annat främjar det rörliga friluftslivet.

4.7 Kulturmiljö och landskapsbild

4.7.1 Riksintresse kulturmiljövård och landskapsbild

Inom kommunen och kring de vattendrag som berörs av vissa LIS-områden finns kulturvärden. Hänsyn har tagits genom avgränsningen av områdena. Fornlämningar finns dock inom några LIS-områden vilket beskrivs under platsens förutsättningar i planen. Hänsyn behöver i fortsatt prövning tas till dessa värden, men bedömningen är att den beskrivna inriktningen och exploateringsgraden kan samspela och utveckla eller tillgängliggöra dessa kulturvärden.

LIS14 Jävres camping, LIS17 Sjulnäs badplats, LIS23 Fagerudden och LIS26 Porsnäs fjärden ligger inom respektive i anslutning till riksintresse för kulturmiljövård, planen anger i samtliga fall riktlinjer för fortsatt prövning av utveckling, bedömningen är att den beskrivna inriktningen och exploateringsgraden kan stärka kulturvärdena.

4.7.2 En god bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Byggnader och bebyggelsemiljöer är en viktig del av vårt kulturarv och samtidigt en tillgång för alla som bor, lever och vistas i Sverige. Bebyggelsen och landskapet berättar på ett mångfacetterat sätt om gångna tider och utgör en utgångspunkt för orientering i vår egen tid. Att ett representativt urval av landets bebyggelse och kulturmiljöer ges ett långsiktigt skydd

mot rivning och förvanskning är en väsentlig aspekt för att nå miljö kvalitetsmålets precisering om att bevara, använda och utveckla värdefulla byggnader, bebyggelsemiljöer, platser och landskap.

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

LIS-planens eventuella påverkan på kulturmiljöer bedöms som relativt liten på grund av att kända kulturvärden i relativt liten omfattning inryms inom eller i nära anslutning till de föreslagna LIS-områdena. Inom de områden som nämns ovan ska dessa intressen bevakas vid fortsatt prövning enligt LIS-planen. Vissa av LIS-områdena kan dock komma att påverka enskilda objekt eller miljöer av olika slag. Hittills okända fornlämningar kan finnas inom flera av de föreslagna LIS-områdena. Kulturmiljöerna påverkas minst i nollalternativet vilket kan vara gynnsamt ur kulturvärdes synpunkt. Planförslaget innebär viss påverkan och kan eventuellt innebära risk för viss negativ påverkan. Det är först i senare prövningsskeden inom LIS-områden som förslag till exakt placering och utformning av nytillkommande bebyggelse eller anläggningar presenteras. Det är då viktigt att fastställa vilka värden ur kulturmiljösynpunkt som finns inom aktuellt område och att beakta dessa. Planförslaget kan komma att innebära att kulturvärden (objekt, byggnader eller miljöer) sätts i ett sammanhang, att landsbygden fortsätter att befolkas och leva och att kulturmiljövärden också kan tillgängliggöras i högre utsträckning.

4.8 Hälsa och säkerhet

Inom utpekade områden i LIS-planen är de största frågorna inom hälsa och säkerhet risken för översvämning, ras- och skred. Inom några LIS-områden finns kraftledningar som också innebär att skyddsavstånd föreligger för ny bebyggelse vilket bör beaktas för att undvika säkerhetsrisker och elektromagnetisk strålning. Planering och bygglovgivning inom sådana områden måste därför beakta dessa risker och om det är relevant peka på eller sätta upp villkor för erforderliga åtgärder som behöver vidtas. Vad gäller risken för översvämning behöver fördjupade planeringsunderlag göras tillgängligt vid exploatering. Områden kan även vara utsatta för störningar, till exempel en större väg. Detta gör i sig inte LIS-området olämpligt och samma åtgärder för skärmning av buller eller andra åtgärder ska då vidtas på samma sätt som vid vilken annan byggnation som helst.

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

De eventuella risker för översvämning och skred som finns i LIS-områdena bedöms kunna förebyggas om rekommenderat hänsynstagande enligt planförslaget följs. Detaljerade undersökningar angående skyfall bör göras vid exploatering inom riskzoner i samband med detaljplan eller bygglov. Vid intensiva regn och höga flöden riskerar översvämningar och överbelastning av VA-nätet att medföra att föroreningar och näringsämnen sprids till sjöar och vattendrag. Områden eller delar av områden inom förhöjd risk för översvämningar behöver för den skull inte vara olämpliga att bebygga, eftersom åtgärder kan vidtas för att bygga säkert. Till exempel kan en lägsta golvhöjd regleras i detaljplan, avstånd till strandlinje regleras i plan och vid bygglov, krav ställas på anpassad bärighet i mark etcetera. Därav bedöms det tematiska tillägget medföra obetydliga konsekvenser avseende hälsa och säkerhet.

4.9 Landsbygdsutveckling

4.9.1 Begränsad klimatpåverkan

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Att främja hållbara strukturer är en av huvudfrågorna i de allmänna råden för upprättande av LIS-planer. Förbränning av fossila bränslen (olja, kol, naturgas, bensin, diesel) som huvudsakligen används för el- och värmetillförsel samt för transporter svarar för det största bidraget till växthuseffekten både i Sverige och i övriga världen. Metoden och urvalskriterierna bakom planförslaget har tagit hänsyn till närheten till större allmänna vägar med kollektivtrafik samt tätorter och stationssamhällen. Detta gör att hållbara strukturer och en bebyggelseutveckling främjas så att ett mer hållbart resande och en reducering av bilanvändande (med fossila bränslen) kan uppnås. En jämförelse mellan nollalternativet och planförslaget är svår att göra. Om halten av växthusgaser till atmosfären ökar eller inte, i ett planförslag, beror bland annat på det resmönster och behov av transporter som de som flyttar in i ett LIS-område tidigare hade samt i ett nollalternativ var utanför LIS-området de väljer att bo. LIS- planen definierar dock en strategi som syftar till att samla bebyggelsen i grupper, vilket bidrar till att gynna kollektivt resande och en hållbar landsbygdsstruktur.

4.9.2 En god bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Diskussion och konsekvenser nollalternativ och planförslag

Metoden och urvalskriterierna bakom planförslaget har tagit hänsyn till områden med särskilt höga boendekvaliteter inom de vattendrag som valts för utpekande av LIS. Detta har dock vägts mot de värden som utgör strandskyddets syfte. Konsekvenserna av planförslaget innebär att fler människor får möjlighet till attraktiva boendemöjligheter samtidigt som underlaget till service och kollektivtrafiken på landsbygden stärks, än vad som är fallet i nollalternativet. Samtliga LIS-områden kan bidra till en långsiktig ekonomisk utveckling på landsbygden samt främjande av service, kollektivtrafik och arbetstillfällen. Närmare hälften av kommunens invånare lever på landsbygden i Piteå kommun och att vidmakthålla och utveckla en levande landsbygd är angeläget. Idag finns, särskilt kopplat till utpekade landsbygdscentra och i byarna runt om dessa, underlag för god service. LIS syftar till att skapa långsiktiga möjligheter för en god både samhällelig och kommersiell service.

5 Samlad bedömning

Genom att avstå från att peka ut LIS-områden i områden med kända värden som kan påverkas negativt av en exploatering har större negativa effekter av LIS-planen kunnat undvikas på ett övergripande plan. Påverkan på mark, landskap, djur, växter och biologisk mångfald beror till stor del på detaljlokalisering och detaljutformning. Negativa effekter kan komma att uppstå men bör i de flesta fall kunna begränsas genom fördjupade utredningar och beaktande av hänsyn vid genomförandet. Åtgärder kan också genomföras som minskar eller eliminerar de negativa konsekvenserna. Samtliga relevanta miljömål har utvärderats och konsekvenserna bedöms inte som stora.

6 Uppföljning

Enligt 6 kap 12 § MB ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför. Uppföljning har stor betydelse för att syftet med MKB och det långsiktiga målet om en hållbar utveckling ska uppfyllas. Uppföljning bidrar också till kunskapsuppbyggnad och på sikt bättre och effektivare miljöbedömningar. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av den fördjupade översiktsplanen innebär bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem. Uppföljning kan ske i samband med att kommunen tar ställning till översiktsplanens aktualitet. Vilken styrande verkan det tematiska tillägget har haft för miljön kan indirekt följas upp genom kommunens fortsatta arbete med bland annat efterföljande detaljplaner, andra planer, lov och tillstånd med mera. Även andra planers och tillståndsärendens miljökonsekvensbeskrivningar kan vara lämpliga underlag i en sådan utvärdering.

Uppföljningen bör utvärdera vad utfallet av planen blev och i vilken utsträckning som förutsägelseerna av konsekvenserna varit korrekta. De åtgärdsförslag som kommunen har identifierat och som anges i det tematiska tillägget eller i den här MKB bör genomföras och utvärderas. I samband med att en ny ÖP tas fram ska detta tematiska tillägg, i de delar det fortfarande är relevant, arbetas in i den nya översiktsplanen.

§177

Prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet

20KS387

§ 127

Prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet

Diariennr 20SBN399

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden godkänner förslag om prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet

Samhällsbyggnadsnämnden överlämnar ärendet till Kommunstyrelsen för antagande.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-12-21, § 290, om revidering av Gång- och cykelplan. Samhällsbyggnad fick i och med beslutet i uppdrag av Kommunstyrelsen att utarbeta prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet.

Samhällsbyggnad har tagit fram ett förslag på "Prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet". Förslaget ska användas vid planering av ny- eller ombyggnation av gång- och cykelvägnätet i kommunen. Prioriteringskriterierna är baserade på att Piteå ska vara en attraktiv, trafiksäker och framkomlig kommun med fokus på hållbart resande. Piteå kommuns beslutade mål och styrande dokument är till grund för förslaget.

Varje projekt är unikt och bedöms utifrån en helhet av olika behov. Förslagna kriterier ska användas som stöd vid planering och prioritering av nya gång- och cykelvägar och trafiksäkerhetsarbete på gång- och cykelvägnätet. En konsekvensanalys ska göras vid varje planerat projekt.

Prioriteringskriterier:

- Säkra skolvägar
- Arbets- och studiependling
- Saknade länkar
- Ny bebyggelse och framtida behov
- Fritidsverksamhet och rekreativ stråk

Resultatet av uppdraget redovisas utförligare som en bilaga.

Beslutsunderlag

- Prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet

2020-08-11

Prioriteringskriterier för utbyggnad av gång- och cykelvägnätet

Piteå kommuns mål och inriktningar i såväl översiktsplan, verksamhetsplan och övriga planer, strategier samt riktlinjer är att - Piteå ska vara en attraktiv, trafiksäker och framkomlig kommun med fokus på hållbart resande. Det ska vara lustfyllt att gå och cykla, att gå och cykla korta sträckor ska vara ett självklart val och betydelsefulla målpunkter ska kopplas samman för fotgängare och cyklister. De fossila koldioxidutsläppen ska minska, Piteå kommun strävar efter att bli fossiloberoende till år 2030. Piteå kommun ska arbeta för att uppfylla riksdagens beslut gällande nollvisionens målsättningar om säkerhet i vägtransportsystemet, ingen ska dödas eller skadas allvarligt.

För att uppnå dessa mål är det viktigt att satsa på en väl fungerande infrastruktur för fotgängare och cyklister. För att locka fler människor att gå och cykla istället för att ta bilen bör gång- och cykelvägnätet ska vara gent, trafiksäkert, funktionellt och sammanhängande. Så kallade intermodala resor, där flera transportmedel som tex cykel och buss används, bör främjas. Ett väl utvecklat och tillgängligt gång- och cykelvägnät möjliggör att barn och unga själv kan ta sig till och från skolan och andra målpunkter på ett trafiksäkert sätt. Det ger möjlighet till ökad arbetspendling med hållbara transportmedel, vilket i sin tur medför bättre folkhälsa och miljö för kommunmedborgarna.

Prioriteringskriterier

Nedanstående kriterier ska användas som stöd vid planering och prioritering av nya gång- och cykelvägar och trafiksäkerhetsarbete på gång- och cykelvägnätet. En konsekvensanalys ska göras i ett första steg för att bedöma nyttan med det planerade projektet. Varje projekt är unikt och bedöms utifrån en helhet av olika behov som platsen och sträckan har/fordrar, avvikelser från prioriteringskriterierna kan därför göras. Kriterierna ska uppfyllas i så stor utsträckning som möjligt.

- **Säkra skolvägar**
Nybyggnation av gång- och cykelvägnätet ska främja möjligheten för barn och unga att gå och cykla hela eller del av resan till skolan tryggt och säkert.
- **Arbets- och studiependling**
Nybyggnation av gång- och cykelvägnätet ska främja möjligheten för arbets- och studiependling hela eller del av resan till fots och/eller med cykel.
- **Saknade länkar**
Medborgarna ska enkelt kunna ta sig hela resan från exempelvis bostad till arbete (hela-resan-perspektivet), betydelsefulla målpunkter ska kopplas samman för fotgängare och cyklister.
- **Ny bebyggelse och framtida behov**
Vid planering av nya bostadsområden och förändring av befintliga bostadsområden är det viktigt att alternativ för att välja ett hållbart resande finns utbyggt när området är färdigställt.
- **Fritidsverksamhet och rekreativ stråk**
Ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät bör vara tillgängligt för fritidsverksamhet och rekreativ stråk, för att gå eller cykla istället för att ta bilen eller motionera. Det bidrar till ett aktivt och hållbart liv och gynnar såväl miljö som hälsa.

§178

Utvecklingsprojekt för att stödja kommuner att pröva och utveckla ”Samhällskontrakt” i samarbete med medborgare, civilsamhälle och andra aktörer i samhället

20KS395

§179

Medfinansiering - projekt Lagkamrat 2020-2022

20KS319

§ 112

Medfinansiering - projekt Lagkamrat 2020-2022

Diariennr 20KS319

Beslut

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår att Kommunstyrelsen medfinansierar projektet "Lagkamrat" för år 2020-2022 med max 300 tkr per år. Bidraget utgår från principen krona mot krona relaterat till den summa som andra sponsorer bidrar med.

Utbetalning av Piteå kommuns del i projektet sker efter återredovisning av föregående års verksamhet samt andra sponserers insatser för det aktuella året.

Medel tas från avsatt driftbudgetsram under Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår att Kommunstyrelsen ger Kommunledningsförvaltningen i uppdrag att i samverkan med Sparbanken Nord utarbeta nya uppdrag inom projektet under Coronapandemin.

Reservationer

Håkan Johansson (M), Majvor Sjölund (C) och Johnny Åström (SJV) reserverar sig mot beslutet till förmån för Håkan Johanssons (M) yrkande.

Ärendebeskrivning

Piteå IF dam samt Sparbanken Nord driver ett socialt projekt, i samverkan med Socialtjänsten, som finansieras av näringslivet i Piteå under namnet Lagkamrat.

Projektet fyller flera syften. Dels skapar det en bättre helhetssituation för de kvinnor som spelar i PIF representationslag. Dels att det ger lite mer "guldkant" i tillvaron till de som bor på äldreboenden i Piteå kommun.

Projektet har pågått sedan 2015 och har under 2019 kunnat bidra med cirka 410 besök på Piteå kommuns äldreboenden och 2353 timmar av aktiviteter och kamratskap i sociala aktiviteter på äldreboenden.

Under 2019/2020 är fortfarande planen att utöka projektet till att omfatta alla äldreboende i Piteå kommun. Med anledning av coronakrisen har verksamheten fått ställa om, till att bland annat stötta hemtjänsten. Se bifogad bilaga "Utvärdering lagkamrat 2020", för information om uppkommet läge.

Piteå kommun har sedan projektets start medfinansierat Lagkamrat med motsvarande summa som näringslivet satsar, maximalt 300 000 kr per år. Ett stort engagemang har uppvisats från näringslivet och för 2020 är ett trettiotal företag medfinansierare av projektet. Åren 2015 och 2016 finansierades projektet för Piteå kommuns del via Sociala investeringsfonden. 2017-2019 finansierades projektet av Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har i sin driftbudgetsram 300 tkr avsatta för projektet.

Sparbanken Nord har inkommit med en ny ansökan för 2020-2022 till Piteå kommun. Resultatet av projektet är värdefullt och förslaget är att fatta ett beslut för tre år. Medel utbetalas enligt modellen krona mot krona relaterat till den summa som andra sponsorer bidrar med, dock max 300 tkr per år. Utbetalning sker årligen efter redovisning av andra sponserers bidrag.

Kommunledningsförvaltningens yttrande

Projektet har sedan starten 2015 varit ett uppskattat inslag inom äldreomsorgen och satt guldkant på de äldres vardag. Det har även gett spelarna i Piteå IF Dam, som ofta kommer utifrån, en möjlighet att få komma in i andra gemenskaper än bara fotbollen. Kommunledningsförvaltningen ställer sig därför positivt till en fortsättning av projekt till 2022.

Yrkanden

Helena Stenberg (S) och Anders Lundkvist (S): Bifall till Kommunledningsförvaltningens förslag med tillägget att Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår att Kommunstyrelsen ger Kommunledningsförvaltningen i uppdrag att i samverkan med Sparbanken Nord utarbeta nya uppdrag inom projektet under Coronapandemin.

Håkan Johansson (M), Majvor Sjölund (C) och Johnny Åström (SJV): Medel tas från Tillväxtpolitiska reserven.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på de två förslagen och finner att Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott beslutar enligt Helena Stenbergs förslag.

Beslutsunderlag

- Lagkamrats verksamhetsberättelse 2019
- Utvärdering av Lagkamrat 2020

Lagkamrats verksamhetsberättelse 2019

Lagkamrat har avslutats för säsongen och det blir därmed de femte året, som projektet varit verksamt. Lagkamrat: s årsberättelse för 2019, skickas till samtliga samarbetspartners.

Förarbetet med Lagkamrat startades upp i mitten av januari, och för 2019 fick vi två fotbollsspelare som projektledare för verksamheten, Madelen Janogy och Selina Henriksson. Gruppen besökte de utvalda äldreboendena som skulle omfattas av Lagkamrat: s verksamhet 2019.

De tidigare åren har Lagkamrat arbetat löpande med fyra äldreboenden per år och sysselsatt fyra spelare ur Piteå IF Damallsvenska trupp.

I år har vi även kunnat erbjuda arbetstimmar till såväl som PIF IF Dam, F-19 utv. laget som PIF IF Herr.

Tack vare att vi fick in F-19 i verksamheten, så kunde vi hålla arbetet i gång även under juni och juli vilket inte varit möjligt under tidigare år. Årets bemanning har varit från fyra spelare, och som mest 14 spelare som arbetat i Lagkamrat.

Under sommaren och hösten kunde vi utöka arbetsgruppen från fyra till nio spelare, samtidigt som detta möjliggjorde en fördubbling av antalet äldreboenden, som komma att omfattas av verksamheten.

Lagkamrat var verksam på åtta olika boenden under året: Norrgården, Munkberga, Öjagården, Österbo, Källbo, Rognäsgården, Berggården och Hortlax.

Året har varit otroligt givande för oss alla som har jobbat med Lagkamrat (spelare från F-19, spelare från Damlaget, även från Herrlaget). Vi har haft många utflykter till stan, norra- och södra hamn, vi har fikat på "Pensionatet", genomfört många spelturneringar, som Fia med Knuff, Boule, Uno och de äldre har bl. a lärt oss att dansa.

Under hösten arrangerade vi en aktivitet på tre av boendena (Berggården, Munkberga och Österbo). Vi hade en bingoturnering där vi bjöd på olika tilltugg, dryck mm. Det uppskattades mycket av personalen boendena såväl som oss själva.

Lagkamrat avslutades i mitten av november och nu när projektet är avslutat för 2019, kan vi summera följande: under året har Lagkamrat totalt gjort cirka 410 besök på Piteå kommun: s äldreboenden, projektet har bidragit med 2353 timmar av aktiviteter och kamratskap.

Lagkamrat vill rikta ett stort tack till samtliga samarbetspartners! Det är ni som möjliggör vår verksamhet och bidrar till att våra äldre får möjlighet till en trevlig vardag med socialt umgänge och olika former av aktiviteter.

2019

Ekonomisk rapport

Intäkter från Lagkamrater avseende 2019	350 000: -
Insats från Piteå kommun avseende 2019	300 000: -
Utbetalda löner till spelarna	524 000: -
Arbetade timmar på äldreboenden under 2019	2 353.

Lagkamrat

Piteå 2020-01-07

Håkan Linneruth

Utvärdering av Lagkamrat 2020

Gruppen består av 10 fotbollstjejer från PIF dam samt 1 tränare från Piff19.

Vi bjöd in först alla till en upptakt på Piteå Stadshotell där vi berättade om syftet med lagkamrat och samarbetet med Piteå kommuns Äldreomsorg.

För att kunna få en inblick i äldrefrågor erbjöds alla en kortare utbildning i demens.

Sedan startade vi upp på 4 äldreboenden i centrala stan , vi delade in dem i 2 arbetslag där deras huvudsakliga arbetsuppgifter var att sätta "guldkant i vardagen" . Aktiviteter som att promenader , läsa, spela sällskapspel och socialt umgänge är några exempel.

På grund av rådande pandemi infördes besöksförbud på äldreboendena för att skydda dem äldre svaga. Därför blev vi tvungen att tänka om och försöka hitta andra samhällsnyttiga arbetsuppgifter.

Nu jobbar lagkamrat i hemtjänsten och inledningsvis var uppgifterna ledsagning och inköp. Men även där infördes restriktioner så i dagsläget är det inköp som gäller.

Vi kommer att börja samarbeta med Passa Bollen som startar upp under maj månad.
www.passabollenpitea.se

Den grupp som idag jobbar med lagkamrat har visat ett stort engagemang och en vilja att det ska fungera.

Utfall tim i Lagkamrat

- Februari 330
- Mars 391
- April 512

Projektansvarig
Elisabeth Lundquist

§180

**Medfinansiering - Business
capacity developement
2021-2022**

20KS385

§181

Evenemangssponsring

Piteå Dansar och Ler 2020

20KS355

§ 113

Evenemangssponsring Piteå Dansar och Ler 2020

Diariennr 20KS355

Beslut

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott beviljar sponsring med 700 tkr till Piteå Dansar och Ler för året 2020.

Medel beviljas ur Tillväxtpolitiska reserven.

Kommunledningsförvaltningen upprättar ett sponsringsavtal som reglerar parternas åtagande enligt beslut.

Reservationer

Håkan Johansson (M), Majvor Sjölund (C) och Johnny Åström (SJV) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Sedan 1990 har PDOL haft en betydande roll för Piteå som besöksmål och som en reseanledning till vår kära stad. De senaste åren har PDOL, som vi känner till, genomgått stora förändringar och inte minst att festivalen är helt entréfri. Deras mål är att festivalen skall vara till för alla, en folkfest där människor oavsett ålder, bakgrund eller sexuell läggning kan mötas, dansa och le hela festivalen.

Festivalen 2020 kan inte genomföras på ordinarie sätt, men PDOL har valt att inte ställa in, utan istället ställa om. Detta eftersom festivalen är en av Piteås självklaraste besöksmål för både piteåbor och turister och flera företag, organisationer är beroende av att PDOL varje år bidrar till den ekonomiska krydda som en festival i staden ger.

Syftet är att ersätta vecka 30 med insatser för att gynna handeln, restauranger, boendeanläggningar och partners för att boosta deras ekonomi och överlevnad. Samtidigt ges staden aktiviteter och underhållning som får folket att Dansa & Le. Under 2020 har Piteå Dansar & Ler valt att dela upp aktiviteterna i två projekt.
Projekt nummer 1: PDOL goes localhero
Projekt nummer 2: PDOL @ home

Genom dessa olika insatser så kommer de samverka med de partners som annars är beroende av dom. På så sätt skapas rese- och besöksanledningar till vår stad där nyttan handlar om bo, äta, shoppa och uppleva staden Piteå. Alla projekt kommer framstå som familjära och återspegla varumärket PDOL och Piteå kommun.

Målsättningar med de olika projekten är att tillföra varumärkena PDOL och Piteå Kommun en positiv bild om hopp under en tid då covid-19 har gjort dystra avtryck i vårt samhälle. Locka mer än bara Piteåbor till vår stad som gör att turister bokar övernattningar till stadens hotell, och bidrar till lokal shopping. Låta våra lokala kulturutövare få synas, höras och känna hopp

att vi inte vänder ryggen till dom. Samordna aktiviteterna med flera olika aktörer, hjälpa dem att paketera erbjudanden på rätt sätt.

Sammanfattningsvis anser kommunledningsförvaltningen att kriterierna för sponsring uppfylls, dessutom gör PDOL ett gott arbete inom "Ett Piteå för alla".

Kommunledningsförvaltningen föreslår därför att Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott beviljar sponsring till Piteå Dansar och Ler med 700 tkr för år 2020.

Yrkanden

Helena Stenberg (S): Bifall till Kommunledningsförvaltningens förslag.

Håkan Johansson (M): Avslag till Kommunledningsförvaltningens förslag.

Majvor Sjölund (C) och Johnny Åström (SJV): Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott beviljar sponsring med 400 tkr till Piteå Dansar och Ler för året 2020.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på de tre förslagen och finner att Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott beslutar enligt Kommunledningsförvaltningens förslag.

§182

**Begäran om reserverade
investeringsmedel till
investeringsprojektet
Lekattheden (Jävre 46:3
område 2)**

20KS363

Exploatering villaområden - Lekattheden utförande

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden godkänner begäran om att reserverade investeringsmedel på 2 950 000 kr till investeringsprojektet Lekattheden (Jävre 46:3, område 2) i VEP 2021 - 2023 lyfts från "Exploatering för ökad befolkning".

Samhällsbyggnadsnämnden lämnar över ärendet till Kommunstyrelsen för beslut.

Ärendebeskrivning

Ett av Piteå kommuns övergripande mål är att till 2020 bli 43 000 invånare och till 2030, 46 000 invånare. Ett av Piteå kommuns prioriterade mål är att Piteå ska vara en attraktiv ort för näringsliv och företagande. Båda dessa mål ovan ställer krav på kommunen kan erbjuda attraktiva boendemiljöer. Det är ett högt tryck på kommunala villatomter. Efter Strömnäsbacken och Ljungheden är Lekattheden i Jävre nästa område på tur. Jävre är ett av de prioriterade landsbygdscentrumen och i Skellefteå är byggnationerna av Batterifabriken påbörjad, vilket troligen kommer öka efterfrågan på bostäder i Jävre. För Lekattheden finns en befintlig detaljplan från 70-talet med 20 tomter. Stadsarkitekt Florian Steiner har tagit fram ett förslag att göra tomterna lite större och attraktivare ca 1 400 - 1 800 m², vilket resulterar i 13 tomter (se beslutsunderlag).

Enligt Kommunstyrelsens beslut 2020-04-06, § 101, beviljades 300 000 kr för projektering. Projekteringen pågår nu och beräknas vara klar i sommar. Detta äskande avser medel för utförande (byggnation) av 450 meter villagata med belysning exklusive beläggning. Arbetena kommer att utföras i egen regi av Piteå kommun, Teknik och gator, och i samarbete med Pireva som anlägger nya vatten- och avloppsledningar i området samt PiteEnergi som kommer anlägga el- och optoledningar. Arbetena planeras att utföras oktober 2020 till januari 2021. Försäljning av tomter planeras påbörjas under 2021. Beläggning för ca 430 tkr kommer att tillkomma 2022/2023 (avvaktar byggnationer på området).

Delegationspunkt

Beslutet fattas med stöd av delegationspunkt 1.4 i Samhällsbyggnadsnämndens delegationsbestämmelser 2020-01-16 § 6 ("Besluta om att begära investeringsmedel från kommunstyrelsen avseende medel som kommunfullmäktige avsatt till riktade insatser").

Beslutsunderlag

Ritning

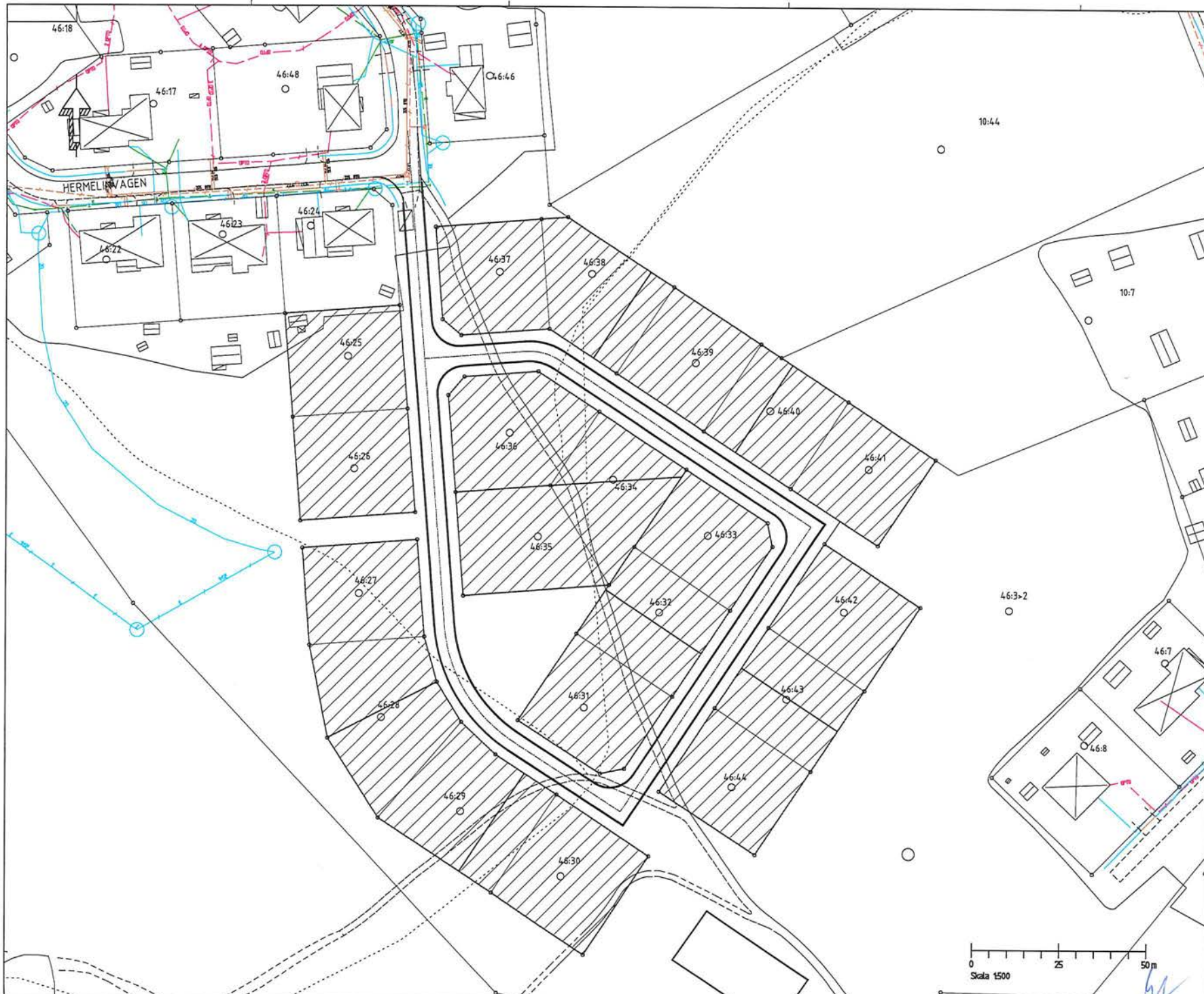
Budget utförande

Beslutande

_____
Brith Fäldt ordförande
Samhällsbyggnadsnämnden i Piteå kommun

Exploatering Lekattheden, Jävre					
ca 450 m ny villagata, 13 nya tomter				2020-06-08	
UTFÖRANDE GATA					
				2020	2022-2023
Åtgärd	Antal	Enhet	a-pris	Kostnad Gata	
Projektledartid/byggledartid	120	tim	805	80 500	16 100
Utförande gata (exkl beläggning)	450	m	4 200	1 890 000	
Beläggning gata	2 475	kr/m2	150		371 250
Block	450	kr/m	1 000	450 000	
Berg	450	kr/m	500	225 000	
SUMMA utförande				2 645 500	387 350
Osäkerhet 10 %				264 550	38 735
Total summa				2 910 050	426 085
Total summa avrundat				2 950 000	430 000
Kommentar:					
Provgropar utförda juni 2020 och det finns mycket block/sten					
Beläggning utförs tidigast 2022 (inväntar bebyggelse av tomterna)					

- BETECKNINGAR**
- VÄGHT
  - BEFINTLIGA LEDNINGAR
- BEFINTLIGA LEDNINGAR**
- REF. VATTEN- OCH AVLOPPSLEDNINGAR
  - REF. ELLEDNING
  - REF. TELEKABEL
  - REF. OPTIKFIBER

ANM.
 EL- OCH TELE- OCH OPTIKFIBER OCH LEDNINGAR SOM MEDGÅS PÅ AVTAL
 HAR TÄVLA PÅN BEHÖRIGT LÖSNINGSANSVAR SVARSTIDEN FÖR
 DÄRUT LÅG BEGÅR KVALITÄTSTÄMPLING FÖR SVARANSVARET.
 BEHÖRIGT EL- OCH TELEKABEL OCH OPTIKFIBER
 SVARANSVARET UNDER ELLER VID HOP SKALL UTDRAS
 PÅ GÅS.

KOORDINATSYSTEM SWEREF 99 2145
 HÖJDSYSTEM RH 2000

NO	NO	ANMÄNDA	NO	NO	NO
Norconsult					
Norconsult AB			Tel: 010-161 89 80		
Karl Grandin väg 3A, 861 52 Fifeå, www.norconsult.se					
UPPGÅR NR	REDAKTÖRS AV	HANDLAGARE			
1879573	ALLR				
SÄLUT					
UPPGÅRSOMRÅDE					
NYTT BOSTADSOMRÅDE, LEKATTHEDEN JÄVRE					
ÖVERSIKT FÖRESLAGEN VÄGDRAGNING					
SKALA	MAPPEL	T. SET			
1:500 A1					

§183

**Upplösning
donationsfonder**

20KS328

Avveckling av Grundskolans samfond

Fritidshemmen vid Piteå kommun arrangerar årligen en "Fritidsolympiad" där syftet är att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga. Den allsidiga rörelseförmågan utvecklas genom att eleverna får delta i fysiska aktiviteter och genom vistelse i olika miljöer. Vidare ska undervisningen i fritidshemmet ge eleverna möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla ett intresse för att vara fysiskt aktiva. Genom att skapa förutsättningar för rörelse för enskilda elever i ett tryggt sammanhang kan känna glädje och uppleva att rörelse är lättillgängligt och roligt. Eleverna tävlade i åtta olika grenar – kula, 60 meter, längdhopp, ärtpåsekast, bollpil, samarbete, säckhoppning och hinderbana.

Vanligtvis är det sju eller åtta fritidshem som deltar i olympiaden men till årets jubileum kunde kommunens samtliga fritidshemselever delta tack vare de medel som kom från avvecklingen av Grundskolans samfond. Pengarna har i huvudsak lagts på att abonnera bussar så att alla fritidshem i kommunen skulle ha möjlighet att delta.

Fritidsolympiaden kunde arrangeras på ett sådant sätt så att även särskoleelever kunde delta utifrån deras förutsättningar. Målet med arrangemanget var att utgå från en likvärdighet utifrån alla elevers förutsättningar och behov.

Det blev en riktigt lyckad fest där personalen kunde bjuda alla elever på popcorn. De hade även ett arrangemang kring att en personal var utklädd till "HARE". Eleverna tyckte det var jätteroligt.

Elisabeth Fjällström
Områdeschef, Ledning/Stab, Utbildningsförvaltningen

Avveckling av Piteå hjälpfonden

Socialnämnden beslutade den 5 juni 2019 att dela ut kvarvarande medel i Piteå hjälpfonden till socialtjänstens verksamheter för riktade aktiviteter som fyller fondens ändamål.

Piteå hjälpfondens ändamål är "att genom bidragsgivning främja barna-och ungdomsvård och bistå åldringar och handikappade i avseende på sådana ändamål och behov, som staten och kommunen icke skall tillgodose med utdebiterade medel".

Verksamheterna har kunnat ansöka om pengar till exempelvis utbildningar, guldkant, hjälpmedel som kommunen eller landsting inte är skyldig att tillhandahålla, mm.

Efter utförd aktivitet, har verksamheterna som fått medel tilldelad ur Piteå hjälpfonden, kortfattat redovisat vad medlet har använts till. Redovisningarna från verksamheterna sammanställs nedan.

Särskilda boenden och Trädgårdens Äldrecentra

Vi har kontaktat Gunnar Westergren och Ivar Johansson, två musiker som tidigare under åren har gjort en turné på våra särskilda boenden. De har ett program där de sjunger visor och folkmusik från Norrbotten och Finland samt berättelser från traditionsbärarna Fingal Åström, Pålmark och Hjalmar Sandberg Rosvik.

Med denna bild annonserade Gunnar och Ivar sin turné på Facebook, många glada och uppskattade kommentarer fick de i sitt inlägg. De besökte äldreboendena i Piteå kommun, de är 11 st. till antalet och de var även på besök vid Trädgårdens äldrecenter som är till för bedömning och avlastning för de personer som har behov av det. Vi valde att genomföra turnén under november 2019 då det är mörkt och kulet utomhus.

Sång och musik är generellt det mest uppskattade inslaget i aktiviteter som erbjuds vid särskilda boenden. Det är mycket uppskattat av pensionärerna och personalen som glatt har sjungit med i sångerna. De har även uppskattat alla berättelserna och applåderat högt och ljudligt. Personalen som har varit med har berättat att det är fascinerande att se hur musik och sången väcker gamla minnen hos personerna som lyssnar. Det händer även att någon av dem spontant börjar berätta sina egna minnen.

Brukare inom personlig assistans

Vi har anordnat ett grillmys på Norrstrands grillplats. Vi bjöd in alla brukare och bjöd på grillkorv, kaffe och kaka. Mycket uppskattat av de som kom.

Varmvattenbassängen i Öjebyn abonnerades 8st lördagar fram till årsskiftet. Alla brukare har erbjudits att komma och bada. Bara hört positivt om det.

Vi hyrde en av salongerna på Bio3an och bjöd in alla brukare på biovisning med snacks.

Vi kommer att köpa in luciafika till vår mötesplats som vi har så att brukare och assistenter ska kunna träffas.

Videvägens gruppbostad

Detta gäller då den Festival frukost för de funktionshindrade i stöd och omsorg som genomfördes 18/7-19 på Acusticum. Vi fick 10000kr som användes till att köpa in 100 presentkort från hemmakväll som skulle ingå i en godiebag som också innehöll sponsrade grejor från: Stora Coop i Piteå, Arkivexperten, Din förlängda arm, Piteenergi, Länsförsäkringar, God assistans, Acusticum (som höll lokal, artist popcorn maskin och frukosten), Hemmakväll (som skänkte 100 chokladkakor) och då Piteå hjälpfond med de 100 presentkort. Artisten de fick höra på var Stefan Gunnarsson känd från så ska det låta. Det vart väldigt lyckat och har därför redan nu bokats in Stefan för en ny frukost nästa år. Ca: 95 besökande inkl. personal kom och vi delade ut 83 godiebags och då även till boendepatrullen som inte kunde komma pga. jobbet de har. Och då finns det 17 presentkort kvar som är inlåsta i ett kassaskåp och kommer att användas som pris på t.ex. dagligverksamhet vid typ Bingo edyl vid tillfälle. Ansvaret för dessa har jag Olov Enberg Videvägens gruppbostad.

Brukare inom personlig assistans

21-23 augusti var bröderna Berglund på semester på Byske havsbad, Dom bodde i en fantastiskt fin stuga nära havet, Dom var ute på strandpromenader o solade på den fina altanen, Dom hade tillgång till grill o kol, så det blev grillat kött o korv båda dagarna, Dom bjöd även sin Pappa o fru på middag på kvällen. Det blev även lite boccia spelande på kvällen. Två super härliga dagar för grabbarna kan man sammanfatta det hela med.

Rubinen daglig verksamhet

Resa till Lycksele djurpark. På grund av lågsäsong och att 10 brukare med totalt 14 personal valde att inte följa med blev summan av utgifterna en annan.

Vi valde då att låta Boendepatrullen dela bussen med oss och att låta de andra dagliga verksamheterna skicka med åka med några brukare och personal, men det blev tyvärr bara 3 brukare och 2 personal som kunde följa med

Buss: 6600:-

Inträde 2645:- a'115:- (lågsäsong)

Tåget gick inte pga lågsäsong

Mat: 2185:-

Fika COOP: 2180:-

Fiket på djurparken var inte öppet så det gick inte att köpa något extra.

Totalt: 13610:-

Totalt åkte 13 brukare från daglig (+Boendepatrullens 8) och 10 personal (+2 från boendepatrullen)

Eftersom det blev så mycket över har vi beslutat att göra en fotobok från dagen a' 100:- till 13 brukare samt Rubinen till en kostnad av 1300:-

De övriga pengarna kommer användas till gemensamma dagar där vi bjuder in de andra dagliga verksamheterna till oss var för sig för att umgås. Eftersom även de påverkats under hösten av att vi var tvungna att dela upp oss hos dem.

Dagen blev mycket lyckad och det är bara att beklaga att flera assistentgrupper valde att inte följa med.

Vi har använt 10000:- för att åka till UMEÅ med hela gänget och gå på IKEA – något som många av våra sällan får göra samt resterande knappa 5000:- kommer att gå till en hejdundrande julfest!

Brukare inom personlig assistans

Tyg och sytjänst hos sömmerska till att sy haklappar.
Medicinsk fotvård.

Brukare inom personlig assistans

Vi köpte in massageoljor, ansiktsmask, hårmask, kroppsolja, frukt och tilltugg, vi hade en lugn tyst och mysig dag där vi såg att vår brukare var tillfredsställd på em beställde vi sushi till hela personalen och brukaren och alla njöt av maten tillsammans med brukaren.

Ankargrund gruppbostad

Ur hjälpfonden vi sökte från fick vi beviljat 4000:- till en utflyktsdag för brukare tillsammans med personal, att tillbringa på Jävre fiskecamp. Vilket blev av 17 september. Det blev totalt 10 personer som åkte (5 brukare + 5 personal). Vi åkte kl 11.00 och kom fram strax före lunchen som bestod av lax, älgwok & stekt potatis, till det fanns sallad, bröd och tillbehör. Dryck till maten ingick samt kaffe & kaka efteråt. Man var tvungen betala mat för 15 personer den här tiden på året eftersom det bara är för sällskap på minst 15 personer men brukarna fick med sig resterande mat hem i medhavda matlådor. Efter lunch & kaffe bar det ut på bryggorna, 3 av 5 brukare ville fiska och det var med stor förtjusning de var och en drog upp var sin baddare lax på 5 kg per styck...lyckan var fullkomlig! Och en av brukarnas fiskelina gick till och med av vilket blev en "snackis". De andra tittade förnöjsamt på. Vi köpte sen även hem lite mer fisk med oss hem till brukarna (vi hade även turen att pricka in att det var fiskereja). Utöver det lånade de oss gratis fiskespön och fileade utan kostnad). Vi avslutade innan hemfärd med att gå in i stugan och äta glass. Efter det åkte vi hem, vi var hemma framåt 16 tiden. Flera av brukarna uttryckte att det tyckte det hade varit en jätterolig dag och att de ville göra om det igen. Alla mycket nöjda och tyckte att det var god mat. Även om inte vädret var det bästa så sken brukarna som solar istället

Brukare inom personlig assistans

Min brukare fick beviljat medel ur Piteå hjälpfond till en typ av "flytväst" med tillhörande nackkuddar som kallas WetWest.
Personen använder den vid bad i varmbadet som ett flythjälpmedel i vattnet.
Badet är något personen i fråga njuter väldigt mycket av, samt gör gott för kroppen !
Vi som jobbar med personen är glada och tacksamma för de medel brukaren beviljades !

Brukare inom personlig assistans

Den 29/8 så ordnade vi ett höstlopp.
Där brukare och assistenter kunde delta.
Nummerlappar fick alla som deltog.
Promenad på ca 2km sen fika.
Ballonger, fika och priser utlottades till alla deltagare.
Mycket uppskattat.

Brukare inom personlig assistans

Med pengarna från Piteå hjälpfonden är det inköpt ett tyngdtäcke och presentkort espresso house för vår brukare.

Boendepatrullen

Detta gjorde och kommer vi att göra för pengarna vi fick till aktiviteter.

Vi åkte en stor buss som vi hyrde tillsammans med Rubinens dagverksamhet till Lycksele djurpark 20:e augusti (vi jobbade in tisdagen 20:e augusti den 19:e augusti för att kunna vara ledig då). Där fick brukarna inträde till djurparken och vi gick runt och såg på djuren där, efter det betalade vi maten till brukarna på djurparkens restaurang. Sen jobbade vi in fredagen 30:e under den 18:e och 19:e sept för att kunna vara ledig under fredagen för att åka till Ikea. Vi åkte dit med våran bil och

buss. Vi gick runt och handlade där (Dom handlade för sina egna pengar där) och så bjöd vi på Lunch av pengarna vi fått.

Vi kommer även att åka till äventyrsbadet 20:a november och bjuda brukarna på badet där.

Vi är mycket tacksamma för pengarna vi fick.

Opalen gruppbostad

Vi har bokat en lokal och beställt catering och ska ordna en stor Halloweenfest. Vi har även köpt in lite dekor och material för pyssel inför festen.

Vi har redan haft en uppskattad pysselkväll då vi bl.a gjorde spöken och har planerat en till kväll då vi ska göra placeringskort och pumpalyktor.

På själva festen ska vi ha lekar och en hemlig gäst som uppträder en stund.

Festen hålls den 30 oktober och vi betalar då med rek bl.a catering och hyran. Inköp har vi redan gjort för en liten del av pengarna.

Lönnen gruppbostad

Vi har använt våra pengar på följande sätt : inköp av två baden-baden stolar på ÖB. Den 18/10 inköp av delikatessbricka på Kvantum för helg mys på boendet ☺ Imorgon 1/11 är det beställt catering från Tommys kök för allhelgonafest på boendet

Videvägen, Liljan, Opalen och Renen gruppbostäder

Vår aktivitet för pengarna vi fick tilldelat var att ha en julfest med våra fyrklöver Videvägen, Liljan, Opalen och Renen med catering julbord på Folkets hus i Munksund.

Vi hade även livemusik i form av personal som brukar hålla i musikträffar, jultomte och julklappsutdelning.

Hela aktiviteten var uppskattad och det är kul för alla att lyckas träffas under ett och samma tak.

Redovisning av aktivitet utifrån fondansökan och beviljande av medel från Carl Ericssons fond

Under våren 2019 ansökte, och beviljades, familjebehandlarna i Piteå kommun 101 000 kr från Carl Ericssons fond.

Ansökan gällde medel till utbildning i ett anknytningsbaserat program för stöd till föräldrar, familjehem och behandlingspersonal, Connect. Programmet bygger på grundläggande principer om, relationer, kommunikationsmönster, anknytning och människans utveckling genom livet. Connect vänder sig till personer som arbetar med ett att skapa förståelse för hur barns tidigare erfarenheter samt deras anknytningsbagage skapar olika strategier för att hantera t.ex. empati, konflikter och motgångar samt med betydelsen av trauma för barn som levt i dysfunktionella familjesituationer. Utbildningen ger förståelse och verktyg för behandlare att hjälpa föräldrar att stanna upp, reflektera, närma sig barnet och försöka förstå vad han eller hon signalerar i både vardagliga och svåra situationer.

I juni 2019 utbildades 12 familjebehandlare under tre dagar i metoden. Familjebehandlarnas arbetsuppgifter är att tillsammans med barn och föräldrar utforskas familjens styrkor och svårigheter med syfte att hitta vägar att påverka familjesituationen. Målet är att vi tillsammans ska hitta lösningar, förstärka det positiva och stärka relationerna i familjen för att uppnå förändring. Arbetet kan bestå av samtal med hela familjen, olika familjekonstellationer samt med familjens övriga nätverk. Familjebehandling innebär arbete med relation, kommunikation, samspel, struktur och olika typer av socialt nedbrytande beteende hos barn och unga.

Connectutbildningen är en grundläggande utbildning som har gett möjlighet till reflektion och diskussion kring hur vi kan möta personer i svåra situationer. Utifrån möjligheten till fondmedel så kunde hela personalstyrkan gå vilket även är bra utifrån samsyn och teambuildning.

Asa Ekberg

Enhetschef, IFO, stöd till barn och familjer

Redovisning Lundmarks fond

Österbo:

Österbo redovisar att de har haft påskfirande med underhållning och tårta, summan för detta blev: 5800kr

I sommar har de varit på besök i Sikfors Hästgården och det evenemanget kostade: 2500kr, transporten betalade pensionärerna själva.

Öjagården:

Här på Öjagården har vi köpt in ett vedförråd, konstgjorda blommor, dukar, mattor till inglasningen, en pizzalunch samt en gasoltub till våran gasolgrill som vi har fått till skänks av våran fina boendechef. Detta har varit väldigt uppskattat av våra boende samt personal.

Villa Utkiken:

Villa Utkiken har köpt in: En grill med tillbehör för att grilla tillsammans med brukarna. 2 Flytvästar, 2 kast/ metspö eftersom Piteälven finns intill och vi tänker pröva fiskelyckan. 4 ute spel, 4 Inne spel och Puzzel för aktiviteter runt bordet. Blommor för att öka trivseln för brukarna.

Mogården:

Mogården har under de senaste åren haft flertalet komplexa omvårdnadssituationer där inredningsdetaljerna har tagit skada främst i köken på de sex avdelningarna. För att göra det mer trivsamt har inköp gjorts i form av blomkrukor, blommor, mysbelysning i fönster och annat pyssel.

Källbogården:

De har använt alla pengarna till olika sorters underhållning i form av studiecirkel, underhållning i samarbete med ABF för brukarna på Källbogården.

Rosågränd:

De har använt medlen till att förnya miljön i dagrummen med lite ny höst belysning samt lite blommor. Detta för att göra deras dagrum mer trivsamt och likna en hemmiljö.

Trädgårdens äldrecenter:

Vi köpte in blommor till trädgården som gästerna har kunnat sitta och titta på i den härliga sommarsolen. Vi har även kunnat njuta av dessa blommor i olika buketter runt om i huset under sommaren och hösten.

Vi har även märkt att underhållning har varit väldigt populärt. Att få lyssna på texter som man känner igen och att sedan kunna prata kring detta vid fikabordet har varit givande. Så vi har under våren haft körsång av Quinnoton.

Sedan ville vi utöka sortimentet av pyssel och aktiviteter så därför köpte vi in bland annat pussel för att kunna aktivera oss under vinterns kalla och mörka månader. DVD: filmer med motiv av vatten och barr skog med härlig tillhörande musik köptes också in.

Hortlaxgården:

Pengarna har används till att bekosta underhållning av "Sikforsarnas duo" och fika för alla avdelningar på Hortlaxgården. Det har varit mycket uppskattat av omsorgstagarna.

Norrgården:

Dagrummen på alla avdelningar behöver pyntas upp för att höja trivseln för de gamla. Man har köpt in belysning, blommor och krukor för att mysa till det i dagrummen.

Munkberga:

Medlen har gått oavkortat till underhållning för alla avdelningar på Munkberga. Några av artisterna som uppträtt är Cathrin Sjögren, Piteton, Sikforsarnas duo, Let´s dance, Old Boys, Bo Krister

Roknäsgården:

På Roknäsgården har inköp gjorts av porslin och inredningsdetaljer på alla avdelningar för att öka trivseln för omsorgstagarna.

Berggården:

Samtliga avdelningar på Berggården har beställt en mycket uppskattad middag i form av pizza, hamburgare med pommes frites (det som normalt ej serveras)till brukarna.

Det i kombination med festlig dukning i samband med måltiden samt lite snacks och godis till ” eftermyset” förstärkte och förhöjde trivseln för brukarna.

Sammanfattningsvis har hela summan 99 149,54 kr delats lika mellan alla ovanstående särskilda boenden i Piteå kommun. Satsningarna har bedömts på bästa sätt spegla fondens ändamål enligt stadgarna, då Strömgårdens gästhem inte längre används som äldreboende.

2018-10-19

Ewa Karlsson Sjölander

Verksamhetsutvecklare

Äldreomsorgen, Piteå kommun

Avveckling stiftelser/fonder

Piteå kommun fick 2018 godkänt av Länsstyrelsen att förbruka tillgångarna i ett antal avkastningsstiftelser/fonder som kommunen förvaltar. För Kultur och Fritidsnämndens del omfattades Arbetarspelens teaterfond, Arbetarspelens litteraturfond samt Lundströms fond.

En stiftelses styrelse/förvaltare har ett ansvar att verka för att tillgångarna används på bästa sätt i enlighet med stiftarens intentioner. Som en del ansvaret ingår att bedöma om en stiftelse klarar av att på ett bra sätt främja sitt ändamål. Kommunen bedömde att avkastningen inte på ett meningsfullt och långsiktigt hållbart sätt täcker avgifterna och förvaltningskostnader för att främja fondernas ändamål. Bedömningen gjordes att högsta nytta uppnås genom att dela ut tillgängliga medel för att undvika att kostnaderna urholkar kapitalet och begränsar fondens syfte över tid. Länsstyrelsen delade den synen och beviljade kommunen att dela ut återstående medel i fonderna och därefter avveckla.

Förutsättningarna var att tillgängliga medel i fonderna skulle förbrukas till det ändamål som i stiftelsen/fondens stadgar angav. Medlen fick förbrukas under flera år men utdelning måste som regel ske varje år tills det är kapitalet är förbrukat. Där så är lämpligt skulle medlen delas ut under en så begränsad tidsperiod som möjligt.

Avvecklingstakt och vilka organisationer/verksamheter som gynnats framgår av tabellen nedan:

Namn	Syfte	Avvecklingstakt	Kapital	Förmånstagare
Arbetarspelens teaterfond	Att stimulera amatörteaterverksamhet.	2 år (2018-2019) Teatersällskapen får totalt 25 000 kr var fördelat på två år. Teaterföreningen får totalt 50 000 kr fördelat på två år.	151 000 kr	Piteå riksteaterförening, Föreningen Karlberg/sommarteater, Piteå lokalrevy, Roknäsrevyn, Regnbågsteatern
Arbetarspelens litteraturfond	Stimulera till skivrarverksamhet och aktivt författarskap inom arbetarrörelsen i Piteåbygden.	1 år (2018) 37 000 kr till Ordmåns 30-årsjubileum samt möjlighet för privatpersoner eller föreningar att söka medel för bokprojekt om maximalt 10 000 kr. Urvalet beslutas av KF-nämndens AU.	65 000 kr	Ordmån, enskilda författare/föreningar
Lundströms fond	Inköp av litteratur, utöver av staden anslagna medel till Piteå stads folkbibliotek.	2 år (2018-2019) Inköp av böcker på exempelvis mångspråk, lättläst svenska m.m.	91 000 kr	Piteå stadsbibliotek

§184

**Revisionsrapport -
Granskning av styrelsen
och nämndernas hantering
av delegation**

20KS283

För kännedom:

Kommunfullmäktige
Partiernas grupplebare

Till:

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildnings-
nämnden
Socialnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Miljö- och tillsynsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Fastighets- och service-
nämnden
Överförmyndarnämnden

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

På vårt uppdrag har KPMG genomfört en granskning om styrelsen och nämndernas hantering av delegation är ändamålsenlig och rättssäker. Uppdraget ingick i revisionsplanen för år 2019.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna till viss del har ändamålsenliga och rättssäkra rutiner för att säkerställa hantering av delegationsbeslut. Dock saknas bland annat uppföljning samt efterlevnad av fastställda styrande- och stödjande dokument.

Vi konstaterar att delegationsordningarna är tydliga med *vem* som får fatta beslut. Däremot så är det bara socialnämnden som säkerställt ersättare till ordinarie delegat för samtliga delegationspunkter/ärenden. Fastighets- och servicenämnden samt kommunstyrelsen har även de genom en generell skrivning utsett förvaltningschef/kommunchef som ersättare vid ordinarie delegats förfall dock framgår det inte av delegationsordningen vem som ersätter förvaltnings- respektive kommunchef. Överförmyndarnämnden har inte fastslagit ersättare till någon beslutspunkt/ärende. Utifrån bland annat sårbarhetsperspektivet anser vi att det bör finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Delegationsordningarna är tydliga med *vad* delegaten får fatta beslut om. Dock saknades hänvisning till vilken delegationsärende/punkt som åberopas i flertalet fall. Att det saknas hänvisning till delegationspunkt försvårar bedömningen om delegationsbeslutet är fattat av behörig delegat. För att inget tvivel ska uppstå gällande vilken delegationspunkt som delegationsbeslut fattats på anser vi att hänvisning till delegationspunkt bör framgå av varje underlag för delegationsbeslut.

För merparten av nämnder och styrelse är delegationsordningarna tydliga i *hur* beslut ska anmälas till nämnden. I granskningen framkom det dock att socialnämnden och överförmyndarnämnden inte beslutat i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegerade ärenden ska anmälas till nämnden i enlighet med kommunallagen 6 kap. 40 §.

Genom den kommunövergripande *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* fastslås hur ett delegationsärende ska hanteras. Dock efterlevs denna inte fullt ut då det bland annat saknas skriftlig dokumentation och undertecknande av delegat i delar av de stickprovskontroller som togs.

Barn- och utbildningsnämnden har i delegationsordningen fastslagit rutin för nämnden i delegerade ärenden. Kommunstyrelsen har en nedtecknad rutin avseende hur delgivningar och anmälan av delegationsbeslut ska hanteras av funktionerna registrator respektive sekreterare. Att ha nämndspecifika rutiner/regler för hantering av delegerade ärenden menar vi är mycket bra inte minst utifrån om det finns nämndspecifika delar att förhålla sig till, så som exempelvis Föräldrabalken och sekretess.

Av stickprovskontrollerna som genomfördes framgick att nämnder/styrelsen, förutom kultur- och fritids- och samhällsbyggnadsnämnden, återrapporterar delegationsbeslut vid nästkommande nämnde/styrelse. Dock kan vi inte uttala oss om socialnämnden fick redovisat delegationsärendena vid nästkommande nämnd då det utifrån den dokumentation vi tagit del inte gick att utläsa om ärendena redovisades vid nästkommande nämnd eller ej.

Nämnder/styrelsen har med undantag för socialnämnden och överförmyndarnämnden fastställt hur beslut som fattats med stöd av delegation ska anmälas till nämnden enligt kommunallagen 6 kap. 40 §. Omvänt anser vi att det ska finnas en rutin som säkerställer att delegationsbeslut faktiskt återrapporteras till nämnden. Vi rekommenderar därför att tydlig rutin för återrapportering till nämnd/styrelse tas fram.

Det genomförs ingen uppföljning att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/ nämnd. Generellt finns det en risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Anmärkningsvärt var att vi i vår granskning fann att flyktingsamordningen (samhällsbyggnadsnämnden) inte anmälde fattade delegationsbeslut till nämnden. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras årligen. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att;

- utse ersättare till ordinarie delegat.
- säkerställa att hänvisning till delegationspunkt/ärende framgår av delegationsbeslut.
- säkerställa att social- och överförmyndarnämnden efterlever kommunallagen 6 kap. 40 §.
- Säkerställa att det stödande dokumentet *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs.
- ta fram nämndspecifik rutin för delegerade ärenden.
- säkerställa att samtliga delegationsbeslut delges nämnden/styrelsen vid nästkommande sammanträde.
- ta fram rutin för anmälan av delegationsbeslut till nämnd/styrelse.
- säkerställa och följa upp att samtliga delegationsbeslut anmäls till nämnd/styrelse.

Av respektive avsnitt i bifogad rapport framgår under rubriken *Bedömning* nämndernas/styrelsens specifika rekommendationer.

Revisorerna överlämnar härmed revisionsrapporten för kännedom och yttrande. Yttrande från kommunstyrelsen och samtliga nämnder önskas senast den 31 augusti 2020.

För Piteå kommuns revisorer

Anders Berg
Ordförande

Gunnar Plym Forshell
Vice ordförande

Granskning av styrelsen och nämndernas hante- ring av delegation

Rapport

Piteå kommun

KPMG AB

2020-04-20

Antal sidor 34

Antal bilagor 1

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Styrande- och stödjande dokument	8
3.2	Nämnderna/styrelsens delegationsordningar	9
3.2.1	Barn- och utbildningsnämnden	9
3.2.2	Socialnämnden	12
3.2.3	Kultur- och fritidsnämnden	15
3.2.4	Miljö- och tillsynsnämnden	17
3.2.5	Samhällsbyggnadsnämnden	20
3.2.6	Fastighets- och servicenämnden	23
3.2.7	Överförmyndarnämnden	25
3.2.8	Kommunstyrelsen	27
4	Slutsats och rekommendationer	30
4.1	Rekommendationer	32
A	Sammanställning nämnder/styrelse	34

1 Sammanfattning

Vi har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska styrelsens och nämndernas hantering av delegation. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har ändamålsenliga och rättssäkra rutiner för att säkerställa att delegationshanteringen efterlevs.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna till viss del har ändamålsenliga och rättssäkra rutiner för att säkerställa hantering av delegationsbeslut. Dock saknas bland annat uppföljning samt efterlevnad av fastställda styrande- och stödjande dokument.

Vi konstaterar att delegationsordningarna är tydliga med *vem* som får fatta beslut. Där- emot så är det bara socialnämnden som säkerställt ersättare till ordinarie delegat för samtliga delegationspunkter/ärenden. Fastighets- och servicenämnden samt kommunstyrelsen har även de genom en generell skrivning utsett förvaltningschef/kommunchef som ersättare vid ordinarie delegats förfall dock framgår det inte av delegationsordningen vem som ersätter förvaltnings- respektive kommunchef. Överförmyndarnämnden har inte fastslagit ersättare till någon beslutspunkt/ärende. Utifrån bland annat sårbarhetsperspektivet anser vi att det bör finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Delegationsordningarna är tydliga med *vad* delegaten får fatta beslut om. Dock saknades hänvisning till vilken delegationsärende/punkt som åberopas i flertalet fall. Att det saknas hänvisning till delegationspunkt försvårar bedömningen om delegationsbeslutet är fattat av behörig delegat. För att inget tvivel ska uppstå gällande vilken delegationspunkt som delegationsbeslut fattats på anser vi att hänvisning till delegationspunkt bör framgå av varje underlag för delegationsbeslut.

För merparten av nämnder och styrelse är delegationsordningarna tydliga i *hur* beslut ska anmälas till nämnden. I granskningen framkom det dock att socialnämnden och överförmyndarnämnden inte beslutat i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegerade ärenden ska anmälas till nämnden i enlighet med kommunallagen 6 kap. 40 §.

Genom den kommunövergripande *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* fastslås hur ett delegationsärende ska hanteras. Dock efterlevs denna inte fullt ut då det bland annat saknas skriftlig dokumentation och undertecknande av delegat i delar av de stickprovskontroller som togs.

Barn- och utbildningsnämnden har i delegationsordningen fastslagit rutin för nämnden i delegerade ärenden. Kommunstyrelsen har en nedtecknad rutin avseende hur delgivning och anmälning av delegationsbeslut ska hanteras av funktionerna registrator respektive sekreterare. Att ha nämndspecifika rutiner/regler för hantering av delegerade ärenden menar vi är mycket bra inte minst utifrån om det finns nämndspecifika delar att förhålla sig till, så som exempelvis Föräldrabalken och sekretess.

Av stickprovskontrollerna som genomfördes framgick att nämnder/styrelsen, förutom kultur- och fritids- och samhällsbyggnadsnämnden, återrapporterar delegationsbeslut vid nästkommande nämnde/styrelse. Dock kan vi inte uttala oss om socialnämnden fick

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

redovisat delegationsärendena vid nästkommande nämnd då det utifrån den dokumentation vi tagit del inte gick att utläsa om ärendena redovisades vid nästkommande nämnd eller ej.

Nämnder/styrelsen har med undantag för socialnämnden och överförmyndarnämnden fastställt hur beslut som fattats med stöd av delegation ska anmälas till nämnden enligt kommunallagen 6 kap. 40 §. Omvänt anser vi att det ska finnas en rutin som säkerställer att delegationsbeslut faktiskt återrapporteras till nämnden. Vi rekommenderar därför att tydlig rutin för återrapportering till nämnd/styrelse tas fram.

Det genomförs ingen uppföljning att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd. Generellt finns det en risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Anmärkningsvärt var att vi i vår granskning fann att flyktingsamordningen (samhällsbyggnadsnämnden) inte anmälde fattade delegationsbeslut till nämnden. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras årligen. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att;

- utse ersättare till ordinarie delegat.
- säkerställa att hänvisning till delegationspunkt/ärende framgår av delegationsbeslut.
- säkerställa att social- och överförmyndarnämnden efterlever kommunallagen 6 kap. 40 §.
- Säkerställa att det stödjande dokumentet *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs.
- ta fram nämndspecifik rutin för delegerade ärenden.
- säkerställa att samtliga delegationsbeslut delges nämnden/styrelsen vid nästkommande sammanträde.
- ta fram rutin för anmälan av delegationsbeslut till nämnd/styrelse.
- säkerställa och följa upp att samtliga delegationsbeslut anmäls till nämnd/styrelse.

Av respektive avsnitt i rapporten nedan framgår under rubriken *Bedömning* nämndernas/styrelsens specifika rekommendationer.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner kring delegationsbeslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Beslutsfattandet i kommuner är reglerat i kommunallagen. Ett beslut kan fattas i nämnd, styrelse eller på delegation. Delegation innebär att nämnden har delegerat till annan att fatta beslut i nämndens namn och med nämndens ansvar för beslutet. Nämnden kan delegera till utskott, ledamot, ersättare eller till anställd att fatta beslut på nämndens vägnar i visst, eller i viss grupp av ärenden. Dessutom får nämnden ge förvaltningschef rätt att vidaredelegera sin beslutanderätt till annan anställd inom kommunen.

Kommunallagen ger också anvisningar om vilka ärenden som inte får delegeras. Det är i första hand ärenden som handlar om mål, inriktning, omfattning och kvalitet inom verksamheterna. De beslut som fattas med stöd av delegation är juridiskt sett ett nämndbeslut.

Nämnden ska besluta i vilken omfattning anmälan av delegationsbeslut ska ske.

Revisorerna bedömer att det finns risker för att delegationsbestämmelserna inte efterlevs. I de fall beslut inte anmälts är det svårare att kontrollera om besluten har fattats på ett formellt sett riktigt sätt och besluten kan inte heller vinna laga kraft.

Med anledning av ovanstående har kommunens revisorer dragit slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens rutiner avseende delegationsbeslut behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har ändamålsenliga och rättssäkra rutiner för att säkerställa att delegationshanteringen efterlevs.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Är styrelse och nämndernas delegationsbestämmelser ändamålsenliga och uppfyller de kommunallagens krav?
  - Är delegationsordningarna tydliga vad avser vem som får fatta beslut?
  - Är delegationsordningarna tydliga vad delegaten får fatta beslut om?
  - Är delegationsordningarna tydliga avseende hur besluten skall anmälas?
- Finns fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation? Efterlevs dessa?
  - Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?
  - Hur återrapporteras beslut fattade på delegation till nämnden?
  - Hur följer nämnden upp delegationsbeslut?
  - Genomförs kontroller av att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

Granskningen avgränsas till att omfatta år 2019 samt avser kommunstyrelsen, socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden, miljö- och tillsynsnämnden, faststighets- och servicenämnden, samhällsbyggnadsnämnden, överförmyndarnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstemän samt stickprovskontroller av delegationsbeslut från respektive granskad nämnd/styrelse.

Samtliga nämnds- och styrelsesekreterare har faktakontrollerat rapporten.

3 Resultat av granskningen

Det grundläggande syftet med delegationen är att avlasta nämnderna, i första hand i fråga om rutinärenden. I 1991 års kommunallag vidgades det delegationsbara området, vilket betyder att nämnderna själva får besluta om delegation inom de ramar som lagen anger. Om en nämnd vill delegera sin beslutanderätt ska den klart ange vilken beslutanderätt som delegeras, och till vem beslutanderätten överläts. Delegationen kan framgå av en förteckning eller av ett särskilt beslut. Beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas till nämnderna. Nämnderna bestämmer formerna för anmälan.

En delegationsordning skall innehålla beslut. Ett beslut kan karakteriseras som ett ställningstagande i någon fråga. Ett beslut kan också i de flesta fall överklagas av någon rättslig instans. Därav vikten av att de anmäls/rapporteras till nämnden. Verkställighet är inte ett beslut/ställningstagande utan ett praktiskt handlande utifrån givna förutsättningar/tidigare fattade beslut. Det innebär alltså inget ställningstagande. En verkställighetsåtgärd kan därmed inte överklagas.

Kommunallagen (2017:725)

Allmänt om delegering

Enligt kommunallagen har de förtroendevalda det politiska ansvaret för verksamheten i sin helhet, dvs. beredning, beslut och genomförande. Möjligheten till delegering infördes i 1953 års kommunallag. Beslut enligt kommunallagens mening kan endast fattas av fullmäktige, nämnd, partssammansatt organ eller delegat.

Fullmäktiges delegering

Enligt 5 kap. 2 § kommunallagen (KL) får fullmäktige uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, förutom i de fall som framgår av 5 kap. 1 § KL. Beslutanderätt i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större betydelse får inte delegeras av fullmäktige. Fullmäktige kan inte delegera beslutanderätt direkt till andra organ än nämnderna.

Nämndernas delegering

En nämnd får uppdra till ett utskott, en ledamot eller en ersättare eller en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Regleringen av nämndernas delegering framgår av 6 kap. 37–40 §§ KL eller i speciallagstiftning. Det finns ett förbud mot så kallad blandad delegering. Blandad delegering är när en anställd och förtroendevald fattar beslut i förening. Vidare är det inte tillåtet att delegera ett helt verksamhetsområde till ett utskott eftersom utskottet då förvandlas till en nämnd. Därutöver kan en nämnd inte delegera till ett presidium om inte presidiet samtidigt är valt till ett utskott. Ytterligare en begränsning som finns är att det inte är tillåtet att delegera till flera tjänstemän i grupp. Flera personer bör inte heller ges rätt att besluta i samma typ av ärende.

Om en nämnd delegerar beslutanderätt ska den klart ange vilken beslutanderätt som delegeras och till vem som beslutanderätten överläts. Det är lämpligt att detta framgår

2020-04-20

av delegeringsförteckningen. Delegering kan också framgå av ett särskilt beslutsprotokoll.

Av 6 kap. 38 § KL framgår vilka ärenden som nämnden inte får delegera. Det gäller till exempel ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Intentionen är enligt kommunallagen att rätten att delegera inte får utnyttjas på ett sätt som kan rubba nämndernas övergripande ansvar för verksamheten. Däremot kan även icke rutinmässiga ärenden delegeras. En nämnd kan dock inte delegera till förvaltningschef att omdisponera medel inom av nämnden fastställd driftbudgetram. Detta då det får anses vara ett principiellt beslut.

Vidaredelegation av beslutanderätt

Beslut som delegerats till förvaltningschef kan, om nämnden så beslutar, vidaredelegeras av dessa till annan tjänsteman. Endast förvaltningschefen har denna möjlighet. Beslutanderätt som av förvaltningschefen delegerats till en annan tjänsteman kan således inte vidaredelegeras av den tjänstemannen till ytterligare en annan tjänsteman. Förvaltningschefens rätt att vidaredelegera måste utnyttjas på ett sådant sätt att nämnden alltid har vetskap om vem som har rätt att fatta beslut. Förvaltningschefens beslut om vidaredelegation skall därför anmälas till nämnden.

Delegering eller ren verkställighet

Gränsen mellan delegering och verkställighet har betydelse för frågan om beslut kan överklagas genom laglighetsprövning och om besluten måste anmälas. Med nämndbeslut avses beslut som fattas av nämnd eller av delegat med stöd av delegering från nämnd. Med verkställighet avses "beslut" som får fattas av anställd utan att de normalt anmäls till nämnden. Det rör sig då om ställningstaganden som utförs i det löpande arbetet. Någon tydlig gräns mellan de två beslutsformerna går inte att ange. Enligt 13 kap. 2 § KL kan nämndbeslut och delegeringsbeslut överklagas (laglighetsprövning) medan beslut som är ren verkställighet eller av förberedande art inte kan överklagas. Bestämmelserna anger dock inte vad som i praktiken är beslut och vad som är ren verkställighet. En gräns är att de beslut som fattas i det dagliga arbetet och som styrs av regler, riktlinjer och arbets- och rutinbeskrivningar är ren verkställighet och ingår i gruppen förvaltningsbeslut. Exempel på verkställighetsärenden är debitering av avgifter enligt fastställd taxa eller inköp av varor från leverantör där kommunen tecknat ramavtal.

Av regeringens proposition¹ gällande ny kommunallag framgår att den förändring som den kommunala verksamheten genomgår, genom ökad målstyrning och decentralisering, kan leda till att gränsen mellan ren verkställighet och delegering förskjuts. Fler åtgärder än tidigare kan komma att hänföras till ren verkställighet. I propositionen nämns exempel på vardagliga åtgärder som idag rättsligt sett är att anse som beslut och kan hänföras till ren verkställighet även om de innefattar ett visst mått av självständigt ställningstagande och inte bara är rent mekaniskt verkställande av beslut om det finns klara målsättningar för verksamheten. Det kan till exempel gälla interna frågor om

---

¹ Prop. 1990/91:117 sid. 204

inköp, fastighetsförvaltning och personaladministration då intresset av att överklaga genom laglighetsprövning normalt inte kan anses vara så stort.

Anmälan av delegationsbeslut

Samma formregler gäller för registrering av delegationsbeslut som för beslut fattade av en styrelse eller nämnd. Detta innebär att det ska finnas någon form av skriftlig dokumentation för de beslut som fattas med stöd av delegation. Alla beslut med stöd av uppdrag enligt 37 § ska enligt 6 kap. 40 § KL anmälas till den nämnd eller styrelse som delegerat beslutanderätten.

Beslut som fattas med stöd av vidaredelegation från förvaltningschef ska anmälas till förvaltningschefen. Något uttrycklig skyldighet för förvaltningschefen eller delegaten att vidareanmäla besluten till nämnden finns inte, men nämnden kan ställa sådana krav som villkor för att godkänna vidaredelegering.

Utebliven anmälan påverkar inte det fattade beslutets giltighet men däremot vinner beslutet inte laga kraft om klagotiden inte löpt ut, vilket förutsätter en anmälan till nämnden.

3.1 Styrande- och stödjande dokument

Dessa beskrivs närmare under respektive nämnd/styrelse avsnitt. Utöver nämndernas/styrelsens fastslagna delegationsordningar/delegationsbestämmelser, vilka beskrivs närmare nedan under avsnitt 3.2, finns det kommunövergripande stödjande dokumentet *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*². Dokumentet gäller för tjänstepersoner som arbetar med ärendehantering.

För kommunstyrelsen finns även en styrelsespecifik rutin framtagen. Denna beskrivs utförligare under avsnittet kommunstyrelsen, 3.2.8, nedan.

Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok

Registrering av ärende

Inom Piteå kommun registreras, enligt *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*, ärenden för verksamhetsprocesser som kräver ett beslut, utgör en del i ett uppdrag, projekt, utredning, delegationsbeslut eller tecknande av ett avtal m.m. Detta innebär att ärendehandboken inte enbart är till för politiska beslut utan även gäller ärenden som med stöd av delegation beslutas av behörig tjänsteperson. Alla sådana ärenden ska registreras och beslut dokumenteras, såväl avslag som beviljande.

Registrator registrerar beslutet och anmäler det till nästkommande nämndsamtning. När beslutet registreras klassificeras det som ett delegationsbeslut. Syftet med att anmäla besluten är att de ska registreras och att nämnden ska få information om och kunna kontrollera de beslut som fattats i nämndens namn. I och med att ett beslut anmälts till nämnden och anslagits på kommunens anslagstavla börjar besvärstiden

² Kommunchef 2018-12-07, Dnr 18KS398

löpa, den tidsperiod en medborgare har möjlighet att överklaga beslutet genom laglighetsprövning. Om beslutet aldrig anmäls kan beslutet prövas och eventuella åtgärder åläggas nämnden i evinnerlig tid.

Hantering av handlingar

Ett delegationsbeslut måste enligt anvisningen dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten. Delegationsbeslut ska dokumenteras kortfattat och utgör en handling i ett ärende. I ärendehanteringssystemet, Platina, finns dokumentmallar för delegationsbeslut som ska användas. Handläggare ansvarar för detta och meddelar registrator att beslut tagits.

Beslut

Av anvisningen framgår att det finns tre typer av beslut: politiska beslut, delegationsbeslut och verkställighetsbeslut.

Politiska beslut kan tas i nämnd, kommunstyrelse eller kommunfullmäktige. Delegationsbeslut tas av behörig tjänsteperson/delegat utifrån delegationsbestämmelsen. För att få laga kraft ska dessa delges nämnden.

Handläggaren tar ställning till vilken beslutsinstans som ska fatta beslut i ärendet och tillsammans med nämndens sekreterare planeras och föreslås till vilket sammanträde ärendet ska tas upp.

3.1.1 Bedömning – Styrande- och stödjande dokument

Vi anser att det är bra att *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* finns på plats. Av anvisningen framgår det tydligt att ett delegationsbeslut måste dokumenteras kortfattat, vara skriftligt, undertecknas av delegaten samt att de mallar som finns i ärendehanteringssystem ska användas.

3.2 Nämnderna/styrelsens delegationsordningar

Samtliga nämnder/styrelse har beslutat om nämnd-/styrelsespecifik delegationsordning alternativt delegationsbestämmelse. Nedan beskrivs respektive nämnd/styrelse närmare.

3.2.1 Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning, *Delegationsordning för barn- och utbildningsnämndens beslutanderätt*³, reviderades senast 2019-09-25.

Av delegationsordningen framgår inledningsvis bland annat vad delegation innebär, förutsättningar för nämndens delegationsrätt, vad nämnden inte kan vidaredelegera, vem som kan delegeras till, vidaredelegation, skillnad på verkställighet och delegation, ersättare samt anmälan om delegationsbeslut.

---

³ BUN, fastställd 2011-09-07, senast reviderad 2019-09-25 § 115

2020-04-20

Rutin

Det finns rutiner för hantering av delegationsbeslut i delegationsordningen. I eget avsnitt *Rutin för delegationsbeslut* fastslås att det i princip gäller samma formregler för delegationsbeslut som för nämndbeslut, vilket innebär att det alltid skall finnas någon form av skriftlig dokumentation för de beslut som fattas med stöd av delegation.

Vidare beskrivs att beslut alltid fattas i nämndens namn, inte av funktionen. Funktionen rektor/förskolechef etc. anges i underskriften.

Avslagsbeslut måste motiveras. Besvärshänvisning eller information om laglighetsprövning bifogas beroende på ärendetyp. Förvaltningsbesvär utesluter laglighetsprövning.

Kopia av beslutet expedieras på delegatens ansvar till den som berörs av beslutet. Originalet förvaras i akten vilket kan vara hos delegat på lokal nivå eller hos central administration. Delegat på lokal nivå skickar kopia av beslutet till barn- och utbildningsnämnden. För delegat inom central administration lämnas original till nämnden för arkivering i akt vilket ombesörjs av nämndsekreterare.

Delegationsbeslutet anmäls till nämnden nästkommande sammanträde. Handlar det om beslut där beslutanderätten vidaredelegerats av förvaltningschef ska anmälan som minst ske till förvaltningschef.

Nämndsekreteraren diarieför besluten under respektive delegats ärendenummer. Registreringen genererar en diarielista.

Nämndsekreteraren anger löpande årlig numrering på beslutet för att underlätta beslutens sökbarhet.

Nämndsekreteraren skriver in periodens senaste beslut i barn- och utbildningsnämndens protokoll.

Beslut, rutiner och uppföljning

Delegationsordningen fastslår vilken funktion så som förvaltningschef, rektor, ekonom etc. som får fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om ofta kopplat till lagar, författningar och förordningar så som exempelvis skollagen, kommunallagen etc.

Vidare framgår det att av delegationsordningen eller av annan förteckning ska det klart framgå vem som träder in i viss delegats ställe vid delegatens frånvaro. Delegationsordningen fastslår att rektor ersätts vid frånvaro av ställföreträdare enligt särskilt beslut samt att barn- och utbildningsnämndens ordförande ersätts vid frånvaro av nämndens vice ordförande. Utöver rektor och ordförande framgår det inte vem som har rätt att ersätta den ordinarie delegaten.

Delegationsordningen fastslår tydligt att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till barn- och utbildningsnämndens nästkommande möte.

När ett ärende som behöver ett delegationsbeslut inkommer skrivs ett delegationsbeslut av delegaten. Delegaten skickar beslutet till en av de två utsedda handläggarna.

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

Handläggarna lägger in delegationsbeslutet som en bilaga till nästkommande nämndsammanträde, alla delegationsbeslut samlas i en egen mapp. Vid intervju framkom att handläggarna kände sig trygga med hanteringen av ärendena.

Företrädare för verksamheten uppgav att det i barn- och utbildningsnämnden fattas ett stort antal delegationsbeslut årligen men att dessa troligtvis inte är samtliga delegationsbeslut som fattats under året. Att det finns flertalet delegater som sällan tar beslut med stöd av delegationsordningen alternativt att medarbetaren inte vet att det är ett delegationsärende kan vara orsaker till att det kan saknas delegationsbeslut. För att sprida kunskap gällande delegationsbeslut behandlas delegationsordning på exempelvis rektorsträffar. När delegationsordningen revideras skickas den till samtliga berörda via mail.

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmälts till nämnden.

Stickprov

För år 2019 togs 443 delegationsbeslut. Vi har inom ramen för denna granskning kontrollerat december och januari 2019 nämndbeslut samt tillhörande underlag för delegation. Utifrån dessa har vi plockat ut tre ärenden för närmare kontroll. Stickproven registrerades på ett korrekt sätt.

De stickprovskontrollerade delegationsbesluten anmäldes till nämnden på nästkommande sammanträde under egen beslutspunkt, *Delegationsbeslut*. Delegationsärendena innehöll i två av tre fall hänvisning till delegationspunkt i delegationsordningen.

Ett delegationsbeslut måste enligt *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten. Två av tre stickprov var inte undertecknade dock framgick det av underlaget vem som beslutat samt vilken funktion denna hade.

Sammanställning

Barn och utbildningsnämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	443
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	JA
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	DELVIS

Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	DELVIS
Åtterrapporerar delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	JA
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ

3.2.1.1 Bedömning – Barn- och utbildningsnämnden

Av delegationsordningen framgår att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till barn- och utbildningsnämnden på nästkommande sammanträde, vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. Utöver rektor och ordförande framgår det inte vem som har rätt att ersätta den ordinarie delegaten. För att bygga bort sårbarhet menar vi att det i de flesta fall behöver finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat för samtliga delegationspunkter/ärenden.

Vi konstaterar att stickproven registrerats på ett korrekt sätt och att de rapporterades till nämnden vid nästkommande sammanträde. Däremot saknades hänvisning till delegationspunkt i ett fall och underskrift i två fall. För att inget tvivel ska uppstå gällande på vilken delegationspunkt som delegationsbeslut tagits på anser vi att hänvisning till delegationspunkt tydligt bör framgå i varje delegationsbeslut. Vi rekommenderar nämnden att säkerställa att delegationspunkt framgår av fattat delegationsbeslut samt att *Anvisningarna för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs vad gäller undertecknande av delegationsbeslut.

Generellt finns det en risk för att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras årligen. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Vi noterar dock att det i delegationsordningen hänvisas till fel lagrum i avsnittet *Vem kan man delegera till?*

3.2.2 Socialnämnden

Socialnämndens delegationsordning, *Delegationsbestämmelser för socialnämnden*⁴, reviderades 2019-12-18.

Av nämndens delegationsordning framgår bland annat allmänna regler om delegation, begränsningar i kommunal- och socialtjänstlagen, anmälan till nämnd samt skillnad mellan verkställighet och beslut.

Beslutanderätten för delegat omfattar enligt fastställd delegationsordning även vikarie eller ställföreträdare. Om ordinarie delegat (inklusive vikarie och ställföreträdare) har

⁴ SN 2019-12-18, Dnr 19SN71

förfall och beslut inte kan dröja ska ärendet avgöras av delegatens närmsta chef om inget annat anges under respektive punkt.

Beslut, rutiner och uppföljning

Delegationsordningen fastställer vilken funktion så som förvaltningschef, avdelningschef, handläggare etc. som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om i respektive ärende, ofta kopplat till lagrum.

För ett fåtal ärenden/punkter framgår det vem som explicit har rätt att ersätta den ordinarie delegaten. Dock framgår det av den inledande texten i *Delegationsbestämmelser för socialnämnden* att om ordinarie delegat (inklusive vikarie och ställföreträdare) har förfall och beslut inte kan dröja ska ärendet avgöras av delegatens närmsta chef om inget annat anges under respektive punkt i delegationsordningen.

Socialnämnden har inte fastslagit nämndspecifika regler/rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation. Däremot hänvisar företrädare för verksamheten till *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* där visst stöd går att finna.

Av delegationsordningen framgår det inte tydligt i vilken utsträckning delegationsbeslut ska anmälas till nämnden.

Administratörerna på socialförvaltningen tar ut listor på delegationsbeslut som beslutats månaden innan aktuell nämnd från verksamhetssystemet. Dessa listor lämnas till nämndsekretariatet för vidarehantering till det aktuella nämndsmötet. Om administratörer eventuellt skulle glömma att lämna lista över delegationsbeslut efterfrågas dessa av nämndsekretariatet. De handlingar/bilagor som avses i protokollen är sekretessärenden och tas med till nämndssammanträdet i en pärm som ledamöterna har möjlighet att titta i.

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmälts till nämnden. Enligt verksamhetsföreträdare förutsätts att systemet fungerar.

Stickprov

År 2019 fanns det 22 466 delegerade beslutsärenden. Vi har närmare granskat protokoll avseende delegationsbeslut för januari och december 2019. De handlingar/bilagor som avses i protokollen är sekretessärenden som tas med till nämndssammanträdet i en pärm som ledamöterna då möjlighet att titta i.

Det redovisas inga delegationsbeslut i enlighet med *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* till nämnden.

Sammanställning

Socialnämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	22 466
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	JA

Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	NEJ
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	..5
Finns hänvisning till delegationspunkt?	..6
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	..7
Återrapporteras delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	..8
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ

3.2.2.1 Bedömning – Socialnämnden

Utöver vad den kommungemensamma *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* stipulerar saknas det nämndspecifika regler/rutiner för beslut som fattas med stöd av delegation för socialnämnden. Av anvisningen framgår inte hur hantering av delegationsbeslut som fattats utifrån sekretess ska hanteras. Socialnämnden har en betydande mängd sekretessärenden som tas på delegation varför det är av stor vikt att tydliggöra hur dessa ska hanteras explicit vilket inte framgår av *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* eller av delegationsordningen. Vi anser att det bör finnas nämndspecifika rutiner för hantering av delegationsbeslut och rekommenderar därför nämnden att säkerställa att rutin för delegationsbeslut finns. Detta kan med fördel ingå som en del i delegationsordningen (se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås).

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav dock saknas i vilken utsträckning delegationsbeslut ska anmälas nämnden (Kommunallagen kap. 6 § 40) Vi konstaterar att detta inte tydligt framgår av nämndens delegationsordning och rekommenderar därför socialnämnden att tydliggöra hur delegationsbeslut ska anmälas till nämnden.

Det saknas redovisade delegationsbeslut i enlighet med *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*. Då hantering av delegationsbeslut redovisas i sammanställd form kan vi inte bedöma om; beslutet registrerats på korrekt sätt, det finns hänvisning till delegationspunkt, beslutet undertecknats av behörig delegat. Då vi inte kunnat ta del

⁵ Ej möjligt att bedöma utifrån underlagen vi tagit del av.

⁶ Skapas inga delegationsunderlag/beslut i enlighet med *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*. Ej möjligt att bedöma utifrån underlagen vi tagit del av.

⁷ Skapas inga delegationsunderlag/beslut i enlighet med *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*. Ej möjligt att bedöma utifrån underlagen vi tagit del av.

⁸ Ej möjligt att bedöma utifrån underlagen vi tagit del av.

av delegationsbeslut inom socialnämndens verksamhetsområde rekommenderar vi socialnämnden att se över spårbarheten i delegationsbeslut.

Det finns alltid en risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

3.2.3 Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens delegationsordning, *Delegationsbestämmelser kultur- och fritidsnämnden*⁹, reviderades senast 2018-10-16.

I kultur- och fritidsnämndens delegationsordning tydliggörs vad som menas med delegering, syftet med delegering, delegater, anmälan om delegationsbeslut, vilka ärenden som inte får delegeras, skillnad mellan verkställighet och delegationsbeslut, styrande dokument samt ersättare för delegat.

Beslut, rutiner och uppföljning

Delegationsordningen tydliggör vilken funktion så som förvaltningschef, avdelningschef, enhetschef, arbetsutskott etc. som har rätt att fatta beslut på delegation i respektive ärende. Vidare framgår tydligt vad delegaten får fatta beslut om.

Av delegationsordningen framgår för ett fåtal ärenden/punkter vem som explicit har rätt att ersätta den ordinarie delegaten. I den inledande texten fastslås att det är lämpligt att utse ersättare för en delegat. Ersättaren kan gå in vid förfall för delegaten exempelvis vid sjukdom eller semester.

Delegationsordningen fastslår att beslut som fattas på delegation ska anmälas till kultur- och fritidsnämnden vid nästa nämndssammanträde. I den kommungemensamma *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* finns visst stöd avseende regler och rutiner för anmälan av delegationsbeslut. Utöver anvisningen finns det för nämnden inga fastställda nämndspecifika regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation.

Hantering av delegationsbeslut behandlas olika beroende på ärende. Vissa delegationsbeslut beslutas löpande av verksamheten andra ärenden bereds i samtal med förvaltningschef innan beslut tas. För att fånga in att samtliga delegationsärenden kommer till nämnden skickar nämndsekreterare ut påminnelse till handläggarna med fråga om det finns nya delegationsbeslut som ska med för delgivning till nämnden. Det förekommer även att delegationsärenden tas upp som information på förvaltningens ledningsgruppsmöten. Företrädare för verksamheten uppgav att om delegationsärendena inkommer i tid kommer det med på dagordningen.

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmäls till nämnden.

---

⁹ KFN, upprättad 2004-11-29, senast reviderad 2018-10-16 § 55

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

Stickprov

För år 2019 fattades 57 beslut på delegation. December och januaris protokoll gällande delegationsbeslut 2019 kontrollerades närmare och utifrån dessa plockades två ärenden ut för närmare kontroll.

Av protokoll framgår att åtta ärenden (daterat mellan 2019-02-05 – 2019-11-05) anmäldes som delegationsbeslut vid december sammanträdet. De stickprovskontrollerade delegationsbesluten anmäldes därmed inte till nämnden vid nästkommande sammanträde. Däremot redovisades beslut fattade på delegation under egen beslutspunkt i protokollet, *Redovisning av delegationsbeslut 2019*. Delegationslistan (där samtliga åtta ärenden ingår) redogör för vilken beslutspunkt i delegationsordningen som beslut om delegation fattas på. Dock saknas beslutspunkt för ett av de stickprovskontrollerade ärendena.

Enligt *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* måste ett delegationsbeslut dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten. Delegationsbeslut ska även dokumenteras kortfattat och utgör en handling i ett ärende. Det saknades skriftlig delegationshandling för de stickprovskontrollerade ärendena, således saknades även underteckning av delegaten.

Sammanställning

Kultur och fritidsnämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	57
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	NEJ ¹⁰
Finns hänvisning till delegationspunkt?	NEJ ¹¹
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	NEJ
Åtterrapporerar delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	NEJ
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ

¹⁰ Saknas dokumenterad handling

¹¹ Underlag för delegationsbeslut saknas, dock framgår det av sammanställning i vissa fall vilken delegationspunkt som åberopas

Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ
---	-----

3.2.3.1 **Bedömning – Kultur- och fritidsnämnden**

Av delegationsordningen framgår vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. Trots att det i ingressen av delegationsordningen fastslås att det är lämpligt att utse ersättare för en delegat är det endast i ett fåtal ärenden/punkter fastslaget vem som har rätt att ersätta den ordinarie delegaten. Utifrån bland annat sårbarhetsperspektivet är viktigt att i de flesta fall finns utsedd ersättare till ordinarie delegat. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Utöver vad den kommungemensamma *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* stipulerar saknas det nämndspecifika regler/rutiner för beslut som fattas med stöd av delegation. Vi anser att det bör finnas nämndspecifika rutiner för hantering av delegationsbeslut. Rutin kan med fördel ingå som en del i delegationsordningen (se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås).

Vi konstaterar att stickproven saknar beslutsunderlag från delegaten, följaktligen saknas även underskrift och hänvisning till delegationspunkt/ärende i delegationsbeslutet. Vi rekommenderar nämnden att säkerställa efterlevnad av *Anvisningarna för ärendeprocessen, Ärendehandbok* dvs. att samtliga delar som ska ingå i ett delegerat ärende ingår.

Vidare konstaterar vi att nämnden enligt fastslagen delegationsordning ska anmäla beslut som fattas på delegering till nämndens nästkommande sammanträde. Av stickprovskontrollerna framgick att så ej skett. Då det finns en uppenbar risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed då inte är giltiga anser vi att nämnden ska genomföra uppföljning av delegationsbeslut. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan. Vi uppmanar vi nämnden att säkerställa att samtliga delegationsärenden anmäls till nämndens nästkommande sammanträde enligt fastslagen delegationsordning.

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Dock noterar vi att lagrum gällande förvaltningslagen i delegationsordningen inte är korrekt, avseende ärendet 1e samt 1f.

3.2.4 **Miljö- och tillsynsnämnden**

Miljö- och tillsynsnämndens delegationsordning, *Delegationsbestämmelser för Miljö- och tillsynsnämnden*¹², reviderades senast 2019-11-27 § 68.

Av nämndens delegationsordning framgår vad som menas med delegering, syftet med delegering, delegater, anmälan om delegationsbeslut, vilka ärenden som inte får delegeras, skillnad mellan verkställighet och delegationsbeslut och styrande dokument.

¹² MTN, upprättad 2015-01-16 § 6, senast reviderad 2019-11-27 § 68

Beslut, rutiner och uppföljning

Delegationsordningen stipulerar vilken funktion så som förvaltningschef, avdelningschef, alkoholhandläggare, miljöinspektör, livsmedelsinspektör, arbetsutskott etc. som har rätt att fatta beslut på delegation i respektive ärende. Vad delegaten får fatta beslut om framgår tydligt. Av delegationsordningen framgår för vissa delegationsärenden/punkter vem som explicit har rätt att ersätta den ordinarie delegaten dock saknas ersättare för merparten av delegerade ärenden/punkter.

Delegationsordningen fastslår att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till miljö- och tillsynsmännens nästkommande möte. I den kommungemensamma *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* finns visst stöd avseende regler och rutiner för anmälan av delegationsbeslut. Utöver anvisningen finns det för nämnden inga fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation.

I verksamhetssystemet Ecos (miljö- och hälsoskydd) är delegationsbesluten kodade så att de går att söka ut och få med till delegationslistorna. Kodningen sker i och med att handläggaren väljer en av beslutsmallarna i systemen. Handläggarna behöver inte göra någon särskild handpåläggning för att delegationsbesluten ska komma med i listorna vid utsökning. Besluten tas löpande och det går att utläsa om något beslut fallit bort/inte kommit med. Nämndsekreterare söker ut delegationsbeslutslistor enligt ett visst datumintervall, utifrån stoppdatum för nya ärenden till nämnden. Nämndsekreteraren diarieför listorna i ett fast ärende/samlingsärende och ärendet läggs in på nästkommande nämndsammanträde.

För att säkerställa att samtliga fattade delegationsbeslut delges nämnden på nästkommande sammanträde har nämndsekreteraren en checklista med noteringar om vilka datumintervall som ska sökas ut i verksamhetssystemen.

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmälts till nämnden.

Stickprov

År 2019 fattades det 35 beslut på delegation. Vi har inom ramen för denna granskning kontrollerat nämndbeslut från januari och december 2019 med tillhörande underlag för delegation. Utifrån dessa har vi plockat ut två ärenden för närmare kontroll.

Stickproven anmäldes till nästkommande nämnd och beslut togs under egen punkt i protokollet, *Delegationsbeslut*.

Av det första stickprovet framgick inte vilken delegations punkt som delegationsbeslutet fattats på. Delegationsbeslutet var inte heller signerat dock framgick det vem som fattat delegationsbeslutet samt dennes funktion. Det andra stickprovet hänvisade till delegationspunkter som delegationsbeslutet fattats med stöd av samt att beslutet var under-tecknat av, enligt delegationsordningen, behörig delegat.

Sammanställning

Miljö och tillsynsnämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	35
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	DELVIS
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	DELVIS
Återrapporteras delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	JA
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ

3.2.4.1 Bedömning – Miljö- och tillsynsnämnden

Av delegationsordningen framgår att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till miljö- och tillsynsnämnden på nästkommande möte, vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. För att motverka sårbarhet avseende delegationsbeslut menar vi att det i de flesta fall behöver finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat vilket inte idag finns fastslaget i delegationsordningen. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Vi anser att det bör finnas nämndspecifika rutiner för hantering av delegationsbeslut. Rutinen kan med fördel vara en del i den befintliga delegationsordningen (se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås).

Enligt *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* måste samtliga delegationsbeslut dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten. Vid stickprovskontroll kunde vi konstatera det saknades signering av delegationsbeslut. Vidare konstaterar vi att stickproven registrerats på ett korrekt sätt då de rapporterades till nämnden vid nästkommande sammanträde. Däremot saknades hänvisning till vilken delegationspunkt som åberopas i ett fall. För att inget tvivel ska uppstå gällande vilken delegationspunkt som delegationsbeslut tagits med stöd av anser vi att hänvisning till delegationspunkt bör framgå av varje delegationsbeslut. Vi rekommenderar därför nämnden

att säkerställa att hänvisning till delegationspunkt framgår av samtliga delegationsbeslut samt att *Anvisningarna för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs vad gäller undertecknande av delegat.

Det finns alltid en risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras årligen. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Dock noterar vi att det i delegationsordningen under avsnittet *Anmälan av beslut* hänvisas till fel paragraf i kommunallagen.

3.2.5 Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämndens delegationsordning, *Delegationsbestämmelser för Samhällsbyggnadsnämnden*¹³, reviderades senast 2020-01-16 § 6.

Nämndens delegationsordning fastslår vad som menas med delegering, syftet med delegering, delegater, anmälan om delegationsbeslut, vilka ärenden som inte får delegeras, skillnad mellan verkställighet och delegationsbeslut och styrande dokument.

Beslut, rutiner och uppföljning

Av nämndens delegationsordning framgår vilken funktion så som förvaltningschef, mark- och exploateringshandläggare, trafikplanerare, arbetsutskott etc. som har rätt att fatta beslut på delegation i respektive ärende. Vidare framgår för merparten av delegationsärenden/punkter vem som explicit har rätt att ersätta den ordinarie delegaten dock saknas ersättare för ett fåtal av delegationsärenden/punkter.

Delegationsordningen fastslår att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till samhällsbyggnadsnämndens nästkommande möte. I den kommungemensamma *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* finns visst stöd avseende regler och rutiner för anmälan av delegationsbeslut. Utöver anvisningen finns det för nämnden inga fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation.

Handläggarna inkommer med listor på delegationsärenden till nämndsekreteraren. Nämndsekreteraren söker därefter från verksamhetssystemen fram beslut som fattats på delegation och tar dessa till nämnden.

När en tjänsteperson handlagt och fattat ett beslut på delegation expedieras beslutet till berörd part. Beroende på vilken verksamhet inom samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområde som fattat delegationsbeslutet ser redovisningen till nämnden olika ut.

I verksamhetssystemet ByggR (planer, bygglov) är delegationsbesluten kodade så att de går att söka ut och få med till delegationslistorna. Kodningen sker i och med att handläggaren väljer en av beslutsmallarna i systemen. Handläggarna behöver inte göra någon särskild handpåläggning för att delegationsbesluten ska komma med i listorna vid utsökning. Besluten tas löpande och det går att utläsa om något beslut fallit bort/inte kommit med. Nämndsekreterare söker ut delegationsbeslutslistor enligt ett

¹³ SBN, upprättad 2015-01-13 § 14, senast reviderad 2020-01-16 §6

2020-04-20

visst datumintervall, utifrån stoppdatum för nya ärenden till nämnden. Nämndsekreteraren diarieför listorna i och ett fast ärende/samlingsärende ärendet läggs in på nästkommande nämndsammanträde.

För markärenden, vuxenutbildningen och trafik (parkeringstillstånd för rörelsehindrade) är det upp till varje beslutsfattare att skriva in besluten manuellt i en egen lista som respektive handläggare ansvarar för att skicka till nämndsekreterare i samband med stopptiden för nya ärenden till nämnd. Det är en begränsad grupp personer som fattar delegationsbeslut för vuxenutbildningen och trafik. Nämndsekreteraren tar emot listor via e-post och diarieför dessa och ärendet läggs in på nästkommande nämndsammanträde.

För trafikärenden (dock inte parkeringstillstånd för rörelsehindrade) ”pekar” administratör digitalt ut vilken nämnd besluten anmäls till och anger delegationspunkt i beslutets digitala handlingskort. Nämndsekreterare söker ut beslut enligt ett visst datumintervall. Denna utsökning sker i samband med att nämndsekreteraren lägger till delegationsbesluten i kallelsen till nämnd, som egen ärendepunkt, dvs. de diarieförs inte som någon beslutslista i ett fast ärende utan det skapas en lista av nämndsekreteraren i själva handpåläggningen av kallelsen.

Flyktingsamordningen fattar delegationsbeslut men dessa har enligt uppgift inte delgetts nämnden.

Det är handläggarens ansvar att inkomma med sina listor över delegerade ärenden i de fall de har personliga och manuella listor. Handläggare har fått information och kalenderinbjudningar om när stoppdatum för inlämning är. För att säkerställa att fattade delegationsbeslut delges nämnden på nästkommande sammanträde har nämndsekreteraren en checklista med noteringar om vilka datumintervall som ska sökas ut i verksamhetssystemen. Dock gäller detta enbart för de listor som nämndsekreteraren söker ut i verksamhetssystemen.

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmälts till nämnden.

Stickprov

812 ärenden beslutades med hänvisning till delegation år 2019. Vi har kontrollerat nämndbeslut från januari och december 2019 samt tillhörande underlag för delegation. Utifrån dessa har vi plockat ut två ärenden för närmare kontroll.

De stickprovskontrollerade delegationsbesluten anmäldes till nämnden på nästkommande sammanträde under egen beslutspunkt, *Delegationsbeslut*. Delegationsärendena innehöll inte hänvisning till delegationspunkt i delegationsordningen.

Ett delegationsbeslut måste enligt *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten. Ett av de två stickproven var inte undertecknade dock framgick det av underlaget vem som beslutat samt vilken funktion denna hade.

Sammanställning

Samhällsbyggnadsnämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	812
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	NEJ
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	DELVIS
Återrapporteras delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	DELVIS
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ

3.2.5.1 Bedömning - Samhällsbyggnadsnämnden

Av delegationsordningen framgår att samtliga delegationsbeslut ska anmälas till samhällsbyggnadsnämndens nästkommande möte, vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. För att bygga bort sårbarhet gällande delegerade beslut menar vi att det i de flesta fall behöver finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat. I samhällsbyggnadsnämndens delegationsordning saknas ersättare för ett fåtal delegationsärenden/punkter. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Det bör finnas nämndspecifik rutin för hantering av delegationsbeslut. Rutin kan med fördel vara en del i den befintliga delegationsordningen (se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås). Vi rekommenderar nämnden att besluta om nämndspecifika rutiner för hantering av delegationsbeslut.

Vi konstaterar att stickproven registrerats på ett korrekt sätt då de rapporterades till nämnden vid nästkommande sammanträde i egen punkt på dagordningen, *Delegationsbeslut*. Det saknades hänvisning till delegationspunkt i båda fallen och underskrift i ett av fallen. För att inget tvivel ska uppstå gällande vilken delegationspunkt som delegationsbeslut tagits med stöd av anser vi att hänvisning till delegationspunkt bör

framgå i varje delegationsbeslut. Vi rekommenderar nämnden att säkerställa att delegationspunkt framgår av fattat delegationsbeslut samt att *Anvisningarna för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs vad gäller undertecknande av delegat.

Att inte Flyktingsamordningen anmäler fattade delegationsbeslut till nämnden menar vi är anmärkningsvärt. Delegationsbeslut som inte anmälts till nämnd är ogiltiga. Vi uppmanar nämnden att skyndsamt se över redan fattade delegationsbeslut kopplat till flyktingsamordning för att rättssäkra besluten. Vidare uppmanar vi nämnden att framgent säkerställa att samtliga delegerade ärenden delges nämnden.

Det finns alltid en risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras årligen. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Vi noterar dock att det i delegationsordningen under avsnittet *Anmälan av beslut* hänvisas till fel § i kommunallagen.

3.2.6 Fastighets- och servicenämnden

Fastighets- och servicenämndens delegationsordning, *Delegationsbestämmelser för Fastighets- och servicenämnden*¹⁴, reviderades senast 2018-11-06.

Delegationsordningen innehåller rubriker så som vad som menas med delegering, delegater, anmälan av delegationsbeslut, ärenden som inte får delegeras skillnaden mellan verkställighet och beslut samt styrande dokument.

Beslut, rutiner och uppföljning

Delegationsordning fastslår vilken funktion så som förvaltningschef, avdelningschef, controller, ordförande etc. som har rätt att fatta beslut på delegation i respektive ärende. Vad delegaten får fatta beslut om framgår tydligt. Vidare framgår för vissa delegationsärenden/punkter vem som explicit har rätt att ersätta den ordinarie delegaten dock saknas ersättare för vissa delegationsärenden/punkter.

Fastighets- och servicenämnden har utsett förvaltningschef som ersättare vid ordinarie delegats förfall dock framgår det inte av delegationsordningen vem som ersätter förvaltningschefen.

Delegationsordningen fastslår att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till fastighets- och servicenämnden nästkommande möte. Av den kommungemensamma *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* finns visst stöd avseende regler och rutiner för anmälan av delegationsbeslut. Utöver anvisningen finns det för fastighets- och servicenämnden inga fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation.

Enligt uppgift pågår det ett arbete med att uppdatera och förtydliga delegationsbestämmelserna. Ambitionerna är att delegationsbestämmelserna ska bli tydligare och säkerställa att alla beslut som fattas med stöd av delegation formaliseras i delegationsbeslut.

¹⁴ FSN, upprättad 2015-01-22 § 2, senast reviderad 2018-11-06 § 75

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmälts till nämnden.

Stickprov

Av de 16 delegationsbesluten som tagits under år 2019 valdes två ut för närmare granskning, ett ärende från januari respektive ett från december.

Av de två stickproven som valts ut framgick tydligt av vad det delegerade ärendet avsåg, hänvisning till delegationspunkt samt vem som var delegat. Tillhörande underlag var i samtliga delar tydliga. Delegaten som undertecknat delegationsbeslutet var korrekt enligt fastställd delegationsordning. De stickprovskontrollerade delegationsbesluten anmäldes till nämnden på nästkommande sammanträde under egen beslutspunkt, *Redovisning av delegationsbeslut*.

Sammanställning

Fastighets och servicenämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	16
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS ¹⁵
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	JA
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	JA
Återrapporteras delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	JA
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ

3.2.6.1 Bedömning – Fastighets- och servicenämnden

Delegationsordningen stipulerar att samtliga delegationsbeslut ska anmäls till nämnden på nästkommande möte. Vidare framgår vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. För att bygga bort sårbarhet

¹⁵ Det finns en generell punkt i delegationsordningen vilken stipulerar "Rätt att vid förfall för angiven tjänstemannadelegat utöva den delegerande beslutanderätten"

2020-04-20

gällande delegationsbeslut menar vi att det i de flesta fall bör finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Vi anser att det bör finnas nämndspecifika rutiner för hantering av delegationsbeslut. Rutinen kan med fördel vara en del i den befintliga delegationsordningen (se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås).

Vår bedömning är att båda de stickprovskontrollerade ärendena hanterats korrekt och med transparens.

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Dock är vår bedömning att finns det skäl att se över delegationsordningen bland annat utifrån att det finns exempelvis arbetsuppgifter som anses som verkställighet men ingår i delegationsordningen.

3.2.7 Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens delegationsordning, *Delegationsordning för gemensam Överförmyndarnämnd för Piteå och Älvsbyns kommuner*¹⁶, reviderades senast 2019-12-12.

Överförmyndarnämndens verksamhet styrs bland annat av Föräldrabalken (FB). De beslut som fattas för nämnden har därmed sitt stöd i Föräldrabalkens lagstiftning vilket innebär att beslut i ett ärende enligt Föräldrabalken som har fattats på delegation inte behöver anmälas för nämnden i enlighet med 19 kap. 14 § Föräldrabalken.

Detta innebär att det inte är många beslut som fattas på delegation och som ska återrapporteras till nämnden. Nämnden har dock i delegationsordningen bestämt att vissa beslut som fattas på delegation ändå ska anmälas till nämnden. Av fastslagen delegationsordning framgår att det är nio ärenden som ska anmälas till nämnden. Utöver dessa finns det ytterligare fyra ärenden som ska anmälas om de överstiger tre prisbasbelopp.

Beslut, rutiner och uppföljning

Av delegationsordningen framgår vilken funktion så som administratör, handläggare, ordförande etc. som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om.

Hur beslut ska anmälas till nämnd framgår inte tydligt av delegationsordningen. Däremot hänvisar företrädare för verksamheten till *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* där det framgår att "Registrator registrerar beslutet och anmäler det till nästkommande nämndsammanträde". Utöver anvisningen finns det för överförmyndarnämnden inga fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation.

¹⁶ ÖFN, upprättad 2013-08-14, senast reviderad 2019-12-12

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

De fem personer som idag fattar beslut med stöd av delegation anmäler enligt företrädare för verksamheten ärendena till nämnden. Det genomförs inga kontroller att samtliga fattade delegationsbeslut anmälts till nämnden. Företrädare för verksamheten framhöll att det alltid finns en möjlig risk att ärenden inte redovisas för nämnden.

Verksamhetsföreträdare uppgav att när handläggare/administratör/ordförande har fattat ett delegationsbeslut som ska anmälas till nämnden tas kopia på beslutet och sätts in i separat pärm. Sekreterare i nämnden tar med pärmen och återrapporterar besluten vid nästkommande sammanträde. Detta dokumenteras under rubriken meddelande i nämndens protokoll.

Det redovisas en samlad statistik av delegerade ärende årligen, exempelvis byte av godemän/förvaltare.

Stickprov

För år 2019 fanns det 177 delegerade ärenden, av dessa var enligt företrädare för verksamheten 176 ärenden kopplade till Föräldrabalken och behövde därmed inte delges nämnden.

Det delegationsbeslut som återrapporterats under år 2019 redovisades vid nästkommande sammanträde under punkten *Meddelande*. Underlaget till delegationsbeslutet var ett "Uttagsmedgivande". Det saknades hänvisning till vilken delegationspunkt/ärende/lagrum beslutet fattats på däremot var uttagsmedgivandet undertecknat av delegaten.

Sammanställning

Överförmyndarnämnden	
Antal delegationsbeslut år 2019	177
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	NEJ
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	NEJ
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	NEJ
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	JA
Återrapporterar delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	JA
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ

Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?

NEJ

3.2.7.1 Bedömning – Överförmyndarnämnden

Av delegationsordningen framgår vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. Däremot framgår det inte vem som har rätt att ersätta den ordinarie delegaten. För att bygga bort sårbarhet menar vi att det i de flesta fall behöver finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Delegationsordningen är till viss del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Dock konstaterar vi att nämnden enligt kommunallagen 6 kap. 40 § ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas till nämnden. Detta är inte tydligt i överförmyndarnämndens delegationsordning. Vi rekommenderar därför överförmyndarnämnden att tydliggöra hur beslut som fattas på delegation genom kommunallagen ska anmälas till nämnden.

Vi konstaterar att det saknas nämndspecifika regler/rutiner för beslut som fattas med stöd av delegation, verksamhetsföreträdare hänvisar till den kommunövergripande *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*. Av anvisningen framgår inte hur hantering av delegationsbeslut som fattats utifrån exempelvis Föräldrabalken ska hanteras. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att rutin för delegationsbeslut finns, vilket med fördel kan ingå som en del i delegationsordningen (se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås). Vidare ska ett delegationsbeslut enligt anvisningen dokumenteras kortfattat och utgöra en handling i ett ärende samt att mall från ärendehanteringssystemet ska användas, vilket inte var fallet i det stickprov vi tagit del av. Nämnden bör säkerställa att det stödjande dokumentet *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs.

För transparens och spårbarhet menar vi att beslut tagna på delegation ska hanteras i egen punkt vid nämndssammanträde. Vi rekommenderar därför nämnden att lägga till en egen punkt för delegerade ärenden på dagordningen, inte redovisas under punkten "Meddelande" som idag görs.

3.2.8 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens delegationsordning, *Delegationsbestämmelser för Kommunstyrelsen*¹⁷, reviderades senast 2019-04-29.

Delegationsordningen inleds med beskrivning av vad som menas med delegation, delegater, anmälan av delegationsbeslut, ärenden som inte får delegeras, skillnad mellan verkställighet och delegationsbeslut samt styrande dokument.

Utöver delegationsordning och ärendehandboken har *Rutin delgivning och anmälan av delegationsbeslut* tagits fram. Av rutinen framgår hur registrator respektive sek-

¹⁷ KS, upprättad 2009-11-30 § 259, senast reviderad 2019-04-29 § 143

reterare ska hantera ärenden avseende delegationsbeslut. Rutinen avser delegationsärenden för kommunstyrelsen och är en handbok där respektive moment i handläggning av delegationsbeslut beskrivs.

Beslut, rutiner och uppföljning

Av fastslagen delegationsordning framgår vilken funktion så som kommunchef, ekonomichef, kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunjurist etc. har rätt att fatta beslut på delegation i respektive ärende. Delegationsordningen fastslår ersättare till ordinarie delegat för viss del av ärenden/punkter dock inte samtliga.

Delegationsordningen fastslår tydligt vad delegaten får fatta beslut om samt att delegationsbeslut ska anmäls till nämndens nästkommande möte.

Kommunstyrelsen har utsett förvaltningschef som ersättare vid ordinarie delegats förfall dock framgår det inte av delegationsordningen vem som ersätter kommunchefen.

Av *Rutin delgivningar och anmälning av delegationsbeslut* tydliggörs vad registrator respektive sekreterare ansvarar för i delegationsprocessen samt hur ärendet ska hanteras i verksamhetssystemet.

När delegat tagit beslut på delegation skickas det undertecknade beslut till registrator för registrering. Registrator "anmäler" handlingen för delgivning till nästkommande kommunstyrelsesammanträde via verksamhetssystemet. Registratorn anger beslutsdatum och delegationspunkt.

När kommunsekreterare sammanställer kallelsen anmäls särskild punkt för delegationsärendena. Via verksamhetssystemet genereras en lista på aktuella anmälda delegationsbeslut.

Hantering av delegationsärenden menade företrädare för verksamheten framgår av *Anvisning för ärendeprocessen - Ärendehandboken* och *Delegationsbestämmelser för Kommunstyrelsen*. Det anordnas även utbildning i form av "Skrivarstugor" i hantering av ärenden för handläggare i verksamhetssystemet.

Det genomförs inga kontroller eller uppföljning att samtliga fattade delegationsbeslut anmäls till nämnden.

Stickprov

År 2019 fattades 191 beslut med stöd av delegation. Vi har kontrollerat december och januari 2019 nämndbeslut samt tillhörande underlag för delegation. Utifrån dessa har vi plockat ut två ärenden för närmare kontroll.

De stickprovskontrollerade delegationsbesluten anmäldes till nämnden på nästkommande sammanträde under egen beslutspunkt, *Redovisning av delegationsbeslut*. Delegationsärendena innehöll hänvisning till delegationspunkt i delegationsordningen. Av underlagen i stickproven framgick det inte tydligt att det var ett delegationsbeslutsärende. Det ena ärendet hade titeln "Tilldelningsbeslut" och det andra "Yttrande". I båda fallen fanns signering samt vilken funktion delegaten hade.

Sammanställning

Kommunstyrelsen	
Antal delegationsbeslut år 2019	191
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	JA
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	JA
Återrapporteras delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	JA
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ

3.2.8.1 Bedömning – Kommunstyrelsen

Att det finns en styrelsespecifik anvisning, *Rutin delgivning och anmälning av delegationsbeslut*, där handläggning av delegationsbeslut framgår anser vi är bra. Dock anser vi att rutin för delegationsbeslut kan kompletteras ytterligare med hela ärendegången. Detta kan med fördel ingå i delegationsordningen, se barn- och utbildningsnämnden delegationsbestämmelser avsnitt 3.2.1 där rutin för delegationsbeslut fastslås).

Delegationsordningen är till största del ändamålsenlig och uppfyller kommunallagens krav. Av delegationsordningen framgår vilken funktion som har rätt att fatta beslut i respektive ärende samt vad delegaten får fatta beslut om. Däremot framgår det inte på samtliga punkter/ärenden vem som har rätt att ersätta den ordinarie delegaten. Vi anser att det i de flesta fall bör finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Vi konstaterar att de stickprovskontrollerade delegationsbesluten dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten i enlighet med *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok*. Enligt anvisningen ska dokumentmallar från ärendehanteringssystemet användas vid skapande av delegationsbeslut vilket vi bedömer inte använts då det ena stickprovet uppgavs vara ett tilldelningsbeslut och det andra ett yttrande. Vi rekommenderar styrelsen att säkerställa efterlevnad av stödjande dokument *Anvisning för*

Ärendeprocessen, Ärendehandbok. Stickproven redovisades till kommunstyrelsen vid nästkommande sammanträde.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna till viss del finns har ändamålsenliga och rättssäkra rutiner för att säkerställa hantering av delegationsbeslut. Dock delgavs inte samhällsbyggnadsnämnden samtliga delegationsbeslut vilket vi anser är anmärkningsvärt. Delegationsbeslut som inte anmäls till nämnden/styrelsen är inte giltiga. Det framkom även att kultur- och fritidsnämnden inte anmälde delegerade ärenden till nästkommande sammanträde.

I granskningen framkom det att socialnämnden och överförmyndarnämnden inte beslutat i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegerade ärenden ska anmälas till nämnden enligt kommunallagen.

Vidare framom att den kommunövergripande anvisningen *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* inte efterlevs fullt ut bland annat saknas skriftlig dokumentation och undertecknande av delegat på vissa stickprovskontroller som togs.

Är styrelse och nämndernas delegationsbestämmelser ändamålsenliga och uppfyller de kommunallagens krav?

Vår bedömning är att delegationsbestämmelserna till största del är ändamålsenliga och uppfyller kommunallagens krav. Dock ej socialnämnden och överförmyndarnämnden då dessa inte beslutat i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegerade ärenden ska anmälas till nämnden enligt kommunallagen 6 kap. 40 §.

Är delegationsordningarna tydliga vad avser vem som får fatta beslut?

Delegationsordningarna är tydliga med *vem* som får fatta beslut. Däremot så är det bara socialnämnden som säkerställt ersättare till ordinarie delegat för samtliga delegationspunkter/ärenden. Detta genom en generell skrivning där det framgår att om ordinarie delegat har förfall och beslut inte kan dröja ska ärendet avgöras av delegatens närmsta chef om inget annat anges. Fastighets- och servicenämnden samt kommunstyrelsen har även de genom generell skrivning utsett förvaltningschef/kommunchef som ersättare vid ordinarie delegats förfall dock framgår det inte av delegationsordningen vem som ersätter förvaltnings- respektive kommunchef.

Överförmyndarnämnden har inte fastslagit ersättare till någon beslutspunkt/ärende. Utifrån bland annat sårbarhetsperspektivet anser vi att det i de flesta fall bör finnas utsedd ersättare till ordinarie delegat. Vi rekommenderar därför nämnder/styrelse som inte har utsedda ersättare till samtliga punkter/ärenden att säkerställa att det finns utsedd ersättare till ordinarie delegat.

Är delegationsordningarna tydliga vad delegaten får fatta beslut om?

Delegationsordningarna är tydliga med *vad* delegaten får fatta beslut om.

Vid stickprovskontroller saknades hänvisning till vilken delegationspunkt som åberopas i flertalet fall. För att inget tvivel ska uppstå gällande på vilken delegationspunkt som delegationsbeslut fattats på anser vi att hänvisning till delegationspunkt bör framgå av

varje underlag för delegationsbeslut. Vi rekommenderar därför nämnden att säkerställa att hänvisning till delegationspunkt framgår av samtliga delegationsbeslut.

Är delegationsordningarna tydliga avseende hur besluten skall anmälas?

För merparten av nämnder och styrelse är delegationsordningarna tydliga med *hur* beslut ska anmälas. Dock ej för socialnämnden och överförmyndarnämnden. Vi uppmanar därför social- och överförmyndarnämnden att besluta, i enlighet med kommunallagen 6 kap. 40 §), i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegerade ärenden ska anmälas till nämnden.

Finns fastställda regler och rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation? Efterlevs dessa?

Barn- och utbildningsnämnden har i delegationsordningen fastslagit rutin för hantering av delegerade ärenden för nämnden. Att ha nämndspecifika rutiner/regler menar vi är mycket bra bland annat utifrån om det finns nämndspecifika delar att förhålla sig till, så som exempelvis Föräldrabalken och sekretess. Vi rekommenderar därför övriga nämnder/styrelsen att ta fram nämndspecifika rutiner. Dessa kan med fördel ingå i delegationsordningen.

Kommunstyrelsen har en styrelsespecifik rutin, *Rutin delgivning och anmälning av delegationsbeslut*. Denna rutin är kopplat bland annat mot fördelning av ansvar och hantering av ärendesystemet.

Genom den kommunövergripande anvisningen fastslås hur ett delegationsärende ska hanteras. Ett delegationsbeslut måste enligt anvisningen dokumenteras skriftligt och undertecknas av delegaten. Delegationsbeslut ska dokumenteras kortfattat och utgör en handling i ett ärende. I ärendehanteringssystemet finns dokumentmallar för delegationsbeslut som ska användas. Handläggare ansvarar för detta och meddelar registrator att beslut tagits. Att denna kommungemensamma anvisning finns på plats anser vi är mycket bra, dock efterlevs denna inte fullt ut. Av de stickprovskontroller vi genomfört saknas i vissa fall handlingar, underskrifter samt att angivna dokumentmallar inte används.

Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?

Utifrån den översiktliga genomgång vi gjort är vår bedömning att beslut som fattas med stöd av delegation registreras korrekt i de flesta nämnder/styrelse. Dock har vi i våra stickprovskontroller för socialnämnden inte kunnat bedöma om registrering skett på ett korrekt sätt då hantering inte sker i enlighet med *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* och för kultur- och fritidsnämnden saknas handlingar för delegationsbeslut.

Hur återrapporteras beslut fattade på delegation till nämnden?

Av stickprovskontroller framgår att barn- och utbildningsnämnden, miljö- och tillsynsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, fastighets- och servicenämnden, överförmyndarnämnden och kommunstyrelsen återrapporterar delegationsbeslut vid nästkommande nämnde/styrelse. Däremot var så inte fallet för kultur- och fritidsnämnden. Vidare kan vi inte uttala oss om socialnämnden fick redovisat delegationsärendena vid nästkommande nämnd då det inte från den dokumentation vi tagit del av för stickprovskontroller framgår.

2020-04-20

kontroller framgår om ärendena redovisades vid nästkommande nämnd. Vi rekommenderar kultur- och fritidsnämnden att säkerställa att fastslagen delegationsordning efterlevs genom att anmäla delegerade beslut vid nästkommande sammanträde.

Hur följer nämnden upp delegationsbeslut?

Det sker ingen uppföljning av delegationsbeslut.

Genomförs kontroller av att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?

Ingen kontroll i syfte att kontrollera att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd genomförs.

Generellt finns det en risk att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd och därmed inte är giltiga. Vi anser därför att uppföljning av delegationsbeslut bör genomföras årligen. Uppföljning av delegationsbeslut kan med fördel ingå i nämndens internkontrollplan.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen/nämnderna att:

- utse ersättare till ordinarie delegat.
- säkerställa att hänvisning till delegationspunkt/ärende framgår av delegationsbeslut.
- säkerställa att social- och överförmyndarnämnden efterlever kommunallagen 6 kap. 40 §.
- det stödjande dokumentet *Anvisning för ärendeprocessen, Ärendehandbok* efterlevs.
- ta fram nämndspecifik rutin för delegerade ärenden.
- säkerställa att samtliga delegationsbeslut delges nämnden/styrelsen vid nästkommande sammanträde.
- ta fram rutin för anmälan av delegationsbeslut till nämnd/styrelse.
- säkerställa och följa upp att samtliga delegationsbeslut anmäls till nämnd/styrelse.

Datum som ovan

KPMG AB

Camilla Strömbäck
Kommunal revisor och kundansvarig

Eva Henriksson
Kommunal revisor

Piteå kommun

Granskning av styrelsen och nämndernas hantering av delegation

2020-04-20

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Sammanställning nämnder/styrelse

	BUN	SOC	KFN	MTN	SBN	FSN	ÖFN	KS
Antal delegationsbeslut år 2019	443	22 466	57	35	812	16	177	191
Är delegationsordning tydliga vad avser vem som får fatta beslut?	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Finns utsedd ersättare till respektive delegationspunkt/ärende?	DELVIS	JA	DELVIS	DELVIS	DELVIS	DELVIS	NEJ	DELVIS
Är delegationsordningen tydlig avseende vad delegaten får fatta beslut om?	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Är delegationsordningen tydlig avseende hur beslut skall anmälas?	JA	NEJ	JA	JA	JA	JA	NEJ	JA
Finns fastställda rutiner för anmälan av beslut som fattas med stöd av delegation?	JA	DELVIS	DELVIS	DELVIS	DELVIS	DELVIS	DELVIS	DELVIS
Registreras beslut som fattas med stöd av delegation på ett korrekt sätt?	JA	-	NEJ	JA	JA	JA	JA	JA
Finns hänvisning till delegationspunkt?	DELVIS	-	NEJ	DELVIS	NEJ	JA	NEJ	JA
Undertecknas delegationsbeslut av delegaten?	DELVIS	-	NEJ	DELVIS	DELVIS	JA	JA	JA
Återrapporteras delegerade ärenden vid nästkommande sammanträde?	JA	-	NEJ	JA	DELVIS	JA	JA	JA
Följer nämnden upp delegationsbeslut?	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Genomförs kontroller att samtliga delegationsbeslut anmäls till styrelse/nämnd?	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	177	NEJ

§185

**Remiss av Stärkt lokalt
åtgärdsarbete - att nå
målet Ingen övergödning
(SOU 2020:10)**

20KS273

§186

**Remiss - Starkare
kommuner med kapacitet
att klara
välfärdsuppdraget (SOU
2020:8)
Kommunutredningen**

20KSI64

Remiss - Starkare kommuner med kapacitet att klara välfärdsupdraget (SOU2020:8)

Sammanfattning

Piteå kommun instämmer i utredningens beskrivning av de utmaningar kommunerna står inför. Piteå kommun bedömer dock att betydelsen av effekter av samverkan eller kommunsammanslagningar är inte är stor nog för att lösa dessa utmaningar. Den demografiska utvecklingen och brister i personal- och kompetensförsörjningen medför utmaningar som kräver kraftfulla åtgärder av både lokal, regional och nationell karaktär. Det kommunala självstyret är viktigt att värna då varje kommuns särart och prioriteringar är en fråga för den lokalt förtroendevalda.

Utredningens beskriver kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Det är ett intressant och relevant sätt att beskriva kommuners förmåga. Att dessutom lägga till mottagning- och implementeringskapacitet gör beskrivningen allt mer användbar såväl för jämförelser mellan kommuner som inom kommunens verksamheter. Piteå kommun föreslår att begreppen vidareutvecklas som verktyg för jämförelser mellan kommuner. Att synliggöra kommunernas förmåga kan efter analys leda till verk samma åtgärder.

Kommunutredningen bedömer att samverkan kan ge bättre förutsättningar för kommunerna att leverera service och välfärdstjänster. De framhåller strategisk samverkan som viktig med kontinuitet och förutsättningar för tillit. Piteå kommun har under ett flertal år arbetat i en nära samverkanskonstellation med en grannkommun och har stor erfarenhet av att interkommunal-samverkan är en utmaning som tar lång tid att bygga, att se samverkan som en möjlighet och ha en samsyn på alla nivåer i organisationen, från de förtroendevalda till medarbetare. Piteå kommun ser ett fortsatt stort behov av att förenkla och göra det mer flexibelt för kommuner men även regioner att samverka utan att bl.a. konkurrenslagstiftning kommer i vägen.

Piteå kommun uppfattar att utredningen har en alltför negativ syn på den politiska förmågan i mindre kommuner. Det finns stora fördelar ur demokratisk synpunkt att de politiska företrädarna finns nära medborgarna.

Utredningen föreslår frivilliga sammanslagningar av kommuner. Som Norrbottenskommun vill Piteå kommun framhålla att fördelar med kommunsammanslagningar inte uppträder självklart för geografiskt stora kommuner som är glest befolkade. Invånarna blir inte fler per kvadratkilometer för att man slår ihop kommunerna. Risker finns att fler medborgare får längre till samhällsservice. Dessutom får kommunsammanlagning till följd att avståndet mellan väljare och förtroendevalda ökar. Bättre infrastruktur som vägar och järnvägar samt ett fungerande bredbandsnät skulle förbättra möjligheter för medborgare att delta och ta del i samhället. Staten och kommunerna behöver ta ett helhetsgrepp för att skapa ett jämlikt samhälle. En grundläggande standard för digitala förvaltningstjänster som möjliggör samverkan och informationsutbyte mellan kommuner, regioner och myndigheter bör tas fram.

I frågan om att staten måste ta sitt ansvar instämmer Piteå kommun med utredningen. Statlig närvaro är viktig, exempelvis har Piteå ingen arbetsförmedling sedan hösten 2019 vilket får konsekvenser för både medborgare och kommun. Piteå kommun vill framhålla vikten av den lokala arbetsmarknadspolitiken. Piteå kommun ser stora möjligheter att genom samverkan med statliga myndigheter för att bredda den lokala arbetsmarknaden men även erbjuda bättre service för medborgarna. Däremot vill Piteå kommun påpeka att det nödvändigt att finansieringsprincipen råder när kommuner får uppgifter som tidigare varit statens.

Piteå kommun anser att frågan om på vilken nivå verksamheter ska ligga, på kommunal, regional eller nationell nivå, måste ses över. Kommunutredningen hade inte uppdraget att se över förändringar av uppgifter men har lyft frågan och den är relevant för ett helhetsperspektiv på kommuners, regioners och statens ansvar och uppgifter. Piteå kommun vill dock poängtera vikten av de lokala demokratiska aspekterna och närheten till medborgarna i avgörandet av ansvar.

Asymmetrisk ansvarsfördelning för kommunerna är inte lämpligt enligt kommunutredningens bedömning, vilket Piteå kommun instämmer i.

Piteå kommun är mycket positiv till kommunlagens möjlighet till generell rätt till kommunal avtalssamverkan utan hinder av lokaliseringsprincipen. I praktiken är det dock svårt att göra bedömningen om avtalssamverkan är tillämplig, exempelvis om det råder upphandlingsplikt. Piteå kommun ser gärna förtydliganden kring detta för att underlätta att använda sig av avtalssamverkan.

Piteå kommun är i stora delar positiv till utredningens förslag.

Förslag och bedömningar

20.1 Strukturella åtgärder

Utredningens bedömning: Samverkan mellan kommuner skapar förutsättningar för stärkt driftskapacitet i kommunerna. En mer strategisk samverkan bör dock utvecklas för att större effekter på kommunernas kapacitet ska erhållas. Sammanläggningar av kommuner kan stärka både kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Utvecklingen i ett framtidsperspektiv pekar på ett behov av förändringar i kommunstrukturen för att värna den decentraliserade samhällsmodellen. En förutsättning för kommunsammanslagningar är att de bygger på frivillighet.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun delar kommunutredningens bedömning att samverkan och sammanslagningar kan öka kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Piteå kommun föreslår att begreppen vidareutvecklas som verktyg för jämförelser mellan kommuner. Att synliggöra kommunernas förmåga kan efter analys leda till verksamma åtgärder.

Det är mycket viktigt att kommunsammanslagningar bygger på frivillighet och utgår från den grundläggande principen om det kommunala självstyret.

20.1.1 Stöd och incitament för strategisk samverkan och frivillig sammanläggning av kommuner

Bidrag till strategisk samverkan och arbete inriktat på frivilliga sammanläggningar

Utredningens förslag: Ett statsbidrag införs för kommuner som vill bedriva utvecklingsarbete inriktat på att åstadkomma en mer strategisk samverkan eller en frivillig sammanläggning. Statsbidraget får användas till kostnader för utvecklingsarbete som bedrivs av två eller fler kommuner tillsammans.

Kommundlegationen (se avsnitt 20.1.3) ges i uppdrag att föreslå den närmare utformningen av statsbidraget. I uppdraget ingår även att handlägga ansökningar om statsbidraget, främja erfarenhetsutbyte mellan kommuner som får statsbidraget samt följa upp och utvärdera kommunernas arbete med utveckling av en strategisk samverkan och arbete inriktat på frivillig sammanläggning.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun är tillstyrker förslaget om statsbidrag för att stödja kommunernas utvecklingsarbete för en mer strategisk samverkan eller frivillig sammanslagning.

Ekonomiskt incitament för frivilliga kommunsammanslagningar

Utredningens förslag: Staten tar över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanslagningar. De skulder som kan tas över av staten är:

- långfristiga skulder till bank- och kreditinstitut
- avsättningar för pensionsförpliktelser och pensionsförpliktelser som enligt lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, ska redovisas som ansvarsförbindelser.

Regeringen tillsätter en utredning som analyserar de närmare tekniska och juridiska aspekterna av förslaget och tar fram ett mer detaljerat förslag.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun har ser att det finns många fler åtgärder som är både mer angelägna och mer kostnadseffektiva. Utredningen föreslår att frågan ska utredas och det är nödvändigt för att kunskapsläget om övertagande av skulder ska belysas. Piteå kommun håller med om att utredning för att öka kunskapen är av godo.

20.1.2 Försöksverksamhet

Utredningens förslag: Regeringen initierar en försöksverksamhet där kommuner får ges undantag från bestämmelser i lag, förordning eller myndighetsföreskrift. Försöksverksamheten ska syfta till att pröva sätt att stärka kommuners kapacitet, möjliggöra anpassning av verksamhet till lokala förhållanden eller minska statliga regleringar. Försöken får avse strukturförändring eller verksamhetsutveckling.

Kommundelelegationen (se avsnitt 20.1.3) ges i uppdrag att ta fram ett förslag om den närmare utformningen av försöksverksamheten. Kommundelelegationen ska också ges i uppdrag att bereda ansökningar om försöksverksamhet, samt att följa och utvärdera försöken.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker utredningens förslag och ser försöksverksamhet som en viktig del i att driva utvecklingen framåt.

20.1.3 Former för stöd och analys för att stärka kommunernas kapacitet

En kommundelelegation inrättas

Utredningens förslag: En kommundelelegation inrättas inom Regeringskansliet. Kommundelelegationen och landshövdingarna ges i uppdrag att föra en dialog med kommuner om kapacitetsstärkande åtgärder, särskilt om strategisk samverkan och frivilliga sammanläggningar.

Kommundelelegationen ges dessutom i uppdrag att:

- förvalta bidraget till utveckling av strategisk samverkan och arbete inriktat mot frivilliga sammanläggningar (se avsnitt 20.1.1),
- sköta uppdraget om försöksverksamhet (se avsnitt 20.1.2), samt
- identifiera behov av studier om kapacitetsstärkande åtgärder för kommuner och ge forskare i uppdrag att genomföra sådana studier

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker utredningens förslag att inrätta en kommundelelegation. Landshövdingens roll är viktig för att samordna den statliga verksamheten och vara regeringens företrädare i länet, och arbeta med strategiska frågor för länet. Piteå kommun är dock tveksam till rollen som utredningen pekar på, att föra dialog med kommunerna om dess kapacitet, samverkan och kommunsammanslagningar. Kommunernas förhållanden i ett stort län som Norrbotten är mycket olika och dialog bör föras med och mellan kommuner med liknande förutsättningar, vilket inte är länsavgränsande.

Kunskapsutveckling och analys

Utredningens förslag: Statskontoret ges i uppdrag att följa och analysera övergripande frågor som är av väsentlig betydelse för kommunernas utveckling. I uppdraget ingår att identifiera och belysa behov av åtgärder vad gäller effektivisering samt strukturförändringar för kommu-

nera med hänsyn till utvecklingen inom kommunsektorn och dess omvärld. Uppdraget syftar till att öka kunskapen om kommunernas förutsättningar och utvecklingsbehov.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun ser utredningens förslag om statskontoret som positivt men vill framhålla Sveriges kommuner och regioners väsentliga roll i sammanhanget.

Mätning av kvalitet i kommunernas verksamhet

Utredningens förslag: Regeringen tar initiativ till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) får i uppdrag att

- i samverkan med statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn, utveckla statistik som mäter kvalitet i kommunernas verksamheter, och
- verka för att statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn redovisar statistik på kommun- och kommunkategorinivå.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker utredningens förslag men vill poängtera att arbetsbördan för att ta fram statistiken måste vara rimlig och resultatet gynna kommunernas eget kvalitetsarbete.

20.2 Statens åtaganden och statlig närvaro i hela landet

Utredningens bedömning: Att staten sköter sina åtaganden har avgörande betydelse för att kommunerna ska ha tillräcklig kapacitet att utföra sitt uppdrag. Det handlar om att staten finansierar och utför de uppgifter den ansvarar för, och att staten följer finansieringsprincipen. Att staten på olika sätt är närvarande i kommunerna har dessutom avgörande betydelse för den lokala attraktiviteten och för företag och invånare.

Regeringen bör ta ett tydligt ansvar för statens åtaganden i kommunerna och utveckla det arbete som påbörjats med att garantera statlig närvaro i hela landet.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun håller med utredningens bedömning om att staten sköter sina åtaganden har betydelse för kommunerna. Piteå kommun är positiv till en dialog om att ta större ansvar i vissa frågor men vill säkerställa att staten då följer finansieringsprincipen, vilket är helt avgörande.

20.2.1 Omlokalisering av myndigheter och etablering av servicekontor

Kommunutredningen vill tydligt markera att statlig närvaro inom av myndighetsverksamhet är av stor betydelse för att olika platser ska kunna fungera för människor, kommuner och företag.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun anser att det är mycket angeläget att staten tar ett tydligt ansvar för att medborgarna, i alla delar av landet, likvärdigt kan nyttja de statliga myndigheterna tjänster. Det bör vidare utredas hur kommunerna kan fungera som ombud för statliga myndigheter och hur det kan finansieras om de inte har lokal service. Detta är även viktigt för att den lokala arbetsmarknaden ska vara varierad och attraktiv för flera.

20.3 Kommunernas ekonomi

20.3.1 En statsbidragsprincip

Utredningens förslag: Regeringen lägger fram ett förslag om godkännande av en statsbidragsprincip till riksdagen. Principen ger vägledning vid överväganden om att tillskapa riktade statsbidrag, samt vid utformning och hantering av sådana bidrag. Den tillämpas inte på kostnadsersättningar. Principen innebär följande:

- Staten ska primärt överväga att använda andra sätt än riktade statsbidrag när den vill styra hur kommunerna bedriver en verksamhet.
- Om riktade statsbidrag beslutas ska de om möjligt och lämpligt klustras (grupperas) inom olika kommunala verksamhetsområden.
- Riktade statsbidrag som inte har klustrats ska i regel vara tidsbegränsade så att de kan betalas ut under högst två år. Om riktade statsbidrag är tänkta att betalas ut under längre tid än två år ska medlen efter två år överföras till generella statsbidrag. Det ska finnas möjlighet till undantag från tvåårsregeln om det finns särskilda skäl.

Ett riktat statsbidrag ska vara av en sådan storlek att en enskild kommun rimligen ska kunna finansiera en insats av någon betydelse för den, även med beaktande av administrativa kostnader för att söka och avrapportera bidraget.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun ser positivt på utredningens förslag men vill starkt framhålla att vi föredrar generella statsbidrag som ger kommunerna själva möjlighet att styra verksamheten utifrån lokala förutsättningar och förhållanden.

20.3.2 Kommunalekonomisk utjämning

En bred översyn

Utredningens förslag: Regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att genomföra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet, inklusive strukturbidraget. Syftet med översynen är att säkerställa att utjämningsystemet i tillräcklig grad kan ge kommunerna likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturellt betingade kostnader.

I uppdraget ska ingå att dels analysera om staten bör ta ett ökat finansiellt ansvar i utjämningsystemet när behovet av omfördelning mellan kommuner tilltar, dels vid behov lämna förslag på ändrad finansiering. Översynen ska också omfatta en kartläggning av faktorer inom utjämningsystemet som kan utgöra större hinder för sammanläggningar av kommuner, och vid behov ska förslag lämnas på hur dessa hinder kan undanröjas.

Utredningens bedömning: Regeringen bör överväga om det ska anges särskilt i utredningens direktiv att den ska undersöka om det finns tillväxthämmande incitament inom utjämningsystemet. Regeringen bör också överväga om även utjämningen av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade ska ses över.

Regeringen bör vidare överväga andra åtgärder efter att översynen med tillhörande förslag har genomförts, om det kommunalekonomiska utjämningsystemet fortfarande inte i tillräcklig grad skapar likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommunerna. En sådan åtgärd kan vara att införa ett särskilt statsbidrag som kommuner med höga skattesatser kan ansöka om för att kunna sänka sin skattesats.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun instämmer i utredningens bedömning och förslag att en utredning ska tillsättas för en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet, då det ska garantera att alla kommuner har likvärdiga ekonomiska förutsättningar och därmed stärka kommunernas planeringshorisont. Varje kommuns särart och prioriteringar är en fråga för den lokala politiken.

Piteå kommun vill framhålla att särskilt frågan om utjämningshinder vid sammanslagningar bör ses över.

Piteå kommun är tveksamma till åtgärden med ett särskilt statsbidrag som kommuner med höga skattesatser kan ansöka om. Ett väl fungerande utjämningsystem ger likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommunerna.

Löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Utredningens förslag: Regeringen tillser att det sker en löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att förvalta och utveckla applikationen Struktur som utvecklats för att beräkna merkostnader för gles bebyggelsestruktur.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker förslaget att utjämningsystemen ses över med regelbundenhet.

20.4 Kommunernas kompetensförsörjning

20.4.1 Underlätta kommunernas personalrekrytering

Utredningens bedömning: Regeringen bör ta initiativ till generella åtgärder på nationell nivå som bidrar till rekryteringen till tjänster inom kommunernas verksamhetsområden. Åtgärder bör syfta till att höja sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet i befolkningen, särskilt bland utrikes födda.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun är positiv till utredningens bedömning men vill framhålla vikten av de kommunala och regionala aktörerna med lokalt anpassad arbetsmarknadspolitik.

20.4.2 Nedskrivning av studieskulder

Utredningens förslag: Regeringen tar initiativ till att utreda möjligheten att minska studieskulder som administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN) och som avser studier som ingår i en utfärdad akademisk examen, för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun anser att det är positivt med studieskuldssavskrivningar för personer som är yrkesverksamma i kommuner som har stora utmaningar med kompetensförsörjning och tillstyrker därmed förslaget. Piteå kommun vill även framhålla vikten av att det finns högre utbildning även i mindre kommuner för att fler ska ges möjlighet till eftergymnasial utbildning. Risken finns annars att små kommuner nyttjas som genomgångskommuner för att få sina

skulder avskrivna vilket skulle kunna leda till hög personalomsättning och svårighet till långsiktig utveckling.

20.5 Kommunernas digitaliseringsarbete

20.5.1 Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte

Utredningens bedömning: Staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en över tid hållbar förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte som kommunerna kan ansluta sig till. För att uppnå full effekt av den förvaltningsgemensamma infrastrukturen krävs att även statliga och regionala aktörer ansluter sig.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun anser att statens ansvar och handlingskraft är avgörande för kommunernas möjligheter att nyttja och utveckla digital teknik. Utbyggnaden av digital infrastruktur är nödvändig för att medborgare i glesbygd ska ha likvärdiga villkor.

20.5.2 Rättsligt beredningsorgan

Utredningens förslag: Regeringen tillsätter ett rättsligt beredningsorgan inom kommittéväsendet som får i uppdrag att löpande ta fram beredningsunderlag för att anpassa gällande rätt så att den möjliggör accelererad digitalisering och förbättrad digital informationsförsörjning i kommunerna.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker utredningens förslag.

20.5.3 Stöd för kommunernas digitaliseringsarbete

Utredningens bedömning: DIGG bör ges i uppdrag att stödja kommunernas digitaliseringsarbete.

Piteå kommuns svar

Möjligheter att effektivisera den kommunala verksamheten genom digitalisering är en fråga som utredningen belyser. För att komplettera och kompensera kommunernas utvecklingskapacitet behövs nationella och regionala aktörer som underlättar med stöd, kunskaper och konkreta gemensamma lösningar och standards. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora kommuner. Nationella tjänster och standarder för kommunernas förvaltningsuppgifter är en viktig nyckel för ökad samverkan och bättre resursutnyttjande.

20.6 Övriga förslag och bedömningar

20.6.1 Kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete

Utredningens bedömning: Staten bör vidta åtgärder för att förenkla för kommunerna att ta del av de planeringsunderlag från statliga myndigheter som behövs för att kommunerna i deras arbete med översiktsplaner ska kunna bedöma risker på grund av klimatförändringar. Planeringsunderlagen bör tillhandahållas utan kostnad för kommunerna.

Regeringen bör ta initiativ till särskilda utbildnings- och kompetensförsörjningsinsatser för kommunerna för att stödja arbetet med frågor som rör klimat och miljö samt genomförandet av Agenda 2030.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun håller med om utredningens bedömning.

20.6.2 Samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov

Utredningens förslag: Regeringen tar initiativ till en utredning om huruvida det finns behov av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur, för att underlätta samverkan mellan kommuner.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker utredningens förslag.

20.6.3 Förstärkning av kommunernas planeringsprocesser genom flernivåsamverkan

Utredningens förslag: Regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med Boverket, Trafikverket och regionerna, stödja strategisk planering i kommunerna för hållbar utveckling i alla delar av landet. Syftet är ett förbättrat samspel och samarbete i lokala och regionala planeringsprocesser för att skapa attraktiva platser för medborgare, företagare och besökare.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun tillstyrker utredningens förslag.

20.6.4 Underlätta bostadsbyggande i kommuner med särskilt stora utmaningar

Utredningens bedömning: Regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner där fastigheters låga marknadsvärden negativt påverkar möjligheten att finansiera nybyggnationer. Regeringen bör också underlätta byggandet av bostäder genom förändringar av redovisningsregelverket.

Piteå kommuns svar

Piteå kommun håller med om utredningens bedömning. Detta är en av de viktigaste åtgärderna för att möjliggöra utveckling på lands- och glesbygd.

Piteå kommun

Anders Lundkvist
Vice ordförande för Kommunstyrelsen

§187

**SIS-Remiss 1990,
Styrning och ledning för
hållbar utveckling i
kommuner och regioner –
Vägledning för
genomförandet av FN:s
Agenda 2030 för hållbar
utveckling**

20KS339

Styrning och ledning för hållbar utveckling i kommuner och regioner – Vägledning för genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Innehållsförteckning		Sida
Orientering		iii
1 Omfattning		1
2 Normativa hänvisningar		1
3 Termer och definitioner		1
4 Utgångspunkt för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner		6
4.1 Allmänt		6
4.2 Politikens roll		7
4.3 Förvaltningens roll		8
4.4 Invånarnas och andra intressenters roller		9
5 Principer och mål för hållbarhetsarbete enligt Agenda 2030		9
5.1 Allmänt		9
5.2 Agenda 2030:s principer		9
5.3 17 globala hållbarhetsmål		10
6 Framgångsfaktorer för genomförandet av FN:s Agenda 2030		11
6.1 Allmänt		11
6.2 Det politiska åtagandet		12
6.3 Integrerade arbetssätt		12
6.4 Långsiktighet		13
6.5 Global påverkan		13
6.6 Samordning av styrdokument och organisation		13
6.7 Samverkan mellan offentliga aktörer		13
6.8 Intressenters delaktighet		14
6.9 Uppföljning och utvärdering		14
7 Planering av det målorienterade hållbarhetsarbetet		14
7.1 Allmänt		14
7.2 Beskriv hållbarhetsuppdraget		15
7.3 Formulera hållbarhetsmål som är relevanta över tid		16
7.4 Planera genomförandet		17
7.5 Resursfördelning		17
7.6 Hållbar upphandling		17
7.7 Identifiera risker och möjligheter		18
8 Genomförande av det målorienterade hållbarhetsarbetet		18
8.1 Allmänt		18
8.2 Kunskap och kompetens		19
8.3 Involvering av medarbetare och verksamheter		19
8.4 Kommunikation		19
8.5 Samverkan med intressenter		19
9 Uppföljning och analys av det målorienterade hållbarhetsarbetet		20
9.1 Allmänt		20
9.2 Förutsättningar för uppföljning och analys		21
9.3 Samla in information		22
9.4 Fokusera på det som är viktigt		23
9.5 Söka orsaker		23
9.6 Dra slutsatser och föreslå åtgärder		24

10	Ständiga förbättringar av det målorienterade hållbarhetsarbetet.....	25
10.1	Allmänt.....	25
10.2	Konsekvensbedömning.....	25
10.3	Prioritera	26
10.4	Beslut.....	26

Orientering

Kommuner och regioner spelar en avgörande roll och har ett stort ansvar när det handlar om att möta dagens och framtidens hållbarhetsutmaningar. Det är därför viktigt att det finns ett stöd för kommuner och regioner som gör det möjligt för dem att i sin ordinarie styrning och ledning integrera och förstärka hållbar utveckling, samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla FN:s Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

I Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen ses hållbar utveckling som en sammanhållen målstruktur som förenar ett stort antal perspektiv och enskilda frågor. Mål och delmål i agendan är integrerade och odelbara. En bred samverkan inom och mellan kommuner och regioner, civilsamhället, näringsliv, stat och akademi är en förutsättning för att ta sig an de komplexa frågor som hållbar utveckling medför. Genom tvärsektoriell och territoriell samverkan kan kommuner och regioner utveckla såväl den egna organisationens verksamhet som samhället i stort genom ökad medvetenhet, ökat engagemang och ökad förändringsvilja.

För att bidra till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen behöver hållbar utveckling utgöra ett övergripande mål och integreras i ordinarie styr- och ledningsprocesser och därmed bli en del av kommunernas och regionernas DNA. Det innebär att hållbar utveckling utgör kärnan i all verksamhet och inte ett separat projekt. Se figur 1 nedan som tagits fram av Agenda 2030-delegationen:

Hållbar utveckling måste vara en del av kärnan i all verksamhet

- inte ett projekt!

Figur 1 — Hållbar utveckling – en del av organisationens DNA¹

Omställningen till ett mer hållbart samhälle, och en mer hållbar värld, innebär att kommuners och regioners ordinarie processer och arbetssätt behöver utvecklas, stärkas eller förändras. Vägledande principer, gemensamma värderingar och tillit ger förutsättningar för att kommunens och regionens hållbarhetsarbete blir effektivt och verkningsfullt. Denna standard har ett processinriktat och målorienterat upplägg för att underlätta en ständig förbättring av kommuners och regioners förmåga att ta sig an samhällets utmaningar. Det innebär bland annat att standarden kan införas stegvis utifrån kommunens eller regionens mognadsgrad, d.v.s. utifrån det hållbarsarbete som redan är på plats.

Standarden bygger på en kombination av forskning och beprövad erfarenhet och syftar till att ge kommuner och regioner vägledning i arbetet med att integrera och förstärka hållbar utveckling i sin ordinarie styrning och ledning samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla Agenda 2030.

¹ Sammanfattning av Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13

Utöver integreringen av Agenda 2030 skiljer sig denna utgåva från den första utgåvan från 2014 främst genom att den inte längre är en ledningssystemstandard, utan i stället en vägledande standard med processinriktning.

Standarden behandlar olika delar; en beskrivning av utgångspunkter för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner, kommuner och regioners olika behov, förutsättningar, utmaningar och möjligheter när det gäller att bedriva ett hållbarhetsarbete samt den roll som politiken, förvaltningen, verksamheterna och intressenterna spelar i genomförandet.

Standarden innehåller även en beskrivning av Agenda 2030, de globala hållbarhetsmålen och vad som är utmärkande för genomförandet av Agenda 2030. En modell utvecklad av OECD med åtta komponenter, som är betrakta som framgångsfaktorer för en samstämmig politik för hållbar utveckling, som ger vägledning för genomförandet i kommuner och regioner finns beskriven i avsnitt 6.

Standarden innehåller vidare en beskrivning av ett processororienterat tillvägagångssätt som utgår från modellen Planera-Genomföra-Följa-upp-Förbättra (PDCA – "Plan-Do-Check-Act" på engelska) som den beskrivs i SS-EN ISO 9001. PDCA-modellen beskriver en iterativ process som organisationer kan använda för att uppnå ständig förbättring och består av 4 delar:

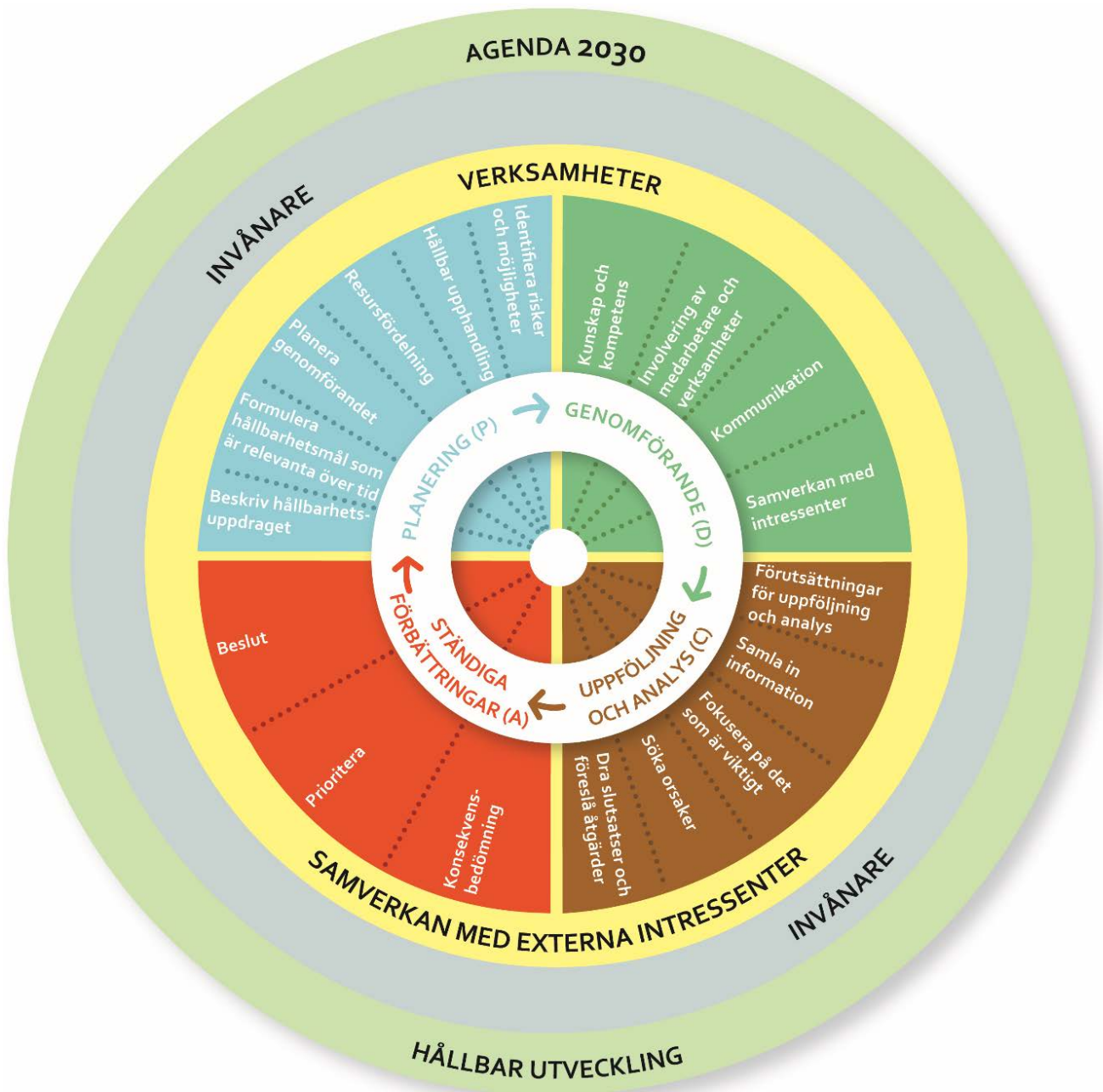
- **Planera:** avsnitt 7,
- **Genomföra:** avsnitt 8,
- **Följa upp:** avsnitt 9,
- **Förbättra:** avsnitt 10.

I den här standardens hämtas även inspiration från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) styrsnurra som beskrivs i SKR:s rapport "Guide: planering, uppföljning, och åtgärder i kommunövergripande styrning"².

De processororienterade avsnitten i standarden återspeglar i stort sett ovan beskrivna metoder. Genom att använda sig av dessa två, för kommuner och regioner, vedertagna metoder underlättas tillämpningen av standarden i kommuners och regioners ordinarie styr- och ledningssystem.

---

² Sveriges Kommuner och Regioner – SKR – "Guide för planering, uppföljning/analys och åtgärder i kommunövergripande styrning"

Figur 2 — Bilden illustrerar standardens processorienterade upplägg och koppling till verksamheten samt till samverkan med externa intressenter och invånare.

1 Omfattning

Detta dokument ger vägledning till förtroendevalda och tjänstepersoner i kommuner och regioner i arbetet med att, i sin ordinarie styrning och ledning, integrera och förstärka hållbar utveckling samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla FN:s Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

2 Normativa hänvisningar

Det finns inga normativa hänvisningar i detta dokument.

3 Termer och definitioner

För tillämpning av detta dokument gäller följande termer och definitioner.

ISO och IEC håller terminologidatabaser för användning i standardisering på följande adresser

— ISO Online Browsing Platform: tillgänglig på <http://www.iso.org/obp>

— IEC Electropedia: tillgänglig på <http://www.electropedia.org/>

Agenda 2030 för hållbar utveckling

Agenda 2030

handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefindandet som antagits av FN och som är avsedd att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen

Anm. 1 till termpost: Agenda 2030 innehåller fyra delar; den inledande politiska deklARATIONEN, 17 globala hållbarhetsmål och 169 delmål, medel för genomförande samt ett ramverk för översyn och uppföljning

[KÄLLA: Baserat på Agenda 2030-delegationens slutbetänkande "Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet" (SOU 2019:13)]

användare

individ eller organisation som tar del eller använder sig av Anm. 1 till termpost: med användare menas exempelvis brukare, patienter, kunder, elever, besökare och invånare

aktivitet

individ eller organisations utförande av en uppgift eller handling

[KÄLLA: WHO:s definition i ICF 2002, översatt och ändrad]

ansvarsskyldighet

skyldighet för en kommun eller region att stå till svars och ta ansvar för sina beslut och aktiviteter inför samhället, dess invånare, rättsliga myndigheter och andra intressenter

[KÄLLA: ISO 18091:2019, 3.9, översatt och ändrad]

förbättring

aktivitet för att förbättra prestanda

Anm. 1 till termpost: Aktiviteten kan vara enstaka eller återkommande

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, 3.3.1]

dokumenterad information

information som bör styras och underhållas av en organisation samt det medium på vilket informationen finns

Anm. 1 till termpost: Dokumenterad information kan ha vilket format som helst, finnas på vilket medium som helst och ha vilken källa som helst

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, 3.8.6, ändrad]

effektivitet

förhållande mellan uppnått resultat och använda resurser

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, 3.7.10]

globala målen för hållbar utveckling

globala hållbarhetsmålen

uppsättning av 17 mål och 169 delmål som antagits av FN och som syftar till att avskaffa all form av fattigdom, bekämpa ojämlikhet och orättvisa samt bekämpa klimatförändringarna

Anm. 1 till termpost: FN:s globala hållbarhetsmål finns redovisade i avsnittet 5.3.

Anm. 2 till termpost: Varje regering ställer upp sina egna nationella delmål med utgångspunkt i den globala ambitionsnivån och beslutar hur målen ska införlivas på nationell nivå

[KÄLLA: Baserat på Agenda 2030-delegationens slutbetänkande "Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet" (SOU 2019:13)]

förtroendevalda

ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar, samt andra personer som fullgör förtroendeuppdrag samt revisorer

Anm. 1 till termpost: Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i beslutande församlingar, förbundsstyrelser eller nämnder, beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund

[KÄLLA: Baserat på definitionen i Sveriges kommunallag (2017:725), 4 kap. 1 §]

god samhällsstyrning

styrning som omfattar en stats, kommuns eller regions sätt att utöva sina politiska, ekonomiska och administrativa befogenheter

[KÄLLA: Sida, Good Governance, 2002:2, Art.no.:2845, översatt]

1

hållbar utveckling

utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov

Anm. 1 till termpost: definitionen grundar sig på Brundtlandrapporten (1987) där man framhöll att de sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionerna är ömsesidigt beroende av och förstärker varandra

Anm. 2 till termpost: Hållbar utveckling beaktas här utifrån den statliga kommittén "Agenda 2030-delegationens" slutbetänkande (2019) som lyfter fram FN:s Agenda 2030s 17 mål på områden som är av avgörande betydelse (se 5.2)

[KÄLLA: ISO Guide 82:2019, definition 3.2, översatt och ändrad, - Anm. 2 har lagts till.]

2

hållbarhetsuppdrag

uppdrag som syftar till att bidra till *hållbar utveckling* (3.11)

3

hållbarhetsmål

mål som syftar till att bidra till *hållbar utveckling* (3.11)

4

högsta ledningen

person eller grupp av personer som leder och styr en *kommun* (3.16) eller *region* (3.24) på högsta nivå

Anm. 1 till termpost: Högsta ledningen äger rätt att delegera befogenheter och tillhandahålla resurser inom organisationen

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, 3.1.1, ändrad]

5

intressent

individ eller grupp som kan påverka, påverkas av eller har ett intresse i en *kommuns* (3.16) eller en *regions* (3.24) beslut, åtgärd eller aktivitet

Anm. 1 till termpost: En intressent kan vara såväl intern som extern i förhållande till organisationen. Exempel på interna intressenter är medarbetare och förtroendevalda, medan externa intressenter kan utgöras av exempelvis statliga myndigheter, näringslivet, akademien, civilsamhällets organisationer, användare och invånare

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, 3.2.3 och SS-EN ISO 26000:2010, 2.20, ändrad]

6

kommun

administrativ enhet, med direktvalda beslutsfattare, för lokalt självstyre

[KÄLLA: Baserat på kommunallagen (2017:7255)]

kommunkoncern

sammanslutning av en kommun och dess direkt och indirekt majoritetsägda bolag

regionkoncern

sammanslutning av en region och dess direkt och indirekt majoritetsägda bolag

3.19

ledning

samordnade aktiviteter för att leda och styra en *kommun* (3.16) eller *region* (3.24)

Anm. 1 till termpost: Ledning kan innefatta att upprätta policyer och mål samt processer för att nå dessa mål.

[KÄLLA:SS-EN ISO 9000:2015, definition 3.3.3. ändrad]

3.20

mål

resultat som avses nås

EXEMPEL: Ett mål som en kommun eller region vill uppnå kan vara ett resultat på exempelvis invånarnivå (hälsan hos invånarna i kommun X ska förbättras), brukarnivå (alla barn i kommun Y ska klara skolan), medarbetarnivå (medarbetarnas engagemang ska öka) eller på samhällsnivå (alla transporter i länet ska vara fossilfria 2030).

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, definition 3.7.1, ändrad]

3.21

organisation

enhet eller grupp av människor och anläggningar med ett system av ansvar, befogenheter och relationer samt identifierbara mål

Anm. 1 till termpost: Definitionen riktar sig till *kommuner* (3.16) eller *regioner* (3.24) vid tillämpning av denna standard

[KÄLLA: SS-EN ISO 26000:2010, definition 2.12, ändrad, Anm. 1 till termposten har lagts till.]

3.22

prestanda

mätbart resultat

Anm. 1 till termpost: Prestanda kan avse kvantitativa eller kvalitativa iakttagelser

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, definition 3.7.8]

3.23

process

grupp av aktiviteter som samverkar eller påverkar varandra, och som använder underlag (input) för att åstadkomma ett avsett resultat (output, utfall)

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, definition 3.4.1]

3.24**region**

administrativ enhet, med direktvalda beslutsfattare, för regionalt självstyre

[KÄLLA: Baserat på kommunallagen (2019:835)]

3.25**resiliens**

organisations anpassningsförmåga till en komplex och föränderlig miljö

EXEMPEL: Mångfald är ett nyckelbegrepp som kan användas för att beteckna relativt hög resiliens i ett socialt system.

[KÄLLA: ISO 37100:2016, definition 3.1.3, översatt och ändrad]

3.26**rutin**

angivet sätt att utföra en aktivitet eller *process* (3.23)

Anm. 1 till termpost: Rutiner kan vara dokumenterade eller inte dokumenterade

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, definition 3.4.5]

3.27**rådighet**

rätt att bestämma, styra över eller kontrollera

3.28**samråd**

överläggning, diskussion eller annan form av informationsutbyte med *intressenter* (3.15) som syftar till att identifiera och ta hänsyn till olika intressen inför beslut och planering av aktiviteter inom en *organisation* (3.22)

3.29**samverkan**

process för att verka eller agera tillsammans för gemensamma intressen och värderingar med utgångspunkt i överenskommelser

Anm. 1 till termpost: För att möjliggöra samverkan för hållbarhet kan den utgå ifrån en överenskommen operationell definition av vad hållbarhet konkret innebär. Se tex.

www.sekom.se/H%C3%A5llbarhetsprinciper.

[KÄLLA: SS-EN ISO 22300:2018, definition 3.51, översättning]

3.30**strategi**

plan för att nå ett långsiktigt eller övergripande *mål* (3.20)

[KÄLLA: SS-EN ISO 9000:2015, 3.5.12, ändrad]

3.31

styrdokument

dokument som anger hur en *kommun* (3.16) eller *region* (3.24) ska bedriva och följa upp sin verksamhet

Anm. 1 till termpost: Styrdokument kan avse allt från övergripande policyer till instruktioner och syftar till att bidra till ett gott resultat och en god uppföljning.

3.32

systematiskt arbetssätt för hållbar utveckling

metod för en organisations utarbetande, genomförande och uppföljning av strategier, processer, rutiner och aktiviteter för bibehållen utveckling mot hållbarhet

3.33

tjänsteperson

befattningsinnehavare, till skillnad från förtroendevalda, som är anställd vid en kommun eller region och uppstår lön för sitt arbete

3.34

universell utformning

utformning av produkter, miljöer, program och tjänster som ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning och utan behov av anpassning eller specialutformning

Anm. 1 till termpost: Universell utformning ska inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs.

[KÄLLA: FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, art.2, ändrad]

3.35

verksamhet

organiserad enhet, avdelning eller motsvarande inom en *kommun* (3.16) eller en *region* (3.24)

3.36

verkan

effekt

omfattning i vilken planerade aktiviteter har genomförts och planerade resultat har uppnåtts

4 Utgångspunkt för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner

4.1 Allmänt

Kommuner och regioner är politiskt styrda organisationer med flera gemensamma och utmärkande drag som i hög grad påverkar de förutsättningar, möjligheter och utmaningar som gäller vid införande av ett systematiskt arbetssätt för hållbar utveckling enligt Agenda 2030. Enligt OECD är uppfyllandet av drygt 60 % av delmålen i Agenda 2030 beroende av genomförandet på lokal och regional nivå.

Kommuners och regioners samlade åtagande är omfattande och diversifierat. Det finns ofta naturliga beröringspunkter med hållbarhetsfrågor som exempelvis miljö och klimat, bostad, tillväxt, vård och omsorg, demokrati, jämställdhet, folkhälsa, integration och mänskliga rättigheter. Kommuner och regioner har enligt lag ansvar för flera viktiga samhällsfunktioner, medan andra sker på frivillig basis. Det innebär att de har stor påverkan och är nyckelaktörer i ett framgångsrik genomförande av Agenda 2030.

Arbete med att genomföra Agenda 2030 kan initieras på olika sätt. Dels genom att det finns ett engagemang hos olika intressenter, som exempelvis invånare, civilsamhällets organisationer och

näringslivet. Det kan också initieras genom ett politiskt initiativ eller genom att förvaltningsledningen uppmärksammar frågan på den politiska nivån. Alldeles oavsett hur arbetet initieras så är den demokratiska processen, med politiska val och inflytande, en grundläggande förutsättning för arbetet med Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. För att säkerställa en stark förankring behöver invånare och olika intressenter vara delaktiga och involveras i hållbarhetsarbetet.

Kommuner och regioner leds av förtroendevalda på politisk nivå samt tjänstpersoner på förvaltningsnivå. De spelar olika roller i styrnings- och ledningsarbetet, vilket medför att fördelningen av roller behöver vara tydlig. Det politiska ledarskapet innefattar att leda och driva en effektiv verksamhet med en stark medborgerlig förankring och fokus på vad som ska göras. Förvaltningsledningen fattar beslut om hur uppdraget ska genomföras och det är i därför viktigt att involvera olika verksamheter i det hållbarhetsarbete som bedrivs.

Kommuner och regioner har olika behov och förutsättningar samt utmaningar och möjligheter. Dessa är kopplade till invånarantal, yta och läge, tätortsgrad, näringslivsstruktur, ekonomisk situation, befolkningsammansättning, kultur och politiska preferenser. Tekniska och fysiska förutsättningar spelar också en stor roll för hållbarhetsarbetet. Det kan handla om infrastruktur för vatten, avlopp, vägar, byggnader och mycket annat som rör samhällsplanering och som i sin tur påverkar miljö, lokalt näringsliv och boende. Dessa förutsättningar skiljer sig åt mellan olika delar av landet.

De stora skillnaderna innebär att förutsättningarna att utveckla och vidareutveckla ett systematiskt arbete för att genomföra Agenda 2030 varierar över landet. Det kommunala självstyret ger dock kommuner och regioner stora möjligheter att utforma arbetet på ett sätt som tar hänsyn till den egna kommunens eller regionens förutsättningar och särart samt de olika önskemål som inkommer från invånarna.

4.2 Politikens roll

Den politiska ledningens engagemang, ambitioner och prioriteringar är de viktigaste faktorerna för ett aktivt hållbarhetsarbete i kommuner och regioner. Förtroendevalda kan stärka hållbarhetsarbetet genom att både stödja och efterfråga resultatet av det arbete som bedrivs. Ett ömsesidigt förtroende mellan förtroendevalda och tjänstepersoner bidrar till att stärka resultatet. För att arbetet ska bli långsiktigt hållbart är en samsyn över parti- och blockgränser kring inriktning och mål en avgörande framgångsfaktor. Konsekvensbedömningar för hållbar utveckling på kort och lång sikt bör därför ingå som ett led i de politiska beslut som fattas.

I processen inför att politiska beslut ska fattas är det viktigt att:

- integrera konsekvensbedömningar för hållbar utveckling (se 10.2),
- föra en dialog och fånga upp initiativ från invånarna, civilsamhällets organisationer och andra relevanta intressenter i fråga om Agenda 2030 och hållbar utveckling,
- i ett tidigt skede skapa ett ömsesidigt förtroende mellan förtroendevalda och invånare,
- inför svåra politiska beslut föra dialog med intressenter kring frågor som inte alltid är av nytta på kort sikt men som ger positiva effekter på längre sikt.

God samhällsstyrning utgör en förutsättning för den lokala demokratins legitimitet och för kommunens eller regionens hållbarhetsarbete. För att utveckla och vidareutveckla ett systemiskt

arbetsätt för hållbar utveckling, som bidrar till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen, är det därför viktigt att arbeta utifrån principerna för god samhällsstyrning.

Anm. En lämplig utgångspunkt är den modell som har tagits fram av Europarådet och som lyfter fram 12 principer³. Utöver Europarådets principer för god samhällsstyrning kan standarden ISO 37000:2019 också beaktas.

God samhällsstyrning tas explicit upp i Mål 16 i Agenda 2030, som handlar om fredliga och inkluderande samhällen. Här beskrivs delmål och indikatorer för en god samhällsstyrning som är fri från konflikter, korruption och våld. Nyckeln är att stärka rättsstatsprincipen och främja mänskliga rättigheter. Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa och möjligheter att utöva inflytande och ansvarsutkrävande över beslutsfattande⁴.

Delmålen handlar bland annat om att:

- säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer (se Agenda 2030, mål 16, delmål 7),
- säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal (se Agenda 2030, mål 16, delmål 10),
- verka för och genomdriva icke-diskriminerande lagstiftning och politik för en hållbar utveckling (se Agenda 2030, mål 16, delmål B).

4.3 Förvaltningens roll

Förvaltningens uppgift är att verkställa politiska beslut genom att:

- svara för att verksamheten bedrivs effektivt,
- prioritera och fördela resurser inom ramen för politiska mål,
- leda, fördela och följa upp arbetet.

Förvaltningsledningen spelar en avgörande roll för hur kommunens eller regionens hållbarhetsarbete ska genomföras. Förvaltningen bör vara bemannad med tjänstepersoner som har både engagemang och kompetens inom hållbar utveckling. Förvaltningen bör därutöver vara organiserad på ett ändamålsenligt sätt, involvera verksamheter, tillvarata medarbetarnas kunskaper och engagemang och uppmuntra till tvärasektoriellt lärande för att bidra till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

Den verksamhet som bedrivs inom förvaltningen, på avdelningar och enheter i kommun- och regionkoncerner, spelar genom sin operativa roll en nyckelfunktion för genomförandet av flera av delmålen i Agenda 2030. Det är i den dagliga verksamheten som den direkta påverkan sker och det är där resultat skapas. Det är också i verksamheten som den aktuella situationen kan bedömas och mätas, för att därefter rapporteras och bli underlag för politiska beslut om framtida mål och handlingsplaner.

---

³ Council of Europe – COE – “12 Principles of Good Governance”

⁴ Se UNDP:s webbplats globalamalen.se

4.4 Invånarnas och andra intressenters roller

Engagemanget och kunskapen hos invånare samt användare inom olika verksamheter är av grundläggande betydelse för hållbarhetsarbetet. Det är därför viktigt att löpande ta in synpunkter, föra dialog med invånare och användare för att säkerställa att deras perspektiv tas med i det hållbarhetsarbete som bedrivs i kommuner och regioner.

Det finns även ett stort engagemang för Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen bland olika intressenter, såsom exempelvis statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringslivet, akademien och civilsamhällets organisationer. Kommuner och regioner har en viktig roll att spela när det gäller att ta initiativ till att samla olika intressenter och tillvarata den kunskap och det engagemang som finns. Att flera intressenter redan arbetar med utgångspunkt i Agenda 2030 gör det dessutom lättare för kommuner och regioner att ingå samverkan med sådana intressenter.

5 Principer och mål för hållbarhetsarbete enligt Agenda 2030

5.1 Allmänt

Agenda 2030 – deklARATIONEN är en handlingsplan för människorna, planetens och vårt välbefinnande. Den syftar till att befästa världsfreden under ökad frihet. I agendan erkänns avskaffandet av alla former och dimensioner av fattigdom, inklusive extrem fattigdom, som den största globala utmaningen och som en oundgänglig förutsättning för hållbar utveckling.

Genomförandet av Agenda 2030 bygger på ett antal principer. Principerna och målen anger agendans omfattning och ambitionsnivå och återspeglar även de tre dimensionerna för hållbar utveckling, dvs. ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

För Sverige innebär genomförandet av Agenda 2030 en successiv omställning till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle som även bidrar till en hållbar utveckling globalt. De utmaningar som Agenda 2030 syftar till att svara an mot – t.ex. klimatförändringar, ojämlikhet och hälsa – är förenade med så stora konsekvenser för samhället att Sverige inte har råd att inte agera. Omställningen är därför nödvändig och tiden för omställningen är knapp.

5.2 Agenda 2030:s principer

I september 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Dess principer och utgångspunkter beskrivs enligt nedan i Agenda 2030-delegationens slutbetänkande till regeringen⁵.

Tre principer som särskilt lyfts fram i arbetet med att genomföra agendan är att:

Agendan är universell – det innebär att den vänder sig till alla världens länder, och alla länder har ett gemensamt ansvar för genomförandet

Målen är integrerade och odelbara – framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås.

Ingen ska lämnas utanför – genomförandet av agendan behöver ske med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar.

---

⁵ Agenda 2030-delegationens slutbetänkande "Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet" (SOU 2019:13)

Fem utgångspunkter som särskilt lyfts fram i genomförandet av Agenda 2030 är:

– Människorna

Vi är fast beslutna att avskaffa alla former och dimensioner av fattigdom och hunger och säkerställa att alla människor kan förverkliga sin potential i värdighet och jämlikhet och i en hälsosam miljö.

– Planeten

Vi är fast beslutna att skydda planeten från att förstöras, inklusive genom hållbar konsumtion och produktion, genom att förvalta dess naturresurser på ett hållbart sätt och vidta omedelbara åtgärder mot klimatförändringarna, så att planeten kan tillgodose nuvarande och kommande generationers behov.

– Välståndet

Agendan syftar till att säkerställa att alla människor kan leva i välmåga och ha meningsfulla liv och att ekonomiska, sociala och tekniska framsteg sker i harmoni med naturen.

– Freden:

– Vi är fast beslutna att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen som är fria från rädsla och våld. Hållbar utveckling utan fred är omöjligt, liksom fred utan hållbar utveckling.

– Partnerskapet

Vi är fast beslutna att mobilisera de medel som krävs för att genomföra denna agenda genom ett återvitaliserat globalt partnerskap för hållbar utveckling på grundval av en anda av förstärkt global solidaritet, med fokus i synnerhet på behoven hos de fattigaste och mest utsatta och med deltagande av alla länder, alla berörda parter och alla människor.

5.3 17 globala hållbarhetsmål

I Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen ser man på hållbar utveckling och de globala utmaningarna som en sammanhållen målstruktur som förenar ett stort antal perspektiv och enskilda frågor.

Agenda 2030 innehåller 17 globala hållbarhetsmål, vilka beskrivs i figur 3, och 169 delmål. De 169 delmålen följs upp med hjälp av 232 indikatorer.

Figur 3 — De 17 globala hållbarhetsmålen⁶

Anm.: Vill du läsa mer om de globala hållbarhetsmålen se www.globalamalen.se

6 Framgångsfaktorer för genomförandet av FN:s Agenda 2030

6.1 Allmänt

OECD har tagit fram en modell⁷ för en samstämmig politik för hållbar utveckling som innebär att länder ska säkerställa att all politik stödjer hållbar utveckling, såväl nationellt som globalt. Den syftar till att systematiskt integrera de tre dimensionerna för hållbar utveckling i policyutvecklingen.

OECD:s modell är generell, universell och bygger på erfarenheter från ett flertal länders arbeten med hållbar utveckling. Den lyfter fram åtta komponenter som också är att betrakta som framgångsfaktorer för genomförandet i kommuner och regioner. Dessa komponenter beskrivs nedan utifrån vår tolkning

I figur 4, som tagits fram av Agenda 2030-delegationen, beskrivs de åtta komponenter som OECD har lyft fram som centrala för genomförandet.

⁶<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/agenda-2030-for-hallbar-utveckling/>

⁷ Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD – “A Territorial Approach to the SDGs”

Utöver de ovan beskrivna komponenterna i OECD:s modell har det även visat sig vara framgångsrikt för genomförandet av FN:s Agenda 2030 att stegvis vidareutveckla det systematiska hållbarhetsarbetet.

Figur 4 — OECD:s modell för samstämning politik för hållbar utveckling

Anm. För att förtydliga OECD:s modell i en svensk kommunal- och regionalkontext föreslås följande justeringar:

- Samordning av policyer och institutioner ersätts av Samordning av styrdokument och organisation (6.6)
- Lokal och regional delaktighet ersätts av Samverkan mellan offentliga aktörer.

6.2 Det politiska åtagandet

Det politiska ledarskapet och engagemanget är centralt för genomförandet av Agenda 2030. Ett politiskt åtagande på högsta nivå befästs genom beslut i kommun- och regionfullmäktige eller styrelse. Det politiska åtagandet kan synliggöras genom att man i centrala styrdokument, som exempelvis mål- och budget, kommun- och regionplan, översiktsplan eller regional utvecklingsplan eller särskilda hållbarhetsprogram, fastställer att kommuner och regioner ska bidra till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

6.3 Integrerade arbetssätt

Integrerade arbetssätt för hållbar utveckling handlar om arbetssätt som bidrar till att kommunen eller regionen systematiskt ska kunna bedöma och överväga kopplingar mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av hållbar utveckling. Sådana arbetssätt är avgörande för att införliva Agenda 2030 i styr- och ledningssystem, beslutsprocesser, verksamhetsplanering och uppföljningsprocesser. Integrerade arbetssätt förutsätter ökat lärande över disciplin- och sektorsgränser och bidrar till att ge medarbetare förutsättningar att göra de bedömningar som krävs och omsätta de beslut som fattas i praktisk handling.

6.4 Långsiktighet

Långsiktighet handlar om att det finns en förståelse för att hållbarhetsarbetet är ett åtagande som sträcker sig på längre sikt. Det handlar om att fatta beslut som accepteras över parti- och blockgränser, som har förutsättningar att gälla längre än en mandatperiod och som skapar balans mellan kortsiktiga prioriteringar och mer långsiktiga mål. Stöd för sådana beslut kan vara visioner, regionala utvecklingsplaner och hållbarhetsprogram som inbegriper målsättningar och indikatorer, sträcker sig över en längre tid och bidrar till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

6.5 Global påverkan

Global påverkan handlar om att det finns en förståelse för om och i så fall på vilket sätt den verksamhet som bedrivs påverkar omvärlden. Det kan handla om att genom konsekvensbedömningar synliggöra på vilket sätt de beslut som fattas påverkar omvärlden men även om att genom omvärldsanalys bedöma på vilket sätt den globala utvecklingen påverkar det lokala och regionala hållbarhetsarbetet. En viktig del i detta arbete handlar om att tillämpa principer för hållbar upphandling som bidrar till en positiv global påverkan och till att ge mindre välbärgade länder större förutsättningar att uppfylla Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

6.6 Samordning av styrdokument och organisation

Samordningen av styrdokument och organisation innebär att hållbarhetsarbetet på kommunal och regional nivå samordnas på ett sätt som bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Eftersom Agenda 2030 spänner över ett stort antal samhällsområden är det viktigt att säkerställa att de mål som lyfts fram i olika styrdokument inte står i konflikt med varandra. Det kan exempelvis säkerställas genom att man samlar styrdokument under ett gemensamt övergripande hållbarhetsprogram. Det är också viktigt att organiseringen möjliggör för lärande och samarbete över sektorsgränser, exempelvis genom inrättandet av särskilda tvärssektoriella avdelningar, arbetsgrupper eller samordningsfunktioner.

Anm. Vissa styrdokument bör finnas på plats i en kommun eller region, enligt lag eller annan författning, och vissa av dem regleras även däri.

styrdokument kan klassificeras i olika dokumenttyper såsom:

- visioner
- program
- policyer
- strategier
- handlingsplaner
- riktlinjer.

6.7 Samverkan mellan offentliga aktörer

Samverkan mellan offentliga aktörer innebär att kommuner och regioner, med respekt för varandras ansvarsområden, bör samverka med varandra och med statliga myndigheter för att bidra till Agenda 2030. En viktig roll för kommuner och regioner är att uppmärksamma den statliga

nivån på att dessa förvaltningsnivåer bör göras delaktiga i beslut på nationell nivå som påverkar genomförandet av Agenda 2030.

Exempel på sådan samverkan kan vara överenskommelser och avsiktsförklaringar mellan offentliga aktörer samt skapande av gemensamma kunskapsplattformar för Agenda 2030. Det kan också handla om samverkansprojekt för att ta sig an konkreta utmaningar som exempelvis hälsa, arbetsmarknad, miljö och klimat.

6.8 Intressenters delaktighet

Partnerskap och samverkan med olika intressenter, som exempelvis invånare, civilsamhällets organisationer och näringslivet, är både ett mål och ett medel i kommunens och regionens arbete med att bidra till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. För att uppnå resultat är det därför av central betydelse att intressenters delaktighet vävs in i det fortlöpande arbetet med att identifiera gemensamma utmaningar, prioriteringar, åtgärder och mobilisera resurser. Man kan till exempel göra intressenter delaktiga genom att använda befintliga lokala och regionala forum för föreningar och näringsliv eller genom medborgardialog inom frågor som är relevanta utifrån Agenda 2030. Det är i dialog- och samverkansarbetet viktigt att säkerställa att synpunkter inhämtas från invånare och grupper som sällan kommer till tals, på grund av till exempel språkhinder, ålder eller funktionsnedsättningar. Idéburna offentliga partnerskap är ett annat sätt att möjliggöra för organisationer att utföra vissa uppgifter som bidrar till genomförandet av Agenda 2030.

6.9 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering handlar om att säkerställa att det finns system för uppföljning och utvärderingar som tydliggör och synliggör hur kommunen respektive regionen bidrar till Agenda 2030 och till uppfyllelsen av de globala hållbarhetsmålen. Det förutsätter att det finns integrerade mål och indikatorer för hållbar utveckling i det ordinarie uppföljningssystemet. Uppföljningen av arbetet kan till exempel ske på årsbasis inom ramen för uppföljningen av målen i kommun- eller regionplanen. En fördjupad uppföljning och utvärdering av arbetet kan exempelvis ske en gång per mandatperiod.

Uppföljning och utvärdering handlar om att säkerställa det finns system för uppföljning, analys och utvärdering som tydliggör och synliggör hur kommunens eller regionens eget arbete, och det arbete som sker tillsammans med andra aktörer, bidrar till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Det förutsätter att det finns mål och indikatorer för hållbar utveckling som är integrerade i det ordinarie uppföljningssystemet. Exempelvis kan uppföljningen av arbetet ske på årsbasis inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. En fördjupad analys och utvärdering av arbetet kan exempelvis ske en gång per mandatperiod.

7 Planering av det målorienterade hållbarhetsarbetet

7.1 Allmänt

Planering är en förutsättning för det målorienterade hållbarhetsarbetet och för att kommuner och regioner ska kunna integrera och förstärka arbetet med hållbar utveckling i sin styrning och ledning och främja samverkan i sin strävan att uppfylla Agenda 2030.

I denna del beskrivs de fyra moment som planeringen kan delas in i:

- 1) hur ett hållbarhetsuppdrag kan tas fram,
- 2) hur mål för arbetet med Agenda 2030 och hållbar utveckling kan upprättas,
- 3) vilka resurser som behövs för att åstadkomma resultat som överensstämmer med målen,
- 4) vilka risker och möjligheter som behöver identifieras.

I varje moment bör nedanstående punkter beaktas:

- Utgångspunkt för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner (avsnitt 4).
- Principer och mål för att bedriva ett målorienterat hållbarhetsarbete enligt FN:s Agenda 2030 (avsnitt 5).
- Framgångsfaktorer för genomförandet av FN:s Agenda 2030 (avsnitt 6).

7.2 Beskriv hållbarhetsuppdraget

Hållbarhetsuppdrag bör formuleras av kommunens eller regionens högsta ledning på ett sådant sätt att det bidrar till Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen.

Formuleringen av hållbarhetsuppdraget bör baseras på den lokala och regionala kontexten inom ramen för det som är hållbart och anpassas och utformas utifrån varje kommun och regions behov, förutsättningar och resurser.

Formuleringen av hållbarhetsuppdraget bör bygga på avsnitt 4, 5 och 6, och utgöra underlag för mål- och budgetdokument, kommunplaner, regionplaner eller andra övergripande styrdokument.

Hållbarhetsuppdraget bör mer specifikt bestå av en analys av vilka mål och delmål som är viktiga att prioritera. Analysen bör innehålla:

- En bedömning av vilken relevans målen och delmålen i Agenda 2030 har för kommunen eller regionen.
- En bedömning av de styrkor, svagheter, möjligheter och hot som kommunen eller regionen ser utifrån de mål och delmål i Agenda 2030 som bedömts som relevanta.

Hållbarhetsuppdraget bör även innehålla en analys av hur arbetet med att genomföra Agenda 2030 bör ske. Analysen bör omfatta:

- En bedömning av hur kommunen eller regionen arbetar med de åtta komponenter som nämns i avsnitt 6.
- En processorienterad beskrivning av kommunens eller regionens arbete som utgår från modellen Planera-Genomföra-Följa-upp-Förbättra (se avsnittet Orientering). När det gäller hållbarhetsuppdraget bör man beakta och utgå ifrån följande:
- Befintlig statistik, undersökningar och annan fakta på lokal, regional och nationell nivå.
- Relevant nationell lagstiftning, nationella politiska mål, nationell och internationell utveckling och andra relevanta omvärldsfaktorer inom hållbarhetsområdet.
- kunskaper som vilar på vetenskaplig grund och beprövade erfarenheter om hållbar utveckling och strategiskt hållbarhetsarbete.
- En analys av intressenter, där det finns störst potential för en framgångsrik samverkan utanför kommunens och regionens egen rådighet. Information kring hur en organisation kan identifiera intressenter finns i standarden SS-ISO 26000:2010.

Hållbarhetsuppdraget bör formuleras med stöd av kunskaper och erfarenheter som inhämtats genom dialog med

- medarbetare
- invånare och användare
- civilsamhällets organisationer
- näringslivet
- andra relevanta intressenter på lokal och regional nivå.

7.3 Formulera hållbarhetsmål som är relevanta över tid

För att sätta upp mål som bidrar till Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen bör kommunens eller regionens högsta ledning - med utgångspunkt i analysen av relevanta och prioriterade mål och delmål enligt avsnitt 7.2 - identifiera prioriterade områden på lokal och regional nivå som bidrar till Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen.

Med utgångspunkt i analysen av de prioriterade områdena bör kommunen eller regionen därefter fastställa övergripande mål som:

- Kommunen eller regionen genom egen rådighet kan påverka. Det kan exempelvis handla om koncernens egna kärnverksamheter inom vård, skola och omsorg, samhällsplanering eller den verksamhet som bedrivs av de bolag som ägs av kommunen eller regionen.
- Kommunen eller regionen kan påverka genom samverkan med andra relevanta intressenter på lokal, regional, nationell och global nivå. Målen bör därför tas fram i dialog med de intressenter som kommunen eller regioner ska samverka med. Det kan exempelvis handla om civilsamhällets organisationer, näringslivet eller statliga myndigheter.
- är satta på kort sikt och lång sikt, är lätta att förstå och mätbara (då så är tillämpligt) och bidrar till positiva samhällseffekter.
- är i linje med avsnitt 5 och tar särskild hänsyn till att agendan är universell, d.v.s. att målen är integrerade och odelbara och ska bidra till att ingen lämnas utanför.
- innefattar specifika mål för det strategiska hållbarhetsarbetet, t.ex. att ett visst antal verksamheter ska vidta åtgärder för att integrera hållbarhetsperspektivet i sina verksamheter. Målen bör vara i linje med avsnitt 6 och ta särskild hänsyn till införande av ett integrerat arbetssätt för hållbar utveckling.

Anm. Hållbarhetsmål kan fastställas med hjälp av SMART-metoden som ofta används tillsammans med SS-EN ISO 9001. Akronymen står för:

- Specifikt,
- Mätbart,
- Acceperat,
- Realistiskt,
- Tidsatt.

7.4 Planera genomförandet

Kommunens eller regionens högsta ledning bör, i enlighet med avsnitt 7.2, 7.3, 7.5 och 7.7, planera för genomförandet samt säkerställa att genomförandet har en tydlig koppling till avsnitt 4, 5 och 6. Vidare bör högsta ledningen:

Säkerställa att det finns gemensamma och operationella spelregler för genomförandet och att dessa stödjer de principer i Agenda 2030 som anges under avsnitt 5.2.

Säkerställa att följande frågeställningar besvaras i samband med planeringen av genomförandet:

- Vem ska ansvara för genomförandet?
- Vilka aktiviteter behövs för att bidra till hållbarhetsperspektivet i de mål som fastställs?
- Hur ska genomförandet ske? I vilken omfattning och vilka metoder ska användas?
- Hur och när ska aktiviteterna genomföras?
- Hur ska genomförandet följas upp?
- Vilken kompetens och personella resurser behövs?
- Vilka materiella och finansiella resurser behövs?

Genomförandet av det målorienterade hållbarhetsarbetet bör utgöra en integrerad del i den ordinarie styrningen och ledningen i kommuner och regioner.

7.5 Resursfördelning

För att fördela resurserna, i enlighet med avsnitt 7.2, 7.3 och 7.4, bör kommunens eller regionens högsta ledning säkerställa att

- resursfördelningen återspeglar de politiska prioriteringarna,
- det finns resurser att kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet,
- resursfördelningen bidrar till ekonomistyrningen, d.v.s. förmågan att använda medlen effektivt och att med begränsade resurser klara av behov och nå uppsatta mål
- beslutsunderlagen för resursfördelningen är begripliga och tydliga för de tjänstepersoner på olika nivåer i kommunen eller regionen som ska ansvara för de resurser och de uppdrag som tilldelats,
- resursfördelningen kan kopplas till indikatorer för att belysa hur resurser används,
- resursfördelningen inkluderar hantering av oförutsedda händelser,
- resursfördelningen inkluderar långsiktiga behov.

7.6 Hållbar upphandling

Upphandling är ett kraftfullt instrument för alla organisationer som vill bidra till en hållbar utveckling och till att uppnå FN:s globala mål för hållbar utveckling.

För att genomföra det målorienterade hållbarhetsarbetet bör därför kommunens eller regionens högsta ledning dra fördel av upphandlingsverktyget genom att:

- Beskriva de risker och möjligheter som finns när det gäller upphandlingsfrågan ur ett hållbarhetsperspektiv.
- Hantera risker och möjligheter i fråga om hållbar utveckling genom att integrera hållbarhet i policyer och rutiner för upphandling, inklusive leverantörskedjor.
- Beakta SS-ISO 20400:2017 som ger vägledning om integrering av hållbarhet i upphandling och som vänder sig till alla organisationer, oberoende av deras verksamhet eller storlek.
- Använda Upphandlingsmyndighetens vägledningar och verktyg för hållbar upphandling.
- Använda sig av Sveriges nationella upphandlingsstrategi. Enligt den bör exempelvis upphandlande myndigheter och enheter i ett tidigt skede tillämpa principen om universell utformning för att säkerställa att produkter och tjänster kan användas av så många som möjligt och att vissa användare inte utesluts på förhand.

Anm. Sveriges Ekokommuner har anammat ett antal hållbarhetsprinciper som kan bidra till tydliga hållbarhetskriterier i upphandlingsarbetet och även lägga grunden för internationella kunskaps- och erfarenhetsutbyten med kommuner och regioner i andra länder⁸.

7.7 Identifiera risker och möjligheter

För att säkerställa ett effektivt och verkningsfullt hållbarhetsarbete, i enlighet med Agenda 2030, bör kommunens eller regionens högsta ledning göra en bedömning av potentiella risker och möjligheter där den:

- Beskriver de risker och möjligheter som finns när det gäller att uppnå de hållbarhetsmål som fastställts.
- Beskriver de risker och möjligheter som finns när det gäller att avsätta de resurser som krävs för det målorienterade hållbarhetsarbetet.
- Beskriver de risker och möjligheter som finns när det gäller genomförandet av hållbarhetsarbetet utifrån OECD:s modell med 8 komponenter för en samstämmig politik för hållbar utveckling (se avsnitt 6).

8 Genomförande av det målorienterade hållbarhetsarbetet

8.1 Allmänt

Genomförandet av det målorienterade hållbarhetsarbetet bör ha sin utgångspunkt i den planeringsprocess som beskrivs i föregående avsnitt. På så sätt kan kommuner och regioner integrera och förstärka arbetet med hållbar utveckling i sin styrning och ledning, samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen

För att skapa rätt förutsättningar att verkställa planen bör särskild vikt läggas vid kunskap och kompetens, involvering av medarbetare och verksamheter, samverkan med andra aktörer samt kommunikation.

---

⁸ Sveriges Ekokommuner – Sekom - Hållbarhetsprinciper

8.2 Kunskap och kompetens

För att underlätta genomförandet av det målorienterade hållbarhetsarbetet bör

- utbildningsinsatser som ger kunskap om Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen anordnas för förtroendevalda, förvaltningsledningen, medarbetare samt andra relevanta intressenter i kommunen eller regionen.
- en kompetenskartläggning görs för att säkerställa att rätt kompetenser och professioner finns att tillgå vid genomförandet.

8.3 Involvering av medarbetare och verksamheter

Medarbetare som arbetar i olika delar av kommunens eller regionens verksamheter bör involveras i genomförandet. Det sker genom att man vid planeringen uppdrar åt olika verksamheter i kommunen eller regionen att konkretisera genomförandet utifrån sina specifika uppdrag.

I det här sammanhanget är tillit viktig och man bör förlita sig på de kunskaper, kompetenser och förmågor som finns hos medarbetare i olika verksamheter i kommunen eller regionen.

Med utgångspunkt i de övergripande mål som fastställs för hur kommunen eller regionen kan bidra till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen bör förvaltningsledningen:

- Utse en eller flera nyckelpersoner med särskilt ansvar och mandat inom uttalade ansvarsområden som tidigt bör göras delaktiga i arbetet.
- Säkerställa att medarbetare har rätt förutsättningar och är delaktiga så att genomförandet ska kunna verkställas.
- Ge varje medarbetare möjlighet att formulera sin roll och sitt åtagande i genomförandet med utgångspunkt i egna kunskaper, kompetenser och ansvarsområden.
- Uppmuntra initiativ från medarbetare.

8.4 Kommunikation

I genomförandet bör olika kommunikationsaktiviteter kopplas till hållbarhetsarbetet. Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen utgör en god grund för kommunikationen, både i det interna och det externa hållbarhetsarbetet.

Kommunen eller regionen bör på ett proaktivt sätt utveckla, genomföra och upprätthålla kommunikationsaktiviteter som säkerställer att förtroendevalda, medarbetare, invånare och andra intressenter fortlöpande informeras om dess hållbarhetsarbete.

Kommunikationsaktiviteterna bör innefatta spridning av resultat i hållbarhetsarbetet samt goda exempel på insatser inom olika verksamheter och hos andra intressenter.

De kommunikationsaktiviteter som genomförs bör vara tillgängliga för alla, oavsett exempelvis språk, ålder eller funktionsnedsättning.

8.5 Samverkan med intressenter

Invånare, användare, civilsamhällets organisationer, näringslivet och andra relevanta intressenter bör involveras och samverka i genomförandet av det målorienterade hållbarhetsarbetet.

Genomförandet bör bygga på hög grad av tillit till andra intressenters roller och förmåga.

Vid samverkan med andra intressenter bör kommunen respektive regionen

- a) Se över vilka intressenter som behöver involveras, utifrån deras specifika förutsättningar, och knyta dem till olika steg i processen.
- b) Säkerställa att grupper som berörs av arbetet, både på kort och lång sikt, involveras i genomförandet.
- c) Vara lyhörda och anpassningsbara vad gäller de behov, förutsättningar och önskemål som invånare, användare och olika intressenter kan ha.
- d) Fånga upp det engagemang som finns och de initiativ som redan tagits och som kan leda till bredare samverkan.
- e) Etablera rutiner både för formell och informell samverkan.
  - i. Formell samverkan: T.ex. översiktliga former för beslutsfattande och genomförande inom ramen för en avsiktsförklaring eller en överenskommelse med andra parter.
  - ii. Informell samverkan: Rutiner som säkerställer att de som berörs av arbetet, exempelvis invånare, användare, civilsamhällets aktörer, näringslivet och andra relevanta intressenter, involveras i genomförandet.
- f) Involvera invånare i beslutsprocesserna i ett tidigt skede genom att:
  - i. Nyttja befintliga plattformar, eller skapa nya, för dialog med användare och invånare.
  - ii. Säkerställa att alla invånare i kommunen eller regionen ges samma möjligheter till delaktighet och att deras synpunkter behandlas lika oavsett exempelvis språk, ålder, kön, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller socio-ekonomisk ställning.
  - iii. Identifiera invånargrupper som sällan kommer till tals och därmed riskerar att lämnas utanför. Säkerställa att även dessa invånare kan involveras tidigt i processer som direkt eller indirekt berör dem.
  - iv. Använda olika metoder för dialog som t.ex. fokusgrupper, workshoppar, intervjuer, webbaserad kommunikation, användartester och observationer (se SS-EN 17161:2019, B.4.1).

9 Uppföljning och analys av det målorienterade hållbarhetsarbetet

9.1 Allmänt

För att kunna integrera och ytterligare förstärka arbetet med hållbar utveckling i sin styrning och ledning, samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla FN:s Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen, behövs en systematik kring och förståelse av kommunens respektive regionens uppföljning och analys av det målorienterade hållbarhetsarbetet.

Det är först när aktiviteter dokumenteras, effekter mäts och de samlade resultaten följs upp som det går att fastställa om det systematiska hållbarhetsarbetet fungerar som det är tänkt och om de planerade aktiviteterna och åtgärderna har haft avsedd effekt.

Kommunens eller regionens analys av resultaten ska därför tolkas i förhållande till de hållbarhetsmål som fastställts. Det innebär att siffror ska översättas till kunskap om ett nuläge och

visa på möjliga vägar till förändring. Denna kunskap behöver förmedlas och spridas i hela organisationen.

Analysen bör kommuniceras till de förtroendevalda som beslutar om verksamhetsmål och fördelar resurser. Den bör också kommuniceras till chefer och medarbetare som arbetar i de verksamheter som ska omsätta hållbarhetsmålen i praktiken och åstadkomma resultaten. Analysen bör även kommuniceras externt till invånare, användare och andra relevanta intressenter (se 8.4).

Den vägledning för analys som beskrivs nedan bygger på att de hållbarhetsmål som formulerats ingår i centrala styrdokument som beslutats av kommunfullmäktige eller regionfullmäktige.

Kopplingen mellan de övergripande styrprocesserna och det som sker på verksamhetsnivå är viktig. Om inte de övergripande hållbarhetsmålen speglas i de aktiviteter som genomförs på verksamhetsnivå saknas styrning från de som ytterst är ansvariga för all verksamhet i kommunen eller regionen.

Uppföljningen och analysen av det målorienterade hållbarhetsarbetet kan delas in i fem olika moment:

- Identifiera förutsättningar för uppföljning och analys (se 9.2)
- Samla in information (se 9.3)
- Fokusera (se 9.4)
- Söka efter orsaker (se 9.5)
- Dra slutsatser och föreslå åtgärder (se 9.6).

9.2 Förutsättningar för uppföljning och analys

För att skapa förutsättningar för uppföljning och analys av hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Säkerställa att rätt kompetens och resurser finns för att genomföra kommunens eller regionens uppföljning och analys av hållbarhetsarbetet i enlighet med avsnitt 5, 6 och 7.
- Verka för att skapa en bred delaktighet i uppföljningen och analysen av hållbarhetsarbetet.
- Sprida analysen av hållbarhetsresultatet i hela organisationen genom att tillsätta en uppföljnings- och analysgrupp för hållbar utveckling med representanter från alla relevanta förvaltningar och bolag.
- Säkerställa att de som deltar i uppföljnings- och analysgruppen:
  - har kunskap om Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen och om hur dessa har kopplats till kommunens eller regionens hållbarhetsuppdrag, mål och genomförandeplan,
  - har en tydlig uppdragsbeskrivning och mandat,
  - utgår från ett kommun- eller regionövergripande perspektiv men bidrar utifrån de verksamheter som representeras,
  - har roller som definierats och klargjorts för deltagarna, men även för de förvaltningschefer som ansvarar för den verksamhet de representerar,
  - agerar för att slå en bro mellan den övergripande styrningen och de aktiviteter och prestationer i verksamheten som leder till faktiska verksamhetsresultat ur ett hållbarhetsperspektiv.

- Säkerställa att uppföljnings- och analysgruppen fungerar som ett stöd till förvaltningsledningen när det gäller dess möjligheter att presentera underlag till de förtroendevalda.
- Säkerställa att det arbete som bedrivs i uppföljnings- och analysgruppen i huvudsak kopplas till budgetcykeln. Viktiga steg i uppföljningen är årsbokslut, delårsbokslut, tertialrapporter och månadsuppföljningar. Gruppens roll i dessa steg kan variera, men det är viktigt att definiera och planera in de uppgifter som ska utföras i en arbetsplan. Viktiga frågor för gruppen att ställa är: Vad ska analyseras? Hur ska analysen göras? När ska analysen ske?
- Säkerställa att de nyckeltal/indikatorer som används i uppföljningen är lättbegripliga och att på ett bra sätt visar uppfyllelsen av hållbarhetsmålen.
- Säkerställa att medarbetare och olika intressenter har förutsättningar att delta i uppföljnings- och analysarbetet, bland annat genom att nyttja de plattformar/forum som finns för medarbetare att mötas över sektorsgränser samt använda de forum för dialog med olika intressenter som finns för att diskutera resultaten.

9.3 Samla in information

För att samla in information för uppföljning och analys av hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Säkerställa att den information som ligger till grund för uppföljningen och analysen av hållbarhetsarbetet hanteras inom ramen för ordinarie styrsystem. Det ska där tydligt framgå hur hållbarhetsmålen mäts samt vilken nivå eller förändring kommunen eller regionen förväntar sig uppnå vad gäller de indikatorer som används. Avvikelse ska kunna identifieras utifrån det faktiska utfallet för dessa utvalda hållbarhetsindikatorer.
- Säkerställa att hållbarhetsindikatorerna ställs i relation till:
  - de hållbarhetsmål som kommunen eller regionen har fastställt,
  - de åtgärder som vidtagits vid genomförandet av hållbarhetsuppdraget,
  - de resurser (kostnader) som nyttjats.
- Verka för att en analys görs då uppföljningen av de hållbarhetsindikatorer som används i den egna styrningen visar på en avvikelse i förhållande till de hållbarhetsmål som kommunen eller regionen har satt upp.
- Säkerställa att uppföljningen i styrsystemet är tydlig och att alla hållbarhetsindikatorer presenteras så att det enkelt går att se om hållbarhetsmålen uppnås eller om det finns en avvikelse från förväntat resultat som bör analyseras.
- Verka för att utfallet för dessa hållbarhetsindikatorer följs upp kontinuerligt och sammanställs periodvis. För vissa även under löpande budgetår, till exempel i delårsbokslut och tertialrapporter.
- Säkerställa att både hållbarhetsmål och hållbarhetsresultat presenteras och kommuniceras till förtroendevalda, chefer och medarbetare inom kommunen eller regionen under olika steg i uppföljningen och analysen av hållbarhetsarbetet.
- Säkerställa att utfallet för hållbarhetsindikatorerna kommuniceras till invånare och olika intressenter i kommunen respektive regionen.

- Säkerställa att utfallet för hållbarhetsindikatorerna avrapporteras i kommunens eller regionens årsredovisning.
- Verka för att jämförelser görs med andra kommuners och regioners hållbarhetsrelaterade resultat.

9.4 Fokusera på det som är viktigt

För att fokusera uppföljningen och analysen av hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Säkerställa att utfallet för hållbarhetsindikatorerna, i kommunen respektive regionens styr- och uppföljningssystem, presenteras så att avvikelser från de hållbarhetsmål som fastställts snabbt kan upptäckas.
- Säkerställa att viktiga avvikelser och analysen av dessa resultat prioriteras. Negativa avvikelser bör ges högst prioritet. Är avvikelserna positiva kan det finnas ett stort värde i att identifiera och lära av det som gjordes bra.
- Säkerställa att det är lätt att identifiera avvikelser i förhållande till hållbarhetsmålen och förväntningarna.
- Säkerställa att styrsystemet belyser avvikelser i utfallet för hållbarhetsindikatorerna i förhållande till:
  - de fastställda målnivåer som förväntas uppnås,
  - jämförelser med andra kommuner och regioner kan ha sin plats i detta och bidra till ett mer framgångsrikt hållbarhetsarbete,
  - förväntade trender under de närmaste 3–4 åren.
- Verka för att man i resultatsammanställningar använder någon form av signalsystem, exempelvis grafer, färgskalor, symboler och pilar, som underlättar och tydliggör vad kommunen eller regionen bör fokusera sina förbättringsinsatser på när det gäller hållbar utveckling.

9.5 Söka orsaker

När det gäller att söka orsaker till avvikelser i resultat från uppföljning och analyser av hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Säkerställa att orsaker till avvikelser som rör hållbarhetsmålen undersöks grundligt.
- Säkerställa att avvikelseanalysen besvarar två huvudfrågor: Vad beror avvikelserna på? Vad ska vi göra för att bli bättre?
- Säkerställa att de personer som ska genomföra avvikelseanalysen:
  - har kunskap om Agenda 2030 och de globala målen, de hållbarhetsmål och indikatorer som ska analyseras samt om de processer som styr dessa indikatorer,
  - för en dialog om orsaker till avvikelser med medarbetare och berörda verksamheter, och där så är möjligt även med invånare och andra intressenter.

- Göra en jämförande analys, i de fall där indikatorer kan jämföras med andra kommuner och regioner, i syfte att inhämta kunskap från kommuner och regioner som uppnår bättre hållbarhetsresultat.
- Säkerställa att relevanta hållbarhetsundersökningar, forskningsprojekt och annan aktuell omvärldskunskap beaktas i avvikelseanalysen.
- Verka för framtagandet av en sammanfattande bild, baserad på de lokala behoven och förutsättningarna, av tänkbara orsaker till avvikelsen.
- Verka för att fördjupade avvikelseanalyser genomförs, där så är relevant, utifrån ytterligare mått i syfte att belysa det aktuella resultatet ur fler perspektiv. Målet med en fördjupad avvikelseanalys bör vara att fastställa en hypotes för ett faktiskt orsakssamband, eller att alternativt förkasta en sådan hypotes.
- Säkerställa att rätt orsaker prioriteras utifrån ett förbättringsperspektiv, genom att identifiera vilka orsaker som haft stor och mindre påverkan på hållbarhetsresultatet. Denna prioritering kan göras av uppföljnings- och analysgruppen om det finns tillräckligt mycket kunskap där. Den kan också göras i dialog med olika verksamheter, invånare och andra intressenter.

9.6 Dra slutsatser och föreslå åtgärder

För att kunna dra slutsatser och föreslå åtgärder vid uppföljning och analys av hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Säkerställa att slutsatser dras utifrån de hållbarhetsrelaterade brister som identifierats och att åtgärder föreslås.
- Säkerställa att det är de förtroendevalda som, utifrån slutsatser och förslag, gör en hållbarhetsprioritering kring vad som bör göras och vilka resurser som bör anslås. Verksamheten tar sedan fram konkreta handlingsplaner utifrån de politiska besluten.
- Säkerställa att åtgärdsförslagen utgår från kunskapskällor och goda exempel (interna/externa), relevant forskning samt input från berörda chefer och medarbetare, och om möjligt från invånare och andra relevanta intressenter.
- Verka för att särskilt lyfta fram relevant forskning när det gäller att dra slutsatser och föreslå åtgärder som främjar införandet av framgångsrika arbetssätt och modeller som bygger på empiri och evidens från konkreta fall.
- Verka för att särskilt lyfta fram goda exempel på hur olika kommuner och regioner arbetar för att nå goda hållbarhetsresultat.

Anm. Det finns i dag, exempelvis i databasen Kolada, stora möjligheter att hitta kommuner och regioner som uppnår goda resultat inom de flesta verksamhetsområden.

- Verka för att särskilt lyfta fram berörda medarbetares och verksamheters kunskap och erfarenheter om hur hållbarhetsarbetet kan förändras för att nå bättre resultat.

- Verka för att särskilt lyfta fram invånare och andra relevanta intressenter. Här kan man:
  - ha nytta av undersökningar som gjorts för att ta reda på hur nöjda invånare och användare är med de tjänster som erbjuds och vilka behov som finns i kommunen eller regionen.
  - bjuda in invånare och andra intressenter att delta i utformandet och genomförandet av olika tjänster.
- Säkerställa att hållbarhetsanalysen presenteras och kommuniceras till medarbetare, invånare och olika intressenter (se avsnitt 8.4).

10 Ständiga förbättringar av det målorienterade hållbarhetsarbetet

10.1 Allmänt

För att kunna integrera och ytterligare förstärka arbetet med hållbar utveckling i kommunens eller regionens ordinarie styrning och ledning, samt främja samverkan som bidrar till att uppfylla FN:s Agenda 2030 och de globala målen, behövs en systematik och förståelse av förbättringsarbetet inom det målorienterade hållbarhetsarbetet.

Beslut kring vilka åtgärder som ska vidtas i det fortsatta arbetet fattas av den politiska ledningen. Besluten bör bygga på de slutsatser och förslag till åtgärder som framkommit vid planering och genomförande (avsnitt 7 och 8) men också inom ramen för konsekvensbedömningar av förslagen (se avsnitt 10.2). Alla förbättringsåtgärder behöver dock inte lyftas för beslut i den politiska ledningen. Vissa åtgärder kan hanteras direkt inom förvaltningen och bli en del av det löpande arbetet med ständiga förbättringar. Detta gäller exempelvis åtgärder om förändrad resursfördelning eller ändrade arbetssätt som inte kräver politiskt beslut eller som innebär att målformuleringar och befintlig planering m.m. behöver ändras.

Förbättringsåtgärderna i det målorienterade hållbarhetsarbetet kan delas in i tre olika moment: konsekvensbeskrivning, prioritering och beslut. I varje moment bör nedanstående punkter beaktas:

- Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet i kommunen eller respektive regionen (avsnitt 4).
- Principer och mål för att bedriva ett målorienterat hållbarhetsarbete enligt Agenda 2030 (avsnitt 5).
- Framgångsfaktorer för genomförandet av Agenda 2030 (avsnitt 6).

10.2 Konsekvensbedömning

För att det ska vara möjligt att bedöma konsekvenserna av de förslag som föreslås för det fortsatta hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning, både utifrån ett kort- och långsiktigt perspektiv, säkerställa att en konsekvensbeskrivning genomförs där hållbarhetskonsekvenserna belyses utifrån principerna i Agenda 2030 (se 5.2). Det vill säga att:

1. Agendan är universell – det innebär att den vänder sig till alla världens länder, och att alla länder har ett gemensamt ansvar för dess genomförande.
2. Målen är integrerade och odelbara - framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås
3. Ingen ska lämnas utanför - genomförandet av agendan måste ske med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar

Därmed bör provas huruvida varje förslag innebär:

- negativ/positiv påverkan på sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensioner av hållbar utveckling,
- negativ/positiv påverkan på andra länders möjligheter att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen,
- negativ/positiv påverkan för de människor och samhällen med sämst förutsättningar.

Kommunens eller regionens högsta ledning bör även säkerställa att man i konsekvensbeskrivningen granskar varje förslag till hållbarhetsåtgärd och analyserar dess konsekvenser utifrån följande parametrar:

- o Behov av resurser i form av exempelvis personal eller ekonomiska medel?
- o Vad innebär åtgärden för verksamheten? Kan den innebära en organisationsförändring?
- o Vad kommer åtgärden att innebära för invånarna och andra intressenter?
- o Innebär åtgärden att kommunen eller regionen behöver se över sina övergripande hållbarhetsmål och de indikatorer med vilka de följs upp?

10.3 Prioritera

För att prioritera det fortsatta hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Säkerställa att en prioritering av förslagen till hållbarhetsåtgärder utförs, med konsekvensbeskrivningen som utgångspunkt.
- Säkerställa bred delaktighet, genom att representanter från olika funktioner inom organisationen och med olika kompetenser deltar vid prioriteringen.
- Verka för att användning av en modell som kan ställa resursinsatser mot förväntade effekter eller resultat av åtgärden. Detta för att t.ex. kunna påvisa att en åtgärd som kräver en hög resursinsats men som ger en förhållandevis liten effekt bör ges lägre prioritering än en åtgärd som kräver en liten resursinsats men ger en stor effekt.

Anm. Ett exempel på en prioriteringsmatris finns i SKR:s rapport "Guide: planering, uppföljning, och åtgärder i kommunövergripande styrning".

10.4 Beslut

För att möjliggöra beslut om åtgärder för det fortsatta hållbarhetsarbetet bör kommunens eller regionens högsta ledning:

- Utifrån förslag till åtgärder, konsekvensbeskrivning och prioritering av åtgärderna, säkerställa att ett beslutsunderlag sammanställs på ett sådant sätt att de förtroendevalda kan ta ställning till det.
- Säkerställa att beslutet presenteras i mål & budgetdokument som exempelvis kommunplanen och regionplanen.
- Säkerställa att kommunens eller regionens olika verksamheter informeras så att besluten verkställs och åtgärderna ingår som del av anvisningarna i verksamhetsplaneringen.
- Säkerställa att man vid planering och resursfördelning tar hänsyn till eventuella åtgärder som innebär ökade resursinsatser.

- Säkerställa att övergripande hållbarhetsmål beaktas i den kommande planeringsprocessen om den påverkas av en eller flera åtgärder.
- Säkerställa att man i planeringen ger svar på följande frågor (se 7.4):
  - Vilka aktiviteter ska genomföras?
  - Vem berörs inom verksamheten?
- Säkerställa att återkoppling ges till dem som deltagit i arbetet med att ta fram förslagen till åtgärder, t.ex. medarbetare från olika verksamheter, invånare eller olika intressenter.
- Säkerställa att de förtroendevalda informeras om att de beslutade åtgärderna har genomförts och om huruvida de effekter eller resultat som man ville uppnå faktiskt uppnåtts.

Litteraturförteckning

- [1] SS-EN ISO 9000:2015 Ledningssystem för kvalitet - Principer och terminologi (ISO 9000:2015)
- [2] SS-EN ISO 9001:2015 Ledningssystem för kvalitet – Krav (ISO 9001:2015)
- [3] SS-EN ISO 14001:2015 Miljöledningssystem – Krav och Vägledning (ISO 14001:2015)
- [4] SS-EN ISO 22300:2018 Säkerhet och resiliens – Terminologi (ISO 22300:2018)
- [5] SS-EN ISO 26000:2010 Vägledning för socialt ansvarstagande (ISO 26000:2010, IDT)
- [6] SS-ISO 20400:2017 Hållbar upphandling – Vägledning (ISO 20400:2017, IDT)
- [7] SS-ISO 37100:2016 Sustainable cities and communities – Vocabulary (ISO 37100:2016, IDT)
- [8] SS-ISO 37101:2019 Hållbar utveckling i kommuner och regioner - Ledningssystem för hållbar utveckling - Krav med tillämpningsanvisningar (ISO 37101:2016, IDT)
- [9] ISO 37000:- Guidance for the governance of organizations⁹
- [10] ISO 18091:2019 Quality management systems - Guidelines for the application of ISO 9001 in local government
- [11] SS-EN 17161:2019 Tillgänglighet genom universell utformning
- [12] ISO Guide 82:2019 Guidelines for addressing sustainability in standards
- [13] Agenda 2030-delegationens slutbetänkande "Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet", SOU 2019:13 (<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/03/sou-201913/>)
- [14] Sammanfattning av Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13 (<https://www.regeringen.se/4940e4/contentassets/a1d21f7c7c7c484e96c759f2b3c44638/sammanfattning-av-agenda-2030-och-sverige-varldens-utmaning--varldens-mojlighet-sou-201913.pdf>)
- [15] Agenda 2030-delegationen (<https://agenda2030delegationen.se>)
- [16] Sveriges Kommuner och Regioner – SKR – "ledarskap för hållbar utveckling" (2019 ISBN: 978-91-7585-791-6)
- [17] Sveriges Kommuner och Regioner – SKR – "Guide för planering, uppföljning/analys och åtgärder i kommunövergripande styrning" (https://skr.se/download/18.105df55f1665d36a33427975/1539329268978/SKL_Guide_2015%20slutlig%20version.pdf)

---

⁹ Kommer publiceras

- [18] Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD – “A Territorial Approach to the SDGs” (<https://www.oecd.org/cfe/territorial-approach-sdgs.htm>)
- [19] Upphandlingsmyndigheten (<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet>)
- [20] United Nations Development Programme – UNDP - Globala målen (<https://www.un.org/sustainabledevelopment>)
- [21] Local2030’s library (<https://www.local2030.org/public/library/shelves>)
- [22] Sida – Good Governance (https://www.sida.se/contentassets/51f962f6acf0489f90fab393d807bd6d/good-governance_762.pdf)
- [23] World Health Organization – WHO - Towards a Common Language for Functioning, Disability and Health (ICF) – 2002 (<https://www.who.int/classifications/icf/icfbeginnersguide.pdf>)
- [24] Sveriges riksdag - Kommunallag (2017:725) (https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kommunallag-2017725_sfs-2017-725)
- [25] UN General Assembly – “Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future” – 1987 (<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>)
- [26] Sveriges Ekokommuners Hållbarhetsprinciper (<http://www.sekom.se/H%C3%A5llbarhetsprinciper>)
- [27] FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (<https://www.regeringen.se/4ae1cb/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/funktionshinder/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning.pdf>)
- [28] Council of Europe – COE – “12 Principles of Good Governance” (<https://rm.coe.int/12-principles-of-governance-poster-a2/1680787986>)

e-post: yacine.slamti@sis.se

SIS Swedish Standards Institute
Remissvar
Yacine Slamti
Box 45443
104 31 STOCKHOLM

SIS/TK 588, Hållbara städer och samhällen

Svar på SIS-remiss 19990

avseende ftSS 854000

**Senaste
svarsdatum**   **2020-08-11**

Uppgifter om svarslämnaren

Företag/Organisation/Myndighet

Enskild person

Företag/Organisation/Myndighet

Handläggare (namn, telefon)

Datum

Remissvar

- Avstår
  - Tillstyrker utan kommentarer
  - Tillstyrker med kommentarer
  - Avstyrker med motivering
  - Har erfarenhet inom det område förslaget täcker
  - Har tillämpat förslaget
  - Ej berörd
  - Kommentarer till föreslagen svensk titel
-